

6th W Lane

מסכת ה"ר יצחק גודסטין ז"ל
IN MEMORY OF ISRAEL GOODSTEIN

הרב ישראל ירמיהו ווידעסקי

רב דבית הכ"נ בית אהרן אף משעלסיה

RABBI JEROME WIDISKY

RABBI AT BETH AARON TEMPLE OF CHELSEA

בעזרת השם

ספר

תורת ישראל

חלק ראשון

משלחן ערוך אורח חיים יורה דעה חו"מ אה"ע
בתרגום אנגלי ובו י"ב חלקים וגם בכל חלק וחלק
בסופו שנים עשר דרושים בעברית ואנגלית אשר
דרשתי בקהלות בזמנים שונים, בטוב טעם ודעת.
במשלים ערבים חלקוחים מן החיים, המושכים את
הלב לאבינו שבשמים.

✻

מאת הרב
ישראל ירמיהו ב"ר חיים ז"ל ווידעצקי
ארצות הברית, אמעריקא

שנת תרפ"ז לפ"ק

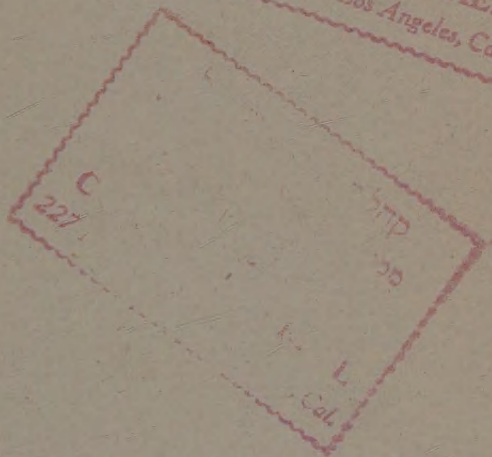
סט. לואיס, מא.

מספר רכ"ז נפון הרחוב אליו
לום אנגילום, קליפורניה

CONG. BETH ISRAEL
227 N. Olive St. Los Angeles, Cal.

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

TORAS ISRAEL

Book of Hebrew Law of Knowledge

—BY—

RABBI JEROME WIDISKY
CHELCEA, MASS.

Translator of the Orach Chaim

Yore Deoh, Choshen Hamishpot and Eben Ezro in twelve parts, also one hundred and fifty lectures in Hebrew and English. Twelve lectures in each part, delivered by the author at different occasions, touching on various topics of life, specially with worthy and beautiful fables.

PART ONE

---

1 9 2 6

קהל עדת בית ישראל

מחבר רבי יצחק וידסקי

לום אנגליים, קריפורניה

CONG. BETH ISRAEL

227 N. Olive St. Los Angeles, Cal.

והבאתי ספרי "תורת ישראל" על ארבעה חלקי שו"ע על מכבש הדפוס רק
 חלק קטן מפני הוצאות הדפוס כי גדולים מאד, ואקוה להשי"ת כי עוד יזכה
 להדפיס כל אחד עשר החלקים הנשארים אתי בכתובים והמה על שו"ע אורח
 חיים, יורה דעה, חשן המשפט ואבן העזר.

המחבר

I publish this small book despite the high cost of
 printing, and I pray to God to enable me to print the
 eleven books remaining in my possession—ready for
 publication.

Copyright 1926

—BY—

RABBI JEROME WIDISKY

Rabbi of Chelcea, Mass.

בכּוּת

אָרוֹן

לזכר עולם

יהיה צדיק ויכתב בספר היום אשר נלקח
ממני עמרת ראשי מחמד עיני אבי היקר
ר' חיים ב"ר יהודא ליב
ביום ג' י"ב מנחם אב תרפ"א
בעיר טשעלסא, מאסס.

לזכר עולם

יהיה צדיק ויכתב בספר היום אשר נלקח ממני
עמרת ראשי מחמד עיני חתני היקר
ר' אהרן הלוי ב"ר יהודא
ביום עש"ק שלשה ימים קודם קבלת התורה
ד' סיון שנת תרפ"א
בעיר פילאדעלפיא, פא.

לזכר עולם

יהיה צדיק ויכתב בספר גיסי היקר הצדיק מוה"ר
צבי ב"ר יצחק מאדאָווסקי
מעיר מאלאט
ואת אחותי הצנועה מרת
מינע בת ר' חיים ז"ל
בעיר מאלאט

ת נ צ ב " ה

ברכות והודאות

רבותינו במסכת סוטה מ"ב, למדו אותנו לפתוח בברכה,
לכן נמרתי בדעתי בפתיחת ספרי, לקבוע ברכה לרעיתי, לבני
ולבנותי, כולם יעמדו על הברכה.

בראש כולם הנני שולח את ברכתי לרעיתי עקרת הבית
היקרה והכבודה הרבנית מרת פעשע בת"ר אהרן הלוי ז"ל חיעט,
והנני נותן את ברכתי שלום לבני יהודה ולבנותי אסתר והעלעו,
לאמי היקרה והכבודה מרת רחל מוסה ואחי היקר והמופלג מוה"ר
שרגא פייוועל ווידעצקי שו"ב בבאסטאן מאסס. ולניסי היקרים
ה"ה: ר' פנחס קאלעווסאָהו, באני ריווקיו, מר. מייקעל וויינער,
מר. חיים שניידער, מר. מייקעל קאמינאוויץ, מר. ראב גארפינ-
קעל, מר. מאקס צערניש, מר. יוסף לעווט, מר. מאקס לעווט,
מר. דזשא גאלד, מר. בענע ענטאן, ואחותי היקרות מרת טובע.
ענע, ביילע, פריידעל, גיטל, אסתר, עריעט, ואם רעיתי האשה
הצנועה מרת שיינע חיי' תחיה, ואחות רעיתי שרה, בת שבע,
לאה ליזעביט ודודי היקר יוסף ב"ר שראנע שניידער.

וגם אני מחזיק טובה להרב הגאון הגדול זקן הרבנים מו"ה
שלמה הכהן ז"ל מוויילנא שנתן לי קבלה על השחיטה וגם להרב
הגאון הגדול שמואל וויין ז"ל מוויזאן שנתן לי קבלה על השחיטה,
וגם להרב הגאון דוב אריה לעווענטאָהל שליט"א מעיר פו-
לאדעלפיא, פא. שנתן לי קבלה על שחיטה, וגם להרב הגאון
הגדול ר' שמואל ראפפארט מספרינגפעלד, מאסס. שנתן לי
קבלה על שחיטה וגם סמיכה, וגם הרב הגאון הגדול אליעזר בהרב
ר' משה וויינשטאק שנתן לי סמיכה וגם הרב הגאון איזראליט
מטשעלסא, מאסס. והרב הגאון הגדול יהושע סגל ז"ל שנתן לי
סמיכה. וגם להרב הגאון אהרן מדרכי הלוי אשינסקי ראב"ד
מפיטסבורג, פא. שנתן לי קבלה.

לפני שמש ינון שמם

קודל עזרת בית ישראל
מספר רכ"ז צפון הרחוב אלמנה
ליום אונגליים, קריסטובל

תורת ישראל

חזוק הדת

דרך אמונה בחרתי, משפטיך שויתי

1. עיקרי האמונה.

יסודי היהדות ועיקרי האמונה, שעליהם דתי ישראל בנוים, המה שלשה אשר אבותינו דרשו בשרה החכמה וחקרו עליהם, ובעבודתם הרבה ושקידתם הנפלאה ושכלם החד, חצבו לנו שלש עשרה אבנים האלו ועשאום ליסוד אחד. המאחד את לבות כל ישראל, יסוד נאמן וחזק, נכון וקים, אשר כל בית ישראל בנוי עליו.

ואלו המה הדברים שעל כל איש ישראל לידע ולהאמין :

- (א) במציאות הבורא.
- (ב) באחדות הבורא.
- (ג) שאינו גוף.
- (ד) שהוא נצחי.
- (ה) שלו לבדו ראוי להתפלל.
- (ו) שכל דברי הנביאים אמת.

The Confirmation of the Law

"I have chosen the way of truth; Thy judgements have
I laid before me"

The Fundamental Principles of Judaism

The foundations upon which the imperishable structure of Judaism has been reared are the thirteen fundamental principles of truth which form the groundwork upon which the Laws of Israel are firmly established; With more than mortal wisdom, with superhuman strength, with Divine intelligence did our ancestors dig in the quarry of Infinite Science and have hewn out these thirteen basal stones which they have solidified into the foundation of the **Unity**,—that foundation upon which all the hearts of Israel are united, that everlasting foundation upon which the house of Israel was erected to stand for all eternity! The following are the principles which form the very consciousness of every Israelite—the faith inherent to his being—to believe:—

1. In the existence of a Creator;
2. In His Unity;
3. That He is incorporeal;
4. That He is eternal;
5. That to Him alone is it right to pray;
6. That all the words of the Prophets are true;

הקדמה

קהל עדת בית ישראל
מספר רכ"ז צפון הירושלמי
יום אנגלים, קיימברידג'
CONG. JETH ISRAEL
227 N. Olive St. Los Angeles, Cal.

יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר יצרנו ובחר בנו מכל עם ולשון ונתן לנו את תורתו ונמטע בנו שכל ובינה להבין ולהשכיל עמקי סודותיה ובכר בנו מימות אברהם אבינו ע"ה מצאתו מאור כשדים וחתם בנו האות ברית קודש היא מצות מילה אשר נאמרה ונשנית בסניי וקבלוה בשמחה רבה ועדיין עושין אותה בשמחה כמבואר במסכת שבת ק"ל, אך מיום צעדתי צעד על אדמת החופש הזאת המלאה דעת חכמים ונבונים המפקחים לטובת הכלל ומחשבים תחבולות שונות לפנות את האבנים מן המסלה העולה בית אל וכמה שעלתה בידם לעשות תקנות טובות בהעיר ויסדו בתי חסד טובים אשר המה לשם ולתפארת בקרב כל הארץ. כמו תלמוד תורה, הכנסת אורחים וגמילת חסדים ובתי חולים, חשבתי בדעתי מדוע לא ידאגו האנשים עוד לדבר נחוץ הנוגע לכלל ישראל, הלא היא אשר ילדי בני ישראל ידעו ויבינו את פירוש המלות של התפלה וכל הדינים הנחוצים כמו חזוק הדת, אור התורה, יסודי התורה והלכות דעות, ההשכמה, טהרת הרוח, הגוף והמקום, הכרכות, מצות ציצית, התפילין, הבר מצוה, המזוזה, וכו'. ואמרתי אזכה ע"י את נשמת אבי היקר ז"ל כי אפיצם בישראל, והיה כל אשר ימצא רפואה לנפשו ויקבל תועלת מספרי יזכור את אבי היקר ר' חיים ב"ר יהודה ל"ב, לזכות את נשמתו, והנה אף כי גם מאבי ז"ל שמעתי כמה דרושים על תנ"ך אשר ראויים היו לאומנם ברכים, אך מאשר לא רשמתי הדברים בכתב נשכחו ממני ברוב הימים.

והנה ע"פ הדין היה לי להזכיר בספרי בכל דבר אשר לא מלכי יצאו הדברים את שם המחבר, כל להתלבש בסלית שאינו שלי, אמנם מאשר ישנם הרבה דברים בספרי שאינני זוכר את שם מחברם, או אשר שמעתי הדברים ולא הוגד לי מכטן מי יצאו הדברים ע"כ כתבתי הדברים סתם, אף בהמקומות שאני יודע שם מחברם. ובדרך כלל אני אומר כי מטעמים שערכתי בספרי לקוחים המה מספרים שונים.

ועתה אשא אשא כפי בתפלה לה' כי יגדור את פרצותי בתוך פרצות עם ישראל, ולא אוסיף לדאבה עוד, ויברך את ביתי בברכת שמים ממעל ויאריך את ימי אמי מורתי מרת רחל מוסה ואת ימי בני ובנותי וזוגתי הצנועה הרבנית מרת פעשע לאנע בת המופלג ר' אהרן הלוי ז"ל, ואת אחי היקר המופלג ויר"א מו"ה שרגא פייוויל שו"ב ווידעצקי, ואת אחותי טוביבע, ואת אחותי ח"י ואת אחותי ביילע ואת אחותי פענע (מרת פרידע) ואת אחותי גיטעל ואת אחותי אסתר, ואת אחותי האשע, הם וצאצאיהם יתברכו מאלקי הכרכות, כעתירת המכיר את ערכם.

המחבר

נתנה עיניה בבחורי ישראל, ואם לא תמצא להם עולה, מודיעים להם כושר עול התורה וטורה שיש בעשייתה, כדי שיפרשו, ואם נתברר לנו שרק רוח אלהים מרחפת עליו, ובשכלו הכיר את בוראו ואור התורה נגה עליו. וזוה בא לכוון בכלל עם ישראל, אז אנו מקבלין אותו באהבה, ומכניסין אותו בכריתו של אברהם אבינו, במילה וטבילה כדת המסורה לחכמי ישראל. והרי הוא כאחד מבני אברהם יצחק ויעקב.

ומכיון שבא לכלל ישראל, אינו יכול לפרוק מעליו לעולם עול התורה והיהדות, מבש"כ שאיש ישראל, ואפילו רק אמו מישראל, אינו יכול להמיר דתו לעולם, ועל כל מעשיו, הן המורות והן קלות, הוא עתיד ליתן דין וחשבון. כי ישראל אע"פ שחטא, ישראל הוא. מכאן תוכחת מגילה לאלו השונים לקבל גרים הבאים להמיר דתם, למלאות תאותם בנשואי תערובות, וסורם רע. וקשים המה לישראל כספחת, ושנואים ומתועבים המה האנשים האלו המחזיקים בדתם למשחק תאותם. והם, והמכניסים אותם, דעתם כוזבת, ומעשיהם מגונים לכל יודעי דת ודעת.

---

ed not too lightly to assume such a great burden—the heavy yoke of the **Torah**, they are informed of the difficulty involved in the fulfilment of its commandments, all this with a view of causing them to abandon their project of becoming converted to Judaism. However, if it has become manifest that he is moved by the spirit of God, that the true recognition of his Creator at last dawned upon his intellect, that the light of the **Torah** did shine upon him and guided by its rays, he approached the people of Israel to become one of them. It is then that we receive him in our midst with love; It is then that we enter him into the covenant of Abraham our father, by the rites of circumcision and the ceremonial of immersion, in accordance with the Law which was handed down to the Sages of Israel. It is then that he is as one of the children of Abraham, Isaac and Jacob, thenceforth, he can no more lay down the burden that he has assumed, he can no more shake off the yoke of the **Torah** and the obligations of Judaism. If it is thus with the convert, how much more binding is the faith upon the born Israelite, even upon him whose mother alone is of Jewish descent, verily, **he can never change his faith!** for his responsibility as a Jew will never cease (even though he should renounce Judaism) and for all his deeds, for his heinous sins as for his trivial transgressions will he, in the future, give an account and reckoning, for "lo! an Israelite although he hath sinned is yet an Israelite". How severely reprehensible, therefore, is the misguided action of those who accept as proselytes to Judaism such as are renegades to their own faith for the attainment of their sensual desire,—those who would cloy their lust in a mixed marriage, of whose union evil offsprings are begotten, those who are as undesirable for Israel as a scab is for the skin, for there is none more despicable, none more loathsome than they who (presumably) embrace the faith of others, but really make it serve for the play of their passion, they, as well as those who enter them in the faith are

- (ז) שנבואת משה רבינו אמיתית ולא קם נביא עוד כמשה.
- (ח) שמשנה קבל התורה מסיני.
- (ט) שלא יחליף האל ולא ימיר דתו.
- (י) שהבורא יודע מעשה בני אדם ומחשבותם.
- (יא) שיש שכר ועונש לצדיקים ולרשעים.
- (יב) שיבוא משיח לקץ הימיו.
- (יג) שהאל יחיה מתים ברוב חסדו.

2. אור התורה.

אור התורה הוא רצון אלוה שזכה את עמו ישראל, וצום להעלות נר תמיד במקדש היהדות, למען תהיה להם לעדה שהשכינה שורה בישראל, ובם בחר אל להאיר לכל יושבי תבל באור התורה, למען יראו את דרכי התורה המאשרת את לומדיה ועושיה, וכל מי שבא להדבק בעם ד' אלה, בודקין אותו שמא בנלל ממנו, או שמא נתן עיניו בבת ישראל, ואם אשה היא, בודקין אחריה, שמא

-
7. That the prophecy of Moses our teacher is true and that there has never yet arisen a prophet like unto Moses;
  8. That Moses received the Torah on Sinai;
  9. That God will not alter nor change His law;
  10. That the Creator knows the deeds of the children of men and their thoughts;
  11. That there is reward for the righteous and punishment for the wicked.
  12. That the Messiah will come at the end of days;
  13. That God will quicken the dead in His abundance of loving-kindness.

THE LIGHT OF THE TORAH

The will of God is the Light of the Torah whereby He has caused Israel, His people, to become meritorious. It is the perpetual lamp that He has commanded them to light in the temple of Judaism, that it may serve them as testimony that the "schino" (the Divine Presence) rests in the midst of Israel whom He has chosen to enlighten the world with the light of the Torah, so that all the inhabitants of the universe may see the ways of the Torah that leads its votaries to eternal happiness; But the light that attracts is also the light that searches the most hidden recesses of the heart of the man of alien blood who comes to bask in its splendor. Rigid indeed is the investigation that seeks to penetrate the true purpose of him who comes to join the people of God, a most searching examination is made to discover an ulterior motive,—Is it, perchance, for the love of lucre that he embraces Israel's faith? or perchance, because a daughter of Israel has taken his eye? and as the man so the woman who would embrace the faith of Israel, her motives also are searchingly inquired into, perchance a youth of Israel has captivated her fancy? but if their motives are found to be pure, they are warn-

שמים גם יחד. וצא ולמד חומר עון זה, שמי שיש חלול השם בידו, אין לו כח לא כתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא ביסורים למדע, אלא כולו תוליו, ומיתה ממרקה. שנאמר, ונגלה באזני ה' צבאות אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו. אשר על כן תקנו לנו קדמונינו, שהבן יקיים מצות "לקדש שמו ברבים" בקדישו, ברכו וקדושה, לתקן חטאת הוריו, במצות שלא לחלל שמו, שלא נתכפר עד אחר מיתתו.

4. ההשכמה

(א) האדם, דרכו ומבצעו לשעבד רוחו וגופו, כחו ודעתו, להשתמש בהם לצרכו, לעבד בהם להרוחת ביתו, ולרכש בהם הון ועושר. ורוב בני אדם, כאשר תדחק בהם השעה, או תאותם להון ועושר תאלצם, אז לא יבצר מהם לעבד כנופם

"and it was revealed in mine ears by the Lord of Hosts, surely this iniquity shall not be purged from you till ye die". For this reason have our Ancient Sages instituted the saying of Kadish by the son (of the deceased) who, by his fulfilment of the commandment to "to sanctify His Name" amongst the many, by saying "kadish" also "borchoo" and "kdishu" thereby makes amend for the sins of his parents in what especially relates to the commandment "Not to profane His Name", for after death only, is the transgression thereof pardoned.

REGARDING EARLY RISING •

It is the natural inclination of a man to subject his physical and intellectual powers to the supplying of his necessities, to the increase of his possessions and to the accumulation of riches, to these ends will the majority of men bend all their energies to such a degree that when compelled by necessity or goaded by the ambition to become wealthy, they will not hesitate to perform any physical labor no matter how vile it be, or however repugnant to their nature, nothing they come in contact with is so filthy that it can soil them if it but bring them reward for their labor!

And as with their physical so with their mental powers they will make these also subservient to their ends be it ever so opposed to their moral consciousness, be it ever so abhorrent to their human intelligence, for is there any barrier against their perversion when passion misleads? How then can human passion best be curbed?—how can theft, murder and adultery be prevented? Is it through the agency of human intelligence? Man's wisdom and understanding? Are not his intellectual powers, his wisdom and understanding subjected, even as are his physical powers, to the supplying of this loving necessities, his manifold desires and his love for luxuries?—What is then the saving power?—What is that which urges man,—nay even compels him to suppress his passion? It is his belief in God and his fear of him! It is but with one word "osir" (forbidden) (literally: "bound") which, the Law enunciates, that he is "bound" as with chains of iron so that he cannot "transgress any of the commandments of the Lord concerning things which should not

3. יסודי התורה והלכות דעות.

שים עיניך ולבך על יסודי התורה והלכות דעות אשר הצגתי לפניך. כי המה אבנים טובות ופנינים יקרים אשר תשאם על לבך, לכבוד ולתפארת. וחובה עליך ללמדם לבניך, למען יהיו הדברים האלה שנונים בפיהם, וחקוקים על לוח לבם, למען כל ימי חייהם. תן דעתך על יסוד הששי "לקדש שמו", המיוסד על הכתוב ונקדשתי בתוך בני ישראל ותבין משם, על אלו האנשים שאינם באים לביהכ"נ להתפלל בציבור ולקדש השם ברבים בקדוש, ברכו וקדושה. מבטלים המה בשאם נפש אחד מיסודי התורה אשר כל בית ישראל נשען עליהם.

הסתכל נא ביסוד השביעי, "שלא לחלל שמו", ותראה שמוזהרים אנו להשמר בכל מעשינו, שלא יהיה עלינו שום חשד, מכשול ועון. כי מלבד מה שנגזרם רעה לנפשינו, עוד אנו פותחים פיות משמינו לחלל שם ישראל ושם

---

morally corrupt and by their actions they incur the contempt of all men of conscience and principle.

THE FOUNDATIONS OF THE TORAH AND THE LAWS OF ETHICS

Give your earnest attention to the chapter wherein I have treated of the Foundations of the Torah and the Laws of Ethics, for they are comparable unto precious stones and like costly pearls are they; Place them upon your heart for honor and for glory; Teach them also to your children (as it behooves you to do), that these words may be ever ready on their lips, that they be engraven on the tables of their hearts, that it may be well with them all the days of their lives.

Consider, the sixth foundation "To sanctify His name" and know that it is based upon the verse "but I will be hallowed among the children of Israel". Perceive how culpable is the negligence of the men who come not to the Synagogue to pray with the Congregation and to respond to "kadish," "borchoo" and "kdishu" (prayers of Sanctification) thus to publicly sanctify the Ineffable Name. See how by their scornfully keeping aloof they virtually nullify one of the foundations of the Torah,—the foundations that support the entire House of Israel. Observe also, I pray you, the seventh foundation "Not to profane His Name" and note how it behooves us to be guarded in all our actions that there be nothing in them to draw upon us the slightest suspicion of evil doing, that we be not a stumbling-block, and an iniquity, in not alone causing evil to befall our own souls, but yet worse in opening the mouths of our adversaries to profane Israel's name and also the name of heaven. You can gauge the enormity of that iniquity by the severity of its punishment, as he who is guilty of the profanation of the Ineffable Name has not the power to suspend judgement by repentance, nor to atone for it by the Atonement-day, nor to expiate it by the chastisements inflicted upon him,—for the power of all these is suspended and Death alone is the expiation thereof, as it is said:

לכלתי תחטאו". "יראתי" זו בושת פנים, סימן טוב באדם שהוא ביישן, ומאז מקדם הצמיין עם ישראל במדה זו, ביישנים, וצנועים. וכל איש ואשה מבני ישראל היו מתנהגים בדרכי הצניעות ולכן היו דרכי חייהם מאושרים, וכל משפחה ומשפחה היו רעים ואהובים, דמם זך וגופם נקי, ימים ושנים האריכו בחיים של שלום ושלום, לכבוד ולתפארת.

אמנם בימים אלו נתרבו בינינו בנים לא אומן כם, והמה פרצו גדר הבושה והצניעות, במנהגיהם ולבושיהם, בדרכי החיים המה תועים, ומרעה אל רעה יצאו, והיו לחרפה ולדראון בגלל עזבם את ה' ואת תורתו.

לך ראה איך הדת תצוה עליך לכלי ללבוש כגדים יקרים, למען לא תשחית רוחך ומדותך בלבשך נאות. אכן ירדתי! שוה נא לנגד עיניך את הרעות הרבות אשר גרמה הלוקסוס הללו, מבית ומחוץ העמיסה עלינו עול כבד, וגרמה מכאובים רבים בבית. ומחוץ תבער אש הקנאה והשנאה על עם ישראל.

בא וראה מה עלתה בימינו משכנינו, שונאינו ומנדינו, והדרך הישרה היא הממוצעת, שהיא תפארת לעושיה, ותפארת לו מן האדם.

in the ways of modesty, which resulted in lives of happiness for each family who were closely bound together by the strongest ties of love, and they of clear blood and pure bodies, led glorious lives, and spent their long and honorable careers in peace and prosperity; but how different, forsooth, are the lives of many in our days,—these faithless ones, who have broken the barriers of modesty, and whose manners and apparel betoken their lack of shame. Their lives are errors, and as they drift from bad to worse, they become a reproach and an abhorrence to all, inasmuch as they have forsaken the Lord and have abandoned His Torah.

Observe how the Law commands you not to dress extravagantly, in order that the habiliments of pride may not prevent your spirit nor corrupt your morals. Indeed, my beloved friend, consider, the endless amount of evil that this luxurious display of extravagance in dress has caused—from within and without—from within—the heavy burden that is thereby imposed upon us and many other pernicious results; from without—the fierce flames of hatred fanned by the breezes of envy which so oft threatened to consume the people of Israel. How oft have we seen these fires kindled, even in our days, by the neighbors who hate us all the more, because they envy us. It is therefore proper that one should follow the middle course "that which he feels to be honorable to himself, and which also brings him honor from mankind.

In the fifth paragraph it is said: "A man must not walk four paces nor utter a single word of holiness with uncovered head; and the little ones must be accustomed to have their heads covered in order that the fear of the Lord may be upon them". This law which forbids going about with head uncovered is established in Israel for many generations, venerable as it is in years, essential as it is for the maintenance of one of the foundations of the Torah—"to fear Him it has long since been ac-

מלאכות בזויות. ואף בדברים שהמה נגד טבע גופם יעבודו, וכל טנופת לא תטנפם אם יביאו להם שכר טוב בעמלם. ואם יעשו כאלו בגופם, מי יעצור בעדם מעשות כזאת אף ברוחם ודעתם? ואם יהיה הדבר בזה מכוער ומשוקץ לדעתם ושכלם, האם לא יעשהו? ובמה יאסור האיש תאותו, מגנוב ורצוח ונאוף. האם בשכלו חכמתו ובינתו, הלא כגופו כן שכלו, חכמתו ובינתו משועבדים המה למחיתו ולפרנסתו, לתאותו ולמותרות חייו. אין זה כי אם אמונתו בד' ויראתו ממנו, זאת היא אשר תכריחהו ותאלצהו לכבוש תאותו, ובמלא אחת "אסור" אשר תאמר לו דתו הנהו כבול בכבלי ברזל מעבור על אחת ממצות ה' אשר לא תעשנה, ואף בחדרי חדרים לא יאמר מי רואני, ככתוב, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו, נאם ה'. וזהו שאמרו: "שויתי ה' לנגדי תמיד". הוא כלל גדול בתורה, אמנם אלו שאין להם אמונה ודת, אי אפשר ליתן אומן לדבריהם, לשבועתם ולא למעשיהם, כי כחיתו יער יחשבו. ורק האמונה והדת הן המה קיום העולם ויושביה.

(ב) הבט נא בעין טובה וישרה על אלה הדברים, גם בהצנע לכת ובשכבו על משכבו, ידע לפני מי הוא שוכב, ובסעיף ב' כשלושב או פושט בגדיו שעל בשרו, יזהר שלא לגלות גופו, ואל יאמר, הנני בחדרי חדרים מי רואני, כי הקב"ה מלא כל הארץ כבודו, ומהם תדע ותבין כי האמונה בד' זאת היא יסוד נאמן למדת הצניעות, וכמו שאמרו חז"ל על הכתוב, "ובעבור תהיה יראתו על פניכם

be done". These will he not do even in the utmost privacy of his apartments, for he can not say "who sees me?" as it is written: "Can any hide himself in secret places that I shall not see him? saith the Lord," this is, therefore, what the Sages meant by saying that "I have the Lord always before me" is a great rule in the Torah and verily, those who lack faith and acknowledge not the law, lack reliability and are unworthy of confidence, as it is impossible to place faith either in their words, oaths or deeds, for they are like the veriest beasts of the forests, and it is only by faith and by law that the universe and its inhabitants can be maintained.

Look! I pray you, in the right manner and with a discerning-glance at these matters set forth in the first paragraph: "When alone or in bed let man know in whose presence he is" also at the second paragraph: "When he dresses or undresses himself let him be careful not to expose his body thinking—"Behold, I am in my inner chamber; who sees me?" for the glory of the Holy One, blessed be His Name, filleth the whole earth". Hence you may infer that the belief in God is the true foundation for the virtue of modesty. Thus also have our Sages expounded this verse "That his fear be before your faces, that ye sin not", they say—"His fear" means "shamefacedness" and that "it is a good augury for the general excellence of a man's character if he is shamefaced".

This virtue has been Israel's leading characteristic from ancient times—a shamefaced people! a modest people! for every man and woman of the children of Israel conducted themselves

לא כן דרכי בני הנעורים מן המצות, נשמתם ושכלם מושחתים ומתועבים. ומיד שיעירו משנתם בלי טהרת רוחם, נופם ומקומם, יאכלו את לחמם ממא המסמסם את לבם, ומוליד להם מזג רע, רע לשמים ורע לבריות. זוהמתם ותאותם תגדול מיום ליום עד אשר שקצים ורמשים תהיה להם למאכל. והחובה על ההורים ומורים לחנך את הילדים מנעורם, למול את ידיהם בקומם בבקר ולאמור פסוקים אחדים, להרגילם בעבודת ד' למען ילכו בדרך הטובה והישרה לטוב להם כל ימי חייהם.

6. הברכות

אחד מדרכי התורה והמצוה, שכל איש מישראל יהיה פיו ולבו שוין. ואף כאשר ידבר איש אל רעהו, שאינו יודע מה בלבו של חברו, יהיה, כפיו כן לבו. כש"כ בעמדו לפני מלך מלכי המלכים, אשר לפניו נגלו כל תעלומות ואין נסתר מנגד עיניו, החובה עליו, לעבדו בפיו ולבו גם יחד. ובכל ברכה ושבח שיאמר, בל יהיה כצפצוף הזרזיר ההומה, ובל ידע מה, רק בכל מלה ומלה יכוין פירושה, ובהזכירו שם "הויה" בקריאתו "אדני" יכוין שהוא אדון הכל, היה, הוה, ויהיה, ובהזכירו שם אלהים, יכוין שהוא תקיף ובעל היכולת, ובעל הכחות כולם.

7. מצות ציצית.

כלל גדול מסרה לנו תורתנו הקדושה, כחות נפש האדם המה קשורים

---

the young from their earliest infancy to wash their hands immediately upon arising in the morning, and also to say some verses of praise in order that they become accustomed to the worship of the Lord, that it may cause them to go in the good and upright way, that it be well with them all their life.

THE BLESSINGS

One of the ways of the Torah and a commandment which it enjoins is, that when one speaks to his neighbor, he should express with his lips what he truly thinks in his heart, if one is enjoined thus to proceed toward his neighbor who knows not what is in his heart, how much more so should he thus act when he stands before his King, the King of Kings, unto whom all secrets are revealed and from whose eyes nothing remains concealed. It is therefore one's duty to worship him with lips and heart in unison so that the blessings and praises one addresses unto Him, shall not be like the whining of a greyhound—sounds without meaning—he should rather have his mind fixed upon the signification of each word that he utters, and when he pronounces the Ineffable Name "howaio" as if it was written "adonoi" he should concentrate his mind upon the thought that He is the Lord of all—that He was, is, and will be, and when pronouncing the Name "eloim" his mind should be centered upon the idea that He is all-powerful Omnipotent and the source whence all power originates.

THE COMMANDMENTS OF "TZITZIS"

Our holy Torah has handed down to us a leading rule that

(ג) ואסור לילך ד' אמות או להוציא מפיו דבר שבקדושה בגלוי הראש, וגם הקטנים צריכין להגביל לכסות ראשו, כי היכא דתהוי עליהו אימתא דשמיא. דע לך אחי, כיון שהדבר הזה, שלא לילך בגלוי הראש, הוא מוחזק באומה הישראלית, לאיסור משנות דור ודור זה שנים רבות, וטעם הדבר הוא לחטק במחשבת עם ישראל ולהשריש בלכם אחד מיסודי התורה לירא ממנו, אם כן כבר קבלו אבותינו עלינו ואסור לנו לשנות מנהגם (פסחים דף ג' ע"ב) ובכלל דת יהודית הוא אשר מצווים אנו לשמרו.

5. טהרת הרוח, הגוף והמקום.

(א) האדם, רוחו, גופו ומקומו, המה שכנים זה לזה ופועלים זה על זה. טהרת המקום ואוירו חזק יפעול לטוב על גוף האדם ובריאתו, נשמתו ושכלו, וכן להיפך. ולכן נצטוינו "מיד שיעיר משנתו, יטהר רעיוניו ומחשבותיו, ויאמר מודה אני וכו'". ואח"כ יטהר גופו מזוהמתו, בנקיון גופו, ברחיצת ידיו, פניו ופיו, ואח"כ יתן דעתו על טהרת ונקיון מקומו, ואז יעבוד את בוראו ברוחו, גופו ומקומו בקדושה ובטהרה. זאת היא דרך התורה היהדות, הנקיה הזוכה,

accepted as law by our parents and thus became obligatory upon us as well, it therefore remains an unalterable law by which we must abide. (Tract. Pesachim 50,2).

SPIRITUAL PURITY, BODILY CLEANLINESS AND CLEANNESS OF PLACE

The environments of a man in unison with his spiritual and physical conditions act and react upon each other, thus the cleanliness of his environments, and also the purity of the air he breathes are powerful agents for good in everything affecting man's physical state—the health of his body—as also his spiritual powers, that of his soul and of his intellectual faculties, of the contrary the contrary is true. It is therefore enjoined upon us:—"As soon as he awakes let him say, I acknowledge unto Thee etc." after which he should free his body from all extraneous matter by the purification of his body, the washing of his hands and face and the rinsing of his mouth, his attention should then be directed towards the purity and cleanliness of his place. It is then that he is in a proper state to worship his Creator with holiness and purity both as to his spirit, his body and his place.

These are the ways of the holy Torah and of pure Judaism,—but the ways of the youth who are devoid of the performance of the commandments are not so, their souls are corrupt, their intellectual faculties abandoned to abomination, for immediately they awake, without regard for purity of spirit, bodily cleanliness or cleanness of place, they eat their bread polluted, and thus vitiate their hearts and create in themselves a miasmatic nature which is evil before heaven and baneful to humanity, their vile passions incessantly augmenting until they reach such a stage that the most loathsome of creeping things serves them as food. It is therefore incumbent upon parents and teachers to train up

משקלה לא יגיע לשמינית שבשמינית לעומת אחד מבגדיו המיותרים, והוצאה קלה דרושה לזה, ובזה יוכל לקיים מצות אלהיו בכל רגע ורגע, לא יחשב בעיניו כקלה שבקלות מכל בגדיו ולבושיו.

לא כן אחי, אל תלך בדרך אתם, אל תאבה ואל תשמע להם, בגד בת ד' כנפות לא תסיר מגופך כל היום, ותמלא חובתך כאשר אתה יהודי. גם בעמוד לפני ד' להתפלל תפלת השחר, תלבוש נא טלית גדול של צמר עם ציצית של צמר. התעטף בו כל גופך, או רובו, כדת. ואל תחקה מעשים המעוותים דרכי ה', ללבוש טלית קצר של משי, המלא כל סביביו בחומין שזורין וקלועין עד אשר לא יתראו מתוכו הציצית כלל, ולבושין אותן מקופלין על צוארן. וכל אלה עצת חטאים המה, לעקם דרך הישרה ולבלי לקיים מצות ד' אשר בראנו.

8. התפילין.

התפילין הם אות שאנו מאמינים באחדות השם והוא הוציאנו ממצרים, לקח אותנו לו לעם, ואלה הפורקים עול היהדות ומכזים מצוה זו, ואינם חושבים לקבל עליהם עול מלכות שמים בלבישת תפילין, בקריאת שמע ובתפלה. המה נקראים פושעי ישראל בגופן. קרקפתא דלא מנח תפילין. ועליהם פסוק חז"ל

commandments of the Lord by casting on their shoulders a short silken "Talith" entirely bordered with fringes which are so intricately interwoven that the real fringes—the "tzitzis" are hardly discernible, this they wear folded together as if it were a muffler! How illy they are advised thus to pervert the proper fulfilment of the Law by not rightly performing the commandment of the Lord who hath created us.

THE PHYLACTERIES

The Phylacteries serve us as the emblem of our faith in the Unity of the Ineffable Name and that He hath delivered us from Egypt and hath taken us unto Himself as His own people. How rebellious, therefore, is the conduct of those who throw off the yoke of heaven, and by slighting this commandment signify their indifference to accepting the yoke of the Kingdom of heaven which we assume by wearing Phylacteries, by the reading of "shema" and by repetition of the "tfilu" they are called Rebellious Israelites inasmuch as they do not subjugate their body to the Divine will, they are also called "the skull upon which "tfilin" were not placed". Fearful indeed is the judgement rendered against them by our Sages, of blessed memory! Guard your soul O, Brother, walk not in their sinful ways; Let not the fulfilment of your duty to your God be as a burden unto you; Let this sign that you bind upon your arm be the emblem of the faith you have in the principles and foundations of your religion; Let it be a frontlet of glory upon your brow attesting to the world that you are a Jew, true to your God and to His Torah,—in a word, these Phylacteries shall be a faithful testimony of your belief in God and that your heart, your understanding and all the powers of your mind are subjected to the ways of the: Torah, and that Righteousness, Justice and Truth are the honors in which

ואחוזים זה בזה, וכל אחד מושך את חבירו עמו. הראיה מביאה לידי זכירה, וזכירה מביאה לידי עשיה, ככתוב וראיתם וזכרתם ועשיתם: ולכך צוותה התורה עלינו, לעשות ארבע ציצית בבגד של ארבע כנפות אשר נלבש בכל יום ובזה תהי' מצוה גוררת מצוה, ראיה זכירה, ועשיה, בדרך הטוב, והיא אשר תגזר עלינו מעבירה, שעבירה גוררת עבירה. ג"כ ראיה, זכירה, ועשיה. וכן אמרו חז"ל שהיא שקולה כנגד כל המצות שבתורה ומה מאד ידאב לב כל איש ישראל הנאמן לאלהיו ולתורתו, בבואו לחשוב חשבוננו של עולם בדור הזה ובמדינה זאת, אשר לא תכבד עליהם מללבוש על עצמם בגדים מבגדים שונים, קשים וכבדים, ומפזרים עליהם כסף תועפות, אך למלאות חוקי הלוקסוס, אשר בדו מלבם, והבגד האחד, אשר תצוונו דתו, לשאת ציצית בבגד בת ד' כנפות, אשר

man's intellectual faculties are indissolubly bound together and that where one is inclined the others must turn, thus to see is to be reminded of what one has to do, and once reminded to do it—as it is written “that ye may look—and remember—and do”, for this reason hath the Torah commanded us to attach four fringes to a four cornered garment that we are to wear all day for inasmuch as Seeing, Remembering and doing is like unto precept that draws precept in its train, in a good way, so does it guard us against the seeing, remembering and doing that draws transgression in its train. Therefore did our Sages, of blessed memory, say, that the commandments of “tzitzis” outweighs all the commandments of the Torah. How the heart of each Israelite who is true to his God and the Torah must therefore ache when he contemplates the spectacle presented to him by many of this Jewish generation in this country, who, worshiping at Fashion's shrine bedeck themselves with an abundance of garments that is an actual burden upon them, whose weight causes them to stagger, and their fortunes are wasted, and all to conform with the behests of frivolous fashion, while the one garment that he is required to wear in the fulfilment of a precept of his law that commands him to wear a four-cornered fringed garment, whose weight is so inconsiderate as compared with the weight of one of the superfluous garments that he wears at fashion's dictate, and when by the outlay of the merest trifle he is enabled to constantly perform one of the commandments of the Lord, how is it that he should esteem it so lightly? Why should he have a slighter regard for that than for the least valuable of his numerous garments?

This is not right, my brother! Go not in the way with them; Give them not your consent; Give no heed unto them; Discard not the four-fringed garment; Wear it all day in order that you fulfil the duty devolving upon you as a Jew, and in the morning, when you are standing in the presence of the Lord, as you are addressing your morning prayer unto Him, I pray you, array yourself properly in a large woolen “Talith” which possesses fringes of wool, and with that enfold your entire form, or at least the greater part thereof, and do not ape those who pervert the

דבר קשה בתלמוד, וכשהגיע ב' או ג' חדשים קודם י"ג שנה היה אכזי מלמד
ופדריכו ברכי היהדות וחיוביו כאשר יהיה גדול, הלכות תפילין היו שגורין
בפיו, ובתלמוד היה בדי וחריף, וביום שפחת אכזי ואמז, כשהגיע הבן לשנה
י"ג ויום אחד, היה הבן עומד למבחן לפני חכמי העיר והראה בקיאותו בתנ"ך
ותריפתו בתלמוד, ובהלכות הנחוצים לדע לכל איש מישראל, ומחיוס ההוא
וחלאת היה נבנם בכלל עם ישראל, בתור איש היודע חוביו ועבודתו, לעמ
ולתורתו. יוה נא לנגד עיניך את דרכי היהדות המרומה והמדומה אשר ינהיג
בת המכובדים במדינה זו, המה יגדלו את בנייהם על ברכי הציוויליזאציה.
ילמדו אותם חכמה ודעת, כתב ולשון, דברי ימי עם ועם מכל עמי הארץ, ואת
חכמת דתם, כתב ולשון עברית, ודברי ימי ישראל תהיה להם לזרה, ישכחו
דתם ואמונתם, עמם וארצם וכל מולדתם, וסופם, לא יכירו ולא יוקירו את
חוריהם, ושם ישראל יהיה להם לחרפה ולרראון.

כימינו אלה, מה יעשה האב ביום שפחת לבו ? יום שנכנס בו להיות
בר מצוה, והגיע לכלל עונשיו, לשנת י"ג שנה ויום אחד, יקרא לאוהביו
למידעיו וידידיו, ויאסוף לבית הכנסת מחדש היהדות, ובנו יעלה הבמת
וידרוש כשמה צחה ונעימה לכבוד היום להוד התורה והמצוה שנכנס בברית
האדם, יתן תורה לאבותיו שגדלו אותו בדרכי התורה והיהדות, וידיו ישא

knowledge of Judaism! the knowledge of their own wisdom, of
their own chirography of their own tongue — the Hebrew
language—and of their own history—the History of Israel!

Ignorant of the tenets of Judaism, it is but little wonder that
they become oblivious of their faith—indifferent to their people,
forgetful of their country and unappreciative of their glorious
descent, and in the natural evolution of these, oft guiltless, vic-
tims of parental negligence, they become estranged from their
own parents, and learn to despise those who gave them birth, the
name of Israel which they bear in spite of themselves is to them
but a reproach and an abomination! What a farce is that which
is being presented in the Synagogue—that Sanctuary of Juda-
ism—on the day when the confirmant (of the class we are de-
scribing) is about to "assume" the sacred obligations of Judaism
which are incumbent upon him from this day—now that he has
arrived at the age of thirteen years and one day, the "proud
and happy parents" having invited all of their kith and kin—
their friends and well wishers are all assembled at the Synago-
gue and are listening in rapture, to the well prepared sentiments
that the Confirmant is expressing in the unctuous language
most suitable for such a "felicitous" occasion, now he is drama-
tically swearing allegiance to the Torah and vowing to fulfil its
commandments from this day on, from this day—the day of his
initiation into the covenant of allegiance, and now he renders
thanks unto his parents for raising him "in the ways of the
Torah and Judaism", what a soul-inspiring sight it is to be-
hold him as he thus stands with hands upraised to heaven and
swears by the Eternal that he will accept the yoke imposed upon
him by the Torah and the Kingdom of heaven. Ah! If this were

דין קשה. שמור נפשך מלכת בדרך חטאים כאלה, ואל יכבד עליך כלל למלאות חובתך לאלהיך, קשור על ידיך האות שאתה מאמין בעשרי ויסודי דתך. ויחש נח למוטפות ולפאר לך שאתה יהודי נאמן לאלהיך ולתורתו, והתפילין האלו יהיו לעדות נאמנה עליך שאתה מאמין בד' לבר ודעתך וכל כחות נפשך חטא ששועבדים לדרכי התורה ורק הצדק היושר והאמת המה כבודך ותפארתך וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ויראו ממך יראת הרוממות, יכבדוך וידוממך !

9. הבר מצוה.

שים נא לבך לדרכי היהדות האמנה, הנהוגה בעם ישראל משנות דרך ודור, כשהגיע הבן לשנת חמש או שש, היה אביו או המורה מלמדו מקרא וכשהגיע לשנת עשר, היה לומד משנה עם באורים והפרושים המבארים כל

you glory "and all the people of the earth shall see that thou art called by the name of the Lord; and they shall be afraid of thee. They shall revere thee yea, they shall honor and extol thee!

THE CONFIRMANT "BAR MITZVO"

Consider well, I pray you, what have been the ways of true Judaism from generation to generation; Note the manner in which the Jewish lad was trained from his earliest infancy. When he reached his fifth or sixth year his father or teacher taught him the holy scriptures, when he reached the age of ten he was taught the Mishna (the Rabbinical treatise on the laws of the Torah) with the Talmudical interpretation thereof and commentary thereon, and when he was within two months of his thirteenth year, his father instructed him how to fulfil the obligations of Judaism that would soon devolve upon him, now that he was about to reach man's estate, how well he was versed in the laws concerning "t'filin"! what an adept he became in the study of the Talmud!—How great indeed was the joy of his father and his mother upon that auspicious occasion, the day when he arrived at the age of thirteen years and one day, for it was upon that day that he was put to the test by the wise men of the city and stood it nobly! as he demonstrated his Talmudical erudition as well as his thorough knowledge of the Holy Scriptures and of all those laws the knowledge of which is essential to every Israelite; Thenceforward he was to become a member of the Jewish community, to step in the ranks as one who knows his obligations and the services that he must render for his people and for his Torah.

And now, I pray you, consider the ways of the worthies in this country and see by contrast how hypocritical and inconsistent are their so called practices of Judaism; Nurturing their young at the breast of Civilization, they instill in their mental consciousness the wisdom of the world, a knowledge that embraces everything knowable, the language and history of all the people of the earth—all, in fact, that can be compassed by the human intellect—all—save one branch of knowledge which remains to them as a book that is hermetically sealed—this is the

ובתוכם לבב ויקיים וימלא חובתו לר' לתפארת לו ולאבותיו שחנכו אותו על ברכי התורה והיהדות, אז יהיו בנים נאמנים לר', לתורתו לעמו ולארצו.

10. המזוזה

איתא בזוהר הקדוש: פקודא למקבע בר נש מזוזה לתרעיה דלא ינשי בר נש דוכרנא דקב"ה לעלמין, ודא איהו כנוונא רציצית, כד"א וראיתם אותו וזכרתם כו'. כיון דחמא בר נש האי דוכרנא אידכר בגרמיה למיעבד פקודא דמאריה, עד כאן לשוננו.

וכאשר האדם הוא בעל תנועה תמידית מצד חומרו ונפשו, כאשר תמשול הנפש המשכלת באדם יבחור בדרכי התורה ובמצותיה, יחפוץ בטוב וימאוס ברע, ובעלות להב החמדה בלבבו, ותבער בו אש התאוה, אז יפרוק מעליו עול התורה והיראה, וכל מעשי בני האדם תלויים בתנועה זאת, הנפשיות והחומריות. ולכן צותה התורה להרים קרן ממשלת נפשו, להטות כל תנועותיו אל רצון

---

have nurtured him at the breast of the Torah and Judaism, and that they become children who are faithful unto the Lord, unto His Torah, unto His people and unto His land.

THE "MEZUZO"

The Holy Zoahr says as follows: "It is commanded that the son of man fasten a "mezuzo" at his door-post in order that the remembrance of the Holy One, blessed be He, shall never be forgotten by the son of man, in this wise it is virtually like unto the commandments of "tzitzis" of which it is said "that ye may look upon it and remember etc." thus also when the son of man doth look upon this remembrance (the "mezuzo") it recallecth to his mind to do the commandments of his God", thus far have we quoted the Holy Zoahr.

Furthermore as there is an impulsive nature in man upon which his physical temperament and his mental disposition are powerful factors that incessantly change and constantly affect his moral being for good or for evil. Now as his mental faculties are having full sway it is his impulse to choose the ways of the Torah and to fulfil its commandments, to delight in doing good and to despise evil, and again as the fires of passion burn in his heart—behold the yoke of the Torah is cast off—the fear of the Lord is banished! Thus are all the actions of man controlled by the impulse of this ever changing mental and physical movement. It is therefore that the Torah has commanded us to give our spiritual powers full sway by subjugating our every impulse to the will of the soul. How can this best be accomplished? by the Great and Fearful Name being constantly before our eyes, at the very treshhold of motion—the door-post, as the section that teaches us the Unity of the Innefable Name, and that we shall love Him and hearken unto His commandments is contained within the "mezuzo" which we fasten upon our door-posts, so when we look upon it, at our going out or coming in, we are reminded of all the fundamental principles of the Torah, and as

לשמים לשבוע בד' לקבל עליו עול תורה ומלכות שמים. אמת, מה נהדר היה המראה הזה, לו היו ההנהגות האלו בתום לבב, ומה נכבד היה כל המנהג הזה אם נכנס הנער הזה בחיובי עם ישראל לשמור ולעשות.

אמנם בראותנו כל אלה, יבא לבנו בקרבנו, ונפשנו קצה בכבוד מדומה ומדומה כזה. אשר הבן, האב וכל מיודעיו יודעים שהבן מצוה לא יחוש ולא ישא עול היהדות עליו. וכל דבריו אשר דרש בקהל עם, באוני ערת ישראל, ברית מקדש ה' היו שקר וכזב, מרמה ותרמית. ובעבודתו זאת הוא נעשה "בר-חורין" תחת היותו בר מצוה. ולפי מעוט ידיעתו בהתי ישראל, יצא אח"כ לשפוט על חיובי התורה ומצותיה, שאין האמת יסודם. ונהפך כבודם לקלון. וענג לפגע. ואלו המה זרע מרעים בנים משחיתים. לא כן דרכי היהדות הטהורה והאמתיות. מצוה הבן הוא על האב לחנכו וללמדו דיני ישראל, ידיעת התורה, הבנתה, פירושה וחיובה על כל איש מישראל, וחובה מוטלת על ההורים ומורים, ללמד את הבן דיני התפילין, חיובם וזכותם, למען יכנס ביום שמחתו באמת

but true! how edifying, how glorious this sight would have been! what a dignified and instructive spectacle it would have been, if there were any sincerity in the fine phrases that he had uttered expressing his determination to assume all the obligations of an Israelite "to guard and to perform", but what a sickening feeling of disgust does it awaken within us, how our hearts do ache when we consider that all this is naught but spectacular clap-trap in which the lad is the leading actor who by the connivance of his parents and friends is really bidding farewell to Judaism, for all present are fully conscious of the lad's utter indifference to the Jewish faith, they well know that the well-learned lesson that he had mechanically repeated in the midst of assembled Israel in the Holy House of God is to him nothing more than a senseless repetition of meaningless phrases—they well know that this is not a ceremony of Confirmation of Judaism, but rather the inauguration of his liberation from Judaism, for as his knowledge of Israel's laws is of the most superficial sort, so is his judgement of the obligations of the Torah and of its commandments, and as he lacks the foundation of truth he makes the glory of the Torah to become a shame and turns its bliss into a curse; these are the seed of the evil doers, the children of the corrupt!

How different are the ways of the Judaism that is pure and true! It is the duty of the father to train his son and teach him the laws of Israel, to initiate him also in the knowledge of the Torah and to cause him to comprehend its interpretation. It is also incumbent upon every Israelite and particularly upon parents and teachers to teach the lad the laws of "tfilin" and of the obligations involved by their fulfilment and of their signification cause in order that upon the day of his joy he may enter into the commandments with sincerity of purpose and wholeness of heart, that he may truly fulfil his obligations to the Lord in a way that will reflect glory upon himself and his parents who

11. שיבת ציון.

כתיב כי תבוא אל הארץ, אשר ה' אלהיך נתן לך. וירשתה וישבתה בה. ואמרת כו'. ואמרו חכמינו ז"ל, שמצוה זאת נוהגת אף בזמן הזה, שכל אחד מישראל מצווה מן התורה, לעלות ולדור בארץ ישראל, אם יש לאל ידו לקיים זאת, ואף שמושבעים אנו מפי הגבורה לבל לעלות בחומה, או לרחוק את הקץ, ומצווים אנו לשמור פי מלך, אשר אנו שוכנים בארצו, עם כל זה למדו החכמים אותנו דרך גאולתנו, והוא כאשר אך חלפה ועברה סכנת הדרכים (עיון תוספות כתובות ק"י, ב'), מצוה על כל אחד מישראל לעלות ולישב בארצנו הקדושה וכאשר יזכנו ה' לראות שמה מיושבים רבבות אלפי ישראל, עלינו להשתדל בהקרבת הקרבנות (ערוית פ"ח משנה ו') מקריבין אף על פי שאין בית ואוכלים קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים, קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה, ואחר כך מוטל עלינו לבנות בית אלהינו, (כמבואר בירושלמי מע"ש פ"ה שבנין בית המקדש קודם למלכות בית דוד) ואז עלינו לחכות לביאת גואל צדקנו, לקץ הימים, ונחה עליו רוח ה' בדרך נס והשגחה פרטית מאלהי עולם.

THE CAPTIVITY OF ZION

It is written, "When thou art come in unto the land which the Lord thy God giveth thee for an inheritance and possessest it and dwelest therein—and thou shalt speak and say etc."—Our Sages, of blessed memory, in expounding the above paragraph have declared that this commandment is ever in force—thus, it applies at the present time, for the Torah has enjoined upon every Israelite, if it is possible for him to do so, to emigrate to the Land of Israel (Palestine), for though the Omnipotent hath adjured us not to array ourselves like a wall and go up to the land (i. e. not to take it by force) nor to desperately force an abortive restoration, and has also commanded us to be loyal to the King in whose country we abide, there yet remains a way of delivery for us, as taught by our Rabbis, who have said that "when the ways that lead to the Land of Israel cease to be dangerous ב' כתובות ק"י, it behooves every Israelite to emigrate to and make his home in our Holy Land, and when, by the grace of God, we will merit to behold that land inhabited by the tens of thousands of the thousands of Israel, it will devolve upon us to re-establish the sacrificial offerings see (ערוית פ"ח משנה ו') The offerings are made even though the Holy House is not yet built, and the most holy offerings are eaten even though there be no hangings; Sacrifices that are holy in minor degree and tites even though there be no wall, it is then that it becomes our duty to build a house unto our God (as explained by our Rabbins in (ירושלמי מע"ש פ"ה) that the building of the Holy Temple is prior to the kingdom of the House of David,) and then we may hope for the coming of our righteous redeemer at the end of days upon whom will rest the spirit of the Lord in a miraculous manner and by the special providence of the God of the universe.

נפשו, במה שנמשכין שם הנכבד והנורא במקום התנועה (במזוזת הפתח) עם פרשת אחדות השם ושמיעת מצותיו, ובמה שנקבע המזוזה על מזוזת הפתח נראה ונזכור בביאה ויציאה את כל עיקרי ויסודי התורה, נקנה בנפשנו קביעות תמידית להתנהג עפ"י דרכי התורה והמצוה, ולכל באי הבית תהא מצוה זאת אות תמידית שבית ישראל היא. ובה יצמינו בתי בני ישראל להכירם לטוב. ובבא אחיד לבקש לו איזה עזרה ומשענה, או יחפוש לו אח לצרה להציל ולמלטו מרעה, או יכיר במזוזה כי בית ישראל היא, והוא אשר תנו עליך לכל יעשה שום איש דבר בביתך, אשר תהיה למורת רוח, לך ולדתך. והבא אל הכית, ויראה ויכיר כי בית ישראל היא, במח לא ירהיב עוז בנפשו, להסת או להדיח בניד ובנותיד מאחרי ד'.

ומה ה' אלהיך דורש מעמך, לעומת כל הטוב והחסד שנתן לך, הזמין לך בית וכל צרכיך. הצליח לך להפיק כל רצונך בכלים מכלים שונים, כי אם שתשים אות וחותם על ביתך כי קדוש הוא לה'. ומדוע לא תמלא רצון ה' בהוצאה קלה של איזה פרוטה, לקנות ולקבוע מזוזה, אשר בה תקיים מצוה תמידית? — אין זה כי אם עזבך את ה' ואת תורתו, אשר הוא דורש מוכתך כל הימים.

our minds are permanently impressed thereby it results in our impulse ever being after the ways of the Torah and for the fulfillment of his commandments:

Furthermore in fulfilling this commandment we place a permanent sign upon our door-posts whereby all who enter may recognize the abode of the Israelite, and as this characteristic feature of your homes can be happily distinguished by your unfortunate wayfaring brother who seeks your aid and support, he will by means of the "mezuzo" be guided to a heaven of refuge the home of an Israelite in his hour of distress where he can truly find a brother's help!

The "mezuzo" will also guard you against him who would enter your home for the purpose of doing aught antagonistic to you or your religion, for as he will behold the "mezuzo" and recognize the bode of an Israelite, he will surely not dare to entice your sons and your daughters or to withdraw them from the worship of the Lord.

Now what does the Lord thy God require of you in return for all the loving kindness he has bestowed upon you, behold, He has provided you with a dwelling and has supplied you with all the necessities of your home, He has gratified your desire and has furnished you with the various articles contained in your house, and in return for that what does He require? that you fasten the "mezuzo" upon the door-post of your house as a token and seal that it is holy unto the Lord! therefore, why should you not fulfill the will of the Lord! when by the outlay of a few cents to buy a "mezuzo" and by fastening it upon the door-post you can constantly perform that commandment, your negligence thus to do can only be the result of your abandoning the Torah and thus forsaking the Lord who ever seeks your welfare.

דיני ההשכמה

שויתי ד' לנגדי תמיד.

(א) הוא כלל גדול בתורה שישים האדם אל לבו שהקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו כמו שנאמר אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ד' מיד יגיע אליו היראה וההכנעה מפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד. ולא יתבייש מפני ב"א המלעיגים עליו בעבודת השי"ת, גם בהצנע לכת ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב, ומיד שיעור משנתו יאמר מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתی בחמלה, רבה אמונתך. ויתגבר כארי לעמוד בבקר לעבודת הבורא ועכ"פ לא יאחר זמן התפלה שהצבור מתפללין.

(ב) כשלוש או פושט בגדיו שעל בשרו יזהר שלא לגלות את גופו, ואל יאמר הנני בחדרי חדרים מי רואני, כי הקב"ה מלא כל הארץ כבודו.
(ג) לא ילבוש בגדים יקרים, כי דבר זה מביא את האדם לידי גאווה, ולא

LAWS OF EARLY RISING.

שויתי ד' לנגדי תמיד

1—It is a great rule in the Law that man should consider, that the Holy One, blessed be His name, whose glory filleth the whole earth, stands by him and observes his doings, as it is written: "Can any hide himself in secret places that I shall not see him?" (Jerem XXIII. 24). By doing so he will at once be imbued with humility and the fear of the Lord, blessed be His name, and only be ashamed before Him, but disregard the reproach of the sons of man who mock at him in the service of God and in pious walk. When alone or in bed let man know in whose presence he is. As soon as he awakes, let him say: "I acknowledge unto Thee, O, Living and Eternal King, that Thou hast returned my soul by Thy mercy. Thy faith is great." Then let him strengthen himself like a lion and rise early to serve his Creator; and above all he must not come late at the time appointed for prayer when the congregation is worshipping.

2—When he dresses or undresses himself let him be careful not to expose his body: thinking, "Behold, I am in my inner chamber; who sees me?" for the Glory of the Holy One, blessed be His name, filleth the whole earth.

3—Let him not dress extravagantly, for this brings man to pride, neither let him put on mean or soiled garments, to avoid ridicule in the eyes of men, but let him dress in clean garments and of moderate price. Let him also be careful to put them on properly, to avoid reproach. Moreover let a man always sell all that he has if necessary to buy shoes for his feet.

4—Since we find that the right side, in the Law, is the most important in many commandments therefore in dressing and in other matters, a man should always give precedence to the right; but in undressing the left should be taken off first, for the honor of the right. But in fastening, the left side should have the precedence; because there the phylacteries are fastened.

ספר חסידים
 חלק א' או"ח
 תורה

יסודי התורה

(א) לידע שיש שם אלה.	(ז) שלא לחלל שמו.
(ב) שלא יעלה במחשבה שיש אלה.	(ח) שלא לאבד דברים שנקרא שמו עליהם.
(ג) ליחדו.	(ט) לשמוע מן הנביא המדבר בשמו.
(ד) לאהבו.	(י) שלא לנסותו. (לשון הרמב"ם
(ה) ליראה ממנו.	בריש הלכות יסוד"ת. וביאור כל
(ו) לקדש שמו.	המצות האלו בפרקים שם).

הלכות דעות

(א) להדמות בדרכיו.	(ח) שלא לענות אומללים.
(ב) להדבק במעשיו.	(ט) שלא להלוד רכיל.
(ג) לאהוב את ריעים.	(י) שלא לנקום.
(ג) לאהוב את רעים.	(יא) שלא לנמור. (לשון הרמב"ם
(ה) שלא לשנא אחים.	בריש הלכות דעות. וביאור מצות
(ו) להוכיח.	אלו בפרקים שם).
(ז) שלא להלבין פנים.	

THE FOUNDATIONS OF THE LAW

- To Know the existence of God.
- That one should not even think that there is another deity besides God.
- To unify Him.
- To love Him.
- To fear Him.
- To sanctify His name.
- Not to profane His name.
- Not to destroy objects which were dedicated to God's name.
- To listen to that prophet who speaks in His name.
- Not to tempt Him.

See Maimonide's own words in "The Foundations of the Law" and the Commentary on the above commandments in the first chapter.

LAWS OF ETHICS.

- To follow in God's paths.
- To cling to His works (of benevolence).
- To love our neighbors.
- To love strangers.
- Not to hate our brothers.
- To admonish (those who err).
- Not to put one to shame.
- Not to oppress the weak.
- Not to backbite.
- Not to be revengeful.
- Not to cherish hatred.

(See Maimonide's own words in the "Laws of Ethics", and the commentary on the above commandments in the first chapter.

צליח במקום מטונף, ועוד ישנו טעם על פי הקבלה, אשר ע"כ תיכף כשיקום ממטתו ירחץ ידיו עד פרק הזרוע, באופן זה, ישפוך מים מן הכלי על ימינו החילה ואח"כ על שמאלו, ג' פעמים, וגם ירחץ פניו ופיו, ויזהר לנגבם יפה. (ב) לא יטול מים ממי שלא נטל ידיו. ולא יטול ע"ג קרקע אלא לתוך כלי, וישפכם במקום שאין ב"א הולכים, ולא יגע בידיו קודם נטילת שחרית לא בפה ולא בחוטם ולא בעינים ולא באזנים, ולא בפי הטבעת ולא במקום הקזה, ולא באוכליו.

(ג) כתיב ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו, לכן אסור לברך עד שינקא א"ע מצואה ומי רגלים, וטבע האדם לעשות צרכיו בקומו ממטתו, לכן לא יברך ענט"י וא"צ בעת נטילה זאת רק לאחר שינקא עצמו ירחץ ידיו פעם שני ויברך ענט"י ואשר יצר.

(ד) הניעור בליח או הישן ביום צריך ליטול ידיו ג"פ בסירוגין ולא יברך. (ה) אלו דברים צריכין נט"ל במים, הקם ממטתו והיוצא מבית הכסא ומבית המרחץ והנוטל צפרניו, והמגלח שערותיו, והחולץ מנעליו בידיו, ומשמש מטתו, והנוגע בכנה, והמפלה את בגדיו אפילו לא נגע בכנה, והחופף ראשו, והנוגע בגופו במקומות המכוסים, והיוצא מבית הקברות, והמלוה את המת או שנכנס באהל המת והמקוץ דם.

דיני טהרת הגוף וטהרת המקום מכל דבר טינוף.

(א) ירגיל א"ע לפנות ערב ובוקר שהוא זריזות ונקיות. והמשהה נקבי

nor his nose, nor his eyes, nor his hears, nor his anus, nor the place where one is bled, neither eatables.

3—It is written "Bless the Lord Oh my soul and all that is within me bless His Holy Name" (Ps. CIII—1) therefore it is forbidden to worship until one has cleaned oneself from ordure and urine. As it is the nature of man to ease himself on arising from his bed, therefore he should not pronounce the blessing of hand washing "al netilas yedaim" while washing but wait until he has cleansed himself and then wash again and pronounce the blessing "asher yotzar".

4—When he awakes during the night or from his daily nap he must wash his hands three times alternately (interruptedly) without blessing.

5—These are the occasions that necessitate hand washing rising from one's bed, or leaving the privy of bath, or paring the nails, or hair cutting, or taking off the shoes with the hand, on cupulation, on touching a louse and searching for vermin in one's garments although one does not find a louse, on combing the head, on touching the body in places that are covered, on leaving a cemetery, on accompanying the dead, on entering a death-room, or on bleeding.

The Following Are the Laws of Cleansing the Body and Ridding the House of All Dirt

1—A man should accustom himself to ease himself morning and evening, which are the proper seasons for cleanliness.

בגדים פחותים מאד או מלובלבים, שלא יתבזה בעיני הבריות, אלא יחיו לו בגדים ממוצעים ונקיים, גם ידקדק על בגדיו ללבושם כדרכם שלא יתהפכו. למען לא יתבזה בעיני הבריות, ולעולם ימכור אדם כל מה שיש לו ויקח מנעלים לרגליו.

(ד) לפי שמצינו שהימין היא חשובה בתורה לכמה מצות, לכן בלבישה וכן בשאר דברים לעולם יקדים של ימין. ובחליצה יקדים של שמאל מפני כבוד של ימין אד לענין קשירה השמאל חשובה יותר מפני שקושרין עליה את התפילין, ואל ילבוש שני בגדים יחד, ואל יטול חלוקו מיד השמש וילבוש.

(ה) אסור לילך בקומה זקופה וזגרון נטוי כענין שנאמר ותלכנה נטויות גזלו. ומ"מ לא יכופ ראשו יותר מראי אלא במדה בינונית, בכדי שיראה את הבא נגד פניו וגם מדרד כפ רגלו, ואסור לילך ד' אמות או להוציא מפיו דבר שבקדושה כגלוי הראש. וגם הקטנים צריכין להרגילן לכסות ראשן כי היבא דתהוי עליה אימתא דשמיא.

דיני נטילת ידים שחרית.

(א) האדם, כאשר יקום ממטתו הוא כבריה חדשה, וצריך להכין עצמו לעבודת בוראו, לכן עליו להתקדש וליטול ידיו מן הכלי כמו הכהן שהיה מקדש ידיו בכל יום קודם עבודתו, וגם לפי שהידים עסקניות הן וא"א שלא נגש

A man should not put on two garments at once.

In the morning let him not take his shirt from the servant to put on.

Let not a man strut haughtily with stretched out neck neither let him bow his head too low, but keep the medium gaith, lest he see not him who approaches, nor how he steps. A man must not walk four yards (paces) nor utter a single word of holiness, with uncovered head; and the little ones must be accustomed to have their heads covered in order that the fear of the Lord may be upon them.

LAWS OF WASHING THE HANDS IN THE MORNING

When a man rises from his bed he is like a new creature, therefore he ought to prepare himself for the service of the Lord; so it is incumbent upon him to sanctify and wash himself out of the vessel, like the priest who purified his hands daily before the service (in the temple). Since the hands also are restless (busy) and it is impossible that during the night they should not come into contact with some unclean place. According to the Kabbalah there is another reason—Therefore immediately he arises from his bed, let him wash his hands up to the wrist as follows: Let him pour the water from the vessel first upon his right and then upon his left hand three times then let him wash his face and be careful to dry them well, also rinse his mouth

2—Let him not be washed by one who has not cleansed his hands, nor let him wash upon the ground but into a vessel and let him empty the vessel into a place unfrequented by people and before his morning hand washing let him not touch his mouth,

של פעם אחת. ולא יקרא שם עד שיכרוק המקום. ואם פשע ולא כדק צריך לחזור ולהתפלל או לקרות.

(ה) בית הכסא אף שיש לה מחיצות ואין בה צואה, וכן נרף של רעי, ועביט של מי רגלים אם הם של חרם או של עץ, וכן ספסל העשוי לפנות עליו צריכין להרחיק מהם, מלפניו כמלא עיניו ומלאחריו או מן הצדדים ד' אמות.

(ו) בבית המרחץ גם כן אסור לדבר או להרהר בשום דבר שבקדושה ואסור להזכיר שמות המיוחדים להקב"ה אפילו בלשון חול בבית המרחץ או במבואות המטונפות, וכן אסור ליתן שם שלום לחבירו.

(ז) אסור לדבר ד"ת וקדושה נגד ערוה בין שלו בין של אחר ואפילו של קטנים. ולא מהני מה שיעצום עיניו אלא יחזור פניו וגופו מכנגדה.

דיני ברכות וברוך הוא וב"ש ואמן.

(א) בכל ברכה בשעה שהוא מזכיר את השם ידע מה שיסיים, ואסור לעשות שום דבר בשעת הברכה. ולא יברך במהירות ויכיון פירוש המלות ויוציא הברכה מפיו וישמיע לאזניו, וכשהוא מברך יהי' פיו נקי מן הרוק, וגם שאר דבר לא יהא בתוך פיו שנאמר ימלא פי תהלתך.

(ב) כל השמות המיוחדים לשמו ית', ולא בלה"ק בלבד אלא אפילו בכל לשון. אסור להזכיר לבטלה, ואפילו ברכה אם היא לבטלה או ברכה שאינה

must be departed from as far as the eyes can see in front and four yards to one side.

6—In the bath no one may talk or think about any holy matter; and it is forbidden to utter names appropriated to the Holy One, blessed be his name!—even in a tongue not holy—either in a bath-house or in dirty alley's. So also salutation of friends is forbidden.

7—It is forbidden to discuss the matters of the Law and holiness in the presence of the male or female private parts when posed of oneself or others, even of infants, and it does not suffice to close one's eyes but the face and body must be turned away.

LAWS OF BLESSINGS, AND BLESSED IS HE AND BLESSED IS HIS NAME, AND AMEN.

1—During every blessing the conclusion of it must be kept in mind; and it is forbidden to do anything while blessing; and it must not be uttered hurriedly; and attention must be paid to the signification of the words; and the ears must hear what the lips utter; and, while blessing, the mouth must be free from saliva and everything else, for it is written: "Let my mouth be filled with Thy praise!"

2—All the names appropriated to His blessed name, not only in the holy tongue, but even in all languages are forbidden to be uttered in vain. It is forbidden to utter even a vain or unnecessary blessing, and if a mistake is made and a blessing uttered in vain, or the name of God spoken in vain, let it be spoken: "Blessed be the name of his glorious kingdom for ever, and ever!" and if a man remembers himself in the middle of

עובר משום כל תשקצו ואם משהה מלהטיל מים בעת צרכו עובר גם משום לא יהי' בד עקר, ובשיכנס לביה"כ יהי' צנוע, ולא ילכו שני אנשים יחד, ולא ידבר שם, ולא יפנה בעמידה ולא ירחק עצמו יותר מדאי. ובשמטיל מים בעמידה יזהר שלא ינתזו על מנעליו ובגדיו, ולא יאחז מילתו בידיו, ויפנה בצניעות בלילה כמו ביום, ולא יקנה ביד ימין.

(ב) בכל פעם שנפנה או מטיל מים, ירחוץ אח"כ ידיו במים ויברך ברכת א"י.

(ג) כתיב וכסית את צאתך כי ד' אלהיך מתהלך בקרב מחנך וגו' והיה מחנך קדוש ולא יראה בד ערות דבר. מכאן למדו חז"ל שבכ"מ אשר ה' אלהינו מתהלך עמנו, היינו כשאנו עסוקים בדבר שבקדושה כגון ק"ש ותפלה וכדומה צריך להיות המחנה קדוש שלא תהא צואה מגולה שם, ושלא יראה דבר ערוה כנגד פניו של אדם הקורא או מתפלל.

(ד) ואפילו להרהר בדברי קדושה במקום צואה או מי רגלים, ואפילו של תינוק בו שנת אסור עד שיכסה הצואה או יטיל רביעית מים לתוך מי רגלים.

Whoso defers defecation is guilty of "bal tashkitzu" and whoso defers urination at need transgresses the command "loi 'yei becho okar" and when he enters the privy let him be modest, and two men must not enter in company, nor should a man talk there, nor ease himself while standing, nor overstrain himself, and when he urinates standing let him take care not to sprinkle his shoes and robe, and he must not hold his penis, and let him defecate as modestly as night as by day, and he must not wipe himself with his right hand.

2—After each defecation or urination let him wash his hands and pronounce the blessing "asher yotzar".

3—It is written: "Thou shalt cover thy excrement for the Lord thy God walks in the midst of thy camp etc. therefore shall thy camp be holy that he see no unclean thing in thee and turn away from thee," Deut XXIII 14—15. From this our Sages have concluded that our God walks with us everywhere, for instance, when we are engaged on a holy matter, such as the reading of "shema" or prayer, or such like, then the camp must be holy and no uncovered excrement be found there, so that nothing unseemly may be visible to the reader, nor to him who prays.

4—Even to meditate on holy things in a place where there is excrement or urine (even of a year-old child) is forbidden until the excrement is covered, or a quart of water is thrown into the fluid of one urination; and wherever there is any doubt whether there is excrement or urine present, it is forbidden to pray or read until the place is examined and if no examination is made the prayer or reading must be repeated.

5—A privy, although partitioned off and containing no excrement, and also a vessel for defecation and a pot for urination, whether of clay or wood, and also a stool for the same purpose,

הברכות נאמרין בכל לשון והוא שיאמר בעין שתיקנו חז"ל, ואסור לשנות חברה להוסיף או לגרוע.

דיני ברכת השחר

(א) ברכת הנותן לשכוי בינה לא יברך עד שיאיר היום אם לא שמע סל תרגנו, וברכת פוקח עורים יכול גם סומא לברך, ואם ברך זוקף כפופים קודם סתיר אסורים שוב לא יברך מתיר אסורים, ואחר לעסוק בדברי תורה, ואחר ותנומה מעפעפי אין עונין אמן.

(ב) הניעור כל הלילה מברך בבוקר כל ברכות השחר, חוץ מברכת ענט"י וברכת אלהי נשמה והמעביר שינה, ועל ברכות התורה יש ספק, לכן ישמע מאחרים.

(ג) אם לא בירך הברכות קודם התפלה יכול לאומרם אחר התפלה חוץ מענט"י ואלהי נשמה, וברכת התורה אם לא אמרן קודם התפלה ילמוד איזה דבר מיד לאחר התפלה.

דברים האסורים קודם תפלת השחר

(א) משעלה עמוד השחר אסור להתחיל במלאכה או להתעסק בעסקיו או לילך בדרך, ולא לאכול ולא לשתות עד שיתפלל, ומשום רפואה מותר לשתות מ"י או קאפּפּע עם צוקער וחלב.

wise men, their memory be blessed. It is forbidden to change, to add to, or to take aught from the blessings.

LAWS OF MORNING BLESSINGS

1—The blessing He that gives to the cock understanding, should not be uttered till the dawn, unless the cockcrow is heard. The blessing "He that open the eyes of the blind" even a blind man can offer. If one puts the blessing "He that raises the bowed down" before "He that frees the captives" he need not repeat the latter. And after the blessing "To occupy ourselves with matters of the Law" and "Slumber from my eyelids", he need not respond "Amen".

2—He who is awake the whole night, in the morning should offer all the morning blessings with the exception of the hand-washing blessing "al netilas yedaim" and the blessing "My God, the Soul" and "He who takes sleep away". Concerning the blessings of the Law there is a doubt, he should therefore listen to it from others.

3—If he does not utter the blessings before prayer he can do so afterwards with the exception of the hand-washing blessing "al netilas yedaim" and "My God the Soul", and if he omitted the blessing of the Law before prayer, let him study (the Law) immediately afterwards.

THINGS THAT ARE PROHIBITED BEFORE MORNING PRAYER

1—At daybreak it is forbidden to engage in work or business, or to travel, or to eat and drink before prayer. As a remedy for illness, tea or coffee with sugar and milk are allowed.

צריכה אסור לאומרה, ואם נכשל וברך ברכה לבטלה או הוציא ש"ש לבטלה, יאמר ברוך שם כמל"ו. ואם נזכר באמצע הברכה אחר שאמר השם יסיים לסדני הקיד. ואחר שאמר אלהי יסיים ישראל אבינו מעולם ועד עולם.

ג) כל ברכה שאדם שומע מחבירו כשאומר השם יאמר ברוך הוא וברוך שמו וכשהוא גומר הברכה יאמר אמן. אכן אם הוא עומד במקום שאסור להפסיק וכן בברכה שהוא צריך לצאת באותה ברכה כמו ברכות שופר או ברכת מנילה וכדומה לא יאמר ב"ה וב"ש.

ד) אין עונין אמן על ברכת עצמו, ואפילו מסיים ברכה אחת בשוה עם הש"ץ לא יענה אמן ואם הוא ברך ברכה אחת והש"ץ ברכה אחרת וסיימו בשוה יענה אמן. מלבד ברכת ישתבח וברכת שומר ע"י לעד וברכת יהללוד אחר הלל אפילו סיים בשוה עם הש"ץ יענה אמן, וכשהוא עונה אמן יזהר לאומרו כתיקונו שלא יחטוף האל"ף ולא יבליע הנו"ן, ולא יגביה קולו יותר מן המבדק, ולא יקדים ולא יאחר, רק תיכף כשסיים המבדק את הברכה יענה אמן ויכיון בלבו אמת הוא הברכה ואני מאמין בזה.

ה) כל הברכות אם נסתפק אם אמרם אם לא אינו חוזר ומבדק. וכל

the blessing or after he has spoken the name let him conclude: with "Teach me Thy Statutes"; and after he has said "Eloai (the God of) let him conclude with "Israel our Father from Everlasting to Everlasting".

3—At every blessing that a man hears from his neighbor let him respond at the utterance of the name "Blessed be He and blessed be His name" and when he ends the blessing let him say "Amen".

But if it is at a place where interruption is not permitted and also in blessing in which he shares, such as the blessing of the "Shophar" (horn) and the "Megilah" (scroll of Esther), and similar ones, then he need not respond "Blessed is He and Blessed be His name".

4—The response "Amen need not be made to man's own blessing, or even if he terminates a blessing together with the reader; but if he is uttering one blessing and the reader another and both terminate together, then let him respond 'Amen.' The blessing "Let him be praised" is an exception so also are the blessings "He guards His people Israel for ever", and the blessing "Let them praise thee" after "Halel"; even if he terminates them together with the reader let him respond Amen, and when he responds Amen let him be careful to say it correctly and not snatch the "a" and swallow the "n"; and let him not shout louder than the reader nor get in front, nor fall behind his words, but immediately the reader ends the blessing let him say Amen and keep in his mind that: "The blessing is true and I believe in it".

5—When in doubt whether a blessing has been said or not, a man need not repeat it; and all blessings may be uttered in all languages provided they are uttered as prescribed by the

(ב) אם א"א לו בהדרגה מצוה לעשות הטליתים של צמר, או יוכל לעשות מצמר נפו או קנבוס או משי, והציצית יהיו אז או צמר, או ממין הטלית דוקא של משי למשי וכדומה ואם יעשה הטלית של פשתן יעשה הציצית של פשתן דוקא.

(ג) נקב הציצית לא יהא למעלה מנ' אגודליו ולא למטה משיעור קשר אגודל, ואם ע"י קשירת הציצית בהכנף נתקמט כנף הטלית אינו מעלה ולא מוריד לשיעור הכנף, והחוטין התלויין סביב הטלית צריך לחתכן כל סביבי הכנף. והכנפים יהיו מרובעות דוקא, ואם בשעת קשירת הציצית היה הנקב כשיעור אגודל מהשפה, ואח"כ נקרע הנקב או השפה ונתמעט מכשיעור, כשר. ולכתחילה יעשה אימרא סביב הנקב והשפה שלא יופחת מכשיעור.

(ד) יזהר לחתוך ראשי הד' חוטים ויחתכם בכנף ויכפלם, ואז יהיו ח' ויעשה חמשה קשרים כפולים שיש ביניהם ארבע חוליות. בחוליה הראשונה יהיו ז' כריכות, ובשניה ה' כריכות, ובשלישית י"א כריכות, וברביעית י"ג כריכות. ומשום נוי הציצית יקדקד שיהיו החוליות שוות, כל חוליה א' גודל, והחוטין התלויין יהיו שמונה גודליו.

4—Be careful to cut the ends of the four threads, and put them through the hole and double them, when they will become right, and then tie them in five double knots leaving four spaces between them. The first space must be coiled seven times, the second—eight, the third—eleven, and the fourth—thirteen. For the beauty of the fringe be careful to keep the spaces all of the same size,—a thumb's breadth,—and the hanging threads below should measure eight thumbs.

5—Before blessing let a man examine the threads of his fringes to see if they are Kosher and separate them one from another, and if this examination would make him lose the time of prayer of the congregation, then he need not examine nor separate them.

He must take the Talith in his hands and while standing bless "leishatef batzitzis" (To dress with fringes) and then let him wrap himself up and stand thus the time it would take to walk four yards. After that he may unwrap his head, but he must take care not to let the fringes trail on the ground. He must not enter the privy in a great Talith but only in a small Talith; moreover he must not come into a burial ground, nor within four yards of the dead, with fringes displayed, either of the great Talith or of the small one.

6—One should only bless on the fringes during the day when one can distinguish blue from white, and if a man had put on the small Talith while it was still night, or while his hands were not clean and he did not bless, then, when he blesses upon the great Talith he should also include the small one in his thoughts; but if he does not possess a great Talith then let him handle his fringes (of the small one) and pronounce the blessing "al mitzvas tzitzis" (The commandments of the fringes) and after the evening prayer, although it is still day, he need not offer the

(ב) אסור להקדים לפתח חבירו לקבל פניו וליתן לו שלום קודם שיתפלל, ואם פגעו דרך מקרה מותר ליתן לו שלום.

דיני ציצית

(א) גדולה מצות ציצית שהרי הכתוב שקלה ותלה בה כל המצות כולן שנאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל כל מצות ד'. לכן צריך כל איש מישראל להיות נזהר שיהיה לו טלית קטן שיהא מלוכש בו כל היום, ויהי' של צמר רחלים לבן, וגדול כשיעור רהינו ג' רבע אמה באורך, ורוחב חצי אמה, ויהיה פתוח משני צדדיו רוב הנראה לעינים. גם יהא כל אדם נזהר שיהי' לו טלית גדול בציצית, שיתעמק בו בשעת התפלה, ויהדר שיהיה לו טליתים נאים, וידקדק לקנות ציצית מאיש מהימן שיהיה בטוח שנעשו בטויה ובשריוזה בפירוש לשמה וכמצותו. ואם איזה חוט מהציצית נפרד משזירתו, אזי כל הפרוד נחשב כאלו נקצץ.

2—A man is not permitted to go to his neighbor's door to greet or salute him before praying, but, if they meet, salutation is permitted.

LAWS OF "TZITZIS"

1—The command respecting fringes is so important because the scriptures weighed and attached to it all the commandments as it said (Numb.XV. 39): "That ye may look upon it, and remember all the commandments of the Lord", therefore every Jew must be careful to have a "talis koton" (a small fringed garment) and wear it all day and the fringes must be of white lamb's wool and its length must be about three fourths of a yard and its width half a yard, and open on both sides, the greater part being visible. Every man should also possess a great Talith with fringes, to wrap himself in while praying and should be particular to possess handsome talithim and be most particular to buy his fringes from a trustworthy man so as to be sure that they are specially twined and corded for the purpose according to the commandment, for if one of the strand is separated from the others it counts as though it were cut off.

2—If it is impossible for the embellishment of the commandment for the Talithim to be of wool then it may be of cotton, or hemp, or silk, and the fringes must be of wool or the same material as the Talith, e. g. silk on silk etc. and if the Talith is of linen, the fringes must also be of linen.

3—The hole in the fringe should not be more than three thumb's (breadth) nor less than that of the first phalanx of the thumb, and if in tying the fringe in the corner the space is lessened it does not matter; and the threads that fringe the whole Talith must be cut away at the corners and these corners must be quadrangular, and if when tying the fringe the hole is brought a thumb's breadth nearer to the edge and the hole tears out and is less than required, it is still Kosher (all right). but above all let a seam be made around the hole and border in order that the requisite size may not be diminished.

פסולת, כי אולי הוא מחוט א' ולא נשתייר בו כרי עניבה. שיעור כרי עניבה הוא ד' אגודליו.

ח) מותר ליקח טלית של חברו באקראי בעלמא גם שלא מדעתו להתפלל בו ולברך עליו, אבל לא יוציאו מן הבית שמונה בו, ואם הוא מקופל יתזור ויקפלו, ובשבת לא יקפלו. ואם שאל מחבירו טלית לעלות לתורה אין לברך, אבל אם לקח טלית הקהל אפילו רק לעלות לתורה צריך לברך, וטלית של שותפין חייבת בציצית.

ט) הפושט טליתו ודעתו לחזור וללבוש מיד, אפילו הלך לבית הכסא, כשחזר ולבושו לא יברך עליו, אבל אם היה דעתו שלא ללבוש ונמלך ללבושו, צריך לברך. ואם פשט סתם, אם נשאר עליו ט"ק, אין לברך, ואם לא נשאר עליו ט"ק צריך לברך. ואם נפלה טליתו כולו מעליו, אף שנשאר בידו, צריך לברך.

י) מותר להתיר ציצית מטלית זו לתנם בטלית אחרת, ומיד להתיר הציצית מהטלית אם ירצה לעשות במקומם יותר יפים או שלמים, ויהא נזהר שלא ישליך את הראשונות במקום בזיון, ואפילו ציצית שנפסלו לא יורקם לאשפת. גם בטלית ישן לא יעשה בו תשמיש מגונה.

יא) לא ילך ד' אמות בלא ציצית, ומצוה לאחוז בציצית ביד שמאלית כנגד לבו בשעת קריאת שמע, וכשיגיע לפסוק וראיתם אותו יסתכל בהם ויתנם על עיניו וינשק אותם משום חבוב מצוה, והזהיר במצות ציצית זוכה ורואם פני השכינה.

9—He that takes off his Talith intending to put it on again soon, even if he goes to the privy, need not say a blessing on his return, but if he intended not to resume wearing it, but, on reflection, changed his mind and did so, then he must offer a blessing, and if he simply took it off and left the small Talith on, then he need not bless; but if he had no small one on he must do so; and if his Talith fell off, even though it remained in his hand, he must offer a blessing.

10—It is permissible to take the fringes off one Talith and put them on another, and to take off the fringes for the purpose of substituting perfect or better ones but care must be taken not to cast the old ones away in an unssemlly place and, even fringes that been pronounced unfit must not be cast out on the garbage heap. Moreover an old Talith must not be put to unworthy use.

11—It is not permissible to walk four yeards without fringes and they must be carried to the heart with the left hand on reading "shema" (hear) and at the verse "Ye shall see them" he must look at them and place them on his eyes and kiss them because of his love for the commandments and whoever is careful about precept of the fringes shall attain and see the face of the "Shechina".

(ה) קודם שיברך יעיין בתומי הציצית אם הם כשרים, וצריך להפריד חומי הציצית זה מזה, ואם ע"י הבדיקה יאחר זמן תפלת הצבור, אינו צריך לבדוק ולהפריד. יאחזו הטלית בידיו ויברך מעומד להתעטף בציצית ויתעטף ויעמוד כך מעומד כדי הלוד ד' אמות, ואח"כ יוכל להסירו מעל ראשו, ויזהר לכל לגרור הציצית על הארץ. ואין לכנוס בטלית גדול לבית הכסא, אבל בטלית קטן מותר, ולבית הקברות או בד' אמות של מת אסור לכנוס בציצית מגולין לא של טלית גדול ולא של טלית קטן.

(ו) אין מברכין על הציצית אלא ביום, משיכיר בין תכלת ללבן. ואם לבש את הט"ק בעוד לילה או שלא היו ידיו נקיות ולא בירך עליו, אזי כשהוא מברך על הטל"ג יכוין בברכה זו גם על הט"ק, ואם אין לו טל"ג ימשמש בציצית ויברך על מצות ציצית, ואחר תפלת ערבית אף שהוא עדיין יום לא יברך על ציצית, ובלי לילה יברך בעוד יום.

(ז) נפסקו החוטין ולא נשתיירו רק שני חוטין שלמים והשאר לא נשתיירו מהו רק כדי עניבה, כשר, לכן אם נפסק חוט א' במקום שהו תלוין בנקב, פסולה, שלא נשתייר מהחוט כדי עניבה, ואם נפסק חוט אחד סמוך לגודל, כשרה, שהרי נשתייר מהחוט הזה בצד השני, ואם נפסקו שני חוטין סמוך לגודל, אז אם דקדק בעשייתן לעשות הד' חוטין תמיד אחד, באופן שאם נפסקו שני חוטין סמוך לגודל המה בודאי משני חוטין נפרדים, כשרה, שהרי נשתיירו צד השני, ואם לא דקדק בעשייתם לעשות הד' קצוות תמיד בצד אחד.

---

blessing of the fringes, but on the Eve of Atonement let him bless while it is still day.

7—If the threads of the fringes are torn off and only two perfect ones remain and of the others only enough remain to make a loop, then it is Kosher, therefore if a thread is broken where it is inserted in the hole, then it is Pasul (unfit) because not enough of it remains to make a loop but if the thread is cut near the first knot it is Kosher, because enough remains on the other side to make a loop; and if both threads are broken near the knot, then, if in the making care has been taken to have the four threads always on the side so that if two are cut near the knot they are certainly two different threads then it is Kosher, because the second side still remains. But if care has not been taken to keep the four threads always on the same side, then if two are broken near the knot it is Pasul, because perhaps they are the same thread and not enough remains to make a loop. The measure of a loop is four thumbs.

8—It is permissible to use a Talith of one's friend on occasion (even without his knowledge) to pray in and bless upon it, but it must not be taken out of the house where it is, and if it was found folded so it must be left and it must not be folded on Saturday, and if a Talith is borrowed from a neighbor to go up to the Law, one must not bless in it, but if a Talith belonging to the congregation is taken when called to the Law then a blessing must be said and a Talith of partners must have fringes.

יפסיק בין ש"י לש"ר, אבל לאמן יהא ש"ר וקדושה מפסיק כחזה"מ או בשעת הנחת תפילין דר"ת, ואם הפסיק לצורך תפילין אין צריך לכרד שנית להנחת.

(ג) מניחין את התפילין מעומד, ואחר שקשר הש"י עושה ז' כריכות על ידו ואח"כ מניח הש"ר, ולבסוף עושה הנ' כריכות על אצבעו האמצעית א' בפרק אמצעי וב' בפרק התחתון, ולא יהא דבר חוצץ בין התפילין לבשרו לא שנא ש"י לא שנא ש"ר, ושערות קצרות אין חוצצים, אבל ארוכות חוצצים.

(ד) מקום הש"ר היא ממקום שהשערות מתחילין לצמוח, ונמשך מקומה למעלה עד סוף המקום שמוחו של תינוק רופס, וקצה התיתורא מלמטה וקצה המעברתא מלמעלה לא יעברו הגבולין האלו, ומקום הקשר מאחורי הראש למעלה מנוכה העורף. ובתפלה ש"י יזהר שלא יזין הקשר מן הבית תמיד והמעברתא יתיה לצד מלמעלה והבית לצד מטה, ויזהר שלא יתהפכו הרצועות, ואם נתהפכו הרצועות בין של יד או של ראש יתענה או יפרה בצדקה, וכן אם נפלו התפילין בלא גרתיקו לארץ, ואם נפלו בגרתיקו יתן איזה דבר לצדקה.

3—The phylacteries must be put on in a standing posture, and having fastened that of the hand he must make seven coils upon his forearm; then let him put on the frontlet (head-phylactery) and finally make three coils upon the middle finger—one round the middle phalanx and two upon the lower phalanx. There should be nothing between the phylacteries and the flesh either on the hand or head, short hairs make no difference but long ones must be shortened.

4—The place for the frontlet begins from the margin where the hair begins and upward to the frontal foramen, where the child's skull is soft, neither the end of the frontlet where the straps are inserted nor the bridge above it must overlap the prescribed limits, and the knot in the rear should be placed above the nape of the neck, and when fastening the phylactery of the hand care should be taken not to separate the knot from the box; the bridge (the part where the strap is inserted) should be above the box below. Care should be taken not to invert the straps. Should one accidentally invert them, then let him fast or redeem himself with alms giving. If the phylacteries without their bag fall down to the ground one must likewise fast. But if they fall down whilst in the bag, some alms must be given.

5—The time for putting them on in the morning begins from when one can recognize his neighbor, of short acquaintance at a distance of four yards. As long as the phylacteries are on, he must not let them out of his mind even for a moment, except during "shemona esra" and the study of the Law "Talmud Torah". No substantial meal should be eaten whilst wearing them, but a little may be eaten. But sleeping even for a little while is prohibited.

Whilst wearing the phylacteries one must keep the body clean, be careful not to break wind. Therefore one who suffers from indigestion (Diarhea ect.) is exempt from "Tfilin" but if he is able to restrain himself long enough for "krias shma" and

דיני התפילין.

(א) מ"ע מה"ת לקשור תפילין ביד ובראש כמש"כ וקשרתם לאות כו' והיו לפוטפות, ולכן אחר שלבש טלית יניח תפילין שמעלים בקודש, ויניח תחלה של יד ואח"כ של ראש, ויסדרן כך בתוך כיסו. הטלית יהיה מזומן לפניו ואחריו השל יד ואחריו השל ראש, ואם נזדמן לו התפילין לפני הטלית יקדם התפילין, אבל קדימת הש"י לש"ר לא ישונה בשום אופן.

(ב) אחר שהניח התפלה של יד על ידו השמאלית על הבשר הגבוה שבזרוע קודם שמהרס הקשר, יברך להניח תפילין, והתפלה של ראש, אחר שהניחה על ראשו, קודם ההידוק, יברך על מצות תפילין, ואחר ההידוק יאמר ב"ש כ"מ ל"ו, ואסור להפסיק בין תפלה של ראש לתפלה של יד, ואם הפסיק בנתיים אפילו לאמן יתא ש"ר וקדושה, חוזר ומברך על של ראש להניח וגם על מצות, ואפילו בחוה"מ אי בשעת הנחת תפילין דר"ת שאין מברכין על התפילין, לא

LAWS OF "T'FILIN" (PHYLACTERIES)

1—It is a positive command, according to the written Law of the Torah, to fasten the Phylacteries upon the hand of head as it is written (Deut VI. 8) :: "And thou shalt bind them for a sign upon thy hand and they shall be as frontlets between thine eyes," therefore after he has clothed himself with the Talith let him put on the phylactery for a man must progress in things holy, and let him first fasten the phylactery upon the hand and then upon the head, and so place them in the bag that the Talith comes first and the phylactery of the hand shall come before that of the head, and if it happens that he first touches the phylactery before the Talith, then he must put on the phylactery first, but the order of the phylacteries of the hand and head must not be altered on any account.

2—After putting the hand phylactery on the elevated part of the left biceps, before tying it let him bless "leuniach tfilin" (to put on phylacteries), and after putting on the head-phylactery, before fitting it, let him bless "al mitzvas tfilin" (the commandment of the Phylacteries), and after fitting it let him say: "Blessed be His glorious Kingdom from Everlasting to Everlasting", and there must be no interruption between putting on the phylactery of the hand and that of the head, but if there is an interruption, even by the prayer "amen eiay shemo rabu" and "kedooshu" then the blessing "leuniach" for the hand phylacteries must be offered on the head-phylactery in addition to "al mitzvas" and even on the semi-feast day "choil amoed" and when the phylacteries according to "Rabeinoo Tam" are put on, which are not blessed upon, there must be no interruption between the hand and head phylacteries, but it is permissible to interrupt with "amen eiay shemo rabu" and "kedooshu" on the semi-feast day, or when he puts on the phylacteries of Rabeinu Tam and if the interruption occurs on account of the needs of the phylactery, he need not again bless "leuniach" of the hand-phylactery.

וירא שמים, וכן הרצועות יקנה מאיש מהימן, שנתעבדו לשמה מעורות טהורות, וידקק שיהי' הבתים מרובעות ושחורות, והתפירות שלמות, והרצועות שחורות, ורוחב הרצועות לא פחות מאורך שעורה, ושיעור ארכן של ראש מימין עד המכור, ומשמאל עד החזה, ושל יד כרי שיהדק ויעשה בה ו' כריכות ונ' כריכות ואם נפסקו ישאל לחכם.

(ה) התפילין ש"י וש"ר שתי מצות הן ואינן מעכבות זו את זו, ואם אינו יכול להניח אלא אחת, יניח אחת, ויברך על של יד להניח, ועל ש"ר להניח ועל מצות, ויאמר ב"ש כ"מ ל"ו, ואם הוא איטר יד, אפילו נעשה איטר מחמת הרגלו, יניח תפילין על ידו הימנית, ואם עושה כל מלאכתו בידו אחת וכותב בשניה, יד הכותב היא ימין, ואם הוא שולם בשתי ידיו, הרי הוא ככל אדם, ואם איטר ישאל תפילין ממי שאינו איטר והוא אינו יכול לשנות הקשר, יניח המעברתא למטה והקציצה למעלה כרי שיהי' היוד והקשר לצד הלב.
(ט) אם הסר את התפילין מפני שצריך ללכת לבית הכסא, כשחוזר ומניח

blessing for the phylactery of the hand "leuniach", and for that of the head "leuniach" and "al mitzvas"; then let him say "burrooch shem k'void malchisoi leoilum vooed" (Blessed be the name of His glorious Kingdom for ever and ever". If he is lefthanded, even if he became so by habit, let him put the phylacteries upon his right hand. But if he performs all his work with one hand and only writes with the other, the hand which does the writing is considered the right. But if he works with both hands equally well, he is considered like everybody else. If he is not lefthanded, but got accustomed to write with the left, he is considered like anybody else. If a lefthanded man borrows phylacteries from a right-handed man and is not able to change the "kesher" (knot), then let him place the bridge (the "meu-vartoo", place where the strap is inserted) below, and the box—above, so that the "yod" (letter yod) and the "kesher" (knot), should be on the side where the heart is.

9—If he has taken off the phylacteries in order to go to the toilet, when he returns and puts them on again he must offer a blessing, but if he left off at a point in his prayer where interruption is not allowed, for instance at the blessing "yoitzer oir" (He who forms the light) and further, he must not interrupt with the blessings for the phylacteries when he puts them on again, but let him wait until after the blessing of "shemona esra" then he should feel them and pronounce the proper blessings for phylacteries.

10—A man is obliged to feel his phylacteries whenever he thinks about them. This action will prevent his attention wandering from them; he should first touch the "tefilo" on his hand, then that of the head. When he says: "And thou shalt bind them for a sign upon thine hand" (Deut. IV.10) he must touch the "tefilo" on his hand and kiss his fingers; and when he says: "And they shall be for frontlets between thine eyes", let him touch the frontlet on his head and kiss. He must be care-

(ה) זמן הנחתו בבוקר, משיראה את חבירו הרניל עמו קצת, ברחוק ד' אמות ויכירנו, וכן זמן שהתפילין עליו לא יסיח דעתו מהן כלל, חוץ מבשעת ש"ע ות"ת. ואסור לאכול בהן סעודת קבע. אבל אכילת עראי מותר. ושינה, אפילו עראי, אסור. ותפילין צריכין גוף נקי, ויזהר של יפיה בהם, ולכן חולת מעים פטור מתפילין, ואם יוכל להזהר בהם בשעת ק"ש וש"ע יניחם אז. אבל שאר חולת אם מצטער ואין דעתו מתישבת עליו, אז פטור.

(ו) מעליו בקודש ולא מורידיו ותפלה ש"ר קדושתה גדולה מש"י, ולכן אסור לשנות רצועות של ראש לש"י, אבל מש"י לש"ר מותר. ואם נפסקה רצועה ש"י במקום הקשר ורוצה להפוך קצה הרצועה למטה למעלה, אסור, וכן ברצועה ש"ר אסור להפוך מה שהיתה בתוך הקשר לחוצה לה, וכן כים התפילין שהזמינו לתפילין וצר בו, אסור לשנותו לתשמיש חול.

(ז) קטן היודע לשמור תפילין, אביו חייב לקנות לו תפילין שיניחם, והוא ב' או ג' חדשים קודם שנעשה בו י"ג שנה. וידקדק לקנותם מסופר מזמחה

"shemona esra" (The prayer containing enighteen blessings), then let him put them on. But a patient who is troubled and his mind is disturbed, is exempted.

6—Concerning holiness one must progress; and as the sanctify of the "tefilo" of the head is greater than that of the hand, is therefore forbidden to change the strap belonging to the frontlet to that of the "tefiloo" of the hand, but from the hand to that of the head is allowed, and if the strap of the hand is broken near the knot (above) and he wishes to repair it by reversing the lower end to above, it is not permissable. So also the portion of the strap which forms the "kesher" (knot) must not be shifted downward. Also the bag which has contained "tfilin" (phylacteries), must not be used for other purposes.

7—The father of a minor who knows how to take care of phylacteries, must provide him with the same so that he may put them on, this refers to one who has only to wait two or three months to become "bar mitzvo" (13 years of age). One must be very careful to purchase them from a pious and an approved "soifer" (scribe). The straps must also be bought from a trustworthy man, they must be made from skins of clean animals, which were tanned for that purpose. Great care should be taken to make the boxes of the phylacteries square, colored black, and the stitches must be perfect, the straps must also be black, and the width of the straps should be no less than the length of a barely corn. The right strap of the head phylactery should reach to the navel, and the left to the chest. The strap of the phylactery of the hand should be long enough for the fastening around the arm, for the seven coils around the forearm and the three coils around the middle finger, if they are broken let him consult the wise.

8—The phylacteries commands of the hand and head are two and they do not interfere with one another. Consequently if a man can only put on one, let him do so, and let him say the

אחר וכא לציון. אין חולצין התפילין עד שיכניסו הס"ת להיכל, ואם יש מילה בביהכ"נ אין חולצין התפילין עד אחר המלה, כר"ח חולצין קודם מוסף, בחוה"מ סוכות כולם חולצין קודם הלל, ובחוה"מ פסח הציבור חולצין קודם הלל והש"ץ אחר הלל, ודרך חליצתו כך הוא, תחילה מסיר הכריכות מאצבע האמצעית, ואח"כ יחלוץ ש"ר בידו השמאלית, ואח"כ יחלוץ הש"י, ואח"כ הטלית, ולא יחלוץ התפילין לא בפני ס"ת ולא בפני רבו, אלא יסתלק לצדדין ויחלוץ התפילין מעומד וינשק אותם

(יג) מי שאין לו תפילין והצבור מתפלל, ימתין על התפילין ויתפלל ביחיד, ואם מתירא שיעבור זמן ק"ש, יקרא ק"ש בלא תפילין. ואם מתירא שיעבור גם זמן תפילה, יתפלל בלא תפילין, ואח"כ כשישיג התפילין יניחם בברכות ואמר בהם איוה מזמור או יתפלל בהם מנחה. אבל לילה לאו זמן תפילין ואסור להניחם בלילה. ומותר ליקח תפילין של חבירו אפילו שלא ביריעתו להניחם ולכבד עליהם, וכמבואר לעיל בדיני הטלית.

(יד) נכון לכדוק התפילין ב' פעמים בשבע שנים, ואם נתקלקלו הבתים יכדוק גם הפרשיות, וכן אם נשרו במים צריכין בדיקה.

דיני מזוזה

(א) מ"ע לקבוע מזוזה בכל הפתחים שיש בכל החדרים אם הם עשויים לכניסה ויציאה. ואם יש פתח העשוי רק להכנס איוה משא לפרקים ויש פתח אחר

sover, the Congregation should take off the "tfilin" before "halel" and the Reader after "halel".

The "tfilin" should be taken off in the following manner: Let him first unwind the coils from his middle finger, then let him take off the "tfilin" from his head with his left hand, then that of his hand, then the Talith. He should not take off the "tfilin" in the presence of the Holy scroll, nor before his Rabbi but let him turn aside. They should be taken off whilst he is standing and then let him kiss them.

13—He who has no "tfilin" and the congregation is praying, let him wait until their prayer is finished and then procure "tfilin" and pray by himself. But if waiting he runs the risk of missing the time of "krias shma" let him say "krias shma" without "tfilin", and when he obtains "tfilin" let him put them on and say "brochois" (blessings) on the "tfilin", then recite some Psalm, or have them on at the "minchu" (afternoon prayer). As the night is not the appropriate time for "tfilin" it is therefore forbidden to put them on during the night time.

It is permissible to take another man's "tfilin", without his knowledge, put them on and say the blessing. (Compare the Rules for the Talith).

14—It is proper to examine the "tfilin" twice in seven years. If the boxes are dilapidated, he must also examine the written sections within them. He must also examine them if they happen to be wet.

LAWS OF THE "MEZUZA"

1—It is a command to fasten "mezuzas" at all the door

צריך לברך, ואם עומד במקום שאסור להפסיק, דהיינו מברכת יוצר אור ולהלן. לא יפסיק בברכות שעל התפילין אלא יניחם בלא ברכות, ואחר ש"ע ימשמש בהם ויברך עליהם.

(י) חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה שנזכר בהם, שע"ז לא יבוא ליד היסח הדעת, וימשמש תחלה בש"י ואח"כ בש"ר. כשאומר וקשרתם לאות על ירך ימשמש בש"י ונושק, וכשאומר ויהיו לטוטפות בין עיניך ימשמש בש"ר ויזהר שלא יתכסה הש"ר מהמלית, והש"ר יהי' נטוי מעט לצד הגוף.

(יא) יכוין בהנחת תפילין שצונו הקב"ה להניח תפילין שיש בהם ארבע פרשיות שכתוב בהן יחוד שמו ית' ויצ"מ, על הזרוע כנגד הלב, ועל הראש כנגד המוח, כדי שזכיר תמיד נסים ונפלאות שעשה עמנו שהם מורים על יחודו, ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו, וישעבד לו את הנשמה שהיא במח, וגם הלב שהיא עיקר התאוות והמחשבות, ובה יזכור את הבורא וימעט הנאותיו ויקיים ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, וכן כתיב בתפילין בין עיניך.

(יב) אין לחלוץ התפילין עד אחר קדושת וכו' לציון כשאומר יהי רצון שנשמור חקיד, ובמקומות שנוהגים שביום קה"ת אין מחזירים את הס"ת עד

ful not to cover the frontlet on his head with his Talith. The "tfilin" on his hand must be somewhat inclined towards the body

11—When he puts on the phylacteries, he must reflect that the Holy One, blessed be His name, commanded us to lay "tfilin" which contain four sections wherein is written His blessed name's unity and the Exodus from Egypt The "tfilin" upon his arm near the heart, and that upon the head near the brain in order that we should always remember the miracles and wonders which He has wrought us and which teach His unity also that to Him belongs power and dominion over those above and below who can do with them as he pleases; he shall submit to him his soul which is in his brain, and his heart which is the root of all desires and thoughts. By these means he will be mindful of the Creator and restrict his pleasures, and he will fulfill that which is written: "And that ye go not about after your own heart and your own eyes" (Numb. XV, 39). This is the reason why it is written in the "tfilin" "between thine eyes" "bein einechu"

12—The phylacteries should not be taken off until after the "kedushu" of "And a redeemer shall come to Zion", when he says "May it be the will O Lord... that we may keep thy statutes". But in such places where the Holy scroll is not replaced in the Ark, on days when the Law is read, until after "evoo letzion" the "tefilin" should not be taken off before the Holy Law is returned to the Ark. If there is a circumcision in the Synagogue, the "tfilin" must be kept on until the circumcision is over. The "tfilin" should be taken off before the additional service on "rosh choidesh" (new-moon-day). Everybody must take off the "tfilin before "halel" on the semi-holidays "choil amoed" of the feast of Tabernacles; but on "choil amoed" of the feast of Pas-

והוא שירחיקנה מן המשקוף טפח. קבעה למטה משליש העליון, יסירה ויקבענה כראוי בברכה, ואם קבעה בטפח העליון, יסירנה ג"כ ויקבענה כראוי בלא ברכה. ויש לקבעה בטפח הסמוך לחתוך. ובמקום שיש לחוש שמא יגנבו אותה, יחקוק במזוזות הבית ויקבענה מבפנים, תוך המזווה, אבל לא יעמיק טפח, ויעשה איזה היכר למקום המזווה, ואם א"א לחקוק במזוזות הפתח, יקבענה בפנים, אחורי הדלת, ודוקא במזווה עצמה ולא בכותל. ולא ירחיקנה מחלל הפתח טפח, כי אז פסולה.

(ה) קודם שקובעה יברך א"ק ב"ו לקבוע מזווה, ואם קובע כמה מזוזות, די בברכה אחת לכולן. ואם נפלה המזווה וחזר וקבעה, צריך לברך, ואם הסירה כדי לבדקה וחזר וקובעה, א"צ לברך. בית שאין בו ד"א על ד"א אבל יש בו לרבע ד"א על ד"א, כגון שהיא עגולה, או ארכה יתר על רחבה, יקבע בה מזווה בלא ברכה. פתח שאין בה דלת יקבע בה מזווה בלא ברכה, ובכל אלה אם יש לו כעת פתח הראוי למזווה, יברך עליה ויפטור גם את זאת.

אין הפתח חייב במזווה אלא אם יש לה שתי מזוזות נבוחות לכה"מ עשרה טפחים ומשקוף על גביהם, ואפילו אין המזוזות מיוחדות, רק שכותלי הבית בעצמם הם מזוזות והתקרה עליהם, גם חייבת. ואם אין להבית רק מזווה אחת, כגון שמצד האחד עובר הכותל להלן כזה אם המזווה מצד שמאל, פטורה ממזווה, ואם המזווה מצד ימין, יקבע לה מזווה בלא ברכה.

the door outside the door-post let him fix it upon the door-post inside behind the door, but never upon the wall. It must not be placed beyond a hand-breadth from the door, otherwise it is unfit "posil"

5—Before fixing the "mezuzah let him say the blessing:—"Blessed art Thou. . . who hast commanded us to place the mezuzah". One blessing is sufficient for the fixing of many "mezuzas".

If the Mezuzah fell down and he picked it up to fix it again, he must say a blessing. But if he removed it for examination purposes and then replaces it, no blessing is necessary. A house whose dimensions are less than regular 4x4 square yards, but is 4x4 mathematically squared, (in case the room is circular or oblong shaped) must have a "mezuzah" fixed there but without saying the blessing. An entrance without the door (panel) requires a "mezuzah" without a blessing. But if there is a door in those rooms mentioned above fit for a "mezuzah" let him say a blessing over it and the other will thereby be included and exempted from a separate blessing.

6—Only such doors need a "mezuzah" which have two door-posts at least 10 hand-breadths high and an upper door-post above them, and even if there are no door-posts but the walls and ceiling form the door frame, a "mezuzah" must there be fixed. But if the room has only one door-post, for instance that on one side the wall extending beyond the door, like this then, if the door-post is to the left side of the entrance a "mezuzah" is not needed, but a "mezuzah" is needed if the door-post is at the right side, but no blessing is necessary.

לכניסה ויציאה, אזי הפתח שנעשה להכניס משאות פטור. ואין הבית חייב במזוזה אא"כ יש בה ד"א על ד"א. וגם שערי חצירות ומבואות ועירות ומדינות חייבות במזוזה ובלבד שיהיו מיוחדים לישראל, ואם גם עכו"ם דר שם פטור.

(ב) כיצד קיבעה, כורכה מסופה לראשה, דהיינו מאחד כלפי שמע, ומניחה בשופופרת או בשאר דבר, ויקבענה במסמרות מלמעלה ומלמטה על מזוזות הפתח מימין הנכנס, ואם קבעה בשמאל פסולה, ואין חילוק בין אימר לאינו אימר, ויעמיד המזוזה באלכסון, דהיינו שמע אל הבית ושיטה אחרונה לצד חוץ, ואם מזוזות הפתח אינה רחבה, יקבענה זקופה.

(ג) הפתחים הפנימיים שבבית צריך לקבוע בהן מזוזה בימין הנכנס לחדר שרוב תשמישו שם, ואם תשמישי החדרים שונים. אזלינן בתר היכר ציר, היינו הצד שהדלת נפתח לחוכו הוא עיקר הבית, ובימין שנכנסין לו צריך לקבוע. (ד) מקומה מתחלת שלוש העליון של גובה השער, קבעה למעלה מזה, כשרה.

posts in every chamber, whether the doors are made for entering or exit. But if there is one door for temporary usage for bringing in some articles, and there is another door for entering and egress then that door for other purposes needs no "mezuzah", than A room whose dimensions is less than 4x4 yards needs no "mezuzah" The gates of courts, alleys, cities and provinces must be provided with "mezuzas", if they are the special property of Israel, but if Gentiles also live there, there need be no "mezuzah".

2—How the "mezuzah" should be placed:—Let him roll it in from the bottom to the top; i. e., from the last word "ahad" towards the first word "shma", then let him put it in a tube or something else and fasten it with nails, above and below, upon the right side of the entrance, on the door post. But if he place it on on the left side, it is "posil" (unfit). There is no difference whether the owner is lefthanded or not. The "mezuzah" should be placed diagonally, i. e. the first word "shma" should be towards the inside and the last line towards the outside. But if one door-post is not wide enough let him place it perpendiculary.

3—The "mezuzas" for the door of inner rooms should be placed on the right side of the door which leads to the room that is mostly used; but if the rooms are equally in use, he must be guided by the hinges of the door, i. e. the room into which the door is pushed is the more important, and the "mezuzah" must therefore be fixed upon the right door-post at the entrance.

4—The right place for the "mezuzah" upon the door-post is the beginning of the upper third of the height of the door. If it is placed above that limit, it is "kosher", provided it is separated from the upper door-post the space of one hand-breadth. If it is placed properly, and a blessing said, but if it is placed above the hand-breadth limit, it must be removed and fixed in the proper place without saying a blessing. It is proper to fix it in outside hand-breadth space of the door-post. But where there is danger of thieves, then dig in the inside of the door-post and fix the "mezuzah" in the cavity, which should be less than one hand-breadth deep, and make some mark to indicate the place where the "mezuzah" is. But if a cavity cannot be made in

וימי בניכם. כשנכנסם וכשיוצאם מפתח ביתו. ינשק המזוזה. וכשיוצא מביתו יניח ידו על המזוזה ויאמר: ד' שומרי. ד' צלי על יד ימיני. ד' ישמור צאתי ובואי מעתה ועד עולם.

דיני הכנת התפלה ומקומות שראוי להתפלל שם.

א) כתיב הכן לקראת אלהיך ישראל. פירושו שיכין את עצמו וילבוש מלבושי כבוד כשהולך להתפלל לפני הש"ת. ואפילו כשמתפלל בביתו ביחידות. ילבוש א"ע כראוי. ובמקומות שהולכין בחגורה. יחנור א"ע ויתן צדקה קודם התפלה גם יקבל על עצמו מצות ואהבת לרעה כמוד.

zuza" and say: "The Lord is my keeper, the Lord is my shade upon my right hand; the Lord shall preserve my going out and my coming in from this time forth and even for ever more". (Ps. CXXI. 4, 5, 8).

LAWS OF THE PREPARATION FOR PRAYER.

1.—It is written: "Prepare to meet thy God, O, Israel". (Amos IV, 12) of which the interpretation is: that every man must prepare and put on a decent garment when he is to present himself in prayer before Him, blessed be His name. Even when he prays in his closet by himself he must put on proper apparel. And where it is customary to wear girdles (sashes), let him gird himself and give alms before prayer. Let him also take upon himself the command: "Thou shalt love thy neighbor as thyself" (Lev. XIX, 18).

2.—Let him examine himself before prayer whether he needs to ease himself. If he need, he cannot pray, neither study the Law. Even if he has performed the necessary ablutions and has not eased himself in the morning, nevertheless, he must wash his hands before prayer, because his attention has been diverted, he is obliged to wash his hands before prayer. If there is no water ready and if by his endeavours to get some he will miss the prayer with the congregation, in such a case let him clean his hands with any other substance for cleaning and pray with the congregation.

3.—He must always endeavor to pray with the congregation. If he is on the road and arrives at an inn where ten male adults fit for public prayer cannot be found, but such might be found farther on or in some place in the rear, then let him advance, four miles to the front or go one mile to the rear to find the proper number constituting a quorum fit for public worship. It is a command of great merit to pray in the "Beth Amedrosh" the house where the Law is expounded, or "Beth Achneses" (the Synagogue), even if he has missed the hour for prayer with the congregation, let him pray in the "Beth Amedrosh" or "Beth Achneses". But if there are two Synagogues let him go to the farthest, so that he may merit the reward for extra walk. Let him always strive to be one of the first ten arrivals; and let him settle on a permanent Synagogue, and a place within it for worship;

(ז) בית המרחץ ובורסקי ובית המכילה פטורין ממזוזה אבל כרפת כפר ומקום שמגדלים שם עופות. ובית חתכן ובית העצים ובית אוצרות משקין. יקבע שם מזוזה בלא ברכה. חנויות העשויות לכל השנה חייבות במזוזה. וחניות העשויות לזמן קצר וכן סוכת החג בחג. פטורה.

(ח) במקום שתינוקות מצוין. או שלפעמים רוחצים שם. או משתינים שם. יכסה המזוזה. ודוקא בדרך עראי סומכין על הכיסוי. אבל לקבוע חשמיש כזוין סמוד למזוזה. אין סומכין על הכיסוי.

(ט) מרתף שהמזוזה והפתח שוכבים בארץ. פטור ממזוזה. והשוכר בית בחו"ל פטור ממזוזה שלשים יום.

(י) היוצא מן חבית וישראל אחר יכנוס לרדור שם. לא יטול הראשון את המזוזות אלא יניחם. והשני ישלם לו עבורם.

(יא) מזוזות היחיד נברקת שתי פעמים בשבע שנים. ושל רבים. נברקת שתי פעמים ביוכל.

(יב) חייב אדם להזהר מאד במצות מזוזה. ואמרו ז"ל: בעון מזוזה בניו ובנותיו מתים קטנים וכל הזהיר במזוזה יאריכו ימיו. שנאמר למען ירכו ימיכם

7—Bath-houses, tanneries and "Beth Hattebiloth" (immersion houses containing tanks for purification) are exempt from "mezuzah". But in stables where cattle are raised, chicken-houses, barns, wood-bins and wine-cellar there a "mezuzah" is to be fixed but without saying a blessing. Stores made for constant use (for the whole year) are to have a "mezuzah", but those for temporary use need none, and the Booth "sookoh" during the Feasts of Tabernacles need no "mezuzah".

8—In places frequented by children, or in such places where at times they wash themselves or urinate, let the "mezuzah" be covered. Covering is only available if the above practices are only occasional, but to establish a place for disgraceful usage near the "mezuzah", covering is not enough (unreliable).

9—A bath-house whose door and posts lie in the ground needs no "mezuzah"; also if a man hires a house not in Palestine it needs no "mezuzah" for the period of 30 days.

10—If an Israelite moves from a house and another Israelite moves in his place to live there, the former should not remove the "mezuzas" but the latter must pay for them.

11—"Mezuzas" belonging to individuals should be examined twice in seven years, and those that belong to many need only be examined twice in a "yoivel" (50 years).

12—It is incumbent upon every man to be particularly careful with the command of a "mezuzah". The Wise, blessed be their memory, in reference to the "mezuzah" have declared, "That whoever is careless about the "mezuzah" loses his children in their infancy"; for it is written: "That your days may be multiplied, and the days of your children" (Deut. XI, 21).

On entering and on leaving his door, let him kiss the "mezuzah". Upon leaving his house, let him put his hand on the "me-

(ה) קדושת ביהכ"נ וביהמ"ד גדולה מאד, ומוזהרים עליהם לירא ממי שהוא שוכן בהם ית"ש. ולכן אסור לדבר בהם דברים בטלים, ואין מחשבין בהם אלא חשבונות של מצוה, ונוהגין בהם כבוד לכבדם ולרכצם, ומדליקין בהם נרות לכבוד. ואין לנשק בהם אפילו בניו הקטנים, שאינו ראוי להראות שם אהבה אחרת זולת אהבת השי"ת. וראוי למחות באלו הנוהגין בחיבוק ונישוק תיכף אחר החופה הנעשה ביהכ"נ, ואוי לעינים שכך ראות. וקודם שיכנס לתוכם, יקנח הטיט מעל רגליו, וישניח שלא יהא עליו או על בגדיו שום לכלוך, ומותר לרוק בהם, אך ישפשא תיכף ברגלו.

(ו) אין נכנסין בהם לא בחמה מפני החמה, ולא בגשמים מפני הגשמים. ואם יכנס לקרוא את חבירו, יאמר איזה פסוק, או משנה או תפלה, או ישמע מאחרים איזה למוד, או לכה"פ ישב שם מעט, כי זה גם כן מצוה. ולא יאכל שם, ולא ישתה שם, ולא ישן שם אפילו שינת ארעי, ולצורך מצוה מותר, כגון בליל יוהכ"פ מותר לישן, אך יתרחק מאה"ק. וכן לאכול שם סעודת מצוה מותר, ואנשים הלומדים שם מותרים לאכול ולישן שלא יתבטלו מהימורם.

(ז) כופין בני העיר זא"ז לבנות ביהכ"נ או ביהמ"ד, או לקנות ספרים ללמוד בהם. ובמקום שאין מנין בקביעות, כופין זא"ז שיבואו תמיד למנין. שלא יתבטל התמיד.

דיני פסוקי דזמרה

(א) מן הודו עד גמר אז ישיר המה פסוקי דזמרה, וברוך שאמר היא ברכה שלפניהם, וישתבח היא ברכה שלאחריהם. משהתחיל ברוך שאמר עד לאחר

from the heat in summer time and rain etc. in the winter. If a man goes there to call his friend, let him recite some verse of Scripture, or a Mishna, or a prayer; or, let him hear some religious discussion from others, at least let him sit down for a while, even that is considered meritorious.

Eating, drinking or sleeping, even a short nap, is not allowed in the Synagogue, but if it is a meritorious act, for instance the eve of the day of Atonement "leil yom hakipurim" if sleep overtakes him (who spends that night in the Synagogue) but let it be as far as possible from the holy Ark. One is allowed to eat there a "seudas mitzvo" (Banquet of the commandment). Those who are habitually studying there may eat and sleep there, in order that they may not interrupt their studies.

7.—Citizens may compel one another to build Colleges a "Beth Amedrosh" or Synagogues a "Beth Achneses", or to purchase books to study therein. In places where there is not a regular "minyan" for public prayer (10 adults) they should compel (urge) one another to come to prayer, so that the regular daily prayers should not be interrupted.

LAWS OF THE VERSES OF SONG IN PRAYER.

1.—From "oidoo", (Praise ye...) until the end of "uz yoshir" (Then sang Moses), are called "pesukei dezimroo" (verses of song). The blessing preceding them, is "boruch sheumar", and the following blessing is "ishtabach". That part of the pray-

(ב) יברוק א"ע קודם התפלה אם אינו צריך לנכביו, ואם הוא מרגיש בעצמו שהוא צריך לנכביו, אסור לו להתפלל, ואפילו ללמוד תורה אסור, ואפילו לא עשה צרכיו, ואפילו רחץ ידיו בבוקר, מ"מ כיון שהסיה דעתו, ורחוץ ידיו קודם התפלה במים, ואם אין לו מים מזומנים, וכאשר יחזור אחריהם יאחר תפלת הציבור, ינקה ידיו בכל מיד דמנקה, ויתפלל עם הציבור.

(ג) ישתדל ויתאמץ להתפלל עם הציבור, ואם הוא הולך בדרך ובא ללון למקום שאין שם עשרה להתפלל בציבור אך יש לפניו או לאחריו, ילך לפניו עד ד' מילין, ולאחריו עד מיל להתפלל בציבור. ומצוה גדולה להתפלל בביהכ"נ או בביהמ"ד. ואפילו אם אחר זמן התפלה ומתפלל ביחידות, יתפלל בביהכ"נ או בביהמ"ד. ואם יש לפניו שתי בתי כנסיות, ילך להרחוקה, שיהיה לו שכר פסועות. ולעולם ישכים לבוא לביהכ"נ כדי שימנה עם עשרה הראשונים, ויקבע לו ביהכ"נ שיתפלל שם בקביעות, ובתוך הביכ"נ יקבע לו גם כן מקום, ותוך הד' אמות של אותו מקום יתפלל תמיד, ויהדר שיהיה מקומו אצל הקיר. ולא יעמוד בתפלה אצל רשע, ואף כשמתפלל בביתו, יקבע לו מקום שלא יכללוהו בני ביתו. (ד) אם מחמת איזה אנוס לא יוכל לילך לביהכ"נ, או לביהמ"ד, או למנין קבוע, יקבע עשרה אנשים בביתו להתפלל בציבור, ואם א"א לו, יתפלל בשעה שהציבור מתפלל. וכן הדר במקום שאין מנין, יתפלל בשעה שהציבור מתפלל.

and always pray within four yards of his appointed place, and that place should be near the wall, and whilst praying let him not be near a wicked man "roshe". Also when praying at home let him choose an appropriate place there, so that he be not interrupted by the members of his household.

4.—If he is compelled to stay at home and cannot possibly go to the Synagogue or where are the proper number (10) for public worship, then let him call together ten persons to his house so that he may worship in a congregation, and if that is impossible, let him pray at the fixed hour for worship appointed by the congregation. So also in places where ten people cannot be gathered together, let him pray at the time when the congregation is worshipping.

5.—The sanctity of the "Beth Amedrosh" and "Beth Ach-neses" is very great and he should be mindful to fear Him who dwells there. Therefore it is forbidden to engage there in common conversation, and only calculations of merit "mitzvo" are allowed there. They must be honored and kept clean and provided with light. It is not permissible there for a man to kiss even his own little children, for men must not show there any other love, but the love of God, blessed be His name. It is meet to remonstrate against the customs of men and women embracing and kissing each other immediately after the nuptial ceremonies in the Synagogue. Woe to the eyes that behold such sacrilege!

Care should be taken to wipe the feet before entering a place of worship. His garments must be perfectly clean. Spitting upon the floor is permitted, but it must be effaced with the feet.

6.—It is forbidden to enter there merely to take shelter

עד אתה היא ד' האלהים, יאמר בעמידה, מן אז ישיר עד אחר ישתבח גם כן יאמר בעמידה.

ג) עיקר תפלה בציבור הוא שיתפלל ש"ע עם הצבור, ולכן אם בא לבית הכנסת ומצא שהצבור מתפלליו, אם בעוד שיניח טו"ת יאמרו הקהל ברכת יוצר, יתחיל ברכת יוצר אור ויתפלל עמהם יחד, ופסד"ז בלי ברכת ב"ש וישתבח, יאמר אחר התפלה, ואם יש לו זמן יותר, יאמר ב"ש ותהלה לרוד עד סופו וישתבח, ואם יש לו עוד זמן, יאמר גם הללויה הללו אל בקדשו עד כ"ה ת"י. יש לו עוד זמן, יאמר גם הללויה הללו את מן ד' מן השמים, יש לו עוד זמן, יאמר גם שאר הללויה, יש לו עוד זמן, יאמר גם ויברך דוד עד לשם תפארתו, ואם יש לו עוד זמן, יאמר גם הודו עד והוא רחום, וידלג עד והוא רחום שקורם אשרי ושם יתחיל, ובשבת ויו"ט המזמורים שבכל יום קודמים למזמורי שבת ויו"ט, וכל אלו המזמורים יאמרם קודם ישתבח, ולאחר התפלה ישלים מה שדלג, רק ב"ש וישתבח איז אומרים אחר התפלה, וברכת ענט"י וברכות התורה ואלהי נשמה לעולם צריך לאומרם קודם התפלה, אבל שאר הברכות, יכול לאומרם גם אחר התפלה.

yoshir" (Then sang) until "ishtabach" (Thy name be praised) these prayers should be said while standing.

3.—The principle reason for praying with the congregation is that he may say the "shemona esra" (18 blessings) with the congregation, therefore, if on arriving at the Synagogue he finds the congregation praying, and are about to begin the blessing "yoitzer" (He who forms) during the time that he dons his "talith" and "tfilin", he should begin the blessing "yoitzer oir" (He who forms the light) and pray with them in unison, and after the prayers he can say the "Verses of Song" omitting the blessings "boruch sheumar and ishtabach", however if he have more time before the congregation begin "yoitzer" he should say "boruch sheumar" and "tehilo ledavid" until its conclusion, also "ishtabach", and if there be yet more he should say also "aliloyu alelu el bekodshoi" and conclude with "kol anshomu tealel yoh" הללויה הללו את ה' וגו'. Time permitting still more, let him say also "Halleluihs. If more time be left, he should also say the rest at the "Halleluihs. If time permits let him also say "vaivrach David" until "leshem tifurashchu oidoo" until "vehoo rachim" and omit all that intervenes until the "vehoo rachim" preceeding "ashrei" whence he shall resume.

On Saturday and holidays the daily "Verse of Song" take the precedence of the especial ones for these occasions, all the foregoing "Verses of Song" should be said before "ishtabach" and on conclusion of the service let him complete the omitted parts; However "boruch sheumar and ishtabach" (if previously omitted) should not be said after the service. The blessing "at metilas yodaim and b'ruchois atorah and eloai neshumoo" must invariably be said only before the "tefiloh" (18 blessings) but the rest of the blessings may be said also after the "tefiloh".

4.—The worshiper must be careful not to touch with his hands any part of the body that is covered, or his head, during

ש"ע אסור להפסיק בדבור אפילו בלה"ס, אך לענין הפסק לדבר מצוה יש חילוק בין פסוקי דזמרה וברכותיה לק"ש וברכותיה. בפסד"ו אפילו באמצע ב"ש וישתבח אם שומע איזה ברכה, מותר לענות אמן. וכן כשהקהל אומרים ק"ש אומר עמהם פסוק שמע ישראל וגו'. ומכש"כ לא"י ש"ר ולקדושה וברכו מותר להפסיק, אבל ב"ה וב"ש וכן הנוסח יתברך וישתבח שבשעת ברכו, וכן אם עשה צרכיו ורחץ ידיו וצריך לאמר אשר יצר, לאלו אין מפסיקין אפילו תוד פסוקי דזמרה.

(ב) יאחזו שתי הציצית שלפניו ויאמר ברוד שאמר עד מהולל בתשבחות בעמידה, ואח"כ ינשק הציצית ויניחם, ויאמר כל פסוקי דזמרה בנחת ובנעימה, וידקדק בכל התיבות, ויכוין פירוש המלות. בין אלקים וד' שמים עשה צריך להפסיק קצת. מזמור לתורה אומרים בעמידה בחול, ולא בשבת ויו"ט ולא בע"פ ולא בחוה"מ פ, ולא בעיוה"כ. בפסוק פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון צריך לכוין פירוש המלות, ואם לא כיון, צריך לחזור ולאומרו בכונה. מז ויברך דוד

er between "boruch sheumar" and "k'rias shma" must not be interrupted with talk even in the Holy tongue (Hebrew). But in the talking of matters concerning meritorious acts, there is a difference between that part of the "Verses of Song" and their "Blessings", and "k'rias shma" and its "Blessings". Thus, in the "Verses of Song", even if he is in the midst of "boruch sheumar" and between that and "ishtabach" and he hears some blessing he may respond Amen, he may also say with the congregation the first verse of "k'rias shma" when they recite the same. More yet he may interrupt his prayer and respond "amen yei shema rabu, kedushu and borchu". But he must not interrupt his prayer even whilst saying the "Verses of Praise", with the response of "boruch hi boruch shemoi" (Blessed is He and blessed is His name), or the version "ishoruch veishtabach" (Let Him be blessed and praised), at "borchoo" (Blessed ye), nor at the ablution after necessities, when the blessing "asher yootzar" not said.

2.—Whilst reciting "boruch sheumar" let him stand up and take hold of the front fringes until he reaches the words "meilol batishboochois" then kiss the "tzitzis" and drop them. Then the "Verses of Praise" should be recited in a slow and gentle voice; and particular attention should be paid to every word and he should bear in mind the signification of the words, he must pause slightly between the words "Idols" and "God made the Heavens" "mizmoir lesoidoo" (A psalm of praise) is said while standing, and only in the week days, but not on the Sabbath nor Holidays, nor on the Eve of Passover, nor during its semi-holiday nor on the Eve of Atonement day.

When saying the words "Thou openest thine hand, and satisfiest the desire of every living thing" he must reflect upon their signification; if he did not thus reflect, he must repeat them with the proper reflection. From "vaivoorech David" (And David blessed) until "Thou art the Lord etc.) also from "uz

בתורה בעשרה ויצאו מקצתו, גומרין את הקריאה, אבל אין מוסיפין ואין קורין מפטיר, אלא האחרון שבמנין הקרואים קורא את ההפטורה בלא ברכות.

(ב) אחר ישתבח אומר הש"ץ חצי קדיש, ואין אומרים קדיש אלא אחר דבר שנאמר בעשרה, ולכן אם לא הי' עשרה בתחלת ישתבח, ימתינו עד שיבאו עשרה. וצריכין להזהר מאד בכל דבר שבקדושה היוצא מפי הש"ץ, ולענות אחריו בכונה, ומכש"כ בא"י יש"ר שצריך לבוין היטב, ואם אפשר לו לעמוד בא"י יש"ר, יעמוד, ואם אין ט' שומעין להש"ץ, לא יאמר כלל קדיש, כי כל דבר שבקדושה א"א בפחות מעשרה, דהיינו א' אומר וט' שומעין ועונין, ומ"מ אם א' מתפלל ש"ע, וה"ה ב' או ג' או ד', כל שנשאר רוב מנין העונין מצטרפין, אבל הישן אינו מצטרף.

(ג) אף מי שלא שמע מן הש"ץ שאמר ברכו, אלא שומע שהצבור עונין ברוד וכו', יכול גם הוא לענות עמהם, וקדושה שביוצר יש להדר לאמרה בצבור, ואם אי אפשר, אומרה נח ביחיד.

(ד) הש"ץ צריך שיהיה עניו ומרוצה לקהל, ויש לו נעימה וקול ערב שמושיך הרבים, ורגיל בתורה, נביאים וכתובים, ושלא יצא עליו שם רע אפילו בלדותו, ואם אין מוצאים מי שיהי' בו כל המדות הללו, יבחרו הטוב שבהם בחכמה ובמעשים טובים. ואין ממנין לש"ץ קבוע אלא מי שנתמלא זקנו, אבל באקראי

assemble before they say "ishtabach". It is incumbent upon them to listen attentively to every holy word uttered by the Reader, and to make the response with due deliberation, especially should this be the case when responding "amen eyei shema rabu" and if possible let him respond "amen eyei shmu rabu" while standing. If there be not nine persons who hearken to the Reader, the latter should not say "kaddish" at all, because any matter of holiness cannot be solemnized with less than ten persons, i. e. one to read and nine to listen and respond. Nevertheless if one is at silent prayer (18 blessings) even if two, three or four of them, so long as there remains a majority of the "minyan" (10 male adults) to respond, the former should also be counted in but if one of them sleeps he cannot be counted in.

3.—One who did not hear the Reader say "borchu" but hears the congregation responding "boruch" etc. he may likewise respond. It is proper to say the "k'dooshu" (Holy, Holy, etc.) in "yoitzer" with the congregation, but if that is not possible, he can say it privately.

4.—The Reader should be possessed of humility, and popular with the congregation endowed with a pleasantly modulated and sweet voice that can stir the heart. One accustomed to reading in the Law, the Prophets and the Scriptures, one whose name is above the reproach of even youthful misdeeds, if however they cannot find one possessing all these qualifications, they should select the best amongst them—best in wisdom and in good deeds. None should be appointed as permanent Reader whose beard is not fully grown, but at haphazard any male adult of the age of thirteen years and one day may descend to the

(ד) יזהר שלא יגע בכל התפלה, בידיו, במקומות המכוסים, בגופו או בראשו, ואם נגע, ירחוץ ידיו במים, ואם א"א לו לבקש מים, די לו בנקיון צרור או מחכר ידיו בכותל.

דיני קדיש וברכו, וצירוף עשרה ואם יצאו מקצתן, ודיני הש"ץ

(א) אין אומרים קדיש או ברכו או קדושה, ואין קורין בתורה אלא אם יש שם, באותו החדר, מנין של עשרה אנשים גדולים בני י"ג שנה ויום אחד, אבל אם מקצתן בחדר זה ומקצתן בחדר אחר, אינו מצטרפין. ואין מונין ישראל לגלגלותם, ונוהגין באמירת הושיעה את עמך וגו', ואם אין שם אלא עשרה אנשים, אסור לכל אחד מהם לצאת. ובדיעבד אם יצאו מקצתן ונשארו רוב מנין, יכולין לגמור הענין שהתחילו, ואם התחיל הש"ץ לחזור התפלה, גומר התפלה ואומרים קדושה, גם או"א ברכנו בברכה אומר הש"ץ, אבל הכהנים אין נושאים כפיהם, וגם אין אומרים קדיש לאחר הש"ע, כי המה ענינים אחרים. ואם התחילו לקרות

the entire service, if he did so touch he must wash his hands with water, if at hand, but if he cannot look for water, he may cleanse the hands with another substance or may rub them upon the wall.

LAWS OF "KADDISH" AND "BORCHOO (Bless Ye), AND WHOM TO COUNT IN THE TEN, AND IF ANY (of the 10) HAD LEFT, ALSO LAWS OF THE READER

1.—Neither "kaddish nor borchoo nor k'dooshu" may be said, nor may the "Torah" (Law) be read unless there be assembled—in one room—ten male adults, aged at least thirteen years and one day, however if a part are in one room and another part in another; they cannot count as ten; Jews, however, must not be counted by their polls, it is therefore customary to count them by saying the verse "oisheu es amchu etc" (containing 10 words). If no more than ten be assembled, it is forbidden for any of them to go out, nevertheless if a part of them left and the larger part remained, they may finish the prayer that was begun, also, if the reader had begun to repeat the "tefiloh" (aloud) he shall conclude same and they may also say "k'dooshu", the Reader also says אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה (Our God and the God of our fathers, bless us with the three-fold blessing), but the priests do not raise their hands (in prayer) nor is the "kaddish" said on conclusion of "shemona esra", as these are different matters, if they (ten persons) had begun to read in the "Torah" and in the meantime some of them went out, the reading should be concluded; but nothing additional (to the seven portions) should be allotted. None should be called for "Maftir", but the last of those (the 7th) called should read the "aftorah" (a section of the prophets) without saying the blessings.

2.—After "ishtabach" the Reader says "chatzi kaddish" (half Kaddish). It is forbidden to say Kaddish after any prayer that was not said in an assembly of ten, therefore if ten were not present at the beginning of the service they should wait until ten

אם שמע ובין על הארץ ליואמר. בין הפרקים לשמע ישראל. בין ובשערי
לחיה אם שמע ובין על הארץ ליואמר. בין הפרקים האלו מותר לענות אמן
על כל ברכת שהוא שמע. ומכש"כ המותר לענות א"י ש"ר. ברכו וקדושה.
אבל ב"ה וב"ש וגם שמע ישראל לא יאמר עם העבור. ובאמצע הפרק לא יענה
אמן רק אחר באל הקדוש ואחר שמע הפלה ובקדוש לא יענה רק א"י יש"ר
עד עליא. ואחר ראמיון כע"א ואמרי יענה אמן. ובקדושה לא יענה רק
קדוש קדוש קדוש ה' עבאנת מלא כל הארץ כבודו. ובירוד כבוד ה' מסקומו.
ומשמוע ברכו בין מן הש"ס ובין מן העולה לתורה. יענה כבוד ה' המנוהר
לעולם ועד. וגם אמן שאחר ברכת העולה לתורה ואם הקהל עונים מידים, ישהה
גם כן ויאמר מידים אנהגו עד ולא יוצא.

(ג) בפסוק שמע ישראל וב"ש ב"ם ל"ו ובין אני ה' אלהיכם לאסת ויצוה.
אמר להפסיק בכל ענין. ואפילו המלך שואל בשלשום. לא יפסיק להשיבו.

(ד) הדרם ק"ש בשאומר והביאנו יבין העיצות ואהזן בשעת ק"ש בשאמלו
בין קמיעה לורה כנגד לבו. ובשמיניע לפרישת עיצות. אהזן גם בימינו. ובשאומר
יראיתם אותו. ניהזן על העין ומסתכל ברו ונשקו. ונחזקין שכל פעם שואמר
תיבת עיצות נשקו. ואהזן עד ונחמדים לעד. שאז נשקו ומניחו מידיו. וקדו

ed be the Glory of the Lord from His place", and if he hears
"borchu" either from the Reader or from one who goes up to
the Torah, he must answer "boruch Hu amvoiroch leoilom voed"
also on hearing the blessing of the one who goes up to the Torah
he should likewise answer "Amen", and if the congregation res-
ponds "moidim", he should bow as well and simply say "moidim
anachnoo loch" without continuing.

3.—Under no circumstances must one interrupt himself
whilst saying the verses "shema isroel" and boruch shem k'voidoi
malchisoi leoilom voed" nor between the words "ani Hu aloihe-
chem and emeth veyatziv", even if a King greets him, he should
not then respond.

4.—Before "k'rias shema" when he says "veavienu" he
should gather the "tzitzis" together and hold them with his left
hand between ring-finger and the little finger towards his heart
whilst he is saying "k'rias shema", and when he comes to the
section of "tzitzis" (Numbers XV, 37—41) he should hold them
with his right hand also, and when he says "that you may look
upon it" he should lay them on his eyes, look at them, and kiss
them. It is customary to kiss them whenever he mentions the
word "tzitzis", should hold them until the words "hanechmodim
luhad" when he again kisses them and lets them fall out of his
hands. Before beginning "k'rias shema" he should bear in mind
that he is about to perform the commandment of "k'rias shema"
which the creator, blessed be He, commanded us, he should then
say "shema isroel" with a loud voice, placing his right hand upon
his eyes, and he should bear in mind the signification of the words,
taking care to say the word "echod" properly, not to draw out
the "aleph" (a) nor to snatch away the "Heth" (aei) and to
accentuate the "Daleth" (d), he should bear in mind and let him

בעלמא כל שהוא בן י"ג שנה ויום א' יכול לירד לפני התיבה ואין לאדם להתפלל לפני התיבה שלא ברצון הקהל, וכל המתפלל באלמות ונאות אין עונין אמו אחריו.

דיני קריאת שמע.

(א) זמן ק"ש התחלתה בבקר משיראה את חבירו הרגיל עמו קצת כרחוק ד"א ויבדלנו, ונמשך זמנה עד רביעית היום, בין שהיום ארוך ובין שהוא קצר, ונחשב היום מן עלות השחר עד צ"ה, ומצוה מן המיבחר לקרותה כותיקין, והיינו ק"ש וברכותיה מעט קודם נץ החמה, ותפלה מיד לאחר נץ החמה, ועכ"ל צריכין לזוהר מאד שלא לאחר הזמן מרביעית היום, ומ"מ כדיעבר, אם עבר הזמן, מותר לקרות ק"ש וברכותיה עד שליש היום.

(ב) ק"ש וברכותיה נחלקים לפרכים, ואלו הן בין הפרדים: בין יוצר המאורות באהבה רבה, בין הבוחר בעמו ישראל באהבה לשמע ישראל, בין ובשעריך לוהיה

"teivoh" (Reader's desk) but no man should pray before the "desk" without the consent of the congregation, he, however, who does so pray by sheer force and pride, none shall respond "Amen" to his prayers.

THE LAWS OF "K'RIAS SHEMA" (THE READING OF "HEAR O ISRAEL!").

1.—The time for reading "shema" begins in the morning when light enough to recognize his neighbor of short acquaintance, at a distance of four yards, and ends at the end of the first quarter reckoned from the morning dawn until the stars appear. It is most meritorious to read it as the "vesikin" (celebrated for piety) do, i. e. (k'rias shema" and its blessings slightly preceding the morning-dawn, and "tefiloh" immediately following the morning-dawn. In any event, care should be taken not to delay it longer than a quarter of the day. Nevertheless, if it was so delayed it is permissible to read "k'rias shema" and its blessings until a third of the day.

2.—"K'rias shema" and its blessings are divided into sections, the following is termed "between the sections" viz.:—between "yoitzer amoirois and hahavu rabu" between aboicher beamoi isroel behahavu and shema isroel", between בשעריך and between "al hohoretz and vayomer". Between the foregoing sections one may respond "Amen" to every blessing that he hears, even more permissible is it to answer ["Amen eyei shemuh rabu, borchoo and k'dooshu" but "ברוך הוא וברוך שם שמו ישראל" he need not say with the congregation, but in the middle of a section he should not respond "Amen" excepting after "Hoel akodosh" and after "shumeah tfiloh" and in the "kaddish" he should only respond from "amen eyei shemuh rabu" until olmayou" and on hearing "daahmiron behulmuoo veumroo" he must answer "amen", and in "k'dooshu he should only respond "Holy, holy, holy is the Lord of hosts: the whole earth is full of His Glory", also "Bless-

(ו) לעולם אל יפרוש מן הצבור, לכן אפילו אם קרא ק"ש ובא לביהכ"נ ומצא צבור שקורין שמע, יקרא עמהם כל הק"ש. וה"ה באשרי ועלינו, ואפילו בפיוטים.

דיני שמונה עשרה

א. תפלת השחר זמנה מהנץ החמה עד שליש היום, ובדיעבד אם התפלל משעלה ע"ה, יצא. ואם התאחר בתפלתו, יוכל להתפלל עד חצות היום. עבר גם חצות, אם במזיד, אין לו תשלומין, ואם בשוגג או כאונס, ישלימנה בתפלה הסמוכה לה. וכן מי שטעה בתפלתו, בדבר שצריך לחזור ולהתפלל, ונזכר בתפלה הסמוכה לה, וכן מי שהיה חושב שעדיין יש לו זמן ובין כך עבר זמן תפלה.

necessaries, or if something unclean was found in that room,—if the interruption lasted long enough for one to say the entire "k'rias shema" he must repeat the "k'rias shema" from its beginning.

6.—A man should never be segregated from the congregation, therefore, if he arrives at the Synagogue and finds the congregation reading "shema" he should read the entire "k'rias shema" with them, even if he had read it already. This law applies also to "hooleinu, ashrei" and even to "piyoutim" (special festival compositions).

LAWS OF "SHEMOINO ESRO" (EIGHTEEN BLESSINGS)

1.—The time for the Morning Prayers begins at sunrise and ends at a third of the day, nevertheless if he said his prayers at morning dawn—his duty is done, and if he delayed saying his prayers (after a third of the day had passed) he has until noon to say them, if noon-time had passed and he did not pray if he wilfully neglected his prayers, he cannot make up for it, but if by error or through necessity, he may make up for it in the prayers immediately following (the omitted ones) this also applies to him who had erred in his prayers, in a part where he is required to say them over again and he just recalled (the error) when saying the prayers which followed,—also to him who thought he had ample time for praying, and in the meanwhile the time for those prayers had passed, also to him who was preoccupied in his money affairs to save himself from loss, and through that he was compelled to delay his prayers until the proper time had passed, or if he was intoxicated and thus compelled to delay them, (all the above mentioned can make up for it after the prayers immediately following) thus, if he did not say the evening-prayers, he should, on completion of the "tefilo" (eighteen blessings) in the morning, say "tachnun and ashrei" and then say the "tefilas atashlumin" (which means) the "shemoino esro" of the prayers which he had omitted. And if he did not say the morning prayers should make up for it during the afternoon prayers, in the following manner: On completion of the "tefilo" of the afternoon prayers, "tachnun and ashrei" is to be said and the "tefilas atashlumin" follows. If he

שיתחיל ק"ש יכוין לצאת מצות ק"ש שצונו הבורא ית"ש, ויאמר שמע ישראל בקול רם, ומשימין יד ימין על העינים, ויכוין פירוש המלות, ויזהר לאמר תיבת אחד כראוי, שלא יארד באל"ף ולא יחטוף בח"ת, וידגוש הדל"ת, ויכוין שהוא יחיד בשמים ובארץ ובד' רוחות, ושוהה מעט ויאמר בשב"מ ל"ו בלחש, וכיוה"כ יאמר בקול רם, ויכוין פירוש המלות, וישמיע לאזניו מה שהוא מוציא מפיו, וידקדק שלא ירפה החזק ולא יחזק הרפה, ולא יניח הנד ולא יניד הנח, וידגיש תיבת נשבע בעי", גם הזי"ן של תזכרו ושל זוכרתם, ואחר אני ד' אלהיכם יאמר מיד גם תיבת אמת, ולא יאמר עוד הפעם אמת, ויכוין לשמוע מהש"ץ ג' תיבות ד' אלהיכם אמת. והמתפלל ביחיד יאמר אל מלך נאמן. ומותר לקרות ק"ש ביו עומד, בין יושב ובין שוכב, רק כשהוא שוכב יטה א"ע על צדו ממש, ואם הוא חולת קצת וקשה לו לשכב על צדו ממש, יטה א"ע קצת על צדו, ובשעת ק"ש לא ירמוז בעיניו, ולא יקרוץ בשפתיו, ולא יראה באצבעותיו, אך לצורך מצוה מותר לרמוז בפרשה שניה, ובפ' ויאמר יכוין לקיים מ"ע זכירת יציאת מצרים.

אם מחמת אונס היה מוכרח להפסיק באמצע ק"ש, כגון שהיה צריך לנקביו, או אם נמצא שאין נקי בבית, אם שהה משך זמן שהוא היה יכול לאמר כל הק"ש. צריך לחזור לתחלת ק"ש.

concentrate his thought on the fact that He is One in heaven and on the earth, and in the four quarters (of the universe). After a slight pause he should say "boruch shem k'void malchisoi le-oilom voed" in an undertone, but on Atonment day he should say it aloud, and he should bear in mind the signification of the words, and also bear the words he utters. He should also be particular not to pronounce a "hard letter" (with Dagesh) softly, nor give the hard pronunciation to a soft letter (without Dagesh) neither should he pronounce a movable "Sh'va" as if quiescent, nor pronounce "movable" a quiescent "Sh'va. He should also accentuate the "Ayin" (e) of the word "nishba" also the "Zayin" (z) of "tizkeruh" and of hoozkartem" and after "ani He eloiaichem" he should immediately say the word "emeth", he should not repeat the word "emeth" and he should be intent upon hearing from the Reader the three words "adoinoi eloiechem emeth. He who prays privately should say before "shema isroel" el melech nehemun. It is permitted to read "k'rias shema" in a standing, sitting or laying position, only that when he lays, he should lean on a side, but if he be ill and unable to lean on side, he should merely incline to one side. During "k'rias shema" he should not wink his eyes, nor pucker up his lips, nor point with his fingers but if the observance of a commandment makes it necessary for him to wink, it is permitted in the second section "vehuyou im shemuah". He should bear in mind while saying the section "vayomer" that he is obeying a positive commandment, i. e. "to remember the departure from Egypt".

5.—If, for some reason, he was compelled to interrupt his reading in the middle of "k'rias shema", such as, for his bodily

או בערב ר"ח, יתפלל בלילה שתיים, של שבת, או יו"ט או ר"ח. וה"ה בחנוכה או פורים. וכן במוצ"ש או יו"ט, או ר"ח, או חנוכה, או פורים, יתפלל שתיים של חול, מלבד באתה חוננתנו במוצ"ש או יו"ט, אומרה רק בתפלת החובה ולא בתפלת התשלומין, ואם לא התפלל ערבית במוצ"ש או יו"ט, יאמר למחר בבוקר בתפלת התשלומין אתה חוננתנו. ובזמן שר"ח ב' ימים והוא שכח יעלה ויבא במנחה יום ראשון, יתפלל ערבית שתיים ויאמר יעלה ויבא בשניהם, ואם שכח יעלה ויבא אף בתפלת התשלומין שהיא במקום תפלת המנחה, אינו חוזר, כיון דעכשיו היא לילה, ואין חוזרין אם שכח יעלה ויבא בלילה בר"ח. אבל אם שכח יעלה ויבא במנחה, ובערבית אינו ר"ח, אז לא יתפלל תפלת התשלומין כלל, כיון דכל מה שהוא חוזר, הוא משום יעלה ויבא, וכאן לא יאמר יעלה ויבא ולא ירויח כלל.

of "rosh chodesh" and recalled his error at the time of Evening prayer he should say two "tefilos" in the evening prayer and say "yahale veyuvo" in both, if however, in the "tefilas atashlumin" with which it was intended to make up for the Afternoon prayer, he also forgot to say "yahale veyovo" he is not obliged to repeat the "shemoينو esro" for the reason that as it is night it is comprised in the law making it unnecessary for one who had forgotten to say "yahale veyovo" on rosh chodesh" night to say the "shemoينو esro" over again.

If "yahale Veyovo" was omitted in the Afternoon prayers it is unnecessary to make up for it in the Evening prayer of the termination of "rosh chodesh" (when "yahale veyovo" is not said) for the reason that he cannot say "yahale veyovo" anyway and gains nothing by the "tefilas atashlumin".

3.—If the "musaf" prayer was omitted it cannot be made up for after the day passed by, but if omitted by the Reader in his "silent prayers" the latter's repetition of the "musaf" aloud is considered his "tefilas atashlumin".

4.—One should carefully prepare himself to say the "shemoينو esro" in the following manner:—He should on saying תהלות לאל עליון stand erect, and remove any thing that might cause him to divert his thoughts from his prayers, for instance, his phlegm and saliva, and previous to saying "tzur isroel" he should walk three steps backwards, then say "tzur isroel" after which he should advance three steps in the manner of one approaching a King, with the consciousness that he is standing in the presence of the "shechino" (Divine Presence), as it is written (Law II, 19) "Pour out thine heart like water Before the face of the Lord", he should then concentrate all his thoughts on his prayers and in his heart meditate the signification of the words he utters, between the words "goal isroel" and "shemoينو esro" he should not interrupt himself, even to respond "amen eyei shemo rabo, kedusho and borchu" taking care to say the words "goal isroel" simultaneously with the Reader and immediately thereafter beginning the "shemoينو esro" with the words שפתי תפתח however the "shemoינו

וכן מי שהיה טרוד לצורך ממנו, שלא יבוא לירי הפסד, ועי"כ נאנס ולא התפלל בזמנו, וכן אם היה שכור ונאנס ולא התפלל בזמנו, ישלימנה אחר תפלה הסמוכה לה, כגון אם לא התפלל ערבית, אזי אחר תפלת השחר יאמר תחנון ואשרי, ואח"כ יתפלל תפלת התשלומין, ואם לא התפלל שחרית, ישלימנה במנחה, דהיינו אחר תפלת המנחה יאמר תחנון ואשרי ויתפלל תפלת התשלומין, ואם לא התפלל מנחה, אזי ישהה אחר תפלת ערבית כדי הלוד יד' אמות ויתפלל תפלת התשלומין.

ב. אין תשלומין לתפלה אלא בתפלה הסמוכה לה, כגון אם לא התפלל שחרית ומנחה, אזי יוכל להשלים תפלת המנחה אחר תפלת ערבית, ושחרית אין לה תשלומין עוד, וביום שיש בו מוסף, והוא לא התפלל שחרית, ישלימנה במנחה ולא במוסף. ואין תשלומין לתפלה שהפסיד אלא בזמן תפלה הסמוכה לה, ולא אחר זמנה. וכשהוא מתפלל תפלת התשלומין בתפלה הסמוכה, יהיה נוסחה כנוסח תפלת החובה, כגון אם לא התפלל מנחה בערב שבת, או בעיו"ט

failed to say the afternoon prayers he should, after saying the evening prayers, wait as long as it takes a person to walk four yeards, then say the "tefilas atashlumin".

2.—Prayers that were omitted can only be made up for in those immediately following, thus if both Morning and Afternoon prayers were omitted, he can make up for the Afternoon prayers on concluding the Evening prayers, but he can no more make up for the Morning prayers. On a day that "musaf" (Additional service) is said, one who had omitted the Morning prayers cannot make up for it in the "musaf" but must make up for it in the Afternoon prayers. "Tefilas atashlumin" can only be said if the prayers which follow those omitted are said in their proper time, but not after their time has passed.

The same version that is used in the "tefilas choivo" (the shemoino esro" of each prayer said in its proper time) should likewise be used in the "tefilas tashlumin" when same is said in the prayer that follows the ommitted one, thus if he did not say the Afternoon prayers on the Eve of the Sabbath or on the Eve of a holiday or on the Eve of the New-moon, he should say two "tefilos" (i. e. repeat the "shemoino esro" twice) saying the same version; whether of Sabbath, holiday, or New-moon, both times. The same law applies to "chanuka or purim". On the termination of the Sabbath, Holiday, New-moon, "chanuka or purim", (one who makes up for the prayers omitted on the day—above—mentioned) should say both "tefilois" in the version of the week-days, with this exception however than on the termination of the Sabbath or Holiday he should say "hato chonantonu" in the "tefilas choivo" only and not in the "tefilas atashlumin".

Having failed to say the Eveing prayers on the termination of the Sabbath or Holiday, he should say "hato chonantonu" when saying the "tefilas atashlumin" on the following morning, when "rosh chodesh" (the New-moon) is two days, and he forgot to say "yahale veyuvo" in the Afternoon prayers of the first day

מפיו וחבירו לא ישמע, ויתפלל כפי נוסח התפלה של אבותיו, אם אשכנז ואם ספרד.

ה. לא יסמך עצמו על שום דבר, אפילו סמיכה כל דהו ואם הוא חולה קצת, יכול להתפלל אפילו יושב או שוכב, והוא שיוכל לכיון דעתו, ואם אי אפשר לו להתפלל בפיו, מ"מ יהרהר בלבו.

ו. לא יאחז בידו בשעת תפלת ש"ע רק הסידור או המחזור, ולא יהיה דבר חוצץ בינו ובין הקיר, ודבר קבוע כגון ארון ותיבה לא חשוב חציצה, ואדם אינו חוצץ ג"כ. ולא יתפלל כנגד איזה ציור, אא"כ יסגור עיניו, וכנגד שפיענל לא יתפלל אפילו בעינים סגורות. ולא ינהק ולא יפהק תוך התפלה, ואם נאנס לכך, יניח ידו על פיו, ואם בא לו רוק תוך פיו, יבלע במטפחתו, ואם א"א לו לעשות כזאת, יטה לשמאלו ויריק לאחוריו, ואם א"א לאחוריו, יריק לשמאלו, ואם א"א לשמאלו, יריק לימינו. ואם נפלה הטלית מעליו, אפילו רובה, יחזירנה, אבל אם נפלה כולה לא יתעטף בה משום הפסק, ואם נפל ספר לפניו על הארץ ומבלבלהו, יגביה אותו בין ברכה לברכה.

therein, but if a "sefar" fell on the floor in front of him and it causes his mind to wander from his prayers he may pick it up between one of the eighteen blessings.

7.—When saying "shemoino esro" he should stand (towards the East) facing "eretz israel" (Palestine) his heart should breathe the thought that he is confronting Jerusalem, the Holy Temple and the Holy of Holies, if, however, he cannot meditate that he is standing towards "eretz israel" he should meditate in his heart that he is praying to his Father in heaven.

If he began "shemoino esro" with his face towards another side (than the East) and only became aware of it when in the middle of the "shemoino esro", if possible, he should turn his face towards "eretz israel", but if he cannot do that, he may retain the same position without even moving his feet until the end of "shemoino esro" for it is sufficient if he centers his thoughts towards the Holy of Holies. If in the room where he prays there are images on the Eastern wall, he should face another side and pray.

8.—He should bend the knees and bow himself at the beginning of the first blessing and at the end thereof, also, at the beginning and ending of "moidim"—the genuflexions—should be performed in the following manner:—On saying "boruch" he should bend the knees and on saying "atoch" the body should be bowed so low as to cause the spinal joints to protrude, and the head should also be inclined, then, before saying "hashem" he should gently raise himself to an erect position, when saying "moidim" he should likewise bend the knees and bow and regain his erect position before saying "hashem". One whose old age or illness makes it difficult for him to perform the genuflexions, is permitted to merely bow his head. In all the other blessings it is forbidden to make any genuflexions either when beginning or ending them. On conclusion of the

ג. עבה כל היום ולא התפלל מוסף אין לו עוד תשלומין, וש"ץ יוכל לחשלים כחזרת הש"ץ במקום תפלת התשלומין.

ד. כשמגיע לתהלות לאל עליו, יעמוד ויכין א"ע לתפלת ש"ע. ויסיר כיהו וניעו וכל דבר המבלבל את מחשבתו. וכשמגיע לצור ישראל, יחזור ג' פסיעות לאחוריו ויאמר צור ישראל, וילך לפניו ג' פסיעות דרך קירוב והגשה למלך, וידע שהשכינה כנגדו, כמ"ש: שפכי כמים לבך נוכח פני ד', ויסדר דבריו, ויכוין בלבו פירוש המלות, ולא יפסיק בין גאל ישראל לש"ע, אפילו לאמן יש"ר, קדושה וברכו. ויצמצם לסיים בשוה עם הש"ץ ברכת גאל ישראל, ויתחיל תיכף ד' שפתי תפתח, ולא יאמר כי שם ד' אקרא כ"א במוסף ובמנחה. ויכוין רגליו זה אצל זה, ויכוף ראשו מעט ויסגור עיניו. ואם מתפלל מן הסידור, לא יסיר עיניו מן הסידור, ויניח ידיו על לבו, ימינו על שמאלו, ויתפלל בלב שלם, באימה וביראה ובהכנעה, ויתפלל בלחש, וישמיע לאזניו מה שהוא מוציא

esro of musaf and mincho should be begun with the words Then with his feet close together, his head slightly bowed, his eyes closed (unless he reads his prayers from a "sidur" in which event he should not look up from the "sidur" during the entire "shemoino esro") his hands placed over his heart, (the right above the left he should say the "shemoino esro" with heartfelt devotion, inspired with awe fear and humility, the prayers should be said in an undertone yet should his ears hear what his lips are uttering, but his neighbor should not overhear him. Every man should pray according to the ritual of his father whether "asheknaz or sfard").

5.—He should not support himself, even slightly, against anything whatever, unless he be ill when he is permitted to say the "shemoino esro" even in a sitting or lying position so long as he can concentrate his thoughts on his prayers, when one is too ill to articulate the words he may meditate the prayers in his heart.

6.—While saying the prayers of "shemoino esro" he should have nothing in his hand but the "sidur or machzur" and there should not be any barrier between himself and the wall, but the regular furniture of the room such as ark or desk is not considered a barrier, nor is a person considered barrier, he should not pray in front of any picture, unless with his eyes closed, but in front of a looking-glass it is forbidden to pray even with closed eyes; he should neither yawn nor hiccough during the "tefilo" and when compelled so to do, he should put his hand on his mouth; he should not expectorate, but if there was spittle in his mouth he should eject it in his handkerchief and if he cannot do that, he should incline towards the left hand side and spit behind him, being unable to spit behind him he should at least turn to the left; that being also inconvenient he may spit on the right hand side, he may replace his "talit" even if the greater part of it fell off his shoulders, but if it fell off entirely he is not allowed to interrupt the "shemoino esro" in order to wrap himself

כשיעור זה, ואם אין לו מקום לעמוד, או כשאומרים פיוטים, יחזור למקומו בתהלה חזרת הש"ע.

ט. בתפלת ש"ע לא ירמוז בעיניו, ולא יקרוץ בשפתיו, ולא יראה באצבעותיו, ולא יפסיק אפילו לאיש"ר או ברכו או קדושה, אלא ישתוק ויכוין למה שאומרים הש"ע והצבור, ולאחר שאמר יהיו לרצון קודם אלתי נצור, מותר להפסיק לענות כל דבר שבקדושה או אמן.

י. אסור לישוב תוך ד' אמות של המתפלל ש"ע בין מלפניו, בין מלאחריו ובין מן הצדדים, ואם היושב עוסק בתורה, מותר מלאחריו או מן הצדדים, ואם היושב הוא אדם חלש אין למחות בידו. ואסור לעבור בתוך ד"א של המתפלל ש"ע, אבל מן הצדדין או לאחריו, מותר.

יא. שכור אם אינו יכול לדבר לפני אדם גדול ונכבד, אסור לו להתפלל, אם עבר והתפלל, תפלתו תועבה, וכשיסוד יינו מעליו יחזור ויתפלל.

דיני משיב הרוח, ומל ומטר, ויעלה ויבא, ועננו.

א. קודם מוסף של שמיני עצרת מכריז השמש משיב הרוח ומוריד הגשם, ואז מתחילין הצבור לאמר בש"ע משיב הרוח ומוריד הגשם, ואם לא הכריז,

the one saying "shemoino esro" whether it be in the front, behind, or on any side of him, however one who is occupied in studying the Law may remain seated, but only behind or at the side of the worshipper, and a feeble man should not be prevented from sitting near the one saying "shemoino esro". It is likewise forbidden to pass within four yards in front of the one saying "shemoino esro", one may however pass by his side or behind him.

11.—One who is so intoxicated that he would be unable to speak with the proper deference due to a great and respected personage, is forbidden to say the "shemoino esro" and if he transgressed and did say it, his "tefilo" is counted an obomination, and he is obliged to repeat the "shemoino esro" on becoming sober.

LAWS CONCERNING "MASHIV ORUACH AND TAL UMUTOR, ANEINU AND YAHAHLE VEYOVO"

משיב ורוח, טל ומטר, עננו, יעלה ויבא

1.—On the eighth day of Solemn Assembly "shemini atzeres" before the "musaf" prayers are said, the saying of משיב הרוח ומוריד הגשם is announced by the "shames" (beadle) whereupon the Congregation inaugurate the saying of משיב הרוח ומוריד הגשם in the "shemoino esro" but if the announcement was not made משיב הרוח ומוריד הגשם is not said in the silent "tefilo". He who prays privately (on that day) should take care to say the "musaf" prayers at a time when he may be reasonably sure that the Congregation had already said them, so that he may then say "mashiv oruach". "Mashiv oruach" is to be said (in the "shemoino esro" in the entire winter season and is to be discontinued from the time that the Reader repeats the "musaf"

ו. יעמיד בש"ע פניו לצד אר"י. ויכוין כנגד ירושלים ובית המקדש וקדשי הקדשים, ואם אינו יכול לכוין לעמוד כנגד אר"י, יכוין לבו לאביו שבשמים. ואם לא ירע ועמד פניו לצד אחר וגזכר באמצע ש"ע, אם אפשר, ימה פניו לצד אר"י, ואם אי אפשר לו, יגמור תפלתו כך, ולא יעקור רגליו, רק יכוין לבו לבית ק"ק, ואם הוא מתפלל במקום שיש צורות יפנה לצד אחר ויתפלל.

ח. יכרע וישתחוה בברכה ראשונה תחלה וסוף, ובמודים תחלה וסוף. כשאומר ברוך יכרע בכרכיו, וכשאומר אתה, ישתחוה עד שהקשרים של תוליות השררה בולטים, וגם ראשו יכוף, וקורם שאומר השם יוקף בנתת, וכן במודים בורע ומשתחוה וזוקף קודם שיאמר השם, וזמן וחולה שקשה להם הכריעה, ירכין ראשו ודיו. ואסור להוסיף כריעות והשתחויות בשאר הברכות לא בתחלתן ולא בסופן. לאחר הש"ע יאמר יהיו לרצון קודם אלהי נצור, וקורם עושה שלום כורע ופוסע ג' פסיעות כעבר הנפטר מרבו, ולא יפסע פסיעות גסות, ולא יותר על שלשה, ותחלה יפסע ברגל שמאל, ואח"כ בימין, וכשיגמור פסיעותיו ועוררו בכריעה, יפנה לשמאל ויאמר עושה שלום במרומיו, ויפנה לימין ויאמר הוא יעשה שלום עלינו, וישתחוה לפניו ויאמר ועל כל ישראל ואמרו אמן, אח"כ יוקף ויאמר יה"ד שיבנה ביהמ"ק ובמקום שכלו הפסיעות, יעמוד ברגלים מכוונות ולא יפנה לשום צד עד שיגיע הש"ץ לקדושה. וכשהוא מתפלל ביחיד יעמוד ג"כ

eighteen blessings he should say "eyeu lerotzon" before saying eloai netzor", and before saying "oise sholom" he should bow and walk three steps backwards after the manner of a servant who takes leave of his master, he should neither make big strides nor take more than three steps, taking the first step with the left foot, the second with he right, after the steps are taken, while he is still bowing, he should turn to the left and say "oise sholom bimroimov" then turning to the right he should say "hu yahase sholom oleinu" then he should bow in front of him and say "vehal kol isroel veomru amen" after which he should stand erect and say "eyi rotzon sheivno bes hamikdosh" and should thus remain standing with his feet close together in the place where his steps ended until the Reader reaches "k'dusho" (then return to his place). One who prays privately should also stand in that position the length of time it would take before a Reader reaches "k'dusho). If there is no room for him to remain standing in that position, or when "payotim" are said (before "k'dusho") he should return to his place as soon as the Reader begins the repetition of the "shemoينو esro.

9.—While saying the "shemoينو esro" he should not wink his eyes nor pucker up his lips, nor point with his fingers, and he should not interrupt himself even to respond "amen yei shemo rabo or borchu or k'dusho" but should silently listen when the foregoing is said by the Reader and Congregation, but after saying "eyei lerotzoin before eloai netzor" he is permitted to interrupt himself in order to make any of the sacred responses also to respond "amen".

10.—It is forbidden for any one to sit within four yards of

ג. בתפלת ערבית של יום ששים לאחר תקופת תשרי, מתחילין לאמר ותן טל ומטר, ואומרים עד חג הפסח, ואם טעה ולא אמר טל ומטר, ונזכר קודם שסיים הברכה מברך השנים, מתחיל ותן טל ומטר לברכה על פני האדמה כו', ואם לא נזכר עד לאחר שסיים מברך השנים, יתפלל להלן ויאמר בברכת שומע תפלה ותן טל ומטר לברכה, כי אתה שומע וכו', ואם לא נזכר עד לאחר שסיים הברכה שומע תפלה, חוזר ומתחיל ברך עלינו, ואם לא נזכר עד אחר ש"ע וגם הפסוק יהי' לרצון, חוזר לראש התפלה, ואם טעה בקיץ ואמר טו"מ, חוזר ומתחיל ברך עלינו, ואם לא נזכר עד לאחר שאמר הפסוק יהיו לרצון, חוזר לראש התפלה.

ד. שלשים יום אחר שמיני עצרת, וכן שלשים יום אחר התחלת ותן טל ומטר, וכן שלשים יום אחר יום ראשון של פסח, אם נסתפק לו אם אמר משיב הרוח ומוריד הגשם או ותן טל ומטר, או לא אמר, חזקה מה שהוא למוד הוא אומר, ועד שלשים יום אחר שמיני עצרת, או אחר התחלת ותן טל ומטר עדיין לא הורגל לאמר, לכן חוזר תפלתו. ושלשים יום אחר יום ראשון של פסח ג"כ עדיין הוא רגיל לאמר משה"ר ומוה"ג, גם ותן טו"מ. לכן יחזור תפלתו. אכן במקומות שאומרים בקיץ משיב הרוח ומוריד הטל, לא יחזור אם נסתפק

etc., but if he did not become aware of his omission until after he concluded the blessing "shomeah tefilo" he should turn to "boruch oleinu" and from there say the "shemoino esro" over again, but if he did not become aware of his error until after he had finished the entire "shemoino esro" also the verse יהיו לרצון he must say the entire "shemoino esro" over again.

If in the summer season he, by error, said "tal umutor" he must repeat the "shemoino esro" beginning from "boruch oleinu" but if he did not become aware of his error until after he had said the verse יהיו לרצון he must repeat the "shemoino esro" from the beginning.

4.—When one is in doubt whether he did or did not say "tal umutor or mashiv oruach" if that occurred thirty days after "shemini atzeres" (concerning "mashiv oruach" of thirty days after ותן טל ומטר לברכה was begun to be said, or thirty days from the first day of Passover (concerning the needless saying by any one of both "tal umutor" and "mashiv oruach" but for granted that a person says what he has been wont to say (and for that reason he need not repeat the "shemoino esro" if in doubt about having said "tal umutor or mashiv oruach" but before the thirty days have elapsed he is not yet wont to say it, therefore must repeat the "shemoino esro", but he must repeat the "shemoino esro" if he thinks he said "tal umutor or mashiv oruach" thirty days after Passover unless he is in a place where it is customary to say in the summer season when he need not say the "shemoino esro" again, for the law is that if he is in doubt whether he said משיב הרוח ומוריד הגשם thirty days after "shemini atzeres" but instead of that said משיב הרוח ומוריד הטל he has also done his duty.

א"א בתפלה בלחש. ומי שמתפלל ביחיד, ימתין עד שעה שבוודאי התפללו הציבור מוסף, ויאמר משיב הרוח. ואומרים משה"ר כל החורף עד חזרת הש"ץ של מוסף יום ראשון של פסח, והמתפלל מוסף ביום ראשון של פסח ביחיד, יקדים תפלתו לתפלת הציבור, ואם איחר, לא יאמר משה"ר בתפלתו. ובמקומות שאומרים משה"ר ומוריד הטל בקיץ, יכריז השמש קודם מוסף של יום ראשון של פסח כמו שעושין במוסף שמ"ע למה"ר ומה"נ.

ב. אם טעה בחורף ולא אמר משיב הרוח ומוריד הגשם, או אם טעה בקיץ ואמר משיב הרוח ומוריד הגשם, אם נזכר קודם שסיים ברכת מחיה המתים, או בחורף יתחיל משיב הרוח ומוריד הגשם, מכלכל חיים וכו'. ובקיץ יתחיל אתה נכור כו', מכלכל חיים וכו', ואם לא נזכר עד שסיים הברכה, יתחיל מראש ש"ע. ואם טעה במעריב יום ראשון של פסח, או בשחרית, או במוסף, ולא אמר משה"ר ומוה"נ, או אם טעה במעריב או שחרית של שמ"ע ואמר משה"ר ומוה"נ, א"צ לחזור לראש.

prayers on the first day of Passover. He who prays privately on the first day of Passover should make his "musaf" prayer precede that of the Congregation, (so that he may yet be able to say "mashiv oruach") but if he delays saying his "musaf" prayers until after the Congregation had said theirs, he must not say "mashiv oruach" in his "tefilo".

Where it is customary to say משיב הרוח ומוריד הטל in the summer season, it should be announced by the beadle before the "musaf" prayers of the first day of Passover, are said, the same as is done for משיב הרוח ומוריד הגשם in the "musaf" prayers of שמיני עצרת

2.—If one had omitted to say משיב הרוח ומוריד הגשם in the "shemoينو esro" during the winter or, by error did say it during the summer, if he became aware of his error previous to concluding the blessing "mechaye meisim" he should in the winter say "mashiv oruach" then "mechalel chaim" etc. however, if he did not become aware of his error until after he had finished the blessing "mechaye hameisim" he must repeat the "shemoينو esro" from the beginning. If he erred in the "shemoينو esro" of the evening, morning, or additional prayers of the first day of Passover, and did not say "mashiv oruach" or if he, by error, did say "mashiv oruach" in the evening or morning prayers of "shemini atzeres" he need not say the "shemoينو esro" over again.

3.—In the "shemoينو esro" of the evening prayer of the sixtieth day after "tekufas tishre" (on or about the 4th of December) "tal umutor" is begun to be said and continued until after the first day of Passover. If by error, one had omitted to say "tal umutor" and became aware of it before he had concluded the blessing "mevorach hashonim" he should begin etc., but if he only became aware of it on the concluding "mevorach hashonim" he should continue his prayers and when he reaches the blessing "shomeah tefilo" he should say אתה שומע previous to saying לברכה

שומע תפלה, ואם שכח ולא נזכר עד שאמר ברוך אתה ה', אינו חוזר, ואומר עננו בלא חתימה אחר אלהי נצור קודם יהיו לרצון. ואם עקר רגליו, שוב אינו אומר עוד.

דיני חזרת התפלה

א. לאחר שפסע הש"ץ ג' פסיעות מתפלתו בלחש, יעמוד במקומו כשיעור הלוד ד"א, ויחזור למקומו, ואומר בלחש וד' שפתי תפתח וגו', ומתחיל בקול ברוך אתה וכו'. וכל אחד ישתוק וישמע היטב ויכון לתפלת הש"ץ, ויענה ב"ה וב"ש ואמן כראוי, ואפילו ללמוד אסור, ומבש"כ שיחה בטלה, ומי שיוכל לעמוד, יעמוד. ולכה"פ יהי' תמיד תשעה אנשים שישמעו ויכוונו לתפלת הש"ץ שלא יהא ברכותיו לבטלה.

ב. לאחר שסיים ברכה אחת, לא יתחיל בשניה עד לאחר שאמרו רוב הצבור אמן, ואם התחיל ברכה שניה תיכף וסמוך לראשונה, שוב אין אומרים אמן, ועונש ביטול אמן אז הוא עליו. ואין אומרים תפלת ש"ע בקול אלא א"כ

---

it and did not become aware of that omission after he had said "boruch atoh adonoi" he need not repeat the "shemoino esro" but he can say "haneinu" (without concluding with the words: "Blessed art thou, O Lord who answerest in time of trouble") after "eloah netzor" before saying "yehu lerotzon" however if he had already left his position he need not return to say it.

LAWS CONCERNING THE READER'S REPETITION OF THE EIGHTEEN BLESSINGS.

1.—After the Reader had concluded the silent "shemoino esro" and had walked three steps backwards he should thus remain standing as long as it ought to take one to walk four yards and then return to his place and say in an undertone שפתי תפתח ד' then beginning with "boruch atoh" he should repeat the "shemoino esro" in a loud tone, whilst the entire Congregation, maintaining profound silence, should pay rapt attention, and closely follow the Reader's prayers, responding "boruch hu uboruch shemo" and "amen" where appropriate. During the Reader's repetition it is forbidden for one to learn, how much more so then should idle conversation be avoided at that time. All that are able to stand during the repetition should stand, but there should always be at least nine men who are paying attention and closely following the Reader's prayers so that they be not uttered in vain.

2.—When the Reader is done with one blessing he should not begin another before most of the Congregation had responded "amen" and, if on ending one blessing he immediately began another, the Congregation cannot respond "amen", and he will bear the punishment for depriving them from responding "amen".

The "shemoino esro" is not repeated aloud unless there are at least six men present (which constitutes the majority of a "minyan") who had just said their prayers, but if there are not

לו על משה"ר ומוה"נ אם אמר באלו השלשים יום אחר שמיני עצרת. כי אם לא אמר משה"ר ומוריד הנשם ואמר סדרכו בקיץ משיב הרוח ומוריד המל. ג"כ יצא.

ה. שכח יעלה ויבא בר"ח בשחרית או במנחה ובחזה"מ בשחרית או במנחה או בערבית. אם נזכר קודם ברכת המחזיר שכינתו לציון. חוזר ואומר יעלה ויבא כו'. ותחזינה כו'. ואם נזכר אחר שסיים ברכת המחזיר שכינתו לציון. וה"ה אם נזכר אח"כ קודם שאמר יהיו לרצון. חוזר ומתחיל רצה. ואם לא נזכר ער אחר יהיו לרצון. חוזר לראש התפלה. ובר"ח בערבית. בין שר"ח יום א' ובין כשהוא שני ימים. כיון שאמר ברוך אתה ה' והזכיר השם. ואף שלא סיים המחזיר שכינתו לציון. שוב אינו חוזר. ובכל מקום שהוא חוזר ומתפלל. צריך להמתין כדי הלוד ד' אמות.

ו. ש"ץ שטעה בתפלת הלחש. אם טעה בג' ברכות הראשונות ונזכר בענין שלא יהא בחזרתו טורח הציבור. יחזיר. ואם יהיה טורח הציבור. יסמוך על התפלה שיתפלל בקול רם. ואז יאמר. אחר חזרת התפלה אלהי נצור. ויפסע נ' פסיעות.

ז. ביום התענית. בין ת"צ בין תענית יחיד. יאמר במנחה עננו בברכת

5.—If one had omitted to say "yeahale veyovo in the morning, afternoon or evening prayers of (the Intermediate days of a holiday) if he became aware of that omission before saying the blessing **המחזיר שכינתו לציון** he should turn to say "yahale veyovo," then say "vesichzeno" etc. but if he become aware of it after having concluded the blessing **המחזיר שכינתו לציון** or before he said "yehu lerutzon" he should begin from "r'zei" and repeat the prayers, but if when he became aware of his omission, he had already concluded "yehu lerutzon" he should say the "shemoino esro" over again. In the evening prayers of a New-moon whether of one or two days, if he became aware of his omission after he had said "boruch hato adonoi" having pronounced "hashem" even if he did not yet conclude with the words "amachzir shechinuso letzion" he is not obliged to repeat the "shemoino esro", he must wait as long as it would take one to walk four yards (paces) before doing so.

6.—If the Reader had made an error whilst saying the "shemoino esro" in an undertone, if the error was made in the three first blessings and the Reader became aware of it while yet time to rectify it without causing any inconvenience to the Congregation (by a tedious delay) he should say the "shemoino esro" over again, but if by so doing he would cause the Congregation to wait too long, he should rather depend on his repetition of the "shemoino esro" in a loud tone (to make up for his error) and in that case he must also say "eloah netzor" and walk three steps backwards after his repetition of the "tefilo"

7.—On a Fast day, whether public or private "aneinu" should be said in the Afternoon prayers, it should be inserted in the blessings "shomeah tefilo". If one had forgotten to say

קודם שאמר השם מן הברכה רופא חולי, חוזר ואומר עננו ורפאנו, ואם לא נזכר עד לאחר שאמר השם, גומר הברכה ואומר ענני בשומע תפלה כיחיד, ואם שכח שם, אומרו לאחר סיום התפלה בלא חתימה.

ה. יחיד המתפלל ש"ע בשוה עם הש"ץ, וה"ה אם הוא מתפלל שחרית והש"ץ מוסף, או להיפך, והגיעו למחיה המתים, יענה קדושה עם הצבור, אבל כשהצבור אומרים קדושת יוצר או קדושת ובא לציון, לא יענה עם הצבור כשהגיע למחיה המתים, לפי שאין הקדושות שוות.

ו. כל מקום שהיחיד אם טעה, חוזר ומתפלל, כמו בן הש"ץ בחזרת התפלה אם טעה, חוזר ומתפלל, חוץ משחרית ר"ה וחזה"מ אם שכח יעלה ויבא ולא נזכר עד שהשלים תפלתו, אין מחזירין אותו, וסמכינו על תפלת המוסף, אבל אם נזכר קודם שהשלים תפלתו, חוזר לרצה.

ז. חיוב גדול לענות קדושה ואמן שלאחר האל הקדוש ואחר שומע תפלה, וכן הקדישים שאומר הש"ץ, וכן מורים, ולכן אם מתפלל ביחיד בביהכ"נ בשעה שהצבור מתפללין, אם אין השעה עוברת, יזהר להמתין במקום שמותר להפסיק, שיוכל לענות קדושה ואמן ומורים עם הצבור.

blessing and may say "anenu" in the blessing "shomah tefilah" the same as a private worshiper, but if at that blessing he also omitted "anenu" he should say it concluding the "shemiono esra" without ending it with the benediction.

5.—An individual who is saying the 'shemoino esro' together with the Reader, when "mechaie hamassim" is reached should respond the "kdusho" with the Congregation, this law also applies when the individual says the "shemiono esra" of the Morning prayers and the Reader—the Additional prayers, or vice-versa. If when the individual reaches "mechaie hamassim" the Congregation is saying the "kedusho" of "yotzer" or of "uvo letzion" he need not respond with them as these "kedusoth" are not similar to the other.

6.—Wherever a private worshiper who had erred in his prayers is obliged to say them over again, there also must be the Reader who had erred in the Repetition prayer, say them over again, with the exception of the Morning prayers of "rosh choi-desh" and "choil amoed" when if the Reader had forgotten to say "yaale veyove" and only became aware of it on concluding the "shemoino esro" he is not compelled to repeat it, as we rely on the Additional prayers to make up for it. If however, he became aware of it before he had finished the "shemoino esro" he should turn to "retzei"

7.—It is the bounden duty of all to respond "kedusho" and then "omen" after "hoel hakodoish" and after shomea tefilo" and also make the responses to the "kadishim" which the Reader says and "moidim" also. Therefore one who is in the Synagogue but prays privately during the time the Congregation is praying, he must be careful to wait in such parts of the prayers where he is allowed to interrupt himself (if by so doing he does not lose the time proper for those prayers) in order that he may respond "k'dusho, amen" and "moidim" with the Congregation.

יש לכה"פ ששה אנשים שהם רוב מנין שהתפללו עתה, ואם אין ששה אנשים שהתפללו עתה בלחש, אין אומרים כל הש"ע בקול, אלא אחד אומר עד האל הקדוש בקול, ואומרים קדושה, ונומר תפלתו בלחש.

ג. בקדושה יכוין רגליו שיהיו שתיהן ביחד, וכשאומרים קדוש קדוש קדוש וכן ברור וימלוד, מרים גופו ועקבו למעלה, ונוהגין לישא העינים למרום, וטוב שתהיינה סגורות, וכשמגיע הש"ץ למורים, משתחוים כל הקהל ואומרים מורים דרבנן כולו בהשתחויה. ומי שמתפלל אז ש"ע, אם באמצע ברכה ישתחוה ג"כ, אבל בתחלת הברכה או בסופה לא ישתחוה, וכשמגיע הש"ץ בשחרית או במוסף לברכת שים שלום אומר או"א ברכנו כו', ואחר וישמרד, ויחונך, שלום, ענין חקהל "כו יהי רצון", ובתענית צבור אומרים גם במנחה שים שלום ואומר הש"ץ או"א ברכנו כו'. ואין אומרים אותו בבית האבל ולא בתשעה באב, ולאחר שנמר הש"ץ התפלה יאמר בלחש יהיו לרצון, ואין צריך לפסוע ג' פסיעות. ד. בתענית צבור אם יש בבית הכנסת עשרה שמתענים ומשלימין, אומר הש"ץ בשחרית ובמנחה עננו בין גואל לרופא, ואם שכת ולא אמרו, אם נזכר

present six men who had just said the silent "shemoino esro", the entire "shemoino esro" is not repeated aloud but one says the "shemoino esro" from the beginning to "hoel hakodosh" aloud "k'dusho" being also said, and the balance of the "shemoino esro" is said in an undertone.

3.—When one says "k'dusho" he should stand with his feet close together and on saying "kodush, kodush, kodush" also "boruch and imloch" he should raise himself on his toes, his eyes should be uplifted, and it is proper that they be closed. When the Reader say "moidim" the entire Congregation should bow and say the 'moidim' of the Rabbins (saying it entirely while in a bowing posture) he who at that time says the 'shemoino esro' if he just saying the middle of the blessing he should also bow, but if he is just beginning or ending a blessing he should not bow.

In the "shemoino esro" of the Morning or of the Additional prayers before the Reader says the blessing "shim sholom" he should say אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו and the Congregation are to respond כן יהי רצון respectively after each of these words: וישמרד ויחונך ושלום On a public fast-day when "shim sholom" is said also in the Afternoon prayers the Reader should also say אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו but it is not to be said in the house of a mourner nor on the Ninth of Ab.

After the Reader had finished the loud repetition of the "shemoino esro" he should say "yehu leretzon" in an undertone, and he need not recede three steps.

4.—On a public fast day the Reader must say "anenu" in both the Morning and afternoon prayers between the blessings "goel" and "rofe" providing there are ten men in the Synagogue who intend to fast the whole day, however if he forgot to say it and became aware of the omission before he pronounced the "Shem" of the blessing "rofe choleem" he should turn to "anenu", say that and also "refoanu" but if he only became aware of it after he had pronounced the "Shem" he can conclude the

מנחה בבית המילה קודם הסעודה, או באמצע הסעודה, לא יאמרו תחנון, אבל אם מתפללין אחר ברהמ"ז, אומרים הקהל, אבל לא הבעל ברית והמזהל והסנדק. וכן אין אומרים תחנון בביהכ"נ שיש שם חתן, אם הוא בחור או היא בתולה. אין אומרים תחנון כל שבעת הימים, ואם המה אלמן ואלמנה, או גרוש וגרושת, אין אומרים תחנון כל שלשת הימים, ובמנחה שהוא סמוך לחופה, ג"כ א"א תחנון. וכן אם מתפללין בבית האבל, או בבית שמת שם סת, אף על פי שאין שם אבל, לא יאמרו תחנון כל שבעת ימי אבלות, ואם האבל מתפלל בביהכ"נ הצבור אומרים תחנון והאבל לא יאמר.

דיני קריאת התורה

א) המוציא את הס"ת מן ארון הקודש, יחזיקנה בימינו, וכשנושא אותה אל מקום הקריאה, ילך מצד צפון שהוא לימינו, וכן בחזירתו אותה אל ארון הקודש, ילך לימינו מצד דרום, ומוצוה על כל אדם שהס"ת עוברת לפניו, שילוח אותה עד מקום הנחתה.

ב) העולה לתורה יתעטף בטלית ויעלה בדרך קצרה לו, ויורד בדרך ארוכה לו, ואם שניהם שוים, עולה בימין ויורד בשמאל, ונוהגין להמתין עד אחר קריאת השני, ויורד בין גברא לגברא.

meals) all present should say "tachnun" with the exception of the "baal brith, the "mohel" and the "sandek", nor should "tachnun" be said in a Synagogue where a "choson" is present, if these be the first espousals of the bride and groom "tachnun" should not be said the entire seven days of their nuptials, but if they be widow and widower or had been divorced, "tachnun" is not said only in the first three days. In the Afternoon prayers preceding the Wedding Ceremony "tachnun" should not be said. In the house of a Mourner or where a death had occurred even if there be no mourner, "tachnun" should not be said during the seven days of mourning, and if the mourner prays in the Synagogue, the Congregation should say "tachnun" and the mourner should not say it.

LAWS CONCERNING THE READING OF THE LAW

1.—One who takes the "safer torah" from the Holy Ark should carry it in his right hand, and when he is carrying it to the place where it will be read he should walk in a notherly direction i. e. at his right hand side and when returning it to the Holy Ark he should walk in a southerly direction, also at his right hand side. Those past whom the 'safer torah' is carried are enjoined to accompany it to the place where it is deposited.

2.—He who "goes up to the Law" should wrap a "Talith" about him and take the shortest way for "going up" (to the "Bimah") and the longest way for going down (from the "Bimah") if the distance is equal both ways, he should ascend at right hand side and descend at his left hand side, however he should not descend until after a section of the Law had been read for the person following.

דיני תחנון

(א) לאחר הש"ע אומרים תחנון, ואין לדבר שיחת חולין בין ש"ע לתחנון, ואם הוא במקום שיש שם ס"ת, יטה ראשו באמירת תחנון, בשחרית לצד ימינו ובמנחה לצד שמאלו. וטוב לישוב באמירת תחנון, וכשמגיע לתיבת מה נעשה, יעמוד. ואחר תחנון אומר הש"ץ ח"ק. ובשני ובחמישי אומרים והוא רחום מעומד קודם תחנון, ואחר ח"ק אומרים מעומד אל ארץ אפים.

(ב) אלו ימים שאין אומרים בהם תחנון: כל חודש ניסן, ראש חדש, ל"ג בעומר, מר"ח סיון עד אחר שבועות, ט' באב, ט"ו באב, ד' ימים שבין יוה"כ"פ לסוכות, א"ח סוכות, חנוכה, ט"ו בשבט, פורים קטן ב' ימים, פורים גדול ב' ימים. בכל אלו א"א תחנון גם במנחה שלפניהם, וער"ה ועיו"כ אף על פי שאין אומרים בהם, אבל במנחה שלפניהם אומרים, וער"ה בסליחות אומרים תחנון, אבל לא בתפלה.

(ג) אין אומרים תחנון בביהכ"נ שיש שם מילה באותו יום, או שהבעל ברית, או המוהל, או הסנדק מתפללים שם, אף שהמילה אינו שם, ואם מתפללין

LAWS CONCERNING "TACHNUN" (SUPPLICATIONS).

1.—After "semoino esra" idle conversation should not be indulged in but immediately thereafter "tachnun" should be said "vayoimer dovid" etc.. In a room containing a "safer torah" one should incline his head during the recital of "tachnun" on the right hand during the Morning prayer and on the left hand side during the Afternoon prayers, and it is proper to be seated whilst saying "tachnun" and when he reaches the words "ma naase" he should rise. On conclusion of "tachnun" the Reader says "chatzee kadish". On Mondays and Thursdays he must stand and say "vehoo rachum" before "tachnun" then the Reader says "chatzi kaddish" after which "all erech apaim" is said, standing.

2.—The "tachnun" prayers are omitted in the following days:— during the whole month of Nisan, on "rosh choidesh", on "lag boimer", from "rosh choidesh sivan" until after "easru chag shavuoth", on the ninth and fifteenth of Ab, the four days between the Day of Atonement and Tabernacles. On "Chanuke", on the 15th day of "Shvath", on the two days of "Purim Katan" also of "Purim Gadol", nor is "tachnun" said in the Afternoon services preceding those days, but on New Year's eve also on the Eve of the Day of Atonement although "tachnun" is not said on these days yet is said in the Afternoon prayers which precede them. On New Year's Eve "tachnun" is said in the "selichos" but not in the "tefilo".

3.—"Tachnun" is not said in a Synagogue when a Circumcision is to take place on that day or when the "baal brith" (father of the child to be circumcised) or the "Mohel" or the "Sandek" are praying, even if the circumcision does not take place there. If the Afternoon prayers are said in the house where a circumcision is to be performed "tachnun" is not to be said if the prayers are offered before or in the middle of the Feast, but if the prayers are said after the "birchat hamosoin (Grace after

(ד) כשיש כהן בביהמ"ד אפילו הוא ע"ה אם הוא אדם כשר, הוא קודם אפילו לת"ח, וקורין אותו תחלה ואפילו אם רוצה למחול לא מהני. ואחר הכהן קורין לוי, ואם אין שם לוי, קורין הכהן שעלה, במקום לוי, ואם אין כהן בבית הכנסת, קורין לוי או ישראל במקומו, ואומרים אין כאן כהן, לוי או ישראל במקום כהן, ואם לא היה בביהמ"ד כהן, או שהיה ולא ידעו ממנו, וקראו ללוי או לישראל במקומו, וכשהתחיל לברך בא הכהן, או נזכרו ממנו, אם עדיין לא הזכיר את השם מן ברכת אשר בחר בנו, ימסיק ויעלה הכהן ויתחיל מן ברכו, וחלוי ימתינו שם ויעלה אחריו, ואם היה ישראל, ימתינו עד שיקראו הכהן וחלוי ויעלה לשלישי, וכן הדין כלוי, אם לא היה בביהמ"ד או לא ידעו ממנו, וקראו להכהן במקום לוי, אם בא הלוי ונזכרו ממנו קודם שיהזכיר הכהן את השם של אשר בחר בנו, ימסיק הכהן ויעלה הלוי, ולעולם אין קורין לכהן אחר לוי, או לכהן ולוי אחר ישראל, רק לאחרון או למפסיד בשבת ויו"ט, יוכל לעלות כהן או לוי.

4.—If there be a "Cohen" in the Synagogue even if he be unlettered in the Law providing he be a person of respectability he should take the precedence of even one proficient in the Law (but not a "Cohen") and be the first one called up to the Law and even if he desires to abrogate this honor it is of no avail. After the "Cohen", the "Leivy" is called up, but if a "Leivy" is not present the "Cohen" is called up again in place of the "Leivy", and if there be no "Cohen" in the Synagogue a "Leivy" or a "Israel" is called up instead, (the one calling up) saying but if the "Cohen" was temporarily absent or was present and they were not aware of his presence, and meanwhile they called up a "Leivy" or an "Israel" in his stead, and as the latter began the blessing the "Cohen" returned, or they became aware of his presence, if he (the "Leivy" or "Israel") had not yet pronounced the "Shem" of the blessing "asher bochar bonu" he should leave off saying it, and the "Cohen" should go up and say the blessing beginning with "borchu" and the "Leivy" should stand there and wait until after the section of the "Cohen" is read and then go up to the Law, but if the substitute is an "Israel" he should wait until after the portions of the "Cohen" and the "Leivy" had been read and should go up to "shelishi" (the third portion), this law also applies to a "Leivy" who was temporarily absent from the Synagogue or of whose presence none were aware. If a "Cohen" was called up as a substitute for the "Leivy", and as the former began to say the blessing and had not as yet pronounced the "Shem" of "asher bchar banu" the latter appeared or they became aware of his presence, the "Cohen" should leave off saying any further and the "Leivy" should go up. A "Cohen" should never be called up after a "Leivy" nor should a "Cohen" or a "Leivy" ever be called up after an "Israel" with the following exceptions:—both the "Cohen" and the "Leivy" may go up to "achron" (the last portion) and "maftir" (the portion on preceding the reading of the prophets) on a Sabbath or Holiday.

(ג) כשעולה לתורה פותח תפילתו בברכה וקורא אותה בלחש. והענין שכתבנו
בשני העמודים וסוגר עיניו ואומר בקול ברכו את ה' המבורך. והענין שכתבנו
ה' המבורך לעולם ועד. ואם לא שמעו מן המבורך דם מן העונים. לא יענו ברוך
ה' המבורך לעולם ועד דם אמן. ולאחר שיענו הצבור ב"ח הל"ה. תורה המבורך
ואומר נ"כ ב"ח הל"ה. ואומר חברכה אשר בחר בנו וכו'. וענין חסדל אמן. ואז
מסלק את ידו השמאלית מן עמוד הס"ת. והקורא אחריו וממתין עד שיכלה אמן
מפי הצבור. ואז יתחיל לקרוא. והעולה יקרא עמו בלחש. והקל ישתע וישמע
מפי הקורא. וכשסיים קריאתו. יחזיק העולה בשני ידיו בשני עמודי תפילתו ויחלוץ
ומבורך אשר נתן וכו'. והעולה גם הקורא יעמוד. ואפילו למסוד על שום דבר אומר
לחם. אבל הצבור יעמוד רק בעת ברכו שאומר העולה ובעת ענייתו. אבל אח"כ
מותר לחם לישב. והמחמיר יעמוד גם בשת קה"ת. אבל בין נברא לנברא אין
לחממיר. ולדבר אומר אין בדברי תורה כל ומן קה"ת אפילו בין נברא לנברא.
ולצאת מן הביחב"ל כשעת קה"ת אומר. רק בין נברא לנברא מותר לצודד
נדרל.

3.—He who "goes up to the Law" should open the "sefer torah" and look at the lines which begin the section about to be read, then taking hold of the two "pillars" of the Law, and closing his eyes, he should say in a loud voice "Borchu es adoinoi hamevorach", the Congregation responding "boruch adoinoi hamevorach leoilom voed", (one who did not hear the blessing from the person "called up" but did hear the response of the Congregation should not say with them "boruch adoinoi hamevoiroch leoilom voed" but simply respond Amen). After the Congregation had responded "boruch adoinoi hamevoiroch leoilom voed" the person "called up" says also "boruch adoinoi hamevoiroch leoilom voed" and then the blessing "asher bochar bonu" to which the Congregation respond Amen he then removes the left hand from the "pillar" of the Law which is taken hold of by the Reader who waits until after the Congregation had responded Amen and then begins the Reading of the Law in which the person "called up" must also join, but in an undertone, the Congregation listening in silence to every word the Reader utters. On conclusion of the reading the person "called up" should with both hands take hold of the two pillars of the Law and roll them together and then say the blessing "asher nosan" etc. and he as well as the Reader should stand, and they are forbidden to even lean on anything, but the Congregation need only stand when the person called up says "borchu" and after they had made the response, they are permitted to be seated, but there are some who scrupulously remain standing while the Law is being read, these may be seated "between the calling of person" (i. e. after one section had been read and another person was called up) but it is forbidden to carry on any conversation not alone during the reading of the Law but even "between the calling of persons". It is also forbidden to leave the Synagogue whilst the Law is being read, but "between the calling of persons" it is permitted to leave if very necessary.

לישראל ואינו שם בביהכ"נ, או אפילו כהן או לוי אם קראו אותם לאחרון או למפטיר בשבת ויו"ט ואינם שם בביהכ"נ, יכולין לקרוא לאחר בשם.

(ז) אין קוראין שני אחים בין מן האב ובין מן האם, וכן האב עם בנו או בן בנו זא"ז, ואפילו האחד אחרון והשני מפטיר, והקא בשבת שאין מוציאין ס"ת אחרת למפטיר, אבל אם מוציאין ס"ת אחרת למפטיר, מותר. ואם המפטיר אינו בר מצוה מותר בכל ענין. ובדיעבד אם קראו זא"ז שני אחים מן האב, או האב עם בנו, לא יעלה, ואם עלה, לא ירד, אבל אם קראו שני אחים מן האם, או האב עם בן בנו, אפילו עדיין לא עלה, יעלה, ובמקום הצורך יש להתיר לכתחילה בשני אחים מן האם, או האב עם בן בנו.

(ח) בתענית צבור אין קוראין לעלות לתורה אלא המתענה, ואם הכהן אין בדעתו להשלים כל היום תעניתו, ואין שם כהן אחר, יצא מביהכ"נ, ואם לא יצא וקראוהו, אם הוא בב' או בה' בשחרית, יעלה, ואם הוא בשאר הימים, או אפילו בב' וה' במנחה, לא יעלה.

(ט) כל העולה לתורה צריך לקרות לא פחות מג' פסוקים, ויכוין להתחיל תמיד בדבר טוב לישראל, ויסיים בדבר טוב לישראל. ולא יסיים במי שעשה מעשה

that they were absent, the one who is "called up" instead may be "called up" by his name.

7.—Two brothers (even of half-blood, whether from one father or from one mother) also a father and his son or grandson should not be "called up" in succession, even if one be called to "achron" and the other to "mafteer" however this is permitted when an additional "safer torah" is taken out for the reading of "maftir", it is also permitted in any case to call up for "maftir" one who is not yet "bar mitzvo".

If two brothers from one father or a father and son were inadvertently called up in succession, the last should not "go up", but if he did go up he need not go down, but if those called were two brothers from one mother, or a grand father and grandson, the last may "go up" without hesitaion, where the occasion requires it is even allowed to originally call up two brothers from one mother, or a grand-father and a grand-son in succession.

8.—On a public fast day only those who fast are to be called up to the Law, therefore if the "Cohen" who is present has no intention of "completing the fast" (fasting until night fall) and there be no other "Cohen" present, the former should leave the Synagogue, — however if he remained and was caller up, if that occured during the Morning service of a Monday or a Thursday, he should "go up" but if that occured on other days, or during the Afternoon service of Mondays or Thursdays he should not go up when called.

9.—No less then three verses should be read to each one who goes up to the Law, these should both begin and end with a subject favorable to Israel, and the reading should not be ended at a place where the name of one who did evil is mentioned. The reading should be neither begun nor terminated two verses

(ה) אם הכהן או הלוי עוסק בתפלה, אם הוא עומד בפסוקי דזמרה, אם יש שם כהן או לוי אחר, יקרא להאחר, ואם אין שם אחר, יקראו אותו ויעלה ויברך, אבל לא יקרא עם הקורא, רק ישמע הקריאה ויברך, ואם הוא עומד בק"ש וברכותיה, אפילו אין שם אחר, אין קורין אותו לכתחילה, ואין צריכין להמתין עליו, רק קורין לוי או ישראל במקום כהן, או הכהן שעלה במקום לוי, ובדיעבד אם קראוהו, יעלה ויברך לפניה ולאחריה, אבל לא יקרא עם הקורא, ואם הוא עומד בתפלה, היינו מברכת גאל ישראל עד אחר יהי לרצון, אפילו אם קראוהו לא יעלה, ובאלו האופנים שהכהן בביהכ"נ, וקורין ללוי או לישראל במקומו, אין אומרים אין כאן כהן רק אומרים לוי או ישראל במקום כהן.

(ו) אם קראו לכהן או ללוי, ואינו שם בביהכ"נ, לא יקראו לאחר בשמו, אלא יאמרו להאחר עלה אתה, אבל בנו יכולין לקרוא בשמו, ואם קראו להכהן או להלוי, והוא אינו יכול להפסיק בתפלתו, מותר לקרוא בשמו, ואם קראו

5.—If the "Cohen" or the "Leivy" is occupied in his prayers, if he is saying "Verses of song" he should not be "called up" if another "Cohen" or "Leivy" be present, but if he be the only "Cohen" or "Leivy" in the Synagogue, he should be "called up" and he should go up and say the blessing, but he should not join the Reader in the Law, he should merely listen to the reading and say the blessing, but if he be engaged in reading the "shmah" and its blessing, he should not be "called up" even if there will be no other and the Congregation is not obliged to wait until he concludes his prayers but they may "call up" "Leivy" or "Israel" in the place of the "Cohen", or the "Cohen" who "went up" in place of the "Leivy". If, however, a "Cohen" or "Leivy" while occupied in reading "shema" had been "called up" he should "go up" and say the blessing before and after the reading, but he should not join in the reading, but if he be standing and saying the "tefilah", i. e. from the blessing "goal israel" until after "yehu lrotzon" he should not "go up" even if he was "called up". In such cases where the "Cohen" is in the Synagogue, and it is yet necessary to call up a "Leivy" or an "Israel" in his place, it should not be said "ain kan cohen" (a "Cohen" not being present) it should merely be said "Leivy oi Israel bimkom Cohen" (a "Leivy" or an "Israel" in the place of a "Cohen").

6.—If after an absent "Cohen" or "Leivy" was inadvertently "called up" it was required to call some one else instead, that other person should not be "called up" by his name, he should simply be requested to "go up", but if they "call up" the son of the absent one, they may call him by his name, but if they called a "Cohen" or a "Leivy" who were engaged in prayer, at a part where no interruption is permitted, it is allowed to call the substitute by his name. If an "Israel" was "called up" or even if a "Cohen" or "Leivy" were called up to "achron" or "mafteer" on a Sabbath or Holiday, and it was discovered

פסוקים, ובדיעבד אם לא קראו אלא ט' פסוקים, ג' לכל אחד, יצאו, ובפורים שאין קורין לכולם אלא ט' פסוקים, זהו משום דסליק ענינא.

(ב) אם הראו להעולה המקום שיקרא, וברך, ואח"כ נזכרו שאין זה המקום, בין שכבר התחיל לקרות, ובין שעדיין לא התחיל, אם המקום שצריך לקרות הית גלוי לפניו, ואפילו בעמוד אחר, וגם הוא לאחר המקום שהראו לו, א"צ לברך שנית, ויתחיל ממקום הראוי, אבל אם המקום הראוי לא היה גלוי לפניו, או אפילו היה גלוי לפניו, רק הוא קודם להמקום שהראו לו, צריך לברך שנית אשר בחר בנו, אבל ברכו לא יאמר שנית, ואם המקום שהראו לו, הוא סמוך למקום הראוי, אף שהוא קודם לו, יקרא במקום שהראו לו עד מקום הראוי, ועוד ג' פסוקים בקריאת היום.

(ג) בכל עת שקורין בתורה, אומרים ח"ק לאחר הקריאה, לבד במנחתם בשבת ומנחה בתענית, שאין אומרים, ואח"כ יפתח המנכיה את הספר שיהיה שלשה עמודים מן הכתב גלוי, ויראה לימינו ולשמאלו, לפניו ולאחריו, ואומרים וזאת התורה, וגולל את הס"ת, שיהיה התפר באמצע העמודים. ובשני ובחמישי אומר הש"ץ יהי רצון כו' והצבור שומעין ועונין אמן, וכשאר אומרים תחנון. א"א ג"כ יהי רצון כו'.

on Purim, it is owing to the fact that these alone embrace the topic of that day.

12.—If the one called up had been shown the place whence the reading was to begin and he thereupon said the blessing, after which they became aware that it was not the place, if the place here it was necessary to begin the reading was also revealed before him (even in another column) and also followed the place shown to him, then (whether the improper reading was already begun or not) the reading should be begun from the proper place and he is not required to repeat the blessing, but if the proper place was not disclosed before him or even though it was so disclosed it preceded the place shown to him, he is required to repeat the blessing "asher bochar bonu", but "borchu" he need not repeat; but if the place improperly shown to him adjoined the proper place even though it precedes it, the reading should be begun from the place shown and continued to the proper place when three more verses of the order of reading for the day should be added.

13.—On concluding the reading the Torah, "catzee kadish" is said, excepting after the reading during the Sabbath Afternoon Service in a Fast day when it is not said. Then the one called up to raise the "sefer Torah" unrolls it sufficiently to make visible three columns of the writing, then holding it aloft he turns the written side to his right and to his left, in front of him and behind him, the Congregation saying "vezos hatorah", then the one called up to roll together the "sefer Torah", rolls it in such a manner that its seam should come between the two "pillars". On a Monday or a Thursday the Reader then says "yehi rotzoin" the Congregation listening and responding Amen, but when "tachnun" is said, "yei rotzon" should not be said.

רע, ולא יתחיל ולא יסיים שני פסוקים סמוך לפתוחה או סתומה, בין מלפנית ובין מלאחרית, ואם הפ' באמצע פסוק, מותר להתחיל ולסיים סמוך לה, ופ' שאין בה אלא שני פסוקים, מותר להפסיק שם, ובדיעבד אם פסק הראשון ב' פסוקים סמוך לפרשה וברך, אז א"צ השני להתחיל רק ממקום שהפסיק הראשון, ויקרא אלו הב' פסוקים ועוד לכל הפחות שלשה פסוקים בפרשה ב'.

(י) אם קראו לאחד ב' פסוקים ובירך ברכה אחרונה, יחזור ויאמר ברכו, ויברך, ויקרא אלו הב' פסוקים עם עוד פסוק ג' ויברך, ואם קרא אחד ב' פסוקים ובירך, וגם עלה השני אחריו, וכבר הזכיר השם בברכת אשר בחר בנו, אז אם הראשון היה כהן, יתחיל השני ממקום שפסק הראשון, ואם לא היה כהן, אז יתחיל השני מתחלת הב' פסוקים ויוסיף פסוק אחד לכל הפחות, ומי שלא קרא ג' פסוקים, אינו נחשב למנין הקרואים, וצריך להשלים אחר במקומו.

(יא) בשני ובחמישי, ובשבת במנחה, לא יפחתו הנ' קרואים מעשרה

---

adjoining the beginning or ending of a paragraph, it matters not whether the paragraph be "psucho" open (a proper space being left open in the "safer torah" between one paragraph and the other) or "stumo" closed (where there is no open space between two paragraphs) it is permitted to begin or end the reading adjoining a paragraph which ends in the middle of a verse, it is also permitted to terminate the reading adjoining a paragraph consisting of only two verses. If the reading was inadvertently left off at two verses adjoining a paragraph and the one called up had said the blessing, the one who follows need only begin from the place where the former left off, when the two concluding verses should be read and also at least three additional verses of the paragraph which follows.

10.—If only two verses were read and the one "called up" had already said the "brocho achroino," (the blessing which is said after the reading is terminated) he must again say "borchu" also the blessing "asher bochar bonu", the two verses should then be read over again and a third verse be added, after which he should say the "brocho achroino". If only two verses were read and the one called up had already said the "concluding" blessing, and was in turn followed by another who had already pronounced the "Sham" in the blessing "asher bochar bonu" if the former was a "Cohen" the latter should begin from the place where the former left off, but if the former was not a "Cohen" then the two verses should be read over again (for the latter) and at least one more verse be added. One for whom three verses had not been read cannot be counted in the requisite number of those that are to be called up, and another must be called in his stead.

11.—On Monday and Thursday, also during the Afternoon service of a Sabbath, no less than ten verses altogether should be read to the three who are called up, nevertheless if only nine verses altogether had been read for the three, (three for each), their duty is done. Although only nine verses are originally read

אל ארד אפים, ואומרים קדושת וכו' לציון עם התרגום, ויכונו בה, והתרגום יאמר בלחש, ויהדר לאמר קדושה זו בצבור. ולכן אם בא לביהכ"נ בשעה שהצבור אומרים אותה, יאמר עמהם. וה"ה אם עומד באשרי והצבור הגיעו לקדושה זאת, ידלג ויאמר קדושה, וישלים אח"כ מה שדלג, ואין לצאת מביהכ"נ קודם קדושה זאת, ואחר וכו' לציון נוכל אומר הש"ץ קדיש תתקבל.

(ב) אומרים עלינו, ויש לכונו בו כי יהושע תקנו, ואח"כ אומרים קדיש יתום ומזמור של יום, וכשיצא מביהכ"נ, אומר הפסוק ה' נחני כו', ומשתחוה מול ארון הקודש ויצא, ואל יהפוך אחוריו אל הקודש, אלא יצדד. וכשיצא מבית הכנסת, אסור לרוץ, או לפסוע פסיעה גסה, אבל אם הולך מביהכ"נ לביהמדר"ה, מצוה לרוץ.

דיני קדיש יתום

(א) ידוע במדרשים שעל ידי שהבן אומר דבר שבקדושה ברבים, מוכה בזמן את אביו או אמו. ולכן נוהגין לאמר קדיש ולהתפלל לפני התיבה, וגם להדר

with them, this law also, applies to one who was saying "ashre" and in the meantime the Congregation reached this "kdusho" when he should omit all that intervenes, and say the "kdusho" with them, after which he can complete that which he left out. It is improper to leave the Synagogue before this "kdusho" is said. On conclusion of "uvo letzion" the Reader must say "kadish tiskabal".

2.—Then "olanu" is said with careful attention to each word, as the saying of it was instituted by Joshua after that "kadish" is said by mourner, which is in turn followed by the psalm for the day.

On leaving the Synagogue one should say the verse "adoinoi nachani etc. and should bow towards the Holy Ark, he should not when going out turn his back to the Holy Ark, but should walk sideways. When going out from the Synagogue on the way to his house, he is forbidden to run or even to take long strides, but if he goes from the Synagogue to the "beth hamedrash" he obeys a Commandment by running towards it.

LAWS OF "KADDISH YOSOIM" (THE ORPHAN'S KADDISH)

1.—The Medrash teaches us that when the son discourses on sacred matters in public he thereby causes his father or mother to become meritorious (of reward in the Eternal Life), it is therefore the custom for a son, during the first eleven months of the demise of either his father or mother, to say "kaddish" also to officiate as Reader and to seek to be called up for "maftir" This period begins from the day of burial, i. e. if his father or mother was interred on the tenth of "elul" (August 16), he should say "kaddish" and pray "before the desk" until the ninth (that day included) of "menachem ab" (July 15) it being discontinued from that night. On Jewish leap year it should be discontinued from the night of the tenth of "tamuz" (June 17). It is incumbent upon a father to command his sons to go

יד) עשרה שמתפללין ואין להם ס"ת, אין מביאין להם ס"ת לצורך הקריאה, ואפילו הם בבית האסורים, ואפילו בר"ה ויו"ב, אך אם מכניזין יום או יומים מקורם ארון או תיבה ועושין מקום קבוע לס"ת, ולצורך אדם חשוב וחולה, מותר להביא לצורך הקריאה, ואם הוא אדם חשוב ולא חולה, או חולה ואינו אדם חשוב, מותר רק לפ' זכור ופ' פרה. ובמקום שאין ס"ת, קורא אחד מתוך חומש בקול רם, והצבור ישמעו, שלא תשתכח תורת קריאה.
(טו) אם נמצא טעות ופסול בספר תורה, בעת הקריאה, ישאלו לחכם.

דיני אשרי ובא לציון עד גמר התפלה

(א) אומרים אשרי, ויכוז בפסוק פותח את ידד, ואח"כ אומרים למנצח, ואלו ימים שא"א אותו: ר"ה, חנוכה, פורים קטן ב' ימים, פורים גדול ב' ימים, ערב פסח, תשעה באב, ערב יוה"כ"פ, ובבית האבל, וביום שא"א למנצח, א"א

14.—Ten who pray together and have no "safer torah" one should not be brought to them to read from, even if they be in confinement or even on New Years-day, or on the day of Atonement, excepting when a day or two previously, preparation had been made by providing an ark or desk for the "safer torah" as its regular place.

It is permitted to bring the "safer torah" to the house of a prominent man who is sick when necessary to read therefrom. In the case of a prominent man who is not sick, or of a sick man who is not prominent, the "safer torah" is permitted to be brought to them only when "parshet zachor" or "parshet poro" is to be read. When the Congregation is without a "safer torah" one of them should read out of a "chumish" in a loud tone and the Congregation should listen in order that the law of reading the "torah" should not be forgotten.

15.—If an error or "psul" (something which causes it to become invalid) was discovered in the "safer torah", during the reading, the wise should be consulted.

LAWS OF "ASHRE" AND "UVO LETZION" UNTIL THE CONCLUSION OF THE PRAYERS

1.—The next prayer to be said is "ashre"; when saying the verse "poseach es yodecho" (thou openest thine hand), he should ponder well on the signification of these words, after which he should say "lamnatzeach", this however is omitted on the following days:— On a New-moon, on a Hanuka, on both days of Purim Katan, on Purim Godol, on the Eve of Passover, on the Ninth of Ab, on the Eve of Atonement day, nor is it said in the house of a Mourner.

On that day that "lamnatzeach" is not said "al erech apaim" is also omitted, the "kdusho" of "uvo letzion" should be said with the "targum" paraphrase his attention should be fixed on it as he says the "k'dusho" but the "targum" paraphrase should be said in an undertone, one should be particular to say this 'kdusho' with the Congregation, therefore if one came to the Synagogue as the Congregation was saying it, he should say it

שבעה קטן, שהולך כל שבעה לביהכ"נ, יש לו ג"כ כל הקדישים תמידיו, אפילו נגד בן שלשים, רק ליא"צ יש לו קדיש אחר, ואם יש הרבה יא"צ נגד כל הקדישים, נדחה הבן ו' קטן לנמרי, ולענין קדיש תוך שבעה, אין חילוק בין אורח לתושב, ולענין קדיש לא אמרינו מקצת היום ככולו, ואף ביום השביעי למנחה, יש לו דין בן שבעה.

(ג) אם נתבטל ממנו אבילות של שבעה מחמת הרגל, מ"מ כל שבעה ימים הראשונים מיום הקבורה, יש לו דין בן שבעה, אך כיון שהולך לביהכ"נ יש לו דין בן ו' קטן. וכן אם מת אביו ברגל, יש לו דין בן ו' קטן לענין קדיש. ואחר הרגל, אף שנוהג אבילות, מ"מ אין לו דין שבעה לענין קדיש, רק שבעה ימים הראשונים מיום הקבורה, ואח"כ אין לו רק דין בן שלשים. וכן מי שלא שמע שמת אביו או אמו, רק אחר כמה ימים, אף שהוא נוהג אבילות, אין לו דין בן ו' רק ו' ימים הראשונים.

(ד) בן ו' קטן ובן ו' גדול, שניהם שוים, רק אם יש בן ו' גדול ובן ו' קטן ונס יאהרציט, ויש נ' קדישים, אין היא"צ אומר כלום, ואומר הבן ו' גדול ב'.

But if there be present as many "yahrtzeits" as there are "kaddishim", the minor "ben sheevha" is altogether debarred from saying any "kaddish".

During "sheevha" no distinction is made between a "guest" and a "sojourner" relative to the saying of "kaddish" nor do we then apply the rule "a part of the day is counted as the entire day" for even at the Afternoon service of the seventh day, he is governed by all the laws of a "ben shivoh".

3.—If owing to the intervention of a holiday during "sheevha" one had to forego his mourning he is nevertheless governed by all the laws of a "ben sheevha" during the entire first seven days beginning from the day of interment, only owing to the fact that he attends the Synagogue he is governed by the laws relating to a Minor "ben sheevha", and if his father died on a holiday he is also under the laws of a Minor "ben sheevha" as far as "kaddish" is concerned, and even though he resumes his mourning on the termination of the holiday, the laws of "sheevha" relating to "kaddish" do not apply to him excepting during the first seven days counting from the day of interment after which he is under the laws of a "ben shaloshim".

One who heard of his father's or mother's demise many days after it occurred, although he observes all the customs of mourning yet does he not come under the laws of a "ben sheevha" excepting the first seven days.

4.—A minor "ben sheevha" and an adult "ben sheevha" are both governed by the same laws, with this exception that if there be present an adult "ben sheevha" and a minor "ben sheevha" also a "yahrtzeit" on an occasion when three "kaddishim" are said, the "yahrtzeit" should say no "kaddish" at all, whilst the adult "ben sheevha" should say two "kaddishim" leaving only one "kaddish" for the minor "ben sheevha" the

לעלות למפטיר כל י"א חדשים מיום שנקברו אביו או אמו. והיינו אם נקברו אביו או אמו ביום יו"ד לחדש אלול, יאמר קריש ויתפלל לפני התיבה גם ביום פ' מנחם אב, ובלילה יפסיק. ובשנה מעוברת, יפסיק בליל יו"ד לחורש תמוז, ויש לו לאדם לצוות לבניו שילכו בדרכי התורה, וביחוד יזהירו להחזיק באיזו מצוה, לנהוג בה בזהירות וזריזות, לזכות בזה חוריו, והוא תקנה טובה, אולי לא יוכלו להתפלל בתמידות לפני הצבור, או באמירת קריש. ועכ"מ יזהרו בתפלת ערבית, וביחוד במוצש"ס, כי אז הוא העת שיוכל הבן להציל אביו או אמו מתגבורת הדינים. ומ"מ לא יתפלל, רק אם יהיה מרוצה הקהל, ומי שיודע להתפלל ומרוצה לקהל, יתפלל ויניח הקריש שיאמר הקטן. ומי שמתה אמו, ואביו חי, יאמר קריש יתום לזכות אמו, ואביו אינו יכול למחות. אבל מי שאביו ואמו חיים, לא יאמר קריש יתום על שאר קרובים, אבל להתפלל לפני התיבה ולאמר הקרישים השויבים להש"ץ, מותר.

(ב) בן שבעה גדול, שהולך בשבת לביהכ"נ, אפילו עושה מנין בביתו, מ"מ יש לו כל הקרישים, ודוהה לבן שלשים וליאחרצייט מכל הקרישים, וכן

according to the teaching of the "torah", especially endeavoring to inculcate in them a desire to accustom themselves to the observance, with great care and dilligence, of some particular commandment, whereby they may cause their parents to become meritorious. This is important, being the redeeming feature in case it is impossible for the sons at all times to officiate as Reader for the Congregation or to say "kaddish". A son should, at any rate, be careful to take part in the Evening service, especially on the termination of the Holy Sabbath, this being a most propitious time for the son (by his merit) to save his father or mother from rigorous judgements, nevertheless one should only act as Reader with the Congregation's consent, thus, if he knows how to pray, the Congregation consenting he should pray (in public) leaving the "kaddish" for children to say. One whose mother died, although his father still lives, should say "kaddish yosoim" to make his mother meritorious, his father having no right to prevent him doing so, but he whose father and mother are alive should not say "kaddish yosoim" for other relations, but he is permitted to pray "before the desk" and to say every "kaddish" appropriated for the Reader.

2.—A male adult who had gone to the Synagogue on the Sabbath of the "sheevho" (his seven days of mourning) is entitled to say every "kaddish", (even if during the week days he has a "meenian" at his house) taking the precedence over a "ben shaloshim" (one who is in his thirty days of mourning) and a "yahrtzeit" (one keeping the anniversary of death of father or mother) in every "kaddish".

If the "ben sheevha" who is a minor prayed at the Synagogue the entire seven days, he is entitled to say every regular "kaddish" even taking precedence over a "ben shaloshim" excepting when a "yahrtzeit" is present he (the minor "ben sheevha" is only entitled to say one "kaddish".

המה נקראים תושבים לדיו קדיש. אבל אם אין בו אחד מאילו, יש לו דיו אורה, ואם הוא דר כאן, רק שהוא מתפלל תמיד בבית הכנסת אחרת, אז הוא נדחה לנמרי. ואפילו הוא תוד שבעה, דגדע מהאורה, כי אורה אין לו מקום אחר, וזה יש לו.

(ב) תושב יא"צ ואורה יא"צ. נדחה האורה לנמרי, תושב בן שלשים או בן י"א חדש ואורה יא"צ, יש להאורה קדיש אחד, ואם יש תושב יא"צ וראש בן שלשים ואורה יא"צ, יאמר האורה קדיש אחד, ואינו יכול היא"צ תושב לרחות היא"צ אורה, כי יאמר האורה, לאו מדיד קא שקילנא אלא מכן שלשים, ויאמר התושב יא"צ קדיש א', והאורה קדיש ב', והבן שלשים קדיש ג'.

(ג) תושב בן י"א חדש ואורה בן שלשים שווין, ויחלקו בכל התפלה בקדישים. תושב יא"צ ואורה בן שלשים, יאמר התושב ב' קדישים, והאורה א'. ואורה בן י"א חדש, יש לו קדיש א' בין התושבים אם הם ג"כ רק בני י"א חדש, וכשיש הרבה אבלים שווים, אזי, כרי שלא יבואו לידי מריבות, נהגו בכמה מקומות שאומרים כולם ביחד, ומי שידע באביו או באמו שהיו רשעים, ראוי ומחויב לאמר קדיש אחריהם י"ב חדשים.

(ד) מי שיש לו זכות בקדישים יותר, כגון בן ז', או שלשים, או יא"צ, יש

entered) is altogether debarred from saying "kaddish" there, even during "shivha" possessing less rights than a "guest" the latter having no other place to pray while the former has.

2.—If a sojourner and guest both have "yahrzeit", the guest is entirely debarred from saying "kaddish", in favor of the sojourner. If there be present a sojourner "ben shloishim" or a *achad osor ben choidesh*" (one during the first eleven months of mourning) and a guest a "yahrzeit", the guest is entitled to the saying of one "kaddish" and if there be present a sojourner "yahrzeit" and a sojourner "ben shloishim" and a guest "yahrzeit", the guest is entitled to say one "kaddish", nor can the sojourner "yahrzeit" debar the guest "yahrzeit" from saying that "kaddish", as the latter can claim: "It is not you whom I deprive of a "kaddish", but it is the "ben shloishim" (which is my prerogative)". The sojourner "yahrzeit" should say the first "kaddish" and the guest the second "kaddish" and the "ben shloishim" the third "kaddish".

3.—A sojourner "*achad osor ben choidesh*" and a guest "ben shloishim" are equal and should divide the "kaddishim" between them at each prayer. A sojourner "yahrzeit" and a guest "ben shloishim" divide "kaddishim" as follows: the sojourner saying two "kaddishim" and the guest but one. A guest "*achad osor ben choidesh*" at prayer with sojourners who are also "*achad osor bnai choidesh*" is entitled to say one "kaddish".

It has become the custom amongst the majority of Congregations to permit many mourners of equal time to say "kaddish" simultaneously, in order to avoid quarreling. One who knows this his father or mother led a wicked life, is in duty bound to say "kaddish" after them for twelve months (instead of eleven).

4.—One who is entitled to precedence in saying "kaddish"

קדשים, והקטן. קדיש אחד, דהגדול אומר להקטן, הקדיש השני לא ממד קא שקילנא אלא מהי"צ.

(ה) יא"צ או בן שלשים דוחה לאבלים בני י"א חדש, מכל הקדישים של חיוב, שאומרים תמיד, ואם יש בן שלשים ויאחרצייט, יש ליאחרצייט קדיש אחד בכל התפלות של יום זה, ואם יש כמה יא"צ נגד כל הקדישים, נדחה הבן שלשים לגמרי.

(ו) אם יש שני אבלים שוים, כגון של שבעה, או של שלשים, או י"א חדש, או יא"צ, יטילו גורל ביניהם, ומי שזכה בקדיש של ערבית, יאמר השני קדיש או יא"צ, יטילו גורל ביניהם, ומי שזכה בקדיש של ערבית, יאמר השני ומטילין גורל, מי שאמר קדיש אחד, לא יונח בגורל עד שיאמרו השאר אבלים ג"כ כ"א קדיש אחד.

דיני תושב ואורח לענין קדיש

(א) מי שהוא ממחזיקי הכנסיה (מעמבער בלע"ז) אעפ"י שאינו דר כאן, או מי שהוא דר כאן ומתפלל תמיד בביהכ"נ זאת, אף שאינו ממחזיקי הכנסיה,

adult having this prerogative on the ground that the "kaddish" was not that of the minor but of the "yahrzeit".

5.—A "yahrzeit" or "ben sheloshim" take precedence over Mourners during their eleven months of mourning, in the saying of all the necessary "kaddishim" which are said regularly, and if there be present a "ben sheloshim" and a "yahrzeit", the "yahrzeit" is entitled to one "kaddish" at each service of that day. If there be as many "yahrzeits" present as there are "kaddishim" then the "ben shloishim" is entirely debarred from saying "kaddish".

6.—If there are two mourners present both of same time, whether both are of seven days, thirty days, or in their eleven months of mourning, or if both are "yahrzeits", lots should be cast between them (or decide the precedence in saying "kaddish", the one who gained precedence to say "kaddish" at the evening service should leave the "kaddish" of the morning service for the other one to say without again casting lots, however as to the saying of the third "kaddish" lots should be again cast. In case there are more than two for whom it was necessary to decide the precedence in saying "kaddish" by the casting of lots, the one who had already gained the precedence and said one "kaddish", should take no part in the casting of the lots for the rest until each of the mourners had said one "kaddish".

LAWS RELATING TO A "SOJOURNER" AND "GUEST" IN REGARD TO "KADDISH"

1.—The member of a Congregation although he is not a resident, or a resident and habitual worshiper at a synagogue of which he is not a member, are called "sojourners" under the laws of "kaddish" not possessing either of these requisites, one is under the laws of "guest". A resident who is an habitual worshiper at another Synagogue (than the one he casually

המנחה, יאמר עננו, כמו בתענית יחיד, ואם התענת פעם אחת בלא תנאי, או נעשה עליו כנדר, וצריך להתענות לעולם ביום היא"צ, ואם אינו יכול להתענות, יתיר נדרו, ואם אמר בפירוש שאינו מקבל עליו כנדר, אין צריך התרה, ואם אינו יכול להתענות, לכל הפחות יתעורר לתשובה, ויפשפש במעשיו, ויתחרט על חטאיו, ועי"ז יתעלו אביו או אמו בנו ערו.

(ב) נוהגין להדליק נר יא"צ בערב, בכניסת יום היא"צ, ואם חל היא"צ בשבת, ושכח להדליק נר יא"צ מבעוד יום, יוכל לצוות לעכו"ם להדליק בין השמשות, אבל בשבת אין להדליק אפילו ע"י עכו"ם, וביו"ט אסור לישראל להדליק נר היא"צ, ויהדר להדליק נר היא"צ בבית המדרש, כדי שיתפללו וילמדו לפני הנר, ומי שיש לו יא"צ ביום אחד על שני מתים, יוכל להדליק ולצאת בנר אחד, כי נר לאחד, נר למאה.

(ג) יום היא"צ הוא תמיד יום המיתה, ואפילו בשנה ראשונה, ואפילו מת בסוף היום, לאחר שהתפלל מנחה, אם עדיין היה יום, נקבע זה היום ליא"צ.

One who is not able to fast on that day should at least arouse himself to penitence, and rigidly examine his deeds, and be filled with regret for his misdeeds, by so doing he will cause his father or mother to attain a more exalted position in "gan eden" (paradise).

2.—It is customary to light a "yahrzeit" candle on the eve of the day of "yahrzeit". If the day of "yahrzeit" fell on a Sabbath and he had forgotten to light the "yahrzeit" candle on Friday when still day, he is permitted to tell a gentile to light it, in the twilight, but when it is already Sabbath, the candle is not to be lit even by a gentile, and on holiday an Israelite is forbidden to light a "yahrzeit" candle.

One should always endeavor to have the "yahrzeit" candle burn in the "bes amedrosh" in order that by its light, praying and learning can be done.

One who has "yahrzeit" for two deceased on the same day, can by lighting one candle, make it do for both, "for a candle for one is a candle for a hundred".

3.—The day on which the parent died is always the day of "yahrzeit", even in the first year, thus if the death took place at the end of the day, after the Afternoon service was concluded, if it was still day that day is established as the day of "yahrzeit". However if the deceased was interred three days or more, after death took place, the first year "yahrzeit" should be counted from the date of interment, and the subsequent "yahrzeit", always from the date of death. One whose parent died on the month of Adar, of a plain year, must keep two "yahrzeits" on a leap-year, one on the date of death in "Adar rishon" (the first Adar) and the other on the same date of "Adar sheini" (the second Adar) however he should not encroach upon the rights of others in the saying "kaddish", but if the death took place in "Adar" of a leap-year, the "yahrzeit" should be kept in the month of "Adar" that the death took place.

The date of the "yahrzeit" is always reckoned by the days

לו זכות לענין התפלה שיתפלל. ואם שניהם שווים, ושניהם יכולין להתפלל ושניהם מרוצים לקהל, ימילו גורל ביניהם, שאחד יתפלל עד אשרי ובא לציון והשני יתפלל אשרי ובא לציון. ואם אחד יכול, והשני אינו יכול, מ"מ לא המסיד זכותו בקדישים זה שהתפלל. ואם אחד מרוצה, והשני אינו מרוצה, הוי כזה יכול וזה אינו יכול.

(ה) נוהגין שאין אבל מתפלל לפני הצבור בשבת או יו"ט, אך אם קודם האבלות היה דרכו להתפלל בשבת ויום טוב לפני הצבור, גם בזמן האבלות יתפלל.

(ו) מי שהוא אבל או יאהרציים על אביו וגם על אמו, מכל מקום אין לו זכות יותר בתפלות וקדישים משאר אבל או יאהרציים, משום דזכרון אחד עולם לכאן ולכאן.

דיני יאהרציים

(א) מצוה להתענות בכל שנה יום שמת בו אביו או אמו. ולערב בתפלת

as for instance a "ben shivoh" or a "ben shloishim" or a "yahrzeit", has the same prerogative to officiate as Reader, therefore if there be two, at prayer, who are mourners of the same time or degree and both are able to pray in public, both also having the good will of the Congregation, lots should be cast between them, to decide which one should act as Reader until "ashrei uvo letzion" while the other should read from "ashrei uvo letzion" (concluding the service). If, however, one of them is able to pray while the other is not, or one is agreeable to the Congregation while the other is not, the one who acts as Reader does not on that account lose his rights to the saying of the "kaddishim" this rule also applies if one has the good will of the Congregation and the other has not.

5.—It is customary that at the Sabbath or Holiday service a mourner should not pray before the Congregation, nevertheless if he was accustomed to pray before them on these days previous to his becoming a mourner, he is permitted to act as Reader also during his period of mourning.

6.—One who is a mourner or has "yahrzeit" for both his parents, does not gain thereby more rights in praying publicly or saying "kaddish" than any other mourner or "yahrzeit", as the one remembrance does for both his parents.

LAWS OF "Yahrzeit"

1.—It is one of the commandments that a man should fast on the day marking the anniversary of the death of his father or mother, and as usual in a private fast, he should say "aneinu" in the "shemoino esro" of the afternoon service on that day. Having once fasted on that day, without any qualifying conditions, it is counted unto him as a vow and he must therefore always fast on the day of "yahrzeit", and if he is unable to fast, he should have some one absolve him from his vow, but if (when fasting) he said plainly that he does not take it upon himself as a vow, he does not need absolution.

המשתה שלו, כל אלו אין מתעניין תענית יא"צ אבל בסעודת סיום אסור לאכול ביום היא"צ, ובליילה, אשר למחר יהיה לו היא"צ, אין לו לאכול בסעודת חתונה, שיש שם מזמזמי חתן וכלה, אבל בסעודת ברית מילה, ופדיון הבן, וסיום מסכת, מותר.

(ה) מי שאינו יודע יום מיתת אביו או אמו, יברור לו יום א' בשנה לנהוג היא"צ, אבל לא ישיג גבול אחרים בקדשים, ומי שהיה לו יא"צ, ולא אמר קדיש באותו יום, מפני איזה סיבה, יאמר קדיש בתפלת ערבית שלאחר היא"צ.

דיני למוד התורה וקדושת ספרים הקדושים

(א) כל איש ישראל חייב לקבוע לו זמן ביום ובליילה ללמוד תורה, ולכל הפחות ללמוד אחר התפלה, ההלכות הנחוצות לידע לכל איש ישראל, ומי שאינו יודע כלל ללמוד, או שא"א לו מחמת רוב טרדות, יספיק לאחרים הלומדים, ויחשוב לו כאלו לומד בעצמו, וכשהוא לומד וצריך להפסיק, אל יניח הספר פתוח, וכל מה שהוא לומד, יוציא בשפתיו, וישמיע לאזניו, ויכון דעתו בהם.

(ב) מ"ע על כל איש מישראל לכתוב לו ס"ת, ואפילו ירש ס"ת מאביו.

---

a "seudas sium" (a banquet celebrating the termination of a Treatise of Talmud).

On the night preceding the "yahrzeit" day one should not eat at a wedding feast, but he may partake of the feast of a "bris miloh, pidyon haben and a sium mesechtas".

5.—One who is not aware of the day on which his father or mother died, should appoint for himself a certain day every year as a "yahrzeit" day, but he should not encroach upon the rights of others in the saying of "kaddish". One who had "yahrzeit" but was for some cause unable to say "kaddish" on that day, should say "kaddish" at the evening prayer following the "yahrzeit".

LAWS OF LEARNING THE TORAH, ALSO CONCERNING THE HOLINESS OF SACRED BOOKS.

1.—Every Israelite should appoint himself a certain time by day and by night for the study of the "Torah", he should at any rate learn, after his prayers are said, all the laws which it is necessary that an Israelite should know, and one who is unable to study for lack of knowledge, or owing to the stress of circumstances, should assist those who occupy themselves with the study of the "Torah", and it will be counted unto him as if he himself was studying. One who is obliged to interrupt himself while studying should not leave the "sefer" (sacred book) remain open. When one studies he should utter each word, which he should also hear and concentrate his mind upon.

2.—It is a positive commandment devolving upon each Israelite to have a "sefer Torah" written for him, and even if one had inherited a "sefer Torah" from his father, he is still commanded to have one written for himself. One who bought a "sefer Torah" which was already written and found an error therein which he corrected it is counted unto him as if he had writ-

אכן אם נמשך הקבורה מהמיתה ג' ימים או יותר, ינהוג שנה ראשונה היא"צ ביום הקבורה, ואח"כ תמיד ביום המיתה, ואם מת בחדש אדר, אם מת בשנה פשוטה, ינהוג בשנה מעוברת שני יא"צ, באדר ראשון באותו יום, וגם באדר שני באותו יום, אך לא ישיג גבול אחרים בקדישים. ואם מת בשנה מעוברת, אזי בזה האדר שמת בו, בזה האדר ינהוג היא"צ, ולעולם מונין היום של יא"צ רק לימי החדש, ובחדשי כסלו וטבת, שקביעות ראשי חדשיהם אינם שווים בכל שנה, ולפעמים חמה שני ימים ראש חדש, ולפעמים אינם רק יום אחד, אם מת אביו או אמו ביום ראשון של ראש חדש, או אם בשנה הראשונה של היא"צ, היה ג"כ שני ימים ראש חדש, נקבע היא"צ ליום ראש חדש, ובין כשיהיה שני ימים ראש חדש, ובין כשיהיה יום אחד ראש חדש, נוהג היא"צ ביום ראש חדש, היינו כשיהיה שני ימים ר"ח, היא"צ הוא ביום א' של ר"ח, וכשיהיה ר"ח יום א', היא"צ הוא באותו יום, אבל אם בשנה הראשונה של היא"צ, הוא ר"ח יום א', או באותו שנה שיהיה ר"ח שני ימים, ינהוג היא"צ ביום ראשון של ר"ח, ובשנה שיהיה ר"ח יום אחד, ינהוג היא"צ ביום כ"ט לחדש שלפניו, היינו ער"ח, וביום ראש חדש אם אין שם חיובים אחרים, יתפלל ויאמר קדיש, רק לא ישיג גבול אחרים.

(ד) בימים שאין אומרים בהם תחנון, אין מתענין בהם תענית יא"צ, וביום מילה, האב והסנדק והמוהל, או בפדיון הבן, האב והכהן, או החתן בז' ימי

appointed days for their New-moon are not the same every year, of the month, thus in the months of "Kislow and Texas" whose sometimes having two days for the New-moon and at times only one. If one's father or mother died on the first day of the New-moon, if in the first year of the "yahrzeit" there were also two days for the New-moon, the day of the New-moon is the appointed "yahrzeit" and it matters not whether in the subsequent years the New-moon possess one or two days, thus if the New-moon will have two days, the first day thereof is "yahrzeit", but if it have only one day, the "yahrzeit" is on that day, however if in the first year of the "yahrzeit" there was only one day for the New-moon, any subsequent year which will possess two days for the New-moon, the first day thereof shall be the "yahrzet" day, and the year which will have only one day for New-moon of that month, shall have the "yahrzeit" day on the 29th of the month previous, which is the eve of New-moon, but on the New-moon day. If there be no other incumbent he should pray before the Congregation and say "kaddish" but he should not encroach upon the rights of others.

4.—If one has "yahrzeit" in one of the days when "tachnun" is not said he should not fast, nor should any of the following fast if a Circumcision takes place on their "yahrzeit" day, the father of the child to be circumcised, the "sandek" and the "Mohen", nor should the father or the "cohen" fast when "yahrzeit" day is being celebrated with a "pidyon haben" (Redemption of the first born) nor should a bridegroom fast on his "yahrzeit" day when it falls on one of his seven "days of rejoicing" (nuptial days), however one is forbidden on his "yahrzeit" day to eat at

וכדומה. אבל אם הוא עושה כזאת לצורך למדו, מותר. ואין לעשות לכתחלה מפות או מעילים מדבר שנשתמש בו להדיוט, ובדיעבד מותר. אבל מדבר שנשתמש בו לעכו"ם, אפילו בדיעבד, אסור. ואסור לאבד שום דבר שבקדושה. (ה) כשרואה ישראל ביד עכו"ם, ס"ת תפילין או מזוזות, ישתדל לקנות ממנו. ולא יאמר לו המסח בוול מאד, וגם לא יתן לו הרבה יותר משווי, אלא יתן לו כדי רמיהו.

(ו) אם נפל ס"ת מידו, אפילו בנתיקו, צריך להתענות, ונוהגין שגם צדוקים מתעניין. אסור לכתוב פסוק בלא שרטוט, ואין לכתוב דברי חול בכתב שכותבין בו ספר תורה.

דיני אסורי רכילות ולשון הרע. ושאר מדות רעות ומזכות

(א) כתיב לא תלך רכיל בעמך, זה שמועז דברים, והולך מזה לזה, ואומר. כך אמר פלוני עליך, כך וכך שמעתי על פלוני שהוא עשה כך, אע"פ שהוא אמת.

as for instance to use it as a protection from the sun etc., but if he does that for the requirement of his studying, it is permissible. One should not originally make covering for a "sefer Torah" out of material which had been put to ordinary use, but if it was inadvertently so made, it is permitted to use them, but of a material which had been put to idolatrous use it is forbidden to make any sacred thing and even if inadvertently so made it is forbidden to use them. It is forbidden to destroy anything that served a sacred purpose.

5.—An Israelite who sees a "sefer Torah, tfilin or mezuzos" in the possession of a gentile should endeavor to purchase them of him, and he should not offer him too low price, nor must he give him considerably more than its value, but should pay him whatever it is worth.

6.—One who had let a "sefer Torah" fall from his hands, even though it was wrapped in its covering, should fast and it is customary for those who witnessed it to fast also. It is forbidden to write a sacred verse without ruled lines, nor should any profane matter be written in the chirography in which a "sefer Torah" is written.

LAWS FORBIDDING TALEBEARING AND SLANDER AND CONCERNING MORALS IN GENERAL WHETHER GOOD OR BAD

1.—It is written (Leviticus 19-16) "Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people", this applies to a gossip monger who goes from one to another, and thus speaks to each "That party spoke about you in such and such a manner", "I have heard so and so about what that one did to you", even if what he says be facts, it is included in the negative command quoted above, still more reprehensible is slander which consists in spreading reports defamatory of one's neighbor notwithstanding they be true reports, and if he calumniate him by spreading

מצוה לכתוב משלו, ואם קנה ס"ת כתובה והיה בה טעות, והגיה, הרי זה כאלו כתבה, ואסור למכור ס"ת, ואם השעה דוחקתו, ישאל לחכם, וכן מצוה על כל איש מישראל לקנות ספרים קדושים, שילמוד מתוכם, וגם ישאלו לאחרים.

ג) חייב לנהוג כבוד גדול בס"ת, ומצוה ליחד לה מקום, ולכתרה ולהדרה, ולא ירוק כנגד ס"ת, ולא יאחו הגליון בלא מטפחת. והרואה ס"ת עוברת, יעמוד מפניה, עד שיביאה הנושאה למקומה, או עד שלא יראנה עוד. ובבית הכנסת בשעה שמוציאין או מכניסין אותה, ילוונה עד מקומה. אם ספרים קדושים מונחים על הספסל, אסור לישב על הספסל, אא"כ יניח הספרים על איזה דבר גבוה טפה, ומכש"כ שאסור להניח ספרים ע"ג קרקע. לא יניח אדם ספר על ברכיו ואצילי ידיו עליו. בשעת הדחק מותר לישב על גבי תיבה שיש בה ספרים קדושים. אבל אם יש בה ס"ת, אסור. מניחים חומשים ע"ג נביאים או כתובים, וכן כתובים ע"ג נביאים, או נביאים ע"ג כתובים. אבל אין מניחין נביאים או כתובים על גבי חומשים. ואין להשתין מים בפני ספרים, ואין זורקין ספרים, ואין מהפכין אותם, ואם מצאן הפוכין, יניחם כראוי. ואם בלה ס"ת או שאר ספרים קדושים, או דבר שהיה בו תשמיש קדושה, יגנום.

ד) אסור להשתמש בספר להנאתו, כגון להעמידו להגן מפני החמה

ten it. It is forbidden (for a private person) to sell a "sefer Torah", but if one is in dire necessity, he should consult the wise. It is also incumbent upon every Israelite to purchase sacred books from which to learn and which he should also lend to others.

3.—It is the duty of all to treat the "sefer Torah" with the utmost reverence, and it is commanded that a special place be assigned for it, which shall be duly honored and also embellished. One should not expectorate towards a "sefer Torah", nor take hold of the scroll without its covering, and one who sees the "sefer Torah" being carried past him should rise for it and remain standing until it is brought to its place, or until it is out of his sight. In the Synagogue when it is taken out (of the Ark) or put back, it should be accompanied until it reaches its destination. One should not sit upon a bench on which sacred books are lying, unless he places the sacred books on something which is a hand-breadth high, and it is certainly forbidden to place the sacred books on the ground. One should not place a sacred book upon his knees and have his arms rest upon it. When compelled by necessity one is permitted to sit on a box containing sacred books, but if it contain a "sefer Torah" it is forbidden to do so. "chamoshim" (the five books of Moses) may be placed on "nevoim" (the prophets) or "k'suvim" (the scriptures) so also may "k'suvim" be placed on "nevoim" or "nevoim" on "k'suvim", but neither "nevuim nor k'sovim" should be placed on "chamoshim". It is forbidden to urinate in the presence of sacred books, nor should sacred books be thrown around, nor should they be turned wrangend up, and if he found them thus, he should place them in the proper position. A "sefer Torah" or other sacred books or anything else which had served a holy purpose, should on their becoming worn out, be hidden away.

4.—It is forbidden to make personal use of a sacred book,

שעושה דבר עבירה, יוכיחנו על פניו, ואפילו כמה פעמים, ואפילו תלמיד לרבו, אם יודע שיקבל ממנו, ולחבירו, אפילו אין מקבל ממנו. והשומע איזה דבר מחבירו, אסור לספר זאת לאחרים, כל זמן שלא הרשהו על כך. ואל יספר אדם יותר מדי בטובתו של חבירו, שמתוך שבחו בא לידי גנותו. אורח לא ישבח בעה"ב, שמא ירבו עליו אורחים.

(ד) מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד מישראל כגופו, ודוקא אם הוא הולך בדרך הטוב והישר, אבל אדם רשע שאינו מקבל תוכחה. מצוה לשנאותו, וחייב אדם לאהוב את הגרים וחייב אדם לזהר ביתומים ואלמנות אפילו הם עשירים גדולים, וכל המקניטו, או מכעיסו, או הכאיב להו, או רדה בהו, או אפד ממונם עובר בל"ת, וכש"כ המכה אותן או המקללו, בד"א בזמן שעינה אותן לצרכו, אבל עינה אותן לתועלתן כדי ללמדן תורה או אומנות או להוליכן בדרך ישרה, מותר. אבל ינהלם בחסד ורחמים. ועד אימתי נקראים יתומים לענין זה, עד שלא יצטרכו להסמך לאדם אחר ויוכלו לעשות כל צרכיהם לעצמם, ואסור להכשיל בדבר עבירה לאדם שאינו יודע הדרך הטוב והישר.

(ה) מדות טובות שלא לשוח אודות בני אדם, אם לא לאיזה תועלת, שלא

mitting a transgression, he should rebuke him to his face and repeatedly if necessary; a scholar may rebuke his teacher but only if he knows it will prove acceptable, he may however rebuke his neighbor even though not acceptable. One should not relate to others anything confided to him by his neighbor unless he gave him permission to do so. A man should not unduly praise his neighbor for his excessive praise might lead to his shame. A guest should not praise his host so that there be not too many besetting him for his hospitality.

4.—Every man is commanded to love his co-religionist as he loves himself, however such a feeling should be cherished only towards a good and upright man, as we are commanded to hate a wicked man who does not accept reproof. It is incumbent upon a man to love strangers and to be considerate in the treatment of orphans and of widows notwithstanding they be very wealthy, and anyone who annoys or provokes them or gives them pain, or domineers over them, or wastes their money, transgresses a negative commandment, how much greater then is the guilt of him who strikes or curses them! this has reference to him who accords them such treatment to further his own ends, but it is permissible to chastise orphans for their own good, in order to teach them the "Torah" or some trade, or to cause them to walk in an upright way, nevertheless should one lead them with kindness and mercy.

They are termed orphans in respect of having such consideration shown them until they reach the age when they can be independent of others aid and are fully able to provide for themselves.

It is forbidden "to put a stumbling-block" before one ignorant of the good and upright path, which will cause him to transgress a commandment.

5.—Good morals:—Not to speak about others except for

וחמור מזה, הוא לשון הרע, והוא המספר כנגות חברו, אע"פ שאומר אמת, אבל האומר שקר, נמצא מוציא שם רע על חברו, ואסור לקלל לשום אדם, ואסור לקלל את חברו ישראל, אפילו בשעת התוכחה, ואסור לצער את חברו, ואפילו להונות בדברים, אסור, ואסור להחזיק במחלוקת, ואסור להתחבר לאנשי רשע, ומצוה להתחבר ליראי ה'.

ב) כתיב לא תשנא את אחיד בלבבך, היינו אפילו אם בפיו שלום ידבר את רעהו, ובלבו ישנאהו, אסור. ואם בקש טובה מחבירו, ולא עשה לו, לא ינמור בלבו, ולא ינקום מחבירו. וחייב אדם לדון את חברו לכף זכות, אם אינו ידוע לרשע, ואם ראהו עושה שלא כהוגן, חייב להוכיחו. ואל יעמוד אדם במקום סכנה. אם ידבר עליך מי שאינו מאמין. בדברים רעים בדברי תורה, ענה לו, אבל אם ידבר אליך דברים רעים במילי דעלמא, אל תען, ואל יתגרה ברשע, שהשעה משחקת לו. ואסור לחנוף למי שהוא עובר על ד"ת, אם לא שמתירא שלא יתרגנו, ואסור לדבר דברי נבלה או ליצנות. ואל יוציא דבר מגונה מפיו, ואל יעשה שום דבר מאוס בפני חברו.

ג) כשאדם שומע דברים רעים, נאמרים מפי יחיד, על חברו, אסור לו לקבלו, רק אם רואה דברים ניכרים, רשאי להאמין ולקבל, וכשאדם רואה מי

false reports, he is guilty of blasting his reputation. It is forbidden to curse anybody. It is forbidden for one Israelite to put the other to shame even while in the act of rebuking him (for a misdeed) It is forbidden to aggrieve one's neighbor even by vexing him with words. It is forbidden to establish discord. It is forbidden to associate with wicked people, and we are commanded to seek the companionship of God-fearing men.

2.—It is written (Leviticus 19-17) "Thou shalt not hate thy brother in thine heart", this command forbids one, even though he should speak peacefully to his neighbor, to hate him at heart. One who asked his neighbor to do him a favor should not bear a grudge against him if he did not do it, nor should he take revenge of his neighbor, and it is a man's duty to judge his neighbor in the scale of merit unless he knows him to be wicked and if he saw him act improperly he should rebuke him, but no man should place himself in jeopardy.

If a non believer when talking to thee will cast aspersions on matters relating to the Law, thou shalt answer him, but if he makes slurring remarks about wordly matters, thou shalt not answer him. One should not be stirred to strife against a wicked man in his hour of prosperity. Yet is he forbidden to flatter one who transgresses the command of the "Torah", unless he fears that he will take his life.

It is forbidden to utter any vile word or to speak scoffingly nor should anything base pass one's lips, nor anything degrading be done in a neighbors presence.

3.—It is forbidden to accept evil tales brought by one person against his neighbor, unless they bear the unmistakable stamp of truth in which case he may give them credence, and accept them. A man should rebuke any one whom he sees com-

להטיל אימה על בניו ובני ביתו, יתראה בפניהם שהוא כועס, ותהא דעתו מיושבת בינו לבין עצמו.

ז) אסור לו לאדם למסור דין לשמים על חבירו, ודוקא בראית ליה דינא בארעא, ואפילו אין לו דינא בארעא, צריך להודיעהו תחלה, ותמיד יזהר שלא לעשות איזה דבר שיכולין לחשוד אותו שעושה דבר עבירה, ומדת חסידות שלא לקבל מתנה משום אדם, אלא יבטח בה'.

ח) אסור לו לאדם להנהיג עצמו בדברי חלקות ופיתוי, ולא יהיה אחד כפה ואחד בלב, אלא תוכו כבדו, והענין שכלב הוא הדבר שבפה ואסור לגנוב דעת הבריות, בין דעת ישראל, ובין דעת אינו ישראל, כיצד, לא ימכור לו בשר נבלה במקום בשר שחוטא, ולא מנעל של מתה במקום מנעל של שחיטה, ולא יסרב בחבירו שיאכל אצלו, והוא יודע שאינו אוכל, ולא ירבה לו בתקרובת, והוא יודע שאינו מקבל, ולא יפתח חביות שהוא צריך לפתחן למכרו, כדי לפתותו שבשביל כבודו פתח, וכן כל כיוצא בזה. ואפילו מלה אחת של פיתוי ושל גניבת דעת אסור, אלא שפת אמת, ורוח נכון, ולב טהור מכל עמל והוות.

---

and the members of his household he may feign anger in their presence, whilst retaining his inward composure.

7.—A man is forbidden to invoke the judgement of heaven upon his neighbor (who had wronged him) so long as he has recourse to civil authority, and even if he cannot obtain legal redress, he should first notify the offender (before invoking heaven's judgement).

A man should take care not to commit any act that would lead one to suspect him of transgressing a commandment. It is the high of virtue not to accept presents from anyone, and only to trust in God.

8.—It is forbidden for a man to accustom himself to words of flattery and dissimulation; nor should he be deceitful, having guile in his heart and on his tongue, but his external appearance should reflect the inner man and only the thought of his heart should find expression on his lips.

It is forbidden to practice deception on anybody be he Jew or Gentile, thus one should not sell anybody the meat of a "niveiloh" (carcass) misrepresenting it as the meat of a "shcitoh" (an animal slaughtered according to the Jewish rites) nor shoes made from the hide of a "mitoh" (and therefore of an inferior quality) for those made of the hide of a "shcitoh" (which is superior in quality) nor should one press his neighbor to dine with him knowing beforehand that he will refuse, nor should he make too many advances to one to whom, he knows, they are not welcome. Nor should he make a pretence of opening winecasks to flatter his neighbor that he open them in his honor, when he actually does so in order to sell the wine, this and other such deception and even one word of hypocrisy and dissimulation is forbidden, but truthful lips, a right spirit and a clean heart are preferable to all the devices of deceit.

לדבר וישלם לשמוע דברים בטלים אשר לא יביאו שום תועלת. ולעולם ירבה אדם בשתיקה, ולא ידבר אלא בדברי חכמה, או בדברים שצורך להם לחיי גופו. לדבר בנחת עם חבריו, וישלם לדבר מעסקי העולם בביהכ"נ או בבית המדרש, וילמוד מכל אדם, ויקבל האמת ממי שאמרו, וישתדל בטובת חבריו, וירדוף אחר השלום, ויזכור יום המיתה, וישים תמיד נגד עיניו מטרת בריאתו וכווא אל העולם.

(ו) האנשים חלוקים המה בטבעיהם : יש שהוא בעל שחוק ומהתלות ויש שהוא עצב ואונן, יש שהוא רך לבב, ויש שהוא אמיץ לבב, יש שהוא בעל תאוה לא תשבע נפשו מהלוד בתאוה, ויש שלא יתאוה אפילו להדברים שהגוף צריך להם. יש בעל נפש רחבה נבהל להון, ויש שהוא בטל ממלאכה ולא ירדוף להשיג די צרכו. וכן בכל המדות והדעות, הדרך הטוב והישר שירגיל האדם את עצמו ללכת בדרך אמצעי, ולא ינטה לאחת הקצות. אכן מי שהורגל באחת ממדות הרעות, והוא נוטה לקצה הרע, מדה זאת, העצה היעוצה לו, היא לנטות לקצה הטוב, עד אשר יעקור מטבעו והרגלו המדה הרעה, ואז יחזור לדרך האמצעי. אך הנאווה היא מדה רעה למאד, ויתרחק ממנה עד קצה השני, ויהי שפל רות. וכן הכעס היא מדה רעה למאד. וירגיל א"ע לבלי לכעוס כלל. ואם צריך

---

a useful purpose, neither to speak nor to listen to frivolous conversations that can be of no use. A man should always cultivate the faculty of silence, and should converse only on matters of wisdom or of necessity for his welfare,—to speak gently to all; not to converse on wordly matters in a Synagogue or Theological Seminary; to learn from all; to accept the truth no matter who speaks it; to be zealous in promoting his neighbor's welfare, to be in pursuit of peace; to be mindful of the day of death; and finally to have constantly in view the object of his creation and the purpose for which he came to this world.

6.—The natures of men differ widely: some there are of a gay and jocular disposition, and others morose and melancholy, some possess a tender heart while others are hard-hearted. One is voluptuary, his soul is never sated with desire, another possesses no desire even for the necessities of life; one is possessed of an unbounded greed for gold and strives to acquire it, while the other is a shiftless fellow who does not seek to earn even sufficient for his necessities, and thus it is with all manners and morlas, therefore the good and upright way for a man to go in, is the middle course to which he should become habituated, avoiding either extreme; however it is advisable for one who had habituated himself to a vice until it obtained a pernicious hold of him to redeem himself by going to the opposite extreme until he succeeds in thoroughly eradicating that vice from his nature after which he should return to the middle course, but Pride and Anger are vices so repugnant that one should go to their opposite extremes in order to avoid them—thus should one be lowly of spirit and also habituate himself never to become angry, but when necessary in his exercise of authority over his children

ג) לעולם כשיאכל אדם, ישב במקומו, או יטה על שמאלו. ולא יהלך, ולא ירכב, ולא ייגע, ולא יעזעז גופו, ולא יטייל, עד שיתעכל המזון שבמעיו. וכל המטייל אחר אכילתו, או שיגע, הרי זה מביא על עצמו חליים רעים וקשים.

ד) היום והלילה עשרים וארבע שעות, די לו לאדם לישן שליש, שהוא שמנה שעות, ויהיו בסוף הלילה, כדי שתהיה מתחלת שנתו עד שתעלה השמש, שמנה שעות, נמצא עומד ממסתו קודם שתעלה השמש.

ה) לא יישן אדם, לא על פניו ולא על ערפו, אלא על צדו, בתחלת הלילה על צד שמאל, ובסוף הלילה על צד ימין. ולא יישן סמוך אכילה, אלא ימתין אחר אכילה ג' או ד' שעות, ולא יישן ביום.

ו) דברים המשלשלים את בני מעים, כגון ענבים ותאנים ותותים ואגסים ואבטיחים, ומיני הקשואים, ומיני המלפפונות אוכל אותם האדם בתחלה, קודם אכילה, ולא יערבם עם המזון, אלא שוהה מעט, עד שיצא מבטן העליון, ואוכל מזונו. ודברים שמאמצים את בני מעים, כגון רמונים, ופרישין, ותפוחין, וקרישתומליו, אוכל אותם תיכף למזונו, ולא ירבה לאכול מהו.

ז) כשירצה אדם לאכול בשר עוף ובשר בהמה כאחד, אוכל בתחלה בשר

3.—After one has finished his repast he should remain seated, or lean on his left side and he should neither walk nor ride nor exert himself, nor agitate his body, nor promenade until after his food has become digested, and anyone who does promenade or tire himself (immediately) after eating brings upon himself sore and lasting diseases.

4.—As twenty four hours make a day and night, one third of it, or eight hours, should suffice for a man's sleep, these should begin from the end of the night, making eight hours to elapse from the time of going to sleep until sunrise, so that he awake before sunrise.

5.—When sleeping, a man should lie neither on his face nor on his back but on his side; in the beginning of the night—on his left side, and at the end of the night on his right side, and he should not go to sleep after eating but he should allow an interval of three or four hours to elapse, nor should he sleep during the day time.

6.—Articles of food possessing laxative qualities, such as grapes, figs mulberries, pears and cucumbers, and various kinds of melons, should be eaten before the meal, and should not be assimilated with the food, one should therefore wait until they have left the upper regions of the stomach, before partaking of his meals. Articles of food which invigorate the bowels, such as pomegranates, quinces, apples and pippins, may be partaken of immediately after the meal, but not to excess.

7.—One who desires to eat both the flesh of a fowl and the meat of an animal, he should eat the flesh of the fowl first, also when eggs and poultry are to be eaten, the eggs should be eaten first, the meat of small cattle and that of black cattle, that of the small cattle should be eaten first. One should al-

שמירת הגוף על פי הטבע.

(הוא לשון הרמב"ם בפרק הרביעי מהלכות דעות)

(א) הואיל והיות גוף בריא ושלם מדרכי ה'. שהרי א"א שיבין או שישכיל בדבר מידעת הבורא, והוא חולא, לפיכך צריך אדם להרחיק עצמו מדברים המאבדים את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המחלימין והמברין את הגוף, ואלו הן : לעולם לא יאכל אדם, אלא כשהוא רעב, ולא ישתה אלא כשהוא צמא, ואל ישהה נקביו אפילו רגע אחד, אלא כל זמן שהוא צריך להשתין או להסד את רגליו, יעמוד מיד. לא יאכל אדם עד שתתמלא כריסו, אלא יפחות כמו רביע משבעתו. ולא ישתה מים בתוך המזון, אלא מעט ומזוג ביו, וכשיתחיל המזון להתעכל במעיו, שותה מה שהוא צריך לשתות, ולא ירבה לשתות מים, ואפילו כשיתעכל המאכל, ולא יאכל עד שיבדוק עצמו יפה יפה, שמא ית' צריך לנקביו.

(ב) לא יאכל אדם עד שילך קודם אכילה, עד שיתחיל גופו לחום, או יעשה מלאכה עד שיתגע ואוכל. כללו של דבר, יענה גופו ויגע בכל יום בבקר, עד שיתחיל גופו לחום, וישקוט מעט, עד שתתישב נפשו, ואוכל. ואם רחץ בחמים אחר שייגע, ה"ז טוב. ואחר כך שוהה מעט ואוכל.

THE CARE OF THE BODY ACCORDING TO THE LAWS OF NATURE

(The following is a transcript of the words of "Rambam" (Maimonides) in the fourth chapter of "hilchas deias")

1.—Owing to the first essential for a Godly life being the healthy state and perfect condition of the human body, as it is impossible for a man to understand aught of the Creator, when sickness warps his intelligence, it is therefore incumbent upon a man to shun practices tending to destroy the body and to acquire habits conducive to his health and bodily well-being, these are as follows:—A man should eat, only when hungry, and drink, only when thirsty, and when necessary to ease himself, he should not delay even for a moment, but he should urinate or defecate as soon as the necessity arises.

When he eats he should not gorge himself, but eat about one fourth less than he would require to satisfy himself, he should drink but little water during the meal and that should be flavored with wine, and when the process of digestion has fairly begun he may drink as much as he requires but he should not drink much water even when his food is digested, and he should not begin a meal before making sure that he is in no need of easing himself.

2.—Before eating a man should exercise himself by walking until he becomes moderately heated, or by working until he is tired, as a rule he should take bodily exercise every morning until he begins to get warm, then he should rest himself until he regains his composure after which he may eat. To take a warm bath after a person has become tired is very beneficial, but one should take a rest thereafter before eating.

(י) ויש מאכלים שהם רעים, ואינן כמו אלו, והם עוף המים, ובני יונה הקטנים, והתמרים, ולחם קלוי, בשמן, והסולת שנפו אותה כל צרכה, עד שלא נשאר בה דיה מורסן, והציר, והמוריים, אין ראוי להרבות מאכלים אלו, ואדם שהוא חכם וכובש את יצרו ולא ימשוך אחר תאותו, ולא יאכל מן הנזכרים, אלא אם נצרך לרפואה, הרי זה נבון.

(יא) לעולם ימנע אדם עצמו מפירות האילנות, ולא ירבה מהן, ואפילו יבשין, ואצ"ל רטובין, אבל קודם שיתבשל כל צרכן הרי הן כחרבות לגוף, וכן החרובין רעים לעולם, וכל הפירות החמוצים רעים, ואין אוכלין מהם אלא מעט, בימות החמה ובמקומות החמים, והתאנים, והענבים, והשקדים לעולם טובים, בין רטובין, בין יבשים, ואוכל אדם מהן כל צרכו, ולא יתמיד אכילתו בהם, ואע"פ שהם טובים מכל פירות האילן.

(יב) הדבש והיין, רע לקטנים, ויפה לזקנים, וכ"ש בימות הגשמים, וצריך אדם לאכול בימות החמה שתי שלישית, מה שהוא אוכל בימות הגשמים. (יג) לעולם ישתדל אדם שיהיו מעיו רפויין כל ימיו, ויהיו קרוב לשלשול מעט. וזה כלל נחל ברפואה, שכל זמן שהרעי נמנע, או יצא בקושי, חלאים רעים באין. וכמה ירפה אדם מעיו, אם יתאמצו מעט, אם היה בחור, יאכל

10.—The following articles of food are unwholesome but less injurious than the former:—water-fowl, small young pigeons, dates, bread dried in oil, also fine flower which was thoroughly sifted until even the odor of the barn disappeared, and fat (of fishes) and beans, all these should not be excessively indulged in, and a wise man who subdues his passions and is not misled by his appetite and partakes of the foregoing only medicinally, is truly mighty.

11.—A man should ever avoid the fruits of the trees, and not partake too largely of them, even when dry, not to speak of fresh fruits, and before they are fully ripe they are like deadly poison to the body, the carobs also are always unwholesome, so are all acidulous fruits, and they should be eaten only sparingly, during the summer season only and in a warm climate; however, figs, grapes and almonds are always wholesome, whether fresh or dry, and one can eat his fill of them, yet should he not over-indulge himself although they are the best of all the fruits of the trees.

12.—Honey and wine are unwholesome for children but good for elderly people, especially so during the winter season. It is requisite for a man to eat during the summer season two thirds of the amount that he eats in the winter season.

13.—A man should always endeavor to be of lax bowels, they may even approach a diarrhetic state as it is a leading rule in hygiene, as long as there is no evacuation from the bowels or when same is attended with difficulty sore diseases are sure to result, how then can a man relax the bowels that have become somewhat hardened? An adolescent should eat every morning a decoction of orach and spices together with olive oil and the oil of salt fishes without bread, or drink a decoction of spinach

העוף, וכן בצים ובשר עוף, אוכל בתחלה בצים, בשר בהמה דקה ובשר בהמה גסה, אוכל בתחילה בשר דקה. לעולם יקרים אדם דבר הקל, ומאחר הכבד. (ח) בימות החמה אוכל מאכלים הקרים. ולא ירבה בתבלין, ואוכל את החומץ, ובימות הגשמים אוכל מאכלים החמים, ומרבה בתבלין. ואוכל מעט מן החרדל ומן החלתית. ועל דרך זו הולך ועושה, במקומות הקרים, ומקומות החמים, בכל מקום ומקום הראוי לו. (ט) יש מאכלות שהם רעים ביותר עד מאד, וראוי לאדם שלא לאכלן לעולם, כגון הדגים הגדולים המלוחים הישנים, והנבינה המלוחה הישנה, והכמהין ופטריות, והבשר המלוח הישן, ויין מגתו, ותבשיל ששהה עד שנדה ריחו. וכן כל מאכל שריחו רע, או מר ביותר, הרי אלו לנוף כמו סם המות, ויש מאכלות שהן רעים, אבל אינם כמו הראשונים לרוע, לפיכך ראוי לאדם שלא לאכול מהן אלא מעט, ואחר ימים הרבה, ולא ירגיל עצמו להיות מזונו מהם, או לאכול עם מזונו תמיד, כגון דגים גדולים, ונבינה, וחלב ששהה אחר שנחלב כ"ד שעות, ובשר שוורים גדולים, ותיישים גדולים, והפול, והדשים, והספיר, ולחם שעורים, ולחם מצות, והכרוב, והחציר, והבצלים, השמים, החרדל, והצנון, כי אלו מאכלים רעים הם, ואין ראוי לאדם לאכול מהם, אלא מעט עד מאד, ובימות הגשמים, אבל בימות החמה לא יאכל מהם כלל, והפול והדשים בלבד, אין ראוי לאכלן, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. והדלועין, אוכלין מהם בימות החמה.

---

ways eat the food which is more readily digested before that which it takes longer to digest.

8.—In the summer season one should partake of cold victuals, and should not over indulge himself in spices but should use vinegar in his food. In the winter season however, he should eat warm food and make a plenteous use of spices and should also partake (but sparingly) of mustard and lazar-wort. After such a manner should he conduct himself according to what is proper for the climate he lives in if warm or cold.

9.—Some food is exceedingly injurious, and should never be eaten, big salt fishes that are old, salt cheese also mushrooms and morils and old salt meat, and wine from the press, and victuals that have become stale from standing, and all food of a disagreeable odor, or of a very bitter taste, all these are as deadly poison to the body. The following articles of food are also bad but not as injurious as the former, therefore one should partake of them sparingly and very seldom, and he should not habitually use them for his diet, nor continually eat them with his meals, these are, large fishes and cheese, also milk that stood twenty four hours after the milking, and the meat of large oxen or large he-goats, beans, lentiles, pulse, barley bread, unleavened bread, cabbage, leek, onions, garlick, mustard and radish. All these are unwholesome and should not be partaken of except sparingly and only in the winter-season; they should be entirely avoided in the summer season. One should not make a meal of only beans or lentiles, neither in the winter nor in the summer, and pumpkins may be eaten in the summer season.

כל גופו בחמין, שאין הגוף נכוה בהו. וראשו כלכל. בחמין שהגוף נכוה בהו. ואח"כ ירחץ גופו בבושרין, ואח"כ בבושרין מן הפושרין, עד שירחץ בצונן, ולא יעביר על ראשו מים, לא פושרין ולא צונן, ולא ירחץ בצונן בימות הנשמים, ולא ירחץ עד שיוזיע, ויפרד כל גופו, ולא יאריך במרחץ, אלא כשיוזיע ויפאד גופו, ישתמץ ויצא, ובדרך עצמו קודם שיכנס למרחץ, ואחר שיצא, שמא יהא צריך לנקביו, וכן בדרך אדם עצמו תמיד, קודם אכילה ואחר אכילה, קודם בעילה ואחר בעילה, קודם שייגע ויתעמל, ואחר שייגע ויתעמל, וקודם שישון, ואחר שישון, כשיעור הכל עשרה.

(יז) כשיצא האדם מן המרחץ, ילבש בגדיו, ויכסה ראשו בבית החצון, כדי שלא תשלוט בו רוח קרה, ואפילו בימות החמה צריך להזהר, וישהה אחר שיצא, עד שתתיישב נפשו וינוח גופו, ותסור החמימות, ואח"כ יאכל, ואם ישו מעט, כשיצא מן המרחץ, קודם אכילה, הרי זה יפה מאד, לא ישתה מים קרים בצאתו מן המרחץ, ואצ"ל שלא ישתה במרחץ, ואם צמא, כשיצא מן המרחץ, ואינו יכול למנוע עצמו, יערב המים ביון או בדבש, וישתה, ואם סד בשמן במרחץ, בימות הנשמים, אחר שישתמץ, הרי זה טוב.

יח) לא ירגיל אדם להקיז דם תמיד, ולא יקוץ, אלא עם היה צריך לו ביותר.

alone may be washed with scalding water, then he should wash his body with warm water after which with tepid water, until he finally bathes in cold water, but he should not pour lukewarm or cold water on his head. He should not bathe in cold water during the winter season, nor should he bathe himself before he perspires and all the pores of his skin are opened up and he should not tarry too long in the bath-house, but immediately he perspires, and the pores of his skin are opened up, he should dress himself and then leave, and before entering the bath-room he should make sure that his body is not in need of being eased, he should also see to it upon leaving the bath-room and thus should he also examine himself both before and after eating, and before and after copulation, also before and after laborious exercise and before and after sleeping,—ten times in all.

17.—On leaving the bath-room one should dress himself and cover his head in the outer room as he otherwise subjects himself to colds, this precaution should be taken even during the summer-season, and he should partake of no food after leaving until he has regained his mental and physical composure and his body has become somewhat cooler, if after leaving the bath-room he takes a little sleep before eating he acts in a highly commendable manner.

When one leaves the bath-room he should not drink cold water, and it is almost superfluous to say that none of it should be drunk when in the bath-room, but if when leaving the bath room one is so thirsty that he cannot avoid drinking it, he should flavor the water with wine or honey and he may thus drink it. In the winter season one who had finished his bath and been washed, will find a rubbing with oil very beneficial.

18.—A man should not make it a continual practice to un-

בבקר בבקר, מלוחים שלוקים, מתבלין בשמן זית ובמוריים בלא פת, או ישתה מי שלק של תרדיו, או כרוב בשמן זית ומוריים ומלח, ואם היה זקן, שותה דבש מזוג במים חמים בבוקר, וישהה כמו ארבע שעות, ואח"כ יאכול סעודתו. ויעשה כן יום אחד, או ג' או ד' ימים, אם צריך לכך, עד שירפו מעיו. (יד) ועוד כלל אחד אמרו, בבריאות הגוף, כל זמן שאדם מתעמל, וייגע הרבה, ואינו שבע, ומעיו רפין, אין חלי בא עליו, וכחו מתחזק, ואפילו אוכל מאכלות הרעים.

(טו) וכל מי שהוא יושב לבטח ואינו מתעמל, או מי שמשהה נקביו, או מי שמעיו קשים, אפילו אוכל מאכלות טובים, ושמר עצמו על פי הרפואה, כל ימיו יהיו מכאובים, וכחו תשש, ואכילה גסה לגוף של אדם, כמו סם המות, והוא עוקר לכל החולאים, ורוב החולאים שבאים על האדם, אינם אלא, או מפני מאכלים רעים, או מפני שהוא ממלא בטנו ואוכל אכילה גסה, אפילו ממאכלים טובים, הוא ששלמה אמר בחכמתו (משלי כ"א) שומר פיו ולשונו, שומר מצות נפשו, כלומר, שומר פיו מלאכול מאכל רע, או מלשבע, ולשונו, מלדבר אלא בצרכיו.

(טו) דרך הרחיצה שיכנס אדם למרחץ, משבעה ימים לשבעה ימים, ולא יכנס סמוך לאכילה, ולא כשהוא רעב, אלא כשיתחיל המזון להתעכל, ורוחץ

or cabbage juice with olive oil, salt fish oil and salt, and if he be an old man he should drink a dilution of honey and boiled water every morning, about four hours should then be allowed to elapse before breakfasting, this should be kept up for several days, if necessary, until the bowels are relaxed.

14.—Another hygienic rule is this, as long as a man leads an active life, taking much exercise, and does not eat to satiety and his bowels are lax, he is exempted from sickness, his constitution becomes ever more vigorous and is not impaired even by the eating of unwholesome food.

15.—On the contrary, he who leads a life of leisure, without exertion, or one who delays in easing his body, or whose bowels are hard, even though he will eat the most wholesome food and (otherwise) take care of himself according to the laws of health yet will he be racked with pain all the days of his life and his strength will ever dwindle down. A heavy diet is like deadly poison to the body and is the principal cause of every disease as they mostly result from unwholesome food or from overloading one's stomach with a diet if the food be unwholesome. And thus did Solomon wisely say (Prov. 21—23):— "Whoso keepeth his mouth and his tongue, keepeth his soul from troubles", that is to say: "he who keepeth his mouth" from eating unwholesome food or from eating to satiety— "and his tongue" from speaking aught but what is necessary for his welfare.

16.—A bath should be taken regularly every week, but one should not bathe immediately after eating nor when he is hungry but when his food has begun to be digested; he should wash his entire body with hot water (but not scalding), the head

חולי כל ימיו, עד שיזקין הרבה, וימות, ואינו צריך לרופא, ויהיה גופו שלם, ועומד על בוריו כל ימיו, אלא א"כ היה גופו רע מתחילת ברייתו, או היה רגיל במנהג מן המנהגים הרעים, מתחלת מולדתו, או אם תבוא מכת דבר, או מכת בצורת לעולם.

(כא) וכל המנהגים הטובים האלו שאמרנו, אין ראוי לנהוג בהן אלא הבריא, אבל חלה, או מי שנהג מנהג רע שנים רבות, יש לכל אחד מהם דרכים אחרים והנהגות כפי חליו, כמו שיתבאר בס' הרפואות ושינוי וסת תחלת חולי.
(כב) כל מקום שאין בו רופא, אתר הכריא, ואחד החולה, אין ראוי לו לזון מכל הדברים האלו, שנאמרו בפרק זה, שכל אחד מהו, לאחרית טובה מביא.
(כג) כל עיר שאין בה עשרה דברים אלו, אין תלמיד חכם רשאי לדור בתוכה, ואלו הן : רופא, ואומן, ובית המרחץ, ובית הכסא, ומים מצוין, כגון נהר או מעיין, ובית הכנסת, ומלמד תינוקות, ולכלר, וגבאי צדקה, ובית דין השופטים. (ע"כ לשון הרמב"ם).

הנהגת טובות לקיום בריאת גופו ונפשו.

(א) טוב להרגיל עצמו לאכול פת בשחרית, ולעולם ישתדל אדם לדור במקום שהאיר זר ונקי, במקום גבוה ובנין רחב, ואם אפשר, לא ידיר בקיץ במקום פתוח לצד צפון, או מזרח, ולשא יהיה שם שום דבר מעופש, וטוב מאד לנקות

will attain a ripe old age without ever requiring a physician's care owing to his physical perfection, also that he will preserve his good health as long as he lives, unless he was created with a defective constitution, or if he had debilitated his system by becoming addicted to a demoralizing vice from his very infancy, or if epidemic fever prevail, or there be a general famine.

21.—Nevertheless all the good habits we have treated of are proper guides, for the conduct of the healthy person only, but for the sick person or for him who had grown accustomed to a vicious habit by many years indulgence, there are other methods and habits which each must acquire according to his sickness, as explained in the physical treatises, yet the (sudden) change of one's habits is the original cause of disease.

22.—Where there is no physician, neither the healthy nor the sick person should depart from any of the instructions we have given in this chapter as each one of them is productive of a beneficial result.

23.—A disciple of the sages "Talmud Chochom" is not permitted to dwell in a city which lacks these ten essentials, viz:—A physician, a blood-letter, a bath-house, a privy, a supply of water from river or fountain, a Synagogue, a pedagogue, a writer of documents, an almoner, and a court of justice.

(Thus far have we quoted "Rambam" (Maimonides).

HABITS BENEFICIAL TO THE MAINTAINANCE OF PHYSICAL AND MENTAL HEALTH.

1.—It is good to accustom oneself to breakfast in the morning. A person should always seek to dwell in a locality where the air is pure and clear, on elevated ground and in a building of ample proportions, if possible he should not reside in a place

ולא יקוץ לא בימות החמה, ולא בימות הגשמים, אלא מעט בימי ניסן, ומעט בימי תשרי, ומאחר חמשים שנה לא יקוץ כלל. ולא יקוץ אדם דם ויכנס למרחץ בו ביום, ולא יקוץ ויצא לדרך, ולא ביום שיבא מן הדרך, ויאכל וישתה ביום ההקזה פחות ממה שהוא רגיל, וינחה ביום ההקזה, ולא ייגע, ולא יתעמל, ולא ימיל.

יט) שכבת זרע הוא כח הגוף וחיוו, ומאור העינים, וכל זמן שתצא ביותר, הגוף כלה, וכחו כלה, וחיוו אובדים. הוא שאמר שלמה בחכמתו (משלי ל"א) אל תתן לנשים חילך. כל השטוף בבעילה, זקנה קופצת עליו, וכחו תשש, ועיניו כהות, וריח רע נודף מפיו, ומשחיו, ושער ראשו, וגבות עינו, וריסי עינו נושרות, שער זקנו ושער רגליו רבה, ושיניו נופלת, הרבה כאבים, חוץ מאלו באים עליו. אמרו חכמי הרופאים, אחד מאלף מת משאר חולאים, והאלף מרוב תשמיש, לפיכך צריך אדם להזהר בדבר זה, אם רוצה להיות בטובה.

כ) כל המנהיג עצמו בדרכים אלו שהורינו, אני ערב לו, שאינו בא לידי

dergo the operation of blood-letting, he should not subject himself thereto unless in great need of it, and should avoid it during the summer and winter season, and have it done only occasionally during the months of March and September.—A person who has past the age of fifty years should not undergo the operation of blood-letting. One should not go bathing on the day that he had undergone the operation of blood-letting, nor should he undertake a journey on that day, and he should not undergo that operation on a day that he returned from a journey.

On the day that he undergoes the operation of blood-letting he should eat and drink less than his wanted ration, he should also rest on that day avoiding all labor or bodily exertion, and he should not promenade.

19.—The seed of copulation forms the strength of the body the life of the man and the light of his eyes, consequently excessive seminal emissions will cause the body to waste away by sapping its strength and destroying its vitality. King Solomon in his wisdom has also inculcated this principle in the admonition: "Give not thy strength to women" (Prov. 31—3). He who abandons himself to his passion for copulation grows aged before his time, his strength abandons him, his eyes grow dim, an offensive odor emanates from his mouth and is exuded by his armpits. It also causes the loss of hair of the head as well as of the eye-brows and eye-lashes and is productive of an abnormal growth of hair on the face also on the extremities of the body. It also causes the falling out of his teeth and subjects him to many other diseases. It has been asserted by the most eminent physicians that one of a thousand succumbs to other diseases the balance being the victims of excessive copulation. It therefore behooves him who has a regard for his welfare to exercise the utmost care in this matter.

20.—To him who will conduct himself in accordance with the health laws I have laid down, I vouchsafe an utter immunity from all diseases as long as he lives, furthermore that he

דרכי השלמים ומנהגיהם הטובים.

(א) שלא לאכול ולשתות דרך זולל וסובא, ולא יאכל אלא בביתו, ועל שולחנו, אבל לא בחנות, ולא בשוק, אלא מפני צורך גדול. ולא ירבה סעודותיו בכל מקום, ולא יאכל בסעודות שיש בהם קיבוץ הרבה, אלא א"כ הוא סעודת מצוה. ולא ישתה יין אלא כדי לשרות אכילה שבמעיו, ולא ישתכר, וכל המשתכר, הרי זה חוטא ומגונה, ומפסיד חכמתו. ואסור לשתות יין בצהרים, אפילו מעט, אחר המזון, ובאמצע האכילה מותר.

(ב) דרך בעלי דעה שיקבע לו אדם, מלאכה המפרנסת אותו, תחלה, ואחר כך יקנה בית דירה. ואחר כך ישא אשה. משאו ומתנו של תלמיד חכם, באמת ובאמונה. אומר על לאו, לאו, ועל הו, הו. מדרקק על עצמו בחשבון, ונותן ומוותר לאחרים, כשיקח מהם, ולא ידקק עליהן, ונותן דמי המקה לאלתר, ואינו נעשה לא ערב ולא קבלו, ולא יבוא בהרשאה, ואינו מחייב עצמו בדברי מקה וממכר, במקום שלא חייב אותו תורה, כדי שיעמוד בדיובורו, ולא ישנהו. ואם נתחייבו לו אחרים בדיו, מאריך, ומוחל להן, ומלווה וחונן. ולא ירד לתוך אומנות

THE WAYS OF THE PERFECT AND THEIR GOOD HABITS

1.—Not to eat and drink after the manner of a glutton and drunkard and only to eat in one's own house and at one's own table, but not in a business place nor in a market place unless through great necessity, and one should not feast freely at all places, nor should one partake of feasts where there are large gatherings unless it be a "feast for a religious purpose" "seudas mitzvoh" and of wine one should drink no more than is necessary to wash down his food, but not to become intoxicated, as an inebriate is sinful and contemptible and his wisdom deteriorates.

It is forbidden to drink wine at noon-time, even a little at the end of the repast, and it is only permissible in the course of the meal.

2.—A man of knowledge proceeds as follows, he first establishes himself in a regular occupation from which he derives a livelihood, he then buys a house to reside in, then he takes a wife. The commerce of a Disciple of the Sages is true and trustworthy,—he says yes and no as warranted by the facts—when reckoning he is very scrupulous towards himself but to others he makes allowances, and is liberal when purchasing from them, not being too particular with them and immediately paying the purchase money, he becomes neither a guarantor nor a receiver, nor does he act in an authoritative manner, nor does he assume business obligations which the Torah does not impose upon him, in order that he may be consistent in his words, without any alterations thereof, and if others become liable to him by law, he waits them, and grants them immunity, and he lends and is gracious, he does not surreptitiously take the occupation of his neighbor, and never distresses any one in obtaining a livelihood. As a general rule—one should prefer

אוויר הבית תדיר, בריחות טובות ובעשנים מועילים, וישמור אויר הבית שיהיה שוה, ממוצע בין הקור והחום, באופן אשר לא ירגיש שום קרירות, ולא יחם לו ביותר.

(ב) אמרו חכמינו ז"ל שאין לאכול לב בהמה, או עוף, וכן לא יאכל ממקום שאכל עכבר או חתול.

(ג) לשמור חוש הראיה, יזהר מדברים אלו : לא יבוא בחפזו בפעם אחד ממקום חושך לאור גדול, או להיפך, כי התמורה מחושך לאור, או להיפך קשה מאד לחוש הראיה, לכן ירגיל עיניו מעט מעט. אור החזר מן השמש ג"כ מזיק לעינים, פירוש שהשמש זורחת על איזה מקום, ומשם בא האור. אור זה מזיק לעינים, זהר מלייגע עיניו לאור בין השמשות. או בעצם היום לאור השמש, או בלילה לאור הנר, ולא יסתכל הרבה בצבע לבן, ולא בצבע אדום צה, ולא על האש. העשן וריח נפרית מזיקין לעינים. וכן אבק דק, או רוח, הבא לנגד עינים, וכן הליכה מרובה או פסיעה נסה, או בניה מרובה, והקשה מכולן, הוא רוב המשגל, אבל מצות ה' ברה, מאירת עינים.

that is open towards the north or east, and it should be free from all decayed matter. It is very beneficial to continually clarify the air of the house with odoriferous substances and by proper fumigation. One should also see that the air of the house should be at an even temperature, neither cold nor hot, of a degree as not to chill a person nor to make one too warm.

2.—It has been said by our Sages of blessed memory, that one should not partake of the heart of an animal or a fowl, nor should one eat any food from a place that a rodent or feline had fed on.

3.—To preserve the sense of sight one should guard against the following:—Not to go suddenly from a dark to a very light place, or the opposite, for the change from dark to light or vice versa is very injurious to the visual nerve, therefore the eyes should gradually become accustomed to the change. Light reflected by the sun is also injurious to the eyes, i. e. the light radiating from a place upon which the sun shines affects the eyesight. One should be careful not to strain his eyes in the dimness of twilight or in the sunshine of mid-day or at night by candle light, and he should not look steadily at white or a bright red color nor at fire.

Smoke and sulphurous odors are injurious to the eyes, also fine dust or wind blown towards them,—so are excessive walking, or a rapid gait, or copious weeping, however excessive copulation injures them more than all else,—nevertheless the commandment of the Lord (to be fruitful and multiply) is pure enlightening the eyes.

האל ברור הוא, שנאמר, איש או אשה כי יעשו, וגומר. והתודו את חטאתם אשר עשו, זה וידוי רברים, וידוי זה, מצות עשה. כיצד מתודין, אומר : אנא השם, חטאתי, עויתי, ופשעתי לפניך, ועשיתי כד וכר, והרי נחמתי, ובושתי במעשי, ולעולם איני חוזר לדבר זה. וזהו עיקרו של וידוי, וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה, הרי זה משובת. והתשובה מכפרת על כל העבירות, אפילו רשע כל ימיו, ועשה תשובה באחרונה, אין מוכירין לו שום דבר מרשעו.

(ב) אי זו היא תשובה גמורה, זה שבא בידו, דבר שעובר בו, ואפשר בידו לעשותו, ופירש ולא עשה, מפני התשובה. לא מיראה, ולא מכשלונו כח. זהו בעל תשובה גמורה, הוא ששלמה אמר, וזכור את בוראיד, בימי בחורותיך. ואם לא שב, אלא בימי זקנותו, ובעת שאי אפשר לו לעשות, מה שהיה עושה, אע"פ שאינו תשובה מעולה, מועלת היא לו. ובעל תשובה הוא, אפילו עבר כל ימיו, ועשה תשובה ביום מיתתו, ומת בתשובתו, כל עונותיו נמחלין.

(ג) ומה היא התשובה, הוא שיעזוב החוטא חטאו, ויסירו ממחשבתו, ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד, שנאמר יעזוב רשע דרכו וגומר. וכן יתנחם על שעבר

is his duty to confess before God, blessed be He, as it is said:—"When a man or woman shall commit any sin" etc., "Then they shall confess their sin which they have done" this is termed a verbal confession and is one of the positive commandments. In what manner should one confess? He should say:—"I beseech thee, O Lord! I have sinned, I have been perverse and iniquitous towards Thee, and such sins have I committed, and now I do repent and am ashamed because of my misdeeds and will never return to my evil way", this, essentially, is confession, and he who excells in making a full confession is praiseworthy. All sins are atoned for by repentance, even one who had been wicked all his life if he at last repented, he is no more reminded of aught of his former evil deeds.

2.—What is sincere repentance? A man to whom an opportunity offers the commission of a sin he was already guilty of, it is possible for him to commit it and yet he lets that opportunity pass without committing the sin, and that without being hindered by fear or through impotence, such a man is sincerely repentant, and thus did Solomon say:—"Remember now thy Creator in the days of thy youth". And although the repentance of one who turns from his evil ways in his old age when he lacks the power to continue his evil practices is not so edifying, yet does it stand him in good stead and he is ranked with the repentant, nay more one who had led a life of wickedness to the last, if he had but repented on his dying-day—dying a penitent—all his sins are forgiven.

3.—Of what does repentance consist? Repentance consists of the sinner's abandonment of his sin, its utter dismissal from his thoughts and a firm resolve to do it no more as it saith:—"Let the wicked forsake his way" etc., he should also repent of the past, as it saith:—"Surely after that I was turned, I repented", and he should take the Omniscient to bear witness

חבירו, ולא יצר לאדם לעולם בחייו. כללו של דבר, יהיה מן הנרדפים, ולא מן הדורפים, מן הנעלבים, ולא מן העולבים.
 (ג) האדם השלם מכלכל דבריו במשפט, אוכל ושותה, וזו את אנשי ביתו כפי ממונו והצלחתו, ולא יטריח על עצמו יותר מדי. צוו חכמים ואמרו, לעולם יאכל אדם פחות מן הראוי לו, לפי ממונו, וילבש כראוי לו, ויכבד אשתו ובניו, יותר מן הראוי לו. ואסור לו לאדם להפקיר, או להקדיש כל נכסיו, ויטריח על חבריות, ולא ימכור שדה, ויקנה בית, ולא בית, ויקנה מטלטלין, או יעשה סחורה בדמי ביתו. כללו של דבר, ישים מגמתו, להצליח נכסיו, ולהחליף הכלה בקיים, ולא תהיה כוונתו ליהנות מעט לפי שעה, או ליהנות מעט, ויפסיד הרבה.
 (ד) האדם העושה כל המעשים האלו, וכיוצא בהם, עליו הכתוב אומר, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

הלכות תשובה

(מלוקט מלשון הרמב"ם בהלכות תשובה)

(א) כל מצות שבתורה, בין עשה, בין לא תעשה, אם עבר אדם, על אחת מהן, בין בזדון, בין בשגגה, כשיעשה תשובה, וישוב מחטאו, חייב להתודות לפני

to be of those who are persecuted rather than the persecutors, of those who are reviled rather than to be of the revilers.

3.—The perfect man exercises judgement in all his actions; he provides food and drink for himself and family in accordance with his means, and state of prosperity, not assuming a greater burden than he can bear. Thus have our Sages taught. A man's disbursement for food should be less than he can afford but he should dress in conformity with his means, but in the honorable treatment of his wife and children he may go even above his means. A man is forbidden to make a public donation of his entire property, even for a sacred purpose and thereby become a public charge.

One should not sell his field for the sake of buying a house, nor his house in order to purchase movable chattels or to invest the money in merchandise, as a rule—he should make it his object to improve his property and to exchange the perishable for the permanent, and it should not be his purpose to enjoy a little temporarily, or to enjoy a little and lose a great deal.

4.—The man who conducts himself in accordance with the principles here set forth or in ways similar thereto merit the application of the following verse:—"And said unto me thou art my servant, O Israel, in whom I will be glorified."

THE LAWS OF REPENTANCE.

(Compiled from the writings of "Rambam" (Maimonides) in "haluchos t'shuvo" (Laws of Repentance)

1.—When a man who had intentionally or unintentionally transgressed any of the commandments of the Torah, whether positive or negative, becomes repentant and turns from his sin, it

הכפורים, היא יפה ביותר, ומתקבלת היא מיד, שנאמר דרשו ד' בהמצאו, במה דברים אמורים, ביחיד, אבל ציבור, כל זמן שעושים תשובה, וצועקים בלב שלם, הם נעניו, שנאמר, כד' אלהינו בכל קראינו אליו.

(ז) יוהכ"פ הוא זמן תשובה לכל, ליחיד ולרבים, והוא קץ, מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה, ולהתודות ביוהכ"פ, ומצות וידוי יום הכפורים, שיתחיל מערב היום, קודם שיאכל, שמא יחנק בסעודה, קודם שיתודה, ואע"פ שהתודה, קודם שיאכל, חוזר ומתודה, בליל יום הכפורים ערבית, חוזר ומתודה, בשחרית ובמוסף, ובמנחה ובנעילה, והיכן מתודה, יחיד אחר תפלתו, ושליח צבור באמצע תפלתו, בברכה רביעית.

(ח) הוידוי שנהגו בו כל ישראל, אבל אנחנו חטאנו, והוא עיקר הוידוי, עבירות, שהתודה עליהם ביום הכפורים זה, חוזר ומתודה עליהם ביום הכפורים אחר, אף על פי שהוא עומד בתשובתו, שנאמר, כי פשעי אני אדע, וחטאתי נגדי תמיד.

(ט) אין התשובה ולא יוהכ"פ מכפרין אלא על עבירות שבין אדם למקום, כגון מי שאכל דבר אסור, וכיוצא בו, אבל עבירות שבין אדם לחבירו, כגון

ficial to him, still during the ten days, from "rosh ashono" (the New Year) to "yom hakipurim" (the day of Atonment) it is doubly so, or then it is immediately accepted, as (then is the time of which) it is said:—"Seek ye the Lord while he may be found", however, this only relates to the individual Penitent, but a repentant Congregation is answered at all times whenever they cry unto God with a perfect heart, as of them it is said: "For what nation is there so great, who hath God so nigh unto them as the Lord our God is in all things that we call upon him for"

7.—The day of Atonment is a time of universal repentance for both the individual and the multitude, for it ends (the sins), being the season of pardon and forgiveness unto Israel, therefore is it incumbent upon all to be penitent and to make confession on Atonment day, according to the commandment which is as follows:—On the Eve of Atonment before he partakes of the final repast previous to beginning the fast he should make the confession, lest he choke during the meal, before having confessed. Although he had already confessed before eating, the confession must be repeated as follows:—in the Evening services, the individual making the confession after his "tefiloh" whilst the Reader repeats it in the middle of the "tefiloh" at the fourth blessing.

8.—The confession which is in usage by all Israel is the formula "but verily we have sinned", this avowal being the essential of confession. Sins confessed on one Atonment day should again be confessed on the following Atonment day, even though the repentance for same was adhered to (the entire year), for it is said:—"For I acknowledge my transgressions and my sin is ever before me."

9.—Repentance and the Day of Atonment have the power to atone only for the transgression of the laws governing the

שנאמר, כי אחרי שובי נחמתי, ויעיד עליו יודע תעלומות, שלא ישוב לזה החטא לעולם, וצריך להתודות בשפתיו ולאמר עוונות אלו שנרמו בלבו, וצריך לפרט את החטא.

ד) מדרכי התשובה, להיות השב צועק תמיד לפני ה' בבכי ובתחנונים, ועושה צדקה כפי כחו, ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו, ומשנה מעשיו, כולו לטובה, ולרדך ישרה, וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עון, מפני שנורמת לו להכנע, ולהיות עניו ושפל רוח.

ה) ושבה גדול לשב, שיתודה ברבים, ויודיע פשעיו להם, ומגלה עבירות שבינו לבין חבירו, לאחרים, ואומר להם, אמנם חטאתי לפלוגי, ועשיתי לו כד וכד, והריני היום שב ומתנחם, וכל המתנאה, ואינו מודיע, אלא מכסה פשעיו, אין תשובתו נמורה, שנאמר מכסה פשעיו לא יצלח. במה דברים אמורים, בעבירות שבין אדם לחבירו, אבל בעבירות שבין אדם למקום, אינו צריך לפרסם עצמו, ועזות פנים הוא לו, אם נילם, אלא שב לפני האל ברוד הוא, ופורט חטאיו לפניו, ומתודה עליהם, לפני רבים סתם. וטובה היא שלא נתגלה עונו, שנאמר, אשרי נשוי פשע, כסוי חטאה.

ו) אעפ"י שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה ימים שבין ר"ה ויום

that never again will he commit that sin, he must also utter with his lips the words of his confession and the resolutions of his heart, and (when confessing), it is essential to specify the sin.

4.—The conduct of Penitence consists in the Penitent crying to God continually for forgiveness; (craving his pardon) with weeping and supplications, practicing charity to his utmost ability, keeping at a safe distance from the causes that led him to sin, changing his mode of actions with a view to their betterment, conformable to the ways of the upright,—he also wanders from his home as (a life of) wandering atones for sin, insasmuch as it is productive of humility and causes him to become meek and lowly of spirit.

5.—It is very commendable for the Penitent to make a public confession, and openly acknowledge his transgressions towards his neighbor, saying as follows:— "Truly have I sinned against such a one and so did I act towards him, but I now repent of my actions and am filled with regret". Imperfect is the repentance of him who is proud and suppresses his sin by covering his transgressions as it is said:— "He that covereth his sins shall not prosper." This however, relates only to sins committed by a man against his neighbor, but as regards the sins which a man commits against his Maker, it is not alone unnecessary to make them public it is even arrogance to reveal them. It is to the blessed God alone that the Penitent should turn, before him alone should he confess and specify his sins, making a mere formal confession to others, for it is better that such sins are concealed, as it is said:— Blessed is he whose transgression is forgiven, whose sin is covered."

6.—Although the crying of the Repentant is always bene-

שכר וכד עשיתי לו. ואם היה חייב לו ממנו, יחזירו ליורשים. לא היה יודע לו יורשים, יניחנו בבית דין, ויתורה.

(יב) כל מי שניחם על המצות שעשה, ותתה על הזכויות, ואמר בלבו, ומה הועלתי בעשייתו, הלאוי לא עשיתי אותו, הרי זה איבד את כולו, ואין מזכירין לו שום זכות בעולם, שנאמר, צדקת הצדיק לא תצילנו ביום משעו, אין זה, אלא בתוהה על הראשונות.

(יג) ואלו הן שאין להם חלק לעולם הבא : א) האומר שאין שם אלוה, ואין לעולם מנהיג. ב) האומר שיש שם מנהיג, אבל הן שנים או יותר. ג) האומר שיש שם רבון אחד, אבל שהוא גוף ובעל תמונה. ד) האומר שאינו לבדו הראשון וצור לכל. ה) העובד כוכב או מזל, וזולתו, כדי להיות מליץ בינו ובין רבון העולמים. ו) האומר שאין שם נבואה כלל, ואין שם מדע, שמגיע מהבורא ללב בני האדם. ז) המכחיש נבואתו של משה רבינו. ח) האומר שאין הבורא יודע מעשה בני האדם. ט) הכופר בתורה ואומר שאינה מעם ר', אפילו פסוק אחד, אפילו תיבה אחת, אם אמר, משה אמרו מפי עצמו, הרי כופר

owed him any money he should restore same to the heirs,—if he know of no heirs, then he should deposit the money with the Rabbinate "beth din" and make a confession.

12.—One who repents of having fulfilled the commandments and regrets his good actions, saying in his heart:—"of what use were those good deeds?" thereby loses (the merit of) them all and none of the virtues which he had ever possessed, is remembered unto him, as it is said:—"The righteousness of the righteous shall not deliver him in the day of his transgression" which only applies to one who regrets his former good deeds.

13.—The following are those who have no portion in the world to come:—

- 1) One who says that there is no God and no guide of the world.
- 2) One who acknowledges that the world is guided, but claims, by two beings or more.
- 3) One who admits that there is but one Sovereign but asserts that he is a corporeal being and possesses form.
- 4) He who declares that He (the Creator) is not alone the first and the founder of all.
- 5) He who worships a planet or constellation or does homage to any other thing making it the intermediary between himself and the Sovereign of the Universe.
- 6) One who asserts that there is no evidence of prophecy, and that there is no science penetrating from the Creator to the hearts of the children of men.
- 7) One who denies the prophecy of Moses our legislator.
- 8) One who says that the Creator has no knowledge of the deeds of the children of men.
- 9) One who denies the Torah, saying it is not given by God, even if he reject one verse or but a letter, saying Moses

החובל את חבירו, או המקלל חבירו, או גוזלו, וכיוצא בהן, אינו נמחל לו לעולם. עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו, וירצהו, ואף על פי שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו, צריך לרצותו, ולשאול ממנו שימחול לו. אפילו לא הקנים את חבירו אלא בדברים, צריך לפייסו ולפנע בו. עד שימחול לו, לא רצה חבירו למחול לו, מביא לו שורה של שלשה בני אדם מרעיו, ופוגעין בו, ומבקשין ממנו. לא נתרצה מהו, מביא לו שניה ושלישית. לא רצה, מניחו והולך לו. וזה שלא מחל, הוא החוטא. ואם היה רבו, הולך ובא אפילו אלף פעמים, עד שימחול לו. (י) אסור לאדם להיות אכזרי ולא יתפייס, אלא יהא נוח לרצות וקשה לכעוס. ובשעה שמבקש ממנו החוטא למחול, מוחל בלב שלם ובנפש חפצה אפילו הצר לו וחטא לו הרבה לא יקום, ולא יטור, וזהו דרכם של זרע ישראל, ולבם הנכון.

(יא) החוטא לחבירו, ומת חבירו, קודם שיבקש מחילה, מביא עשרה בני אדם, ומעמידן על קברו, ויאמר בפניהם, חטאתי לה' אלהי ישראל, ולפלוני זה,

relations between man and his maker, such as eating forbidden food, and for the violation of similar precepts, but they have no power to atone for the violation of the laws governing the relations between man and his neighbor (unless reparation is also made) thus one who wounds, curses or robs his neighbor, or otherwise injures him, is never pardoned unless he makes restitution on his neighbor's loss, damage or injury, and also conciliates him, for although one had restored the money due to his neighbor, still must he seek his reconciliation and beg his pardon, if only by words did he offend his neighbor, he must still seek his reconciliation and insistently sue for his pardon until it is granted. If his neighbor refused to pardon him, he should bring three of his friends who shall earnestly intercede in his behalf, if he remain unreconciled, three other friends should be brought, (if their efforts also fail) a third effort through three other friends shall be made, if all that fail to effect a reconciliation, he may abandon any further attempt and the one who refused to grant the pardon becomes the sinner. If one had committed an offence against his teacher, he must make unremitting efforts to conciliate him making even a thousand conciliating advances, if necessary, in order to obtain his pardon.

10.—It is forbidden for a man to be vindictive and implacable, but he should be easy to pacify and hard to provoke, and when he who had offended him begs for pardon, he should pardon him with a perfect heart and with a generous spirit, even though he had done him a grievous injury and caused him much distress, still should he not avenge nor bear a grudge against him. This is the (noble) way of the seed of Israel, and (the natural inclination) of their upright hearts.

11.—If one had sinned against his neighbor who had died before he begged his pardon, he should bring ten men to the ground wherein the body lays interred and say as follows:—"I have sinned to the Lord, the God of Israel, also to this man (have I sinned) and thus have I acted towards him", and if he

חסדות, וזה הנקרא מגלה פנים בתורה, מפני שהעיו מצחו, ונילה פניו, ולא בוש מדברי תורה. יט) המוסר חבירו, ביד אנס להורגו, או להכותו. כ) המוסר ממנו חבירו ביד אנס. כא) הרדה על הציבור בחזקה, והם יראים ומסחרים ממנו, וכוונתו לכבוד עצמו, וכל הפציו שלא לכבוד שמים. כב) השופד דמים. כג) ובעל לשון הרע. כד) המושך ערלתו.

יד) כל אחד ואחד, מעשרים וארבעה אנשים שמנינו, אף על פי שהו מישראל, אין להם חלק לעולם הבא. ויש עבירות קלות מאלו, ואע"פ כן אמרו חכמים, שהרגיל בהם אין להם חלק לעוה"ב, וכדי הן, להתרחק מהן, ולהזהר בהם, ואלו הן: המכנה שם לחבירו, והקורא לחבירו בכינוי, והמלבין פני חבירו ברבים, ומתכבד בקלון חבירו, ומבזה תלמידי חכמים, והמבזה רבותיו, והמבזה את המועדות, והמחלל את הקדשים. במה דברים אמורים, שכל אחד מאלו אין לו חלק לעולם הבא, כשמת בלא תשובה, אבל אם שב מרשעו, ומת, והוא בעל תשובה, הרי זה מבני העולם הבא. שאין לך דבר העומד בפני התשובה, אפילו

for he sins with effrontery, his brazen face demonstrating his shamelessness of the words for the Torah.

19) He who delivers his neighbor in the hands of a tyrant who will slay or torture him.

20) He who delivers his neighbor's money into the hands of a tyrant.

21) One who domineers over the Congregation overawing them, and causing them to be afraid of him, impelled only by motives of personal aggrandizement, having no desire in all that, to honor heaven thereby.

22) One who sheds another's blood.

23) One who habitually slanders others.

24) One who draws down his foreskin (thus concealing the circumcision).

14.—None of the twenty-four enumerated in the foregoing section, even if they be of Jewish origin, have a portion in the world to come, there are, however, sins of a lesser degree than the former, which nevertheless, say the Sages, deprive the one who is addicted to them of a portion in the world to come, it is therefore of sufficient importance for one to eschew them and to guard himself from committing them, these are as follows:—To nick-name one's neighbor, or to call him by his nick-name, or to put one's fellow-man to shame in public, or to make one's self honored through another's shame, or to despise the Disciples of the Sages, or to despise one's Rabbis (teachers), or to despise the festivals, or to profane things sacred,—in what way does one of the foregoing incur the forfeiture of his portion in the world to come, if he dies without repentance, however, if he turned from his wickedness and dies a penitent, he is one of those who inherit the world to come, for, nothing can stand in the way of repentance, thus even one who had denied a principle of the faith during his entire life, but repented at last, whether he repented openly or in secret, he is received; and he has a portion in the world to come.

בתורה. י) הכופר בפירוש התורה, והוא תורה שבעל פה. יא) האומר שהבורא החליף מצוה זו במצוה אחרת, וכבר בטלה תורה זו, אע"פ שהיא היתה מעם ה'. יב) הכופר בתחיית המתים. יג) הכופר בביאת הנואל. יד) מומר לעבירה אחת, זה שהחזיק עצמו לעשות אותה עבירה בודו, והורגל, ונתפרסם בה, אפילו היתה מן הקלות, והוא שעושה להכעים. טו) מומר לכל התורה כולה, כנוח החוזרים לדתי העכו"ם, וידבק בהם, ויאמר, מה בצע לי להדבק בישראל, שהם שפלים ונרדפים, טוב לי שאדבק באלו, שידם תקיפה. טז) מחטיאי הרבים, אחד שהחטיא בדבר גדול, ואחד שהחטיא בדבר קל, ואחד האונס אחרים עד שיחטאו, או שהטעה אחרים, והדחם. יז) הפורש מדרכי ציבור, אף על פי שלא עבר עבירות, אלא נבדל מעדת ישראל, ואינו עושה מצות בכלל, ולא נכנס בצרתו, ולא מתענה בתעניתו, אלא הולך בדרכו, כאחד מנווי הארץ, וכאילו אינו מהו. יח) העושה עבירות ביד רמה, בפרהסיא, בין שעשה קלות, בין שעשה

promulgated it by his own authority, it is counted as if he denied the entire Torah.

10) He who denies the interpretation of the Torah, that is, the Oral Law.

11) He who asserts that the Creator has altered one commandment for another, and that this teaching is now a long time obsolete although it was given by God.

12) He who denies that there will be a resurrection of the dead.

13) He who denies that the Redeemer will come.

14) A renegade in the commission of a certain sin, meaning one who, persists in committing a certain sin, with wilfulness, becoming addicted to it and notorious for it, even though it be a trivial transgression, if he commits it with the intention of provoking (the Creator) he is a renegade.

15) An apostate to the entire Torah,—one of those who become converted to a non-Jewish religion, saying, as he embraces their faith: "What profit is it to me to cling unto Israel who is lowly and persecuted, it is better for me to connect myself with those having the upper hand".

16) One of those who cause the multitude to sin, it matters not whether it be a heinous sin or a trivial transgression, whether he forced them to commit the sin, or led them into error and thrust them away (from the Lord).

17) He who segregates himself from the communal life of the Congregation, although he has not transgressed any commandment, but simply holds himself aloof from the Congregation of Israel, and does not participate in their general observance of the commandments, he is indifferent to their distress, and fasts not on their fast days, but goes his own way, (as unconcerned) as though he were a gentile and not one of them.

18) He who presumptuously sins in public, whether they be trivial transgressions or heinous sins, he is called "megale ponim batorah" makes the Torah bear a meaning other than the right

שנסרה, לא ימצא מלמד ומורה לו דרך האמת. (ה) השונא את התוכחות שהרי לא הניח לו דרך תשובה, שהתוכחה גורמת לתשובה. ומהם חמשה דברים, העושה אותם, אין אומרים לו שישב בתשובה נמורה, לפי שהן עונות שבין אדם לחבירו, ואינו יודע חבירו שחטא לו, כדי שיחזור לו, או ישאל ממנו למחול לו, ואלו הן: (א) המקלל את הרבים, ולא קלל אדם ידוע, כדי שישאל ממנו כפרה. (ב) החולק עם הנגב, שלפי שאינו יודע גניבה זו של מי היא, אלא הנגב נוגב לרבים, ומביא לו, והוא לוקה, ועוד שהוא מחזיק יד הנגב, ומחטיו. (ג) המוצא אבירה, ואינו מכריז עליה, עד שיחזירה לבעליה, לאחר זמן כשיעשה תשובה, אינו יודע למי יחזיר. (ד) האוכל שוד עניים ויתומים ואלמנות, אלו בני אדם אומללים הם, ואינם ידועים ומפורסמים, ונולים מעיר לעיר, ואין להם מכיר, כדי שידע שוד זה של מי הוא, ויחזרנו לו. (ה) המקבל שוחד להטות דין, אינו יודע עד היכן הגיע הטייה זו, וכמה היא כחה, כדי שיחזיר, ועוד שהוא מחזיק יד זה ומחטיו. ומהן חמשה דברים, העושה אותם, אין חזקתו לשוב מהן, לפי שהם דברים קלים בעיני רוב האדם, ונמצא חוטא, והוא ידמה שאין זה חוטא, ואלו

to be ejected from their presence, even as Gehazi was, and while he is dismissed he has not a teacher to guide him aright.

5) He who hates to be rebuked, and thus leaves himself no way of repentance, as it is reproof that leads to Repentance.

Five sins there are for which (though the sinner repent) the repentance cannot be said to be perfect as they are sins committed by a man against his fellow-man without a knowledge of the identity of the one he had wronged which would enable him to make restitution or to beg his pardon, they are as follows:—

1) He who curses a multitude, there being no certain individual known to him whose pardon he can beg.

2) He who divides with a thief (as he cannot make restitution) not knowing whence it was stolen, as the thief steals from many, and brings it to him, he being the receiver, he furthermore encourages the thief and causes him to sin.

3) He who finds a lost thing, and does not announce it with a view to returning it to its owner, then after a certain time has elapsed and he repents thereof, he knows not to whom to make restitution.

4) He who eats of the spoils of the poor, the orphans and widows,—being the weakest of the children of men, they are neither known nor recognized, wandering from city to city there is none to whom they are familiar, none who can identify the despoiled substance of the oppressed one so that restitution may be made to him.

5) He who accepts a bribe in order to prevent justice, as he does not know the extent of the loss incurred by him whose judgement he had wrested he cannot make restitution, furthermore he gives his support to the bribe giver and causes him to sin.

This category also embraces five practices of which one is not prone to repent as they are but lightly esteemed in the eyes

כפר בעיקר כל ימיו, ובאחרונה שב, בין שהיתה תשובתו בגלוי, ובין בסממוניות, מקבלין אותו, ויש לו חלק לעולם הבא.

(טו) ארבע ועשרים דברים מעכבין את התשובה. ארבע מהם עון גדול, והעושה אחת מהן, אין הקב"ה מספיק בידו לעשות תשובה, לפי גודל הטא, ואלו הן : (א) המחטיא את הרבים, או המעכב את הרבים, מלעשות מצוה. (ב) המטה את חבריו מדרך טובה לרעה, כגון מסית ומדיח. (ג) הרואה בנו יוצא לתרבות רעה, אם יש בידו למחות ואינו מוחה, וה"ה כל שאפשר בידו למחות באחרים, בין יחיד, בין רבים, ולא מיחה, אלא יניחם בכשלונם. (ד) האומר אחטא ואשוב, או האומר אחטא ויוהכ"פ מכפר, ומהן חמשה דברים, הנועלים דרכי התשובה, בפני עושהו, ואלו הן : (א) הפורש מן הצבור, לפי שבזמן שיעשו תשובה, ולא יהיה עמו, ואינו זוכה עמו, בזכות שעושו. (ב) החולק על דברי חכמים, לפי שמחלקותו גורמת לה, לפרוש מהו, ואינו יודע דרכי התשובה. (ג) המלעיג על המצוות, שכיון שנתבוו בעיניו, אינו רודף אחריהו, ולא עושה, ואם לא יעשה, במה יזכה. (ד) המבזה רבותיו, שדבר זה גורם לו, לרחפו, ולמרדו כגחזי, ובזמן

15) The following twenty four sins are preventives of Repentance (to the one is culpable) four of them being such great sins that he who is guilty of one of them, is placed out of the reach of repentance by the Holy One, blessed be He, viz. :—

1) He who causes the multitude to sin or prevents a multitude from performing a commandment.

2) He who prevents his fellow man, leading him from a good way into an evil one, such as an Enticer, and one who draws men away from God.

4) He who sees his son pursuing an evil course and has the power to prevent him, yet does not do so, the same rule applies to him having the power to prevent others, whether an individual or a multitude from following an evil course, yet does not do so, but allows the stumbling-block to remain in their path.

4) He who says "I will sin, then I will repent", or he who says "I will sin and the Day of Atonement will absolve me".

There are five other sins in this category which bar the doors of repentance against those who commit them, these are as follows:—

1) He who segregates himself from the Congregation, for the reason that when they repent he takes no part, nor does he share in the merit of the good which they do.

2) He who opposes the principles of the Sages, for his antagonism, causes him to separate from them and thus he knows not the ways of repentance.

3) He who mocks at the commandments, and since they are contemptuous in his sight, he pursues not the course for their fulfillment, and if he fulfills not the commandments, how can he become meritorious?

4) He who despises his Rabbis, thereby causing himself

אלא ששכרו הרבה, שהרי טעם טעם החטא, ופירש ממנו, וכבש יצרו, אמרו חכמים, מטום שבעלי תשובה עומדיו, אין צדיקים נמורין יכולין לעמוד בו, כלומר, מעלתו גדולה, ממעלות אלו שלא חטאו מעולם, מפני שהן כובשין יצרם יותר מהם (מלוקט מלשון הרמב"ם בהלכות תשובה).

---

and departing therefrom thus suppressing his evil inclinations and thus said the Sages "Where the Penitent stand there the Perfectly Righteous cannot stand", meaning, that they have attained a more exalted position than those who never sinned, because the former suppress their evil inclinations more than the latter.

תם ונשלם ספרי זה חלק א', אבל חסדי ה' לא תמו ולא כלו
רחמיו, והנני מחלה את בוראי כשם שזכיתי להתחיל חלק זה
כן תעזרני לנמור עד חלק אחרון.
תפלת המחבר.

ח: ה) האוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה. (ב) המשתמש בעכו"ם של עני.
 ג) המסתכל בעריות. (ד) המתכבד בקלון חבריו. (ה) החושד בכשרים. ומהו
 חמשה דברים, העושה אותן, ימשך אחריהם תמיד, וקשים הם לפרוש מהם, ואלו
 הו: א) רכילות. (ב) לשון הרע. (ג) בעל חמה. (ד) בעל מחשבה רעה. (ה) המתחבר
 לרשע. כל אלו הדברים, וכיוצא בהם, אף על פי שמעכבין את התשובה, אין
 מונעין אותה, אלא אם עשה אדם תשובה מהם, הרי זה בעל תשובה, ויש לו חלק
 לעוה"ב.

זו) אל תאמר, שאין תשובה אלא מעבירות, שיש בהן מעשה, אלא כשם
 שצריך אדם לשוב מאלו, כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו, ולשוב מן
 חכמים, ומן האיבה, ומן הקנאה, ומן ההיתול, ומרדיפת הממון, והגבור, ומרדיפת
 המאכלות, וכיוצא בהם, מן הכל צריך לחזור בתשובה, ואלו העונות קשים מאותן
 שיש בהם מעשה, שבזמן שאדם נשקע באלו, קשה הוא לפרוש מהם, ואל ידמה
 אדם בעל תשובה, שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים, מפני העונות והחטאות שעשה,
 אין הדבר כן, אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא, כאלו לא חטא מעולם, ולא עור,

of the majority, consequently the one guilty of them sins yet never imagines that they are sins, those are as follows:—

1) He who partakes of a repast which does not suffice for the master

2) He who makes use of the pledge of the poor.

3) He who looks with lustful thoughts.

4) He who seeks to acquire honor through the shame of his fellow-man.

5) He who casts suspicion on the righteous.

There are five propensities also comprised herein which are engrafted on the one who is addicted to them, finally becoming inveterate habits from which one can with difficulty wean himself: 1) Tale bearing, 2) Slander, 3) Anger, 4) Evil thoughts, 5) Evil associations.

Although all of the foregoing and practices of a similar nature are hinderances to Repentance, still they are not preventives thereof, on the contrary, he who repents of them earns the appellation "Penitent" and has a portion in the world to come.

16.—Let one not think that it is only of sinful actions that it is necessary to repent, for proportionately to the repentance required for these so must one search for the bad morals which he possesses and turn from: Anger, Hatred, Revengfulness, Deceitfulness, Avariciousness, pursuit after honor and Gluttony, from these and from similar passions should he repent, for these sinful passions are even more burdensome to a man than are his sinful actions, for being sunk in them he can eschew them with difficulty.

Let not the Penitent be under the impression that he is very inferior to the Righteous because of the iniquities and the sins he did commit, for it is not so, for he is as beloved and precious before the Creator as if he had never sinned, moreover does he earn a great reward for having known the taste of sin

ספר
תורת ישראל
חלק הדרשות

אשר דרשתי במקהלות בזמנים שונים בטוב טעם ודעת
במשלים ערבים הלקוחים מן החיים, המושכים את הלב
לאבינו שבשמים. בעברית, אידיש ואנגלית

מאת

ישראל ירמיהו ב"ר חיים ווידעצקי

החופ"ק טשעלסי, מאסס.

ארה"ב אמעריקא

TORATH ISRAEL
ESSAYS

delivered at various places at different times
containing illustrations of actual life and hav-
ing the tendency to reform humanity in ways of
better living.

WRITTEN BY

RABBI JEROME WIDISKY

97 Shurtleff Street

CHELSEA, MASS.

שנת תרפ"ז לפ"ק

אדרעם להטחנר:

RABBI JEROME WIDISKY

Shurtleff Street

CHELSEA, MASS.

אכסנאי היא עיר אפעלבארע, מאסם. אשר אנכי ישבתי בה מקודם בע"ה
 והחזיקו אותי בכבוד, כולם יעמדו על הברכה ויתברכו ממנין
 הברכות, ברוך החונן לאדם דעת שהביאני עם הלום אנא ד'
 שיפתח לבנו בתורתו וישים בלבנו אהבתו ויראתו לעשות
 רצונו ולעבוד בלבב שלם. ועינינו תחזינה בשום ה'
 את שיבת ציון במהרה בימינו אמן. **ישראל**
ירמיהו ב"ר חיים ז"ל ווידעצקי, החונה
כעת בעיר טשעלסי, מאססאזשוסטס
שנת תרפ"ז לפ"ק

קרפן תודה

טוב שם משמן טוב, לעתיד לבוא כל הקרבנות בטליו. וקרבו תודה אינו בטל
 כל התפלות בטלות וההודאה איננה במלה (מר"ר ויקרא פ"ט)
 לכן באתי להריק ברכה ותודה לאחד המיוחד שביקירי נדיבי עמנו ה"ה הגביר
 הנכבד, רב הערך משביל אל דבר אמת ראש וראשון לכל דבר שבצדקה
 הנדיב המרום מוה"ר ישעיהו ב"ר משה הורוויץ, הפרעזידענט
 וגם הנדיב המרום מוה"ר שלמה מילער, ווייס-פרעזידענט
 וגם הנדיב המפורסם מוה"ר אסקער מאסקאוויץ, הטרעזשוריער
 וגם הנדיב המרום מוהרר אליהו פריינקלין, הסעקרעטארי
 וגם הנדיב המרום מוה"ר דושץ ראטענבערג, טראסטי
 וגם הנדיב המרום מוה"ר יוסף בער ב"ר שמואל צבי מילער, טראסטי
 וגם הנדיב מוה"ר שולמאן, טראסטי
 וגם הנדיב המרום מוה"ר נתן גארב, טראסטי
 וגם הנדיב המרום מוה"ר ל. הילער, טראסטי
 וגם הנדיב המרום מוה"ר מ. מארקאו, טראסטי.
 יאריך ה' ימיהם בטוב ובנעימים ויזכו לעלות לציון ברנה בב"א
 נאום הרב **ישראל ירמיהו ווידעצקי, המחבר**

ואלה יעמדו על הברכה !

בן אחותי המשכיל המצוין פייוועל ב"ר צבי הכהן ז"ל מעדים
בן אחותי המשכיל המצוין אברהם ב"ר צבי הכהן ז"ל מעדים
בן אחותי המשכיל המצוין טוביה ב"ר צבי הכהן ז"ל מעדים
בן אחותי המשכיל המצוין דאָקטאָר מאיר ב"ר צבי הכהן מעדים ז"ל
בן אחותי המשכיל המצוין משה ב"ר צבי הכהן ז"ל מעדים
בת אחותי מרת שרה בת צבי ז"ל עם בעלה מוה"ר ישראל שניידער וב"ב,
בת אחותי מרת יענטע גאָלדע בת צבי ז"ל
בן דודי אהרן ב"ר געצעל דיימאנד
בן דודי ברוך ב"ר געצעל אבראמאָוויץ
בן דודי פייוועל ב"ר יוסף שניידער
בן דודי חיים ב"ר יוסף שניידער
בת דודי ליבע בת ר' יוסף
בת דודי ביילע בת ר' יהודה ובעלה חיים וכל ב"ב
וידידי הנדיב מוה"ר נתן שמאקער ואשתו דזשעשע ובנו אוירווינג
אהרן ב"ר נתן שמאקער.

עיני עיני יורדה דמעה

על אחותי הצנועה רך בימים נקמפה כאבי ימיה
מרת מינע מאַדייסקע בת"ר חיים ז"ל
ביום כפור שנת תרס"ז
ועל גיסי היקר והצדיק
מוה"ר צבי ב"ר יצחק הכהן מאַדייסקע ז"ל
נפטר רך בשנים כ"ב שבת שנת תרס"ח

מכתבי תהלה מגדולי ישראל

בע"ה יום ד' פ' בשלח.

בעזי ירירות לכבוד הרב הגדול חו"ב צמ"ס י"א עמוד התורה כש"ת
מוה"ר ר' נתן נטעל מו"ץ דהקבוץ הקדוש לוצין

אחדשה"ט, באתי לבקש בעד הבחור המופלג והמפורסם והשנון ומצא כרי
מדתו ה' ישראל ירמיהו ב"ר חיים ווידעצקי, לקבל אותו בהקבוץ בכל צרכו
למען יוכל להלוד לבטח דרכו כי הוא מכירי מתמיד גדול וכו'.

הרב ר' אליהו, מעיד גריווא אצל דווינסק.

מהרב הגאון קאמאראב, מו"ץ דאניקסט

למען האמת ולמען כבוד התורה מצאתי לחובה לבקש בעד הבחור המופלג
השנין ותורת ד' מעוזו, המתמיד ומצא כדי מדתו ה' ישראל ירמיהו ב"ר חיים
ווידעצקי, הרוצה לקיים והוי גולה למקום תורה למען הוסיף חכמה ודעת, ובחר
לו את העיר סלוצק, להסתופף בצל הישיבה שמה, ולהתחמם באורן של חכמים
ע"כ אני מפיל תחנתי לאסוף בכבוד את העלם היקר הזה למען יוכל לפלוס
לו נתיב אל המטרה אשר אליו הוא נושא את נפשו, ומעידני עליו כי ברכה בו
ויוכל להתעבוד לאילנא רברביא.

ובאעה"ח י"ד אדר תרנ"ט אניקסט.

נאום אהרן נפתלי יצחק קאמאראב מו"ץ דפ"ס

בעז"ה.

האמת ניתן לכתוב על כבוד הבחור החשוב והיקר המופלג הרב חריף ובקי
מו"ה ישראל ירמיהו ב"ר חיים ווידעצקי, יליד אניקסט פלך קאוונע, פלפלתי
עמו הרבה והוא מלא דבר ד' בש"ס וכפוסקים וגם הנהו דרשן מפואר נאה דורש
ונאה מקיים ובכן אמרתי ישר כחו וחילו לאורייתא ויורה יורה ידיו ידיו, במ"מ
וגו"ת וטוט"ה ויהא רעוא שישלח לו הרחמן מקום מכובד לפני כבודו כי ראוי
והגון הרב הנעל לנהל צאן קדשים, ובאתי עה"ח יום ד' כ"ד ימים לחודש אדר
תרס"ב לפ"ק.

נאום ישראל שיינזאן, הרב דישקסיאן, פלך קאוונע

שיר לכבוד הפרעזידענט, מקהלת אטמאלבאָראַ, מאַסס.

באתי להריק ברכה ותודה להפרעזידענט

ימינך ה' נאדרי בכח וימינך ד' תרעץ אויב
שמעו עמים ירגזון חיל אחז ישבי פלשת
עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו
יהללו שמו במחול בתף וכנור יזמרו לו
הדר כבוד הודך ודברי נפלאתך אשיחה
ועוזו נוראתיך יאמרו וגדלתך אספרנה

בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד (בבאי בתלמוד תודה בכל עת)
רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם (כי ידו פתוחה לכל)

מהר יקדמוני רחמיך ביום צרתנו ואם לא למעננו למענך פעל
שומר ישראל שמור שארית ישראל (ילדי הת"ת האומרים שמע ישראל)
הכל הבו גדל לאלהינו ותנו כבוד לתורה.

הגידו בשמים צדקו וראו כל העמים כבודו כי איש תם הוא
ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים
ראש דברך אמת קורא מראש דור ודור
ותבט עיני כשורי בקמים עלי מרעים
ויהי ה' לי למשגב ואלהי לצור מחסי
יערב נא שיחי עליך כי נפשי תערג עליך
צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה

פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון
ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו
עדות ביהוסף שמו בצאתו ארץ מצרים
זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירגזו
ישלח דברו וימסס וישב רוחו יזלו מים
דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום
עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו
נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים
שמעו וראו כי טובה אשרי הגבר יחסה במו

מכתב תהלה מאת הרב הנאון הגדול ר' אליעזר וויינשטאָק

ב"ה.

מדי עברי דרך עיר נארכההמטאן מאסס. ושבתתי שם ודברתי עם הרב והשו"ב ומטיף דשם ה"ה הרב ישראל ירמיהו ווידעצקי. פלפלתי עמו הרבה בהלכה וראיתי אשר ידיו רב לו באורייתא במזב טעם ודעת בהלכה ולמעשה גם ראיתי כמה נליונות אחדים מספר תורת ישראל אשר ינע ועמל האברך היקר המאור הגדול הרב ישראל ירמיהו ווידעצקי. הספר הוא מלא זיו ומפיק נוגה מנעוריו היכן לבו לשקוד על דלתי התורה ומצא חכמה ויפיק תבונה.

לכן ידי עמו ואמרתי יישר כחו וחילו לאורייתא ויורה יורה ידיו ידיו במ"מ וגו' וטו"ט וד' ישלח לו מקום מכובד לפי כבודו. כי ראוי והנזן הרב הנ"ל לנהל צאן קדשים ואברכהו בברכת ה' כי עוד יזכה להפיק פרי תנובתו להקים אהל של תורה כיד ד' עליו. ואחלה לכל ישרי לב להביא את ספר הברכה אל ביתם ונזכה כלנו לראות בנועם ד' בבא"ס. ידי תיכן עמו ואקח ספר אחד ואשלם כפי אשר ישית עלי הרב המחבר הנ"ל במיטב כספיו. כה דברי הכו"ח לכבוד התורה ולומדיה היום יום א' לסדר ויקחו לי תרומה. כח מעשיו הגיד לעמו שבט תרפ"ה.

הק' אליעזר בהרב ר' משה וויינשטאָק

ראש ומנהיג לעדת ישראל בספאלא פלד וואליז

ובעת במאנטנאמרע אלאבאמא

בעזה"י.

האמת ניתן לכתוב על כבוד הבחור החשוב והיקר המופלג השנון דרשן
מפואר נאה דורש ונאה מקיים מוה"ר ישראל ירמיהו ב"ר חיים ווידעצקי יליד
אנקסט, פלד קאוונע. שלמד ושנה כשנה ומחצה וראה סימן יפה בלימודו ושחט
כמה נסות דקות ועופות, ויצאו בהכשר ד"ת כאשר העיד השו"ב המומחה דפה,
וגם אני קללתי את סכיני של שחיטה במעמד השו"ב המומחה דפה, והעמידו
שוב חד וחלק כאחד המומחים במעמד השו"ב המומחה דפה והרגיש בפנימה
דקה מן הדקה ושוב חזר והשתיו את הסכין ומצאנו כשר לשחיטה ושאלתי
מדיני שו"ב והשיב הכל כהלכה כפי המבואר בספרי הראשונים ואחרונים.
חצובים ומונחים על לוח לבו. לכן אמרתי ישר כחו וחילו כי ברכה בו. ומותרין
כל ישראל לאכול משחיטתו ובדיקתו אפילו המדקדק מן המדקדק ומהראוי
לחזור על למודו תמיד, ולא ישיג נבול שום שו"ב אחר. יום ג' כ"א ימים לח'
אדר שנת תרס"ג.

נאום שלמה הכהן פה ווילנא

אמצא חובה לנפשי להכיר ולהוכיר לפני עדת אחינו בני ישראל את חיו
יקרת הרב הנאב"ד דק' אטעלבארא מאסס. מוה"ר ישראל ירמיהו ווידעצקי
שליט"א אשר הרה הגה מכמה שנים והוציא בעזה"ש לפעולות את מחשבתו
הרצויה להעתיק את פסקי שו"ע בשפת אנגלית, ודרושים הם לכל חפציהם,
ע"כ החובה על כ"א לקבלו בסבר פנים יפות, ולספח המחברת באלהו למען
ילמדו בניו את דרך ה'.

הבעה"ח י"ב אלול תרפ"ו.

נאום יוסף ראזין רב הכולל דפה פאסאיק, נדו.

בעזה"ה.

ראיתי הניירות ביד הרב ישראל ירמיהו ווידעצקי מרבנים גאונים סמכה
הוראה מהרב הגאון הצדיק ר' ישראל שיינזאָהן, וקבלה שחיטה מהרב הגאון
הצדיק זקן הרבנים, ר' שלמה הכהן ומהרב הגאון רב בנימין, פלפלתי עמו
הרבה שאלתי אותו בכמה דינים מדיני הוראה והשיב הכל כהלכה בקי בש"ס
ובפוסקים ולכן גם ידי תומכו יורה יורה ידיו ידיו במ"מ וגו"ל וטומ"ה וגם
הנהו דרשן מפואר נאה דורש ונאה מקיים הרחמן ישלח לו מקום מכובד כי
ראוי והגון הרב הנעלה לנהל צאן קדשים.
ובאתי עה"ח יום עש"ק לסדר ויצא יצחק לשיח בשדה, שנת תרס"ג.

נאום אהרן יצחק בן הרב הגאון משה מרדכי קאנארטאוויץ.

הרב דוויסינטאק

Department of Public Utilities
67 State House
Boston, Mass.

November 8, 1926

Rabbi Jerome Widisky,
Attleboro, Mass.

Dear Sir:

I have glanced through the volume of your "Torath Israel" which you have shown me, and I find that the translation is written in a very readable style. The English vocabulary is good and it would seem as though a person, who was uttered unfamiliar with the Jewish law, ought to be able easily to understand and to follow this work.

Respectfully yours,

LEWIS GOLDBERG

Temple Mishkan Tetita,
Boston, Mass.

October 26, 1926

To Whom It May Concern:

Rabbi J. Widisky, of Attleboro, Mass., the bearer of this letter, has undertaken the formidable task of translating the "Shulchan Aruch," into English. The "Shulchan Aruch," is the great code of law which regulates every detail of Jewish Religious Life, and though small portions of it have been before this rendered into various European languages, no one has yet attempted

Jewish Advocate Publishing Co.

November 8, 1926

To Whom It May Concern:

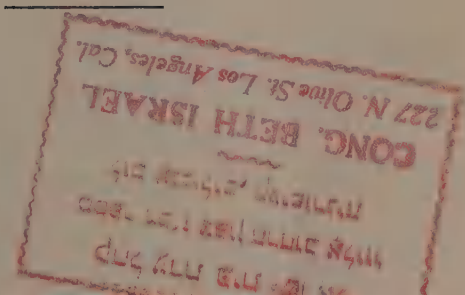
This note introduces Rabbi Jerome Widisky, of Attleboro, Mass., who is well known for his religious activity in his community, and especially for the excellent pieces of scholarship which he has recently produced, after a labor of nine years, by translating the Shulchan Aruch Yoreh Deah, Choishen Mispas and Eben Ezra, into a splendid idiomatic English. Rabbi Widisky's scholarly labors should be gratefully appreciated by all people who understand the significance of carrying on scholarship from generation to generation.

His work has been a labor of love, otherwise, such a stupendous task could not only not have been finished, but not even undertaken. The work he has translated, until now have been a closed book to many Jews and Gentiles who have not had the good fortune to know Hebrew, now reveal their spiritual and literary treasures to all who would not seek.

It is a privilege to recommend Rabbi Widisky, and his work which, we hope, will be not only appreciated by word of mouth, but which should also be practically supported so that all his labor will be truly recognized as a notable literature and spiritual contribution.

Sincerely,

JOSEPH S. SHUBOW
Literary Editor

BOSTON TRANSCRIPT

November 2nd, 1926

"Toras Israel" in English

"Rabbi Widisky of Attleboro, has completed the translation of the book of the knowledge of the law. Never made available before in a European tongue.

The first two volumes have been published and the other volumes are in the publishers hands, at the Hub Printing Company, Saint Louis, Missouri. Toras Israel of the Shulchan Aruch,, the book of knowledge of the law, embodying the final decisions of the chief Rabbis, founders of the Jewish laws, made three hundred and fifty years ago, and preserved in Babylon. The translation into English has been done by Rabbi Jerome Widisky of Attleboro, The Hebrew Original and the English Text appear on each page, the book refers not only to matters of religion, but also of the law adopted by the world of all nations, "the Schulchan Aruch, writes Rabbi H. H. Rabino-vitz of Temple Mishkan Tefila is the great code of law which regulates every detail of the Jewish religious life, and though small portions of it have before this been rendered into various European languages, no one as yet attempted to translate the four parts of this work. Rabbi Widisky is to be commanded for his zeal in trying to make this store-house of Jewish law, ethics, Jurisprudence and the theology accessible to the Jewish layman, who is not able to consult the original sources. And I earnestly bespeak for him, the encouragement and the assistance of all who value Jewish scholarship". Louis Goldberg, of the state department of utilities says that the translation is written in a very readable style, and that it would seem as though a person utterly unfamiliar with the Jewish Law, ought to be able to understand and follow this work. State attorney I. Stone, calls it "a fine contribution to the Hebraic Cultural valuers". And Rabbi Harry Levy, "A good piece of work". Several other Rabbis have endorsed the work".

Rabbi Widisky, who has spent 14 years on the trans-

to translate the 4 parts of his work. Rabbi Widisky, is to be commended for his zeal in trying to make this store-house of Jewish law, ethics, jurisprudence and theology, accessible to the Jewish layman, who is not able to consult the original sources, and I earnestly bespeak for him the encouragement and assistance of all who value Jewish Scholarship.

H. H. RUBENOVITZ

Department of Justice
United States Attorney
District of Massachusetts

Boston, October 26, 1926

Rabbi Widisky,
Attleboro, Mass.,

I wish to congratulate you upon your publication of the volumes of "Torath Israel" which, in my opinion, constitute a fine contribution towards the Hebraic Cultural values. The Jewish youth of America will be enabled to make themselves conversant with the fundamentals of Judaism, and will thus be enabled to have a higher appreciation of Judaism.

I am confident that your work will be received by the Jewish Public with the enthusiasm it deserves.

With best wishes, I am,

Very respectfully yours,

ELIHU D. STONE

---

when nineteen years old, by chief Rabbi Solomon Cohen, of Vilna, Rabbi B. Benjamin, of Ityan, Rabbi of Kovno, and Rabbi Weinstock, of Wolin. He graduated from the university of Penn. receiving the degree of A-B fourteen years ago. He translated part of the Toras Israel and was requested by a number of Rabbis to complete the work, which now numbers twelve volumes. Besides this translation he also has three hundred lectures in Hebrew and English, showing how the Jews were organized from the beginning to date.

Rabbi Widisky first occupied a pulpit in Philadelphia, where he served for nine years, after which he received a call from Washington, D. C. where he remained eleven years. He has occupied the pulpit at Attelboro for the past two years for the sake of the illness of his son

---

TEMPLE ISRAEL, BOSTON MASS.

October 29, 1926

Rabbi Jerome Widisky,
97 Shurtleff Street,
Chelsea, Mass.

Dear Sir,

I have had occasion to glance at the new volume of your translation of Toras Israel, the translation of the four volumes Shulchan Aruch. You have done a good piece of work. I hope you succeed in getting the response you desire.

Sincerely yours,

HARRY ZWI

---

lation, was ordained at the age of 19 by Chief Rabbi, Solomon Cohen of Vilna, Russia. Rabbi Benjamin of Ityan, Covna, and Rabbi Weinstock of Volin. In 1904 he came to this country, and during the nine years as Rabbi in Chelsea took the degree of A-B at the university of Penn. He was at Washington D. C. for 11 years, and two years ago went to Attleboro on account of his son's illness.

THE BOSTON GLOBE

October 30, 1926.

"Translates Hebrew Law into English"

Attleboro Rabbi Finishes Nine Years Task

"After nine years of continuous labor, Rabbi Jerome Widisky, of Attleboro, Mass. has completed the translation into English of the Toras Israel Book of the "Knowledge of Law". The book which contains the final decisions of the chief rabbis founders of the law, is both, in Hebrew and English, all of the Boston Rabbis who have been given an opportunity, to review the book, speak very highly of the work. The translations are clear and concise the language used throughout shows effort and careful study as to details. In the past it has been found nearly impossible to secure an accurate translation of this book, owing to the fact that the Hebrew scholars were not versed in the use of English, and those who could translate into the English were not well versed in Hebrew. The final decisions of the law as given by the Chief Rabbis is not only translated, but each law is explained clearly, telling why those decisions are made.

Rabbi Jerome Widisky the translator of the book, came to America 23 years ago, he was ordained Rabbi

years. He has occupied the pulpit in Attelboro for the past two years."

A letter from Nathan Issacs, Professor of business reads: "It was a pleasure and privilege to look at some of the proof sheets of the first part of your translation of the complete Schulchan Aruch. The task that you have set for yourself is stupendous indeed, the task of such a translation has been felt not only in the surplus with which you are immediately concerned the Jewish youth, but also the scientific circle."

Another from Rabbi Lewis N. Epstein, of 15 Starnes Rd., Brooklyn, says: "I consider it a very great endeavor and I beleive it will answer a definite need of American Jews". 'I bespeak every courtesy for Rabbi Widisky, both in the interest of the Jewish scholarship and on behalf of the very effort to make Jewish Law accessible to our English reading Jews and Jewesses."

"I have had occasion to glance at the new volume of your translation of Toras Israel, you have done a good piece of work. I hope you succeed in getting the response you desire" is what Rabbi Harry Levy of Temple Israel Boston writes to Rabbi Widisky.

Rabbi Herman Rubinovitz of Temple Mishcan Tefilah, of Boston writes: "Rabbi Widisky has undertaken the formidable task of translating the Schulchan Aruch into English. The Schulchan Aruch is the great code of Law which resolute every detail of the Jewish religious life. Though small portion of it before has been rendered into various European languages, no one has yet attempted to translate the four parts of this work, Rabbi Widisky is to be commanded for zeal in translating this Jewish law, ethics, Jurisprudence and theology accessible to the Jewish layman, who is not able to consult the region of sources, and I earnestly bespeak for him the encouragement and assistance of all who value Jewish Scholarship".

Other letters from E. D. Stone, U. S. Attorney, Joseph F. Shubow literary editor of the Jewish Advocate Publishing Co., Lewis Goldberg of the department of Public

CHELSEA EVENING RECORD

November 13, 1926

**Translates Jewish Religious Laws into English Language
Rabbi Widisky has completed work of nine years
Highly praised by leading Jews of the nation.**

"After nine years of continuous labor, Rabbi Jerome Widisky of Attleboro, well known in Chelsea, has completed the translation into English of Toras Israel "Book of Knowledge of the Law". The book contains the final decisions of the chief Rabbis founders of the Hebrew Law. All of the Boston Rabbis who have been given an opportunity to review the book speak very highly of the work. The translations are clear and concise and the language used throughout shows effort and careful study as to details.

In the past it has been found nearly impossible to secure accurate translations of these books, owing to the fact that the Hebrew Scholars were not versed in the use of the English language, and those who could translate into the English, were not well versed in Hebrew. The final decisions of the law as given by the chief Rabbis is not only translated, but each law is explained clearly, why these decisions are made.

Rabbi Jerome Widisky, the writer of this book, came to America 22 years ago. He was ordained when 19 years old by chief Rabbi Solomon Cohen, of Vilna, Rabbi B. Benjamin, of Ityan, Rabbi of Kovno and Rabbi Weinstock, of Volin. He was graduated from the university of Penn., receiving the degree of A-B 14 years ago. He translated part of the Toras Israel and was requested by a number of Rabbis to complete the work which now numbers 12 volumes. Besides the translation, he also has three hundred lectures in Hebrew and English showing how the Jews were organized from the beginning to this day.

Rabbi Widisky first occupied a pulpit in Philadelphia, where he served for nine years after which he received a call from Washington, D. C. where he remained eleven

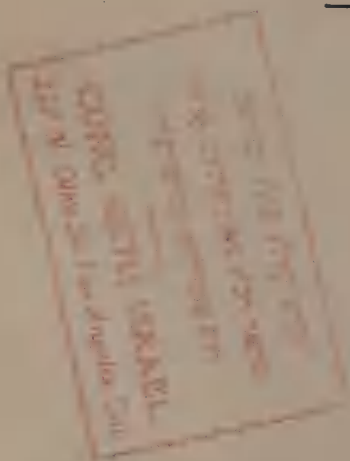
BOSTON DAILY POST

December 1, 1926

Translates Laws of Rabbis into English

"As the culmination of nine years of labor, Rabbi Jerome Widisky has completed here the translation into English of the Shulchan Aruch, the code of all the laws and rullings of the rabbis for the past 350 years. This is the first time that these laws have been translated and compiled into a single work, which he has named the "Toras Israel."

"Rabbi Widisky was ordained at the age of nineteen by chief Rabbi Solomon Cohen at Vilna, Russia, and in 1904, came to this country. The University of Penn. conferred upon him the degree of A. B. Prominent legal authorities and churchmen have endorsed his translation which will be published soon in 12 volumes."

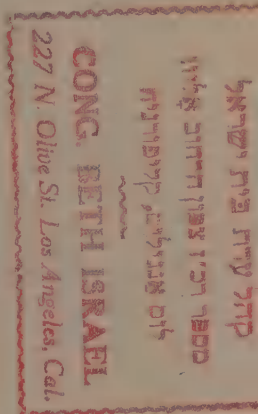

Utilities, Boston, Lewis Hurvich, Superintendent of the Bureau of Education, Boston, Rabbi Nachman S. Arnoff, of New Bedford, all command on the splendid accomplishment of the work of Rabbi Widisky and send him fairly felicitations on his work.

RABBI LOUIS M. EPSTEIN
Brooklyn, Mass.

November 10, 1926

To whom it may concern—

“The bearer of this note, Rabbi Jerome Widisky, is publishing a translation of the “Shulchan Aruch” the code of Jewish law for the English reading student and seeker of knowledge of the Jewish law. I consider it a worthy endeavor and I believe it will answer a definite need of American Jews. I bespeak every courtesy for Rabbi Widisky, both in the interest of Jewish scholar and on behalf of the very worthy effort to make Jewish laws accessible to our English reading Jews and Jewesses.

Rabbi Widisky, I am confident, does not intend to give the readers of his book the illusion that by the study of it they become authorized in Jewish law, but to give them an intelligent grasp of the law as formulated in the standard code: as such, I recommend it heartily.”

Very respectfully,

LOUIS M. EPSTEIN

NATHAN ISAACS,
Professor of Business Law

HARVARD UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF BUSINESS ADMINISTRATION
GEORGE J. BAKER FOUNDATION
CAMBRIDGE, MASS.

November 9th, 1926.

Rabbi Jerome Widisky,
97 Shurtleff Street,
Chelsea, Mass.

My Dear Rabbi Widisky,

It was a pleasure and a privilege to look at some of the proof sheets of the first part of your translation of the complete Shulchan Aruch. The task that you have set for yourself is stupendous indeed. Faith and daring, as well as several types of skill and learning rarely found together, are necessary in a pioneer attempt to put into English the entire code that has penetrated to every aspect of Jewish life for the last three hundred and fifty years. The lack of such a translation has been felt not only in the circles with which you are immediately concerned, the Jewish youth, but also in scientific circles.

I trust that you will meet with success in this important work.

Very respectfully yours,

NATHAN ISAACS

JEWISH ADVOCATE

November 18, 1926

Rabbi Jerome Widisky Makes Great Translation

"Rabbi Jerome Widisky of Attleboro, Mass., has recently completed a great piece of scholarship. After nine years' labor he has translated the Shulchan Aruch, Yoreh Deah, Hoshen Mishpot, and Eben Ezra into a splendid idiomatic English. This has never been done completely before and Rabbi Widisky is to be commended on his great enterprise and his singular achievement. The book also contains, aside from the translation of the great legal tractions, twelve lectures and speeches delivered by the Rabbi on various occasions and on topics of life.

The translations from the specimen pages that the editor has seen, seem to be careful, exact, and very readable. Further announcement of this book will be made in the literary department of our paper at a later date."

תורת ישראל

חלק הדרוש

דרוש א.

דרוש לציון אשר דרשתי בגארטאדעמסס מאסס.

הנביא ישעיה ע"ה בנחמו את עמו מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע
שלום מבשר טוב משמיע ישועה אמר לציון מלך אלהיך.

לבאר דברי החוזה אלה, אטה למשל אזני את אשר קרה.
בעיר פלונית היה שם גביר גדול ונודע בשמו בכל הסביבות, והיה האיש
ההוא טריב לב ועושה צדקות, והיה לו כסף וזהב ונכסים רבים, אך מנע ה'
ממנו פרי בטן כי בנים לא היה לו. ויתיעץ עם אשתו שיקחו אל ביתם יתום בן
טובים ויגדלו אותו להם לבנם. כי רז"ל אמרו: "כל המגדל יתום בתוך ביתו כאלו
ילדו", ואולי יבנו ע"י. ויקחו יתום בן טובים לביתם וילבשוהו וינעלוהו וישכרו
לו מלמדים ומורים להועיל ויחשבוהו לפרי בטנם, ואף היתום חשבם לאבותיו.
וכאשר הגיע עתו דודים התחתנו אותו עם גביר אחר ויתנו לו אלה שקלים
נדוניה וארוחה על שלחנם. והיה כאשר הצמד הזה אכלו את ארוחתם, ויתיעץ כי
יקחו אל ביתם עוד יתום בן טובים ולעשות עמו ככל הטוב אשר עשו להראשון,
וכה עשו, וישכרו גם לו מלמדים ומורים להועיל ויתנו גם לו אלה שקלים נדוניה
ויתחתנו גם אותו עם גביר, ויקחו אל ביתם עוד עני בן טובים, וכן שלישי
ורביעי וחמשי ויעשו גם עמהם ככל הטובות שעשו עם השנים הראשונים,
ויתחתנו אותם עם גבירים גדולים, ויאהבו את כלם אהבה עזה ולבני פרי בטנם
חשובים, וגם הבנים קראום אב ואם.

והנה ברכות הימים החל גלגל הגביר לרדת מטה, ויקרא לפניו את בניו
כלם, ויספר לפניהם את מצבו, בראותו כי מצבו יורד אחורנית יום יום, והוא
ירא פן יגע גם בכסף זרים, וכאשר אין ברצונו לגעת בכסף זרים, ע"כ הוחלט
בדעתו כי ימכור את כל אשר לו וישלם לנושיו, ואם יותר מאומה גם לו יחיה
בנותר. והנה אחר הבנים אשר אהב ביותר אמר לו שלא יתן לו לעשות כזאת
בשום אופן, ובאשר כי רכשו עולה לכמה אלפים כסף ע"כ יתן את כל רכשו
ליד אביו הגביר ואולי יצליח ה' כי ע"י כספו יושב למעלתו הראשונה, ואף
כי אביו הגביר לא חפץ לקבל כסף בניו, אך הבן ההוא לא הרפה ממנו ויפצר בו
מאד עד שנתרצה לו ויתן את כל רכשו ע"י אביו אולי ע"י כספו ירים קרו
מסחרו.

והנה לא עבר זמן כביר והצלחת הגביר ירדה פתאום וגם כל הרכוש שלו
יהר לטמיון וישאר נקי מנכסיו, רק כסף זרים עוד נשאר בידו, ויקרא אליו
עוד פעם אחת בניו כולם, ויספר לפניהם את מצבו כי גם כסף בנו נאבד,
ועכשיו נשאר נקי מנכסיו, על כן כאשר כי יר אלהי היתה בזה לזאת נאלץ הוא
עתה למכור את נכסיו ולשלם לנושיו, ולפניו אין דרך אחרת כי אם לנסוע ולנודד
לעבר מים לאמעריקא כי לבו יאמר לו כי שם ימצא את ההצלחה, ומדבריו לא

BUREAU OF JEWISH EDUCATION

לשכת החינוך דבוסטון

CONSTITUENT ORGANIZATION OF FEDERATED
JEWISH CHARITIES

24 Providence, Boston, Mass.

—OFFICERS:—

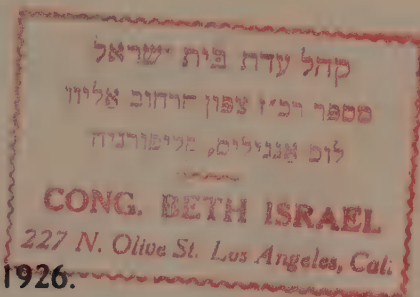
PROF. NATHAN ISAACS, Pres.
JUDGE DAVID A. LOURIE, V-Pres.
MORRIS MORSE, Treas.
MEYER, J. SOWYER, Secretary

BOARD OF GOVERNORS:

RABBI SAMUEL J. ABRAMS
DR. LOUIS ARKIN
RABBI LOUIS M. EPSTEIN
ABRAHAM S. HIRSBERG
RABBI HARRY LEVI
DR. LEON S. MEDIOLIA
MOSES MITCHEL
JACOB RABINOWITZ
RABBI H. H. RUBINOWITZ
JOSEPH RUDNICK
MAX SHOOLMAN
LOUIS HURWICH, Superintendent

CONSTITUENT AND AFFILIATED ORGANIZATIONS

HEBREW TEACHERS COLLEGE
17 HEBREW SCHOOLS
8 SUNDAY SCHOOLS
3 TWICE WEEK SCHOOLS
10 CONGREGATIONS
8 EDUCATIONAL ORGANIZATIONS

November 8th, 1926.

Rabbi Jerome Widisky,
97 Shurtleff Street,
Chelsea, Mass.

Dear Rabbi,

Enclosed please find check for ten dollar, \$10.00 for the first two volumes of the good translation of the Turim. I wish to congratulate you upon your translation of the Toras Israel of the four Turim is very good.

I am confident that your work will be received by the Jewish public with the enthusiasm it deserves.

With best wishes I am,

Very respectfully yours,

LOUIS HURWICH, Superintendent

ובצדיה הסתיר את פניו ממנה כל השבוע, בלב כואב קבלה מאתו את הששה שקלי כסף, ובשבוע השלישית בבואה אל בנה השלישי, החל לזרות עוד מלח על פצעי לבבה, ודבריו היו כמדקרות חרב ובחרון וכעס השליך לפניו את הששה שקלי כסף, אז הבינה האם את מצבה הרע. ותלך מאתו בעינים זולפות דמע, ותגמר בלבה כי אחר אשר בניה הפרו מצות אביהם ואת שבועתם אליו חללו, ותחרל מעתה לבקש עזר מהם ותבחר למות ברעב ולחיות חיי צער מאשר לדרוש מהם עזרה. ומאז והלאה הוקירה רגליה מדרור על מפתו ביתם ותשכור לה מעון צר, ומחיתה היתה רק מאחד בניה אשר שמר את שבועתו ומדי חדש בחדשו נתן לה את העשרה כסף כפי שמגיע לחלקו, ויותר, וגם בנה הדל פרס מלחמו ויהי לעזר לאמו, וינחמו אותה תמיד כי עוד תשוב תפרח כשושנה, והבנים שלשה לא זכרו את אמם ולא באו לדרוש בשלומה לדעת איך תחיה אמם, וכה עברו שנים אחדות ומאביהם לא נשמע דבר.

והנה פתאום קבלו מכתב מאביהם ובו כתוב לאמר: כי עד עתה עוד לא מצא מוצא לכסף ומשתכר הוא רק למחיתו ברוחק, על כל זה לא אברה תוחלתו מה' ולבו אומר לו כי בקרוב יושע תשועת עולמים ומבקש את בניו שישמרו את שבועתם לאמם ומבטיחם שנית שישלם להם את נמולם לרכבות כפי אשר הבטיח להם. הבנים בקראם את מכתבו שחקו על חלומותיו ועל דבריו ועל דמינו הכוזב, והמכתב לא פעל מאומה על רוחם ולא הטיבו חסדם לאמם, וכה עברו עוד שנים אחדות. והנה פתאום קול נשמע בכל מכתבי עתים בארצות תבל מהפלא הגדול אשר קרה באמעריקא, כי איש אחד מארץ פלוני מפלך פלוני בשמו, אחר אשר ירד הצלחתו בארצו נסע בשנה פלונית לאמעריקא וגם שמה לא מצא את ההצלחה כמה שנים, אך פתאום האירה ההצלחה אליו פנים באופן אשר לא ישוע כי הנה חבל אדמה קנה וימצא בה מכרה של זהב, מקור שלא יכזב בעולם ועתה הנהו העשיר האחד בכל ארצות תבל ואין שני לו, הבנים בשמעם השמועה ההיא, ויבינו היטב כי האיש הזה, הוא אביהם אשר נסע מביטו בשנה פלונית הוא ולא אחר ועתה הוא העשיר הגדול בכל ארצות תבל, ויבאו אל אמם לבקש קרבתה, ויבקשו ממנה שתמיר מעונה הדל בנוה יפה, והם יספיקו לה די צרכה בכבוד ויתנו לה לאלפים ויבקשו סליחה מאתה על אשר הסתירו פנים ממנה עד כה, אך האם הקשה את ערפה ולא חפצה לקבל חסדם, ותעז אליהם כאשר סבלה לחץ עד כה עוד תסכול עד שירחם ה' עליה, ולא תקבל עוד חסד מהם, וילכו הבנים ממנה במפח נפש, והנה פתאום בא מטענגראם מאביהם אליהם כי יהיו נכונים ליום פלוני אל אביהם כי בא יבוא ולא יאחר.

בקראם את הטעלעגראמע נבהלו מאד ונפשם מרה עליהם, כי כלמה תכסה פניהם להביט בפני אביהם ובמה יצדקו לפניו בשאלו מהם על שבועתם, ואיך עזבו את אמם בצרה, מה ישיבו על תוכחתו. ויבואו אל אמם ויפלו לפניו ארצה לחכו עפר רגליה בכו ויתחנונו לה כי תסלח על עותתם נגדה, וכי תעתק מעונה אל ביתם וילבישוהו חוד והדר, אך היא דחפם בכעס ולא אבה אף להביט בפניהם ולא הועיל להם כל בכים, בראותם כי אמם תקשה להם מהם ולא יוכלו לרכך את לבם לאהבה ויתיעצו ביניהם אולי טוב לפניהם שלא יסעו אל תחנות הברזל לקבל פני אביהם, אך באחרונה נגמר ביניהם כי נאלצים המה לנסוע לקבל את פניו בבואו, כדי שלא להעלות עוד יותר חרון אפו, הלא ברתי המשפט יוכל

יסוג אחור. אך זאת דואג לבו בקרבו על מי יעזב את אשתו את אמם הזקנה ומי יהיה עליה לסתרה, על כן מבקש הוא מאתם שיבטיחו לו וישבעו לו שבועת אמונים שיוקירו את אמם הזקנה, וכל אחד מהם יתחייב את עצמו ליתן עשרה דאללאר לחודש, ובאשר כי ארבעה בנים הם כי בנו אשר נאבד רכושו מאתו לא מבקש ממנו שיתחייב גם הוא בעשרה שקלים לחודש, והסכום ארבעים כסף יהיה די לה לאמם שתחיה בכבוד, אף כי אם לא כהרגלה כאשר חיתה עד הנה בהיכלי תפארת ובמרכבות כבוד בעברים ושפחות לשרת לפניו אבל גם לא בשפלות ובעוני.

ויאמר אליהם, כי בבקשתו זאת, לא יבקש מאתם חסד חנם, כי עוד לא אבד תוחלתו מה' ולבו אומר לו כי שם יתעשר עושר רב. על כן יניח אצל אמם ספר זכרון וכל אחד כאשר יתן העשרה שקלים לאמם יכתוב זאת בספר לזכרון. והוא בטוח שישלם להם בעד כל עשרה כסף מאה כסף. ומלבד הפנינים ואבני החן ועדי היקרים שיביא להם בבואו מאמעריקא שמחירים יעלה לכמה רבבות עוד יוסיף להם כהנה וכהנה. וכאשר ישבעו לו שבועתם על זה אז יסע במנוחה ולבו לא ידאב עליו על אשת נעוריו שעזבה שוממה וגלמודה. הבנים כולם, בשמעם את בקשת אביהם ואת הבטחתו אשר אמר שישלם להם את נמולם שחקו בקרבם, היתכן? הנה אביהם נוסע הוא מביתו עני ודל לבקש להם וההצלחה תרימנה למעלה ראש עד שיהיה לאל ידו לשלם להם בעד כל עשרה שקל כסף מאה. — ועוד יביא שי להם פנינים ועדי זהב שמחירים יעלה לכמה רבבות? הלא כאחד הכסילים ידבר!

על כל זה, הבטיחו אותו וישבעו לו שבועת אמונים כי את אמם יוקיר כבבת עינם וככל אשר שאל מאתם ימלאו ולא יגרעו דבר. ויעש הנביר כאשר אמר, ויברך את בניו ויפרד מאתם בלב קרוע ומורתח, והנה בשבוע הראשון באה האם אל בנה הראשון שיתן לה העשרה כסף, ותכלם לבוא אליו בבקר, ותבוא לעת הצהרים, ובראותו אותה, קבל אותה בכבוד ויתן לה כסא לשבת, ולבו בל עמו ושאל לשלומה, ויאמר אליה הגידה לי אמי יקירי מה שאלת ומה היא דרישתך אשר אתה דורש ממני, וכחיצים שנונים ירדו דבריו אלה אל חדרי בטנה, על שאלתו: מה היא דורשת ממנו כאלו איננו יגדע עד מה, ותעז לו בבשת פנים השכחת בני את הבטחתך לאביך בטרם נסע מפה, ועתה הנה יום השוק הגיע ועלי לקנות את הדרוש למעני לאוכל נפש. ועתה בני תן לי את העשרה כסף ותשא ברכה מה'. ויבקש בנה סליחה ממנה, וילך לו אל ארון הברזל, ויחפש בשטרות המלך, וישב אל אמו ושני שטרות בידו, ויאמר אליה סלחי נא לי אמי כי לא מצאתי שטר בן עשר כי כולם בני מאה המה ועתה קבל נא ממני ששה כסף אלה ואת המותר הארבעה כסף אשיב לך בשבוע זו. ותקבל ממנו את הששה כסף בתקוה כי בטח יתן גם את הארבעה. ובין כה נסע הבן הראשון על ימים אחדים, וכה עבר השבוע ואת הד' כסף לא השלים, ובשבוע השניה באה אל בנה השני לקבל ממנו את העשרה כסף, אף הוא קבלה בכבוד ולא שאלה אפילו מה חפצה, כי אם תיכף בבואה לקח מצלחתו ששה כסף ויושם לה, ויאמר אליה סלחי לי אמי על אשר אמנע מאתך עוד ד' שקלי כסף, האמיני לי כי העת רעה היא, והלא גם אחינו הבכור לא נתן לך כי אם ששה כסף אשר הוא עשיר ממני, לדעתנו גם ששה כסף לשבוע יהיה די למחיתך בכבוד די והותר, ותבין האם כי מרמה היה בפי בנה שאמר לה שלא מצא שטר בן עשר,

הלחץ שסבלה, הוי בושה וכלמה, הזאת תגמולכם אלינו, אשר מאשפות הרימותי אתכם ואספתי אתכם אל ביתי ערומים ויחפים והעליתי אתכם על כמתי ההצלחה, ואתם אכזרים שכחתם כל זאת ולא שמתם אל לבבכם מקור מחצבתכם ותעזבו את אמכם בעוני וחסר כל, ולולי רחמי אחיכם שעזר לה בעשרה כסף לחודש ורחמי בני הדל כי עתה כבר מתה ברעב, ועתה צאו להם מאת פני פן ארמסכם באפי ואעשה אתכם כלה, הניחני עד חשוך חמתי מעט ואדעה איזה עונש לענוש אתכם ולשלם לכם כמדתכם, וגם על השבועה שהשבעתם נקה לא אנקה אתכם, מרוב החרדה והפחד יצאו מביתו מבוהלים ודחופים ואיש את אחיו ירחקו. ומגדל הפחד שנפל עליהם יצאו בניו כולם מאת פניו. ויקרא אביהם את שני בניו אשר הטיבו לעשות עם אמם חסדם וקיימו את שבועתם שישובו אליו. וכדבריו עשו. ויאיר פניו אליהם וידבר אתם באהבה, בני מחמדי לא עליכם אשפור חמתי ידעתי את החסד אשר עשיתם את אמכם ואת תנחומותיכם אליה. הנני לשלם לכם גמולכם ברוב תודה וכרוחב ידי, אך על זרע מרעים אלה אשפור חמתי על חללם את שבועתי ולא זכרו חסדי אתם.

הנמשל הוא, הגביר הוא הבורא יתברך שמו, הידוע בשמו כי הוא מאיר לעולם כלו אשר לו השמים והארץ ורק באבותינו בחר לעם נחלה בזכות אבותיכם אברהם יצחק ויעקב, ויתן להם ארץ זבת חלב ודבש, ובעוה"ר הגיעה העת אשר כביכול אבינו שבשמים היה נאלץ להרחיק נדוד מאתנו לשוב שכינתו שלמים, והנה נמצאו אז חסידי עליון מעטים כמו דניאל חמו"ע אשר ברכושם הרב המה בצדקתם וחסידיהם עזרו במעט ויעצרו אותו בביתו שלא ימהר לנסוע כמאמרם עשר נסיעות נסעה שכינה וכו' אך בסוף גם צדקתם לא הועילו לעכבו בביתו, וכביכול היה נאלץ להרחיק מאתנו, אך בטרם נסעו והרחיק מאתנו בקש אותנו ע"י נביאנו ויאמר, אנא, בני הנני עוזב פה את אמכם היקרה היא ציון וירושלים שוממה וגלמודה, העיר אשר היתה עיר כלילת יופי רבתי בגוים שרתי במדינות ועתה נשארה כאלמנה חיה, על כן דברו על לבה תמיד ונחמו אותה, ציון תשאלו וירושלים תעלה על לבבכם, ובמה תנחמו אותה רק בזה שתראו לחזק את עמוד התורה ולחזק ידי ת"ח להרבות תורה בישראל, כי עליכם לדעת על מה אברהם הארץ על עזבם את תורתו, על כן אין לכם תרופה אחרת להשיב את ירושלים לתפארתה כי אם בזה שתחזיקו את קרן התורה וקרן הצדקה ועי"ז תזכו לחרות בשמחה פני, ותזכו לבנין ציון וירושלים, ואתם אל תחשבו כי חסד הנני מבקש מאתכם, הלא כה אמר ד' על ידי נביאו, תחת כסף אביא זהב ותחת הנחשת אביא כסף וגו'. בעד אשר תחזקו ידי ת"ח בכסף שקל אחד אביא לכם זהב עשרת מונים, ומלבד אלה עוד נכון הנני להביא לכם פנינים ואבני חפץ לרוב. כאשר יאמר ע"י נביאו, "עניה סוערה לא נחמה", אמנו ציון סוערת ורחוק ממנה מנחם משיב נפשה, ע"כ דברו על לבה, וראו להשתדל במעשיכם לפדות נפשה, ותחת זה אנכי מרביץ בפור אבניך וישותך בספורים וגו' ורב שלום בניך, ולכל בני ציון הדורשים בשלומה שלום רב וכל טוב יהי להם. ואין דבר זולת התורה והצדקה במה לקרב את הגאולה, וימים רבים עברו וקול אבינו שבשמים לא נשמע בארצנו, והנה מכתב אבינו הגיע אלינו על ידי רז"ל המהזיקים ידים רפות שלא יאמרו נואש, ומבקש מאת בניו שישתדלו להקים את עמוד התורה ויבטיחום בשם ה' כי במח יקיים הבטחתו אלינו ע"י נביאיו. ובעוה"ר, רבם המה המתיאשים מן הגאולה כאשר מתאונן הנביא אין מנהל לה מכל בנים ילדה, אין מי שיראה לקבוע עתים לתורה, עוד אין אף מי

לקחת מהם כל רכושם כי הכל שלו, והו אמת כי בשת פנים תכסם, אפס הלא אביהם הוא איש טוב ורחום וחנן וכאשר יבקשו סליחה ממנו בטח יללח להם על פשעיהם, וישוב וירחמם, אך זאת רע ומר להם מה יענו אותו בהפנישה הראשונה בדרשו מהם שלום אמם, ואיד יבילו אותו אל מעונה הצר והדל, וימצאו עצה גם לזאת, איד להשיב לאביהם על שאלתו אותם אודות אמם, ויסעו אל התחנה בלב קרוע, ויהיו עוד נאלצים להראות על פניהם אותות שמחה למען לא יבין אביהם את מבוכתם, ובכל אשר קרבה השעה לבא המסע דפק לבם מרוב פחד ורעדה והי למים, ויהי כאשר הגיע המסע ואביהם הופיע נגדם בכבודו והדרו ועבדים רבים ומשרתים נלוו עמו לשרתו, ויפלו על צואריו ויתבקוהו וינשקו את ידיו, בלכם אבל, פחד ורעדה, ועל פניהם שמחה, ואף הוא אצל להם מנשיקות פיהו ושאל לשלומם, וידרש גם מאתם לשלום אמם ומדוע לא באה אף היא לקדם את פניו, וידמו כמו אבן, אך אחיהם הבכור השיב אמריו אליו, אבינו מחמד עינינו, הלא ידעת את נפש אמנו היקרה כי צנועה וחסידה היא בכל מעשיה, מאז הפרדתה מאתנו ונפשה ערנה אלד לא מצאה נוחם לנפשה, וכל תנחומנו אליה לא העילה ולא יכלנו להרגיע את רוחה, וכל תנחומיה מצאה רק בשפכה לבה כל היום בספר תהלות בן ישי ובספר מנורת המאור, ותשמע כי יש בעירנו מלמד הלומד לתלמידיו מקרא מפורש בשום לב ושכל ולו בית רחב ותשכור אצלו מעון למענה למען תוכל לשמוע נעימות תוה"ס בלמדו עם תלמידיו, וכל בקשתנו לא הועיל להניא אותה מחפצה זאת, וזאת היא שעשועה יום יום, ועתה כבד עליה לנסוע בלילה לקדם את פניו, לכן אבינו מחמד נפשנו שכרנו למענד מעון בית גדול, כי לא לפי כבודך הוא שתסע אל בית המלמד ולמחר תבוא אמנו אל בית מעונד, ויעז להם אביהם כי שומע הוא אל עצתם, ויבקש מאתם כי למחר בבקר השכם יבואו אל מעונו לחדות בשמחה פניהם כי עתה עיף הוא מדרכו, ויצום כי גם חשבון מסכום הכסף שנתנו לאמם כל העת יביאו אתם וישלם להם כהבטחתו אליהם.

הבנים, בראותם את כל הכבודה ורוב המשא מכל סגולת מלכים שהביאו עמו אביהם נמס לבם בקרבם, וכל הלילה בכו על פתח בית אמם, ויתחנו אליה ויורידו כנחל דמעה כי תסלח לפשעיהם ולא תגלה על עונם לפני אביהם, ולא פעלו מאומה, ולא ענתה אותם דבר, ובבקר השכם בלב חרד וכבושת פנים באו לבקר את אביהם, וימצאו על השלחן מסודר מכל אבני חפץ ספיר ויהלום, ומכל מיני מגדים ויין הרקח, ובכל כהם גברו על חרדתם ויאירו את פניהם וישאלו לשלומם, ואף הוא דרש לשלומם וידבר אתם רכות, ואחר כך שאל מאתם כי יתנו לו סכום החשבון שנתנו לאמם, והוא ישלם להם את נשים, ויחלו הבנים להסתכל איש בפני אחיו ואין מענה בפיהם, אך אחיהם הבכור מצא גם הפעם עוז בנפשו ויעז את אביו, אבינו תפארתנו, שלומך וחייך יקרים בעינינו מכל סגולות מלכים ולא לבקש חובות באנו הפעם כי אם לחדות בשמחה את פניך ולתת תודה לה' שהשיבך בשלום לפקוד את נוד ואת בניך, וינסה להציג כוס יין לשתות לחיי אביו ולחיי אמו, אך אביהם לא נתנו להפיק זממו ויאמר אליהם, בני כל עוד שלא אשלם נשיכם לא אוכל לשוש אתכם משוש, על כן תנו לי בראשונה את חשבון הכסף ואשלם לכם כגמולכם ורק אז נחדה בשמחה, ויחרישו ולא ענו דבר, ואחיהם הבכור הפץ ■ הפעם לנסות דבר אליו, אך פתאום יצא הקצף מאביהם, ועיניו מזרות כעס וחרון ויאמר אליהם מדוע תחרישו הוי בנים כחשים, התחשבו שלא אדע מכל עלילותיכם עם אמכם היקרה, ואת

הראשונים אשר היצר יסית בהם את האדם בל יקח חלק מעסק התורה והמה טנבילים זה לעומת זה, ע"כ חל עלינו להבין במה הם סותרים את דבריו הראשונים, ונביא בזה עוד מאמר רז"ל במסכת ברכות אמר רב יונה אמר ר' זירא כל הלן שבעה ימים בלא חלום נקרא רע שנאמר ושבע יליון בל יפקד רע, א"ת שבע אלא ישבע, והמאמר הזה אומר דרשני, וכי בשביל שלא חלום לו ז' ימים יקרא רעים כמה צדיקים שעברו מהם ימים ושבעות בלא חלום, גם הרמז שתולה דרשתו על הפסוק לשבש את המקרא ולדרוש הוא רחוק מאד? והנה בעל המאמר הזה הוא ר' זירא, אשר ידוע לנו בשם חסיד גדול, והיה מהביל את חיי עוה"ז מאד עד כי מעולם לא עבר שחוס קל על שפיתיו וזהו יראתו מאד, עד כי אחת לשלשים יום היה בורק את גופו אם תשלוט בו להב אש, והמאמר הזה נאה למי שאמר, ואמר את החידה הזאת על אלה אנשים המבלים זמנם לריק, וחיים בעולמם חיי הבל בלי דעת וחשבון הנפש.

הנה המקרא וכן הפייטנים והמליצים מכנים את חיי האדם בעוה"ז בשם חלום ארוך, ומורגל הוא גם כן בפי ההמון כי שנות האדם אך חלום הנה, אפס האיש הכסיל והבער יאמר הן אמת כי שנות האדם אך חלום עובר, הנה עכ"ז גם חלום נעים טוב הוא לפי שעה, אבל האיש החכם אחרת יחשב דרכו, כי כאשר יחלום האדם כי מתענג הוא עונג רב, מונה וסופר הוא כים גדול עם כסף תועפות וכאשר יקוץ משנתו ונפשה ריקה והוא איש עני ודל, עוד יותר יגדל צער, כן המה כל תענוגי עוה"ז אך לפי שעה כאשר יאמר ע"ז משל נעים, פעם פנעו זה בזה שר ההצלחה ושר החלומות, וילכו יחד לשוט בארץ ולתור אותה, ויעברו ערים וימים ומדינו ותרמקות וילכו כל היום עד הערב וינעו מאד, ויאמר שר החלומות אל שר ההצלחה הנה עיף אנכי מאד ע"כ נבא אל העיר הקטנה הזאת וגליו בה ובבקר השכם נלכה לדרכנו הלאה, ויאמר אליו שר ההצלחה, הנה אנשי העיר הזאת רעים המה מאד וכאשר אליו בקרבה אף לילה אחת הלא ימצאו את ההצלחה ע"כ אם טוב בעיניך בא אתה לבדך אל העיר הזאת ולן בה ואנכי אחכה עליך מחוץ לעיר עד אור הבוקר, ויבא שר החלומות לבדו אל העיר ללון בה, ובלכתו אמר אל לבו אעשה צחוק בעיר הזאת אחרי כי אנשים רעים המה, ויבא אל בית אחד מיושבי העיר שהיה מבעליה החשובים שאבד רכושו וב"ב סבלו רעב ועוני ואיש לא ידע, ויבא אליו שר החלומות ויחלום לו כי הנהו עשיר גדול וכסף לרבבות לו ובתיו מלאים כל טוב, ולו כל כדור הארץ, ומרכלתו פרץ לרוב והוא מתענג בהיכליו על כל נועם ועדן, והנה הציקו הרעב פתאום, ויצוה על עבדיו לערוד לפניו השלחן, והנה המה עורכים לפניו שלחן מלא דשן ויין הרקת, ואך חפץ להושיט את ידו אל הקערה, ויבא אליו פתאום רץ ממחר לקרוא לו אל אחת החניות כי שורדים נפלו עליה והמה בוזזים את הסחורה, וירץ מהרה אל חנותו ובבואו שמה והשורדים נפלו עליו ויכו אותו הכה ופצוע, ויחרד מאד ויזעק בקול גדול לעזרה עד כי ב"ב הקיצו משנתם לקול זעקתו ויחרדו מאד ויזעקו גם המה ותהי צעקה גדולה בבית עד כי נשמע קול צעקתם בעיר ויתאספו כל השכנים מסביב לביתו ויבאו אל הבית ויראו את גודל לחצו ודחקו כי נפשו ברעב תתמוגג, וידע כי נפשות ב"ב לא אכלו לחם זה ימים שלשה, וכו עשה שר החלומות צחוק בכמה גרי העיר זה אבד כספו בחלומו וזה נתעשר זה עלה לגדולה עד כי ישב כסא המלוכה וזה מצא שלל רב ובאחרונה נחפד שמחתם לתוגה, ובבקר השכם עמד שר החלומות ממשכבו וישב אל שר ההצלחה, ויספר לפניו את הצחוק אשר עשה באנשי העיר ואיד החריד את המתעשר

שיחזיק ידי ת"ח, אשר ע"י החזקת התורה מקימים אותה מעפר חורבנה, וישכחו את אמם ואת ארצם, ועוסקים כל היום רק בשיבה של עולם ובונים חרבות למו בית מדרות ועליות מרוחים, ורק מתי מספר מגבירי עמנו אשר יראת ה' נגעה אל לבם וחרדים אל דבריו, רק המה לבדם דורשים בשלום ציון וירושלים, יקבעו עתים ויחזיקו ידי ת"ח גם שולחים פרס מכספם ללומדי תורה בירושלים, ורובם המחזיקים המה עניי ישראל, הפורסים מלחמם לדל ויקבעו עתים לתורה ומחזיקים ידי ת"ח וירושלים תעלה על לבבם תמיד ודואנים על שברה, והנה פתאום ישמע בכל קצוי תבל ובכל ערי ישראל לאמר הנה ישעכם בא וכל קדושים עמו, וכאשר יאמר הנביא מלאכי ע"ה ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים ונו' ועל עת ההוא ינבא הנביא ישעיה ע"ה ויאמר מה נאוו על ההרים רגלי מבשר כי פתאום ישמע בכל ארצות תבל ובכל מכה"ע כי הנה אלהינו בא משמיע שלום, והיא מליצה נשגבה כי תחת אשר אמנו ציון דואגת תמיד וחורדת, ואמר ציון עזרנו ה', וה' שכחני ע"ז יתבשרו בראשונה, כי שלום להם ושלום לאבינו שבשמים עם האם הזקנה, ואח"כ מ ש ר ט ו ב , תשמע בשורות טובות משמיע ישועה, כי ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ותשמע כי נתעשר פתאום והוא העשיר האחד בכל קצוי תבל ואין שני לו, ואח"כ יבוא מעלע" נראמע מאבינו שבשמים כי יבוא ליום המיועד, ומבקש את בניו שיתאספו כלם לקבל פניו ואת מלכותו כי אמר לציון מלך אלהיך, ויקרא אז את בניו כולם לפניו קבל מהם החשבון על מעשיהם כמה השתדלות עשו, להרמת ציון וירושלים, אם קבעו עתים לתורה, אם חזקו ידי ת"ח, אם קוו לישועה, כאשר יאמר הכל על ידי נביאו האחרון מלאכי והקרבתי אליכם למשפט והייתי עד ממחר ונו', וברגז יתן קולו וישאל מהם איה הבטחתם ושבועתם אליו אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, ולא לה המעטים המחזיקים ידי ת"ח והקובעים עתים לתורה והדואנים לשלום ירושלים יאמר ע"י נביאו מלאכי, אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, אז בעת ההוא, מכל אשר נדברו בין יראי ה' איש אל רעהו, ויקשיב ה' ישמע ויכתב ספר זכרון לפניו.

ויאמר הנביא כי ישלם אז ה' הנמול לכל אחד כפי מעשיו ויאמר כי הנה היום בא בער כתנור ולהט אותם היום הכא וזרחא לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה, וכל הדואג לשלום ירושלים ומשתדל במעשיו להקים חורבנה יזכה לראות בנחמת ציון וירושלים ויזכה לבנין אריאל ולעלות לציון ברנה, ובא לציון גואל בב"א.

ד ר ו ש ב .

אשר דרשתי בנאָרד-עדעמם מאסם.

במסכת אבות ר' טרפון אומר היום קצר, והמלאכה מרובה, והפעולים עצלים, והשכר הרבה, ובעת"ב דוחק, הוא היה אומר לא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין לחבטל ממנה, אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה, ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך, ודע שמתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא.

לכד הדיוקים בדברי ר"ט המבוארים בא לסתור את החמשה דבריו

המאטריאלען ואף אוצרות קרָח לֹא יספיקו לִי : (ה) והגרוע מכלם כי אומרים שאין לבטוח על ממשלת המדינה ההיא, כי אוצרה דל ואין ידה משנת לשלם, ומח אעשה כי אנמור המסלה, ואח"כ לא תשלם שכרי? ע"כ הנני נבדד בזה ולעצתך אחלה. הפקיד לקח את הקול קורא, ויקראהו בשום שכל, ויאמר אל אדוני אשר לפי דעתי, יוכל אדוני לקחת מהעסק הזה ויצליח בע"ה, וסלח לי אדוני את אשר אומר כי קרא את הקול קורא בחפזה ולא דקדק בו היטב, ואני הנני להשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון :

(אב) על שני החסרונות שחשב אדוני כי הזמן קצר והמלאכה מרובה, זה היה שייך אם חפצה הממשלה, כי אך איש אחד יקח את כל העסק ויגמור בשנה אחת, הלא בהקול קורא כתוב, רק, אשר ברצון הממשלה לעשות במדינתה מסלה לאורך מאה פרסה ולגמרה בשנה אחת, ומבקשת מאת הקבלנים שיבואו ויעמדו על המקח, ואח"כ יוכל אדוני לקחת חלק מהעסק הזה על עשרים פרסה, ועל עשרים פרסה יוכל אדוני לשלוח חכמי חרשים לנסות את האדמה, ומשך עשרים פרסה בנקל יגמור במשך שנה. ובאופן זה יהיה אדוני בטוח מכל פחד.

(ג) מה שאנשי המדינה ההיא עצלים, ע"ז מצאתי עצה, לעשות עמהם חוזה כי מחויבים לעבוד עשר שעות ביום, ואם לא יקימו את תנאם לא יקחו אף פרוטה אחת, וא"כ יהיו מוכרחים לעבוד, ויאמר אלא אדוני, הנה ידוע כי שני מיני עצלים הם. יש עצל שאינו רוצה לעמול, חובה הוא את ידו ואוכל את בשרו, ויש עוד מין עצל אף כשעושה הוא את מלאכתו עושה בעצלותו, ואותה המלאכה עצמה אשר החרוץ עושה אותה בשעה, העצל עושה בשש שעות, וא"כ אף כי יעבדו עשר שעות, אבל לא תצא מלאכה מידם, וגם רבים כשימעיסו עליהם לעבוד עשר שעות ביום יאמרו לא הן ולא שכרו. ויען הפקיד ויאמר גם לזה מצאתי עצה, כי אדוני ישכור הפועלים ע"ז האופן, על השעות ועל הקלאפטער, כי יעמדו עשר שעות ביום, אך בזה האופן כי התשלומים יהיה מכל קלאפטער, בעד האקלאפטער א' זהב ובעד השני שני זהובים ובעד הג' ר' זהובים, וכן להלאה. וע"ז האופן כאשר יראו את שכרם הרב כי כל אשר יוסיפו לחפור עוד קלאפטער יקחו שכר כפול, אף החלש יאמר גבור אני והעצל יהיה לחרוץ, ותיטב העצח בעיני הגביר.

(ד) ואת אשר אדוני אומר כי ברצון הממשלה לעכב כל התשלומים עד שתגמר בנין כל המסילה, ומאין יקח אדוני כסף לשלם להפועלים ושכר המאטריאל יסלח לי אדוני כי בחפזו קרא את הקול קורא כי רק כתוב לאמר כי שכר הרווח תעכב הממשלה, אבל שכר הפועלים ושכר המאטריאל תשלם מדי חודש בחדשו, וא"כ לא יכבד על אדוני לקחת חלק בהעסק הזה.

(ה) מה שהוציאו לעז על הממשלה כי אוצרה דל ותעמוד מלשלם, ידע אדוני על נכון כי רק אויבי המדינה הוציאו הלעז ההוא, ודבת שוא הוא, ומי כמוני יודע היטב את המדינה ואת אוצרה, כי ישבתי בעיר המלוכה כמה שנים, ואנכי היודע ועד כי כסף וזהב לרבבות נמצא באוצרה ותשלם במיטב כספה, ע"כ לפי עצתי ינסה אדוני לקחת חלק מהעסק הזה ויעשה עושר רב.

כדברים האלה ידבר התנא אלהי ר"ט ע"ה, בחמשה דבריו הראשונים יאמר לנו דברי היצר הרע במה ואיד מפתה את האדם כל יקבל עליו עסק התורה, כי כבד עליו הדבר לעשות :

ואין כל, עד כי התאספו אל ביתו כל השכנים ונגלה לפניהם את גדול עניו. וינער עליו שר ההצלחה, ויריב עמו ויאמר אליו, איד לא יראת את ה' וחטאת חטאה גדולה, כי לא די על העני הזה את צרות ביתו ואת גודל לחצו ותקם עליו לצחק בו ולהוסיף יגון להגלות לחצו לעין כל, במה תצטרק נפשך לפני כסא המשפט. ויחר לשר החלומות מאד וישב למחרפו דבר ויאמר אל שר ההצלחה ואתה צדיק ממני ? הבה ונוכח ונראה מי הוא הרע מעללים משנינו, אנכי עשיתי צחוק מהאיש העני ההוא בהיותי שוכב על מטתו אך על שעה אחת ורק נרמה לו כי נוסע וסוחר את הארץ ואף כי ע"י חלומי סבל בושה וכלומה, אבל עי"ז כאשר נודע עניו בעיר לא יסבול עוד חרפת רעב, ואתה אשר צדיק הנד בעיניך תקח איש עד ותבא אל ביתו בהקיץ ותשתגע אותו על כמה שנים בבתים ובשרות בכסף ובוזה ויבנה היכלות לו ותעבירהו ימים ונהרות לא ישקוט ולא ינוח בהקיץ, ויחשוב בעיניו כי הוא איש מצליח, ולא תתנהו לחשוב על מצבו בעוה"ז למה בא אף על רגע ופתאום תקח את הצלחת ממנו והוא ישאר עני ורל בהקיץ ולא בחלום, או כי פתאום ירד קבר וכל הונו ורכושו ישאר אחריו, ועי"ז אבר גם חלקו בעוה"ב, ועוד מעשי תעתועים כמו אלה אשר תצחק ביושבי תבל יחד. ואתה הנד צדיק בעיניך ואנכי איש רשע וחוטא ? ואך מתי יפקח האדם את עיניו ויקוץ משנת האולת ויראה כי אך חלום שוא חזה כל ימיו והחלומות שוא ידברו, הוא קר בטרם מותו כאשר רמתבונן על כל סביביו והעמל שעמל עליו כל ימי חייו ויבין אז כי גם ההצלחה אשר היתה באחלו היתה אך אור מתעה כאשר יאמר אסף ע"ה בחלום בהקיץ כי כל הצלחת עוה"ז המה כחלום בהקיץ אדני בעיר, כאשר תעורר אותו מחלומו אז צלמו תבוה, אמנם מה טוב ויפה היה לכל הפחות כי ימות בדעת צלולה וברוח נכונה בקרבו.

ועתה נבוא לדבריו ר"ט ע"ה ע"פ הציור הזה, הנה גביר מפורסם הבונה מסילות הברזל, פעם סבא אל ביתו פקידו היותר גבוה, וימצא את ארונו הולך בהיכלו הנה והנה תפוש ברוב שרעפיו עד שלא התבונן על ביאתו, ויעמוד מרחוק ולא הרהיב לגשת אליו, ופתאום וירא הגביר את פקידו עומד לפניו, ויאמר אליו טוב כי באת אלי כי דבר נחוצ לי ליעץ אתה, והוא כאשר קבלתי קול קורא מאחת הממשלות בארצות המזרח כי יש ברצונה לעשות מסלת ברזל במדינה, ומבקשת פני כי אבוא לקבל בנין המסלה, והנני נבדק מאד ולא אוכל לשית עצות בנפשי אם אנסה בעסק הזה, כפי שאפרט לפניך אחד לאחד (א) בהקול קורא כתוב, כי ברצון הממשלה לבנות מסלת ברזל במדינתה לאורך מאה פרסה, ולגמור בנין המסלה בשנה אחת, אם בן הזמן קצר מאד, וזה לא יתכן בשום פנים לגמור מסלה אורך מאה פרסה במשך שנה אחת ? וגם אתה תורה ע"ז : (ב) ידוע כי אדמת המדינה ההיא לא כאדמת ארצנו, והיא מלאה סלעים והרים אשר קשה מאד החפירה והחציבה באבנים ובהרים, והמלאכה מרובה מאד, ולא אדע כמה לבקש בעד כל פרסה, כי לא אוכל לשער כמה היא המלאכה : (ג) הלא ההכרח לעשות המלאכה עם אנשי המדינה ההיא, וידוע כי אנשי המזרח מחלק אויע המה עצלים מאד, בשעה זו רוצה לנות, בשעה זו לשתות קאפפּע, בשעה זו לעשן, ולהביא אנשים ממדינתנו אי אפשר כי לא הורגלו באויר המדינה, ואם כן הפועלים עצלים, ומאין אקח עושי המלאכה ? (ד) הממשלה תאמר כי תעבוב התשלומים עד שתגמר מלאכת כל המסלה בשלמות, ועלי לשלם שכר הפועלים לעושי המלאכה, והשכר מרובה, לקנות

העצה לזה שיקבע בלבו כשם שאי אפשר לו לחיות היום באם שלא יתן מזון בשמי לגופו, כן אי אפשר לו לחיות ביום שלא יתן מזון רוחני לנשמתו, ואין הוא בן חורין להבטל מקביעת עתים לתורה בכל יום ויום. וליתר באור נבאר מאמרם ז"ל אין דברי תורה מתקיים אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל וע"פ פשוטים קשים הדברים וכי תוה"ק תצוה שימית אדם א"ע באהלו של תורה, הלא דרכיה דרכי נועם וחי בהם ולא שימות בהם? ולבוא אל מליצת דבריהם הקדושים נבאר ע"פ מה ששמעתי בעת מלחמת אמעריקא כי נקרא שר האלף עם אנשי חילו עמדו בעיר קטנה בדרך העולה לוואשינגטון, והשר האלף גם הוא לא ידע כמה יתמהמה בעיר הזאת, וימצא לפניו איש יהודי חנוני לאיש נאמן ויבחר בו אשר בכל העת עמדתו בעיר הזאת יהיה היהודי הזה המספיק כל צרכי החיל וגם כל חדרוש לו לביתו, ויתמהמה בעיר הזאת כמה ירחים, והנה באה הפקודה מהמערכה שיבא עם חילו אל המערכה, ולמחר בשעה השתים עשרה היה עליו לעזוב את העיר, וישלח את עבדו אל החנוני שימחר לבו אליו עם החשבון וישלם לו ככל המגיע לו כי למחר עליו לעזוב את העיר, ולא מצא העבד את החנוני ויגד זאת לאשתו, ותשכח האשה להגיד מזה לבעלה עד הערב כאשר בא מהכיהמ"ד, ולא מצא אז עת מוכשרת ללכת אל שר האלף עם ספרי החשבונות, כי כבר הגיעה שעה העשירית וינח את הדבר למחרת, וגם בבקר טרם התפלל לה' ובטרם למד פרק משניות לא חפץ ג"כ ללכת אליו, ובין כה שכח את כל הדבר. וחס קבוע היה לו להחנוני ההוא כי מדי יום ביום היתה לו עת קביעות, ללמוד שתי שעות רצופות בביתו בחדר סגור, ואף העסק היותר גדול לא הפריעו שיבטל מלמודו, ובין כה הגיעה העת הקבוע ויבא אל חדרו ויסגור בעדו וישב ללמוד, והשר האלף בראותו כי היהודי עורנו לא בא עם החשבונות, וילך בכבודו אל חנות היהודי, ויאמר אל אשתו שתמחר לקרוא לבעלה כי עוד מעט עליו לעזוב את העיר, ויביא גם ספרי החשבון, וברצונו לברך אותו ברכות הפרידה ולקבל ברכתו, ותמחר האשה אל ביתה ותעמוד אחורי הפתח ותקרא את בעלה שימחר לבוא החנות כי שר האלף בכבודו מחכה עליו בחנותו לעשות עמו חשבון כי עליו לעזוב את העיר, ולא ענה אותה דבר, ותבקש ממנו תחנונים, כי אך הפעם יניח את שיעורו וילך אל חנותו כי השר מחכה עליו, אך הוא לא האזין לדבריה וילמד את שיעורו. בראותה כי לא יענה אותה שבה לחנותה בבושפת פנים ותגד לשר האלף קשט אמרי אמת את החס שעשה בעלה ולא יכול לעזוב עתה את למודו, ע"כ שלח את ברכתו ע"י וגם החשבון תעשה בלעדי אישה. ויתקצף שר האלף מאד, ויאמר לה כי תחיש לקרוא אותי, וכי האם איננו שוה בעינינו לבטל מלמודו על חצי שעה, ויצו אותה לאמר באם שלא ימחר לבוא, אזי מכל המגיע לו לא ישלם פרוטה. נקל להבין את תחנוניה מבעלה בעמדה אחורי הפתח על הדלת ותתחנן קולה ברצו וברחמים ותברך, ותבטח לו כי בעד החצי שעה שיבטל מלמודו עתה תתן לו על חדש ימים שלא תפריעהו מלמודו ולא יבא חנותה, וגם קללות וגדופים לא מנעה ממנו כי יחוס על כסף הרב המגיע, ושר האלף בראותו כי בושש לבוא ויתקצף ויתרגז, וישב על סוסו ויסע, והאשה שבה לחנותה ותבכה על אבדן כספה. ויהי ככלות את שיעורו הקבוע ויבא אל חנותו כדרכו יום יום כאלו לא נעשה עמו דבר, ואנחנו נוכל לעשר את אשר היה בבואו ■ לחניתו, הקולות והגדופים אשר קבל מאשתו, אך הוא ענה אותה בקר רוח ויאמר, מה עשית אם המקרה עצמו קרה כי הייתי מת ומונח בקבר, ושר האלף לא חפץ לשלם את הכסף עד שתביא את

(א) היום קצר, כי כמה המה חיי האדם ולא יספיק ללמוד כל התורה כלה אשר גדולה באיכות כי ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים.

(ב) המלאכה מרובה, תורה שבכתב ותושבע"פ, משנה, הלכה, אגדה, פיר"ם, ומראה לנו את הכתוב בתר"א השאלות ששואלים ביום הדין הלא תסמר בשר אדם, ביום שלמד מקרא, שואלים ממנו מדוע לא למד גם משנה, ואם למד גם משנה מדוע לא למד גמרא, מדרש, ואם למד גם גמרא ומדרש, מדוע לא עסק גם בסתרי תורה, במעשה בראשית, גם במעשה מרכבה, ומדוע לא עסק גם בספר יצירה, וא"כ אחרי כי בימיו הקצרים אי אפשר שילמדו הכל, והעונש בין כה וכה, טוב לו שלא יקבל עליו עול העבודה קשה מעסק התורה כלה.

הפועלים עצלים, המה אברי האף כמאמרם עיר קטנה וגו' אלו אברי הגוף, והוא גשמי, בשעה זו ברצונו לאכול, בשעה זו לישון, בשעה זו לטייל, לנח, בשעה זו לעשו עלי טאבאק, והתורה היא רוחניי, ובלעדי הגוף אי אפשר להעשות העסק הזה, וקשה מאד בפועלים אלה לנסות את עסק הזה.

(ד) והשכר הרבה, ידוע כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כמש"כ היום לעשותם ומחר לקבל שכרם, ושכר הפועלים המה אברי הגוף מוכרח האדם לשלם, לתת להם את אכלם בעתם, ההוצאה מרובה, ואשתו ובניו צועקים ללחם, כאשר שמעתי הלצה מרב אחד, שאמר כאשר יוכיחו אותו מהתנא הלל ע"ה כי אף כי היה עני עב"ז עסק בתורה, וענה כי מה יעשה כי להתנא הלל היתה לו אשה צנועה אשר גם לה היתה די פת חרבה, וקבלה הכל באהבה למען יוכל ללמוד תורה, אבל לא כן אשתו שתמרר חייו וצועקת תמיד הב הב וככל אשר יספוק צרכי ביתו לא תאמר די, והיא תפריעו מלמודו. וכן מצאתי באדר"ג כי הטענה ההיא יוכל אדם לטעון כי אשת הלל אשר בשמה בקרה קבלה הכל באהבה, ואם כן איד יוכל אדם לעסוק בתורה אחרי כי צרכיו מרבים?

(ד) ובעה"ב דוחק, הנה רבו היום הפוקרים בעוה"ר שמכחישים בחיי עוה"ב, ויפתה לו היצר הלא תעמול כל ימי חייך בעד חיי עוה"ב ומי יודע אם ישלמו לך מאומה, אך יש שכר רוחני, והלשון בעה"ב דוחק הוא כנוי סופרים וצ"ל ובעה"ב דחוק והפך הפועל לנפעל, ואלה החמשה טענות שהעמיד התנא בראשונה דברי היצר שלא יקבל עליו עול תורה, כי היום קצר, והמלאכה מרובה, והפועלים עצלים, אלו אברי האדם, והשכר הרבה המה צרכי האדם, ובעה"ב דחוק ומי יודע אם יקבל מאומה בעד עמלו, וע"ז בא התנא בדבריו אחרונים לסתור את פתוי היצר בדברים צודקים. על הטענה א' וב', היום קצר והמלאכה מרובה יאמר לא עליר המלאכה לנמור, האם מחויב אתה להיות בקי בכל הש"ס, עליר רק החיוב ללמוד כפי שכלך וכפי יכולתך, ובנקל תוכל לקבל חלק מהעסק הנדול הזה כי תקבע עתים לתורה, הן אמת ששואלים ביום הדין שאלות רבות, אבל אין הקב"ה בא בטרונא עם בריותיו, האיש שהיה לו פנאי ללמוד בכל יום פרס משניות ולא למד בטח יענש על בטול למוד משניות, אבל לא יענש אשר לא למד סתרי תורה ומעשה מרכבה, והאיש שהיה ביכלתו ללמוד גם דף גמרא בודאי יענש למה לא למד דף גמרא בכל יום, וכן יענש כל איש ואיש לפי מה שהוא ולפי זמנו. וא"כ בטלו הטענות היום קצר והמלאכה מרובה. וכן נמצא בתר"א שהשיב אליהו ז"ל לאיש אחד בשאלו ממנו אם בן תורה הוא והשיב לאו כי לא נתן לו ה' בינה ללמוד, וישאל אליהו ז"ל ממנו על מלאכתו ויאמר כי צייד הוא ע"ש.

ועל הטענה הג' והפועלים עצלים, יאמר ואי אתה בן חורין לתבטל ממנה,

עד שבימיו יהיה קץ לגלות ובא לציון גואל. וזהו שיספר פעם אחת הלכתי בדרך הוא דרך הידועה בדרך הגלות ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלם להתפלל החורבה אחת היא ג"כ החורבה הידועה, אפס לא ידע מזה הסוד כי הוא דבר בלתי אפשר שבימיו תהיה הגאולה, כי גלה לו אליהו ז"ל כי שנות המשיח מתחילים קע"ב שנה אחר החורבן, ומאז מתחיל הקץ של אחישנה כאשר יאמר מפורש במסכת עכו"ם תדב"א שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח וכו', ועד העת ההיא אף אם יצדקו כל ב"י לא הגיעו עוד ימות המשיח והתנא אלהי ר"י ע"ה היה חי בערך שבעים שנה אחר החורבן ואף אם ירבה תפלה הוא ללא הועיל. ע"כ נגלה אליו אליהו ז"ל ונגלה לו מחסור הזה כי הוא דבר בלתי אפשר שיבא משיח בימיו.

ונבאר בדרך הציוור, הנה נביר גדול אשר רק בת יחידה היה לו לקח חתן עלוי גדול ויר"א ושלם ושוקד על התורה, ויתן לו נדוניא כמה אלפים רז"כ ויפסקו לו ארוחת תמיד על שלחנו כל ימי חיו. והחתן ההוא ישב בהתמדה גדולה ועסק בתורה ועבודה יומם ולילה וחותנו הספיק לו כל צרכו בכבוד ואהבה. והוא לא יצא מעולם מקיר העיר וחוצה, ולא ידע הדרך כ"א מביתו לביהמ"ד ויהי לעת זקנת הנביר ויחשב בדעתו הלא לא לעולם יחיה, והנה חתנו ובתו יחידתו אשר ירשו את רכושו, הן הוא איננו יודע עד מה ממסחר וקניו, ואם כל מסחריו ינהל רק ע"י פקידיו, הלא בעת קצרה ילך כל כספו לטמיון, ע"כ אין טוב לפניו כ"א להרגיל את חתנו בעודו בחייו שידע מעט ממסחר, למען יוכל לבוא אל בית מסחרו שעה או שתיים בכל יום לפקח על תהלוכות מסחרו וקנינו. ומסחר הנביר היה לקנות מהאמילש, ויטכס עצה כי ישלח את חתנו להאמילש לקנות סחורה, ובאשר כי איננו יודע עד מה מדרך המסחר, ישלח עמו את אחד מפקידיו הנאמנים, ויתן ע"י סך כמה אלפים כסף לקנות סחורה, ובימים ההם מסילת הברזל עדיין לא היה בארץ, ויקחו בעדו מרכבה רתומה לשני סוסים, וכל צרכי הדרך וגם הפקיד ישב עמו ויסעו צלחה, ויהי בבואם בדרך עוד לא הרחיקו מהעיר, והמרכבה עלתה הרים ירדה בקעות, והאברד אשר מטבעו היה רך וענוג ולא נסה לנסוע מימיו, ויפנה אל הפקיד וישאל ממנו האם מהרה יגיעו למחוז הפצם? וצחק קל עבר על שפתי הפקיד, וינע את ראשו ויאמר אליו: דע בני כי הדרך להאמילש עוד רב מאד, ולא לחנם אמר דוד בתפלתו ענה בדרך כחו, והנני נאלץ להגיד לך מראש את קורות הדרך אשר יכול להיות עד באנו שמה.

הנה כעת השמים יזהירו, ובהיר בשחקים, ויוכל היות כי פתאום יתקדר טוהר השמים, וברקים ורעמים אשר ממראות עיניך תאחזיד פלצות, ותדמה כי חלילה קץ לחייד הגיעו, ע"כ הנני מזהירך שלא תירא ולא תפחד מקול הרעמים והברקים, כי מבלעדי רצון העליון לא יזיקו מאומה, והנה אחריהם גשם שוטף אשר ירטיבו את בגדיך ועד בשרך יגיעו, עד כי בשרך תסמר מקור, גם לזח לא תשים לבך, ודע כי אחרי הגשם יפיצו העננים, ורוח תעבור ותטהרם, וחום צח יבא ויבש את בגדיך ויחם את בשרך, ודע כי את כל אלה עשה אלהים שיראו מלפניו. עוד הנני מזהירך מראש שלא תירא רע, הנה עלינו לעבור דרך כפרים אשר יושביהם הם אכרים עובדי ארמה נסי השכל, וכאשר נקרב אל הכפר כלבים גדולים עזי נפש יצאו לקראתנו ויפלו על המרכבה בקול נבחם וירדפו אחרינו וכמעט המרכבה יעפילו לעלות, ותחשוב כי כמעט חיים יבלעוד. ע"כ דע שלא תפחד מהם ומהמונם ונבחו דים ויחרקו שן וסביב המרכבה

בעלך מקברו, האם הועיל לך תחנוניך את בעלך כי יקום מקברו, כן תחשבי כי בהשתי שעות שהייתי סגור בחדרי הייתי מת, ועליך יש לך לשמוח עתה ולצאת במחול כי החיה בעלך והנהו נצב לפניך. ואלה הדברים יאמרו לנו רז"ל במליצתם אין דברי תורה מתקיים, אי אפשר לקבוע עתים לתורה אלא מי שממית עצמו עליה, כ"י בהגיעה עתו ללמוד יחשוב א"ע כאלו הוא מת בהעת ההוא, או כי הגיעה עתו למות, והמה"מ בא אליו וקורא אותו, האם יועיל תחנוניו שיתן לו זמן שיפנה מכל העסקים, ויסדר את עסקיו, כן יחשוב בעת הקבוע ללמודו, כאלו הוא מת בשעה ההיא ופנוי מכל העסקים. וזהו הכונה ג"כ ואי אתה בן חורין להבטל ממנה, ומוכרח הוא ללמוד בעת הקבוע, אפס העצה הזאת איננה מועלת עוד בשלמות כי ישנם שני אנשים כשנפטרים מעסקיהם קובעים עת ללמודם בכל יום. אמנם אחד בבואו לביהמ"ד משליך מעליו כל הדאגות ומשים לבו רק לתלמודו, ובשתי שעות לומד הוא כמה דף נמרא, והשני מביא את הדאגות עמו, אל ביהמ"ד ובהשתי שעות לומד הוא כ"א חצי דף נמרא או משנה אחת משניות. ע"ז בא התנא ואומר, הלא עליך לדעת אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה כי בכיון עשה ה' שמשלם תמיד שכר כפול בעד המשנה השניה, וכן כסדר כפי החשבון שצוירנו וכעצה שנתן הפקיד אל הגביר שיעשה חוזה עם הפועלים, וכאשר ישים זאת אל לבו האם לא ישתדל להוסיף על למודו למען הרבות השכר.

ועל הטענה הד', והשכר הרבה, ומאין יקח שכר פועלים והוצאות כ"ב אחרי כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ע"ז יאמר ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך, הן אמת כי תוה"ס תאמר היום לעשותם ומחר לקבל שכרם, הוא רק על עיקר הרווח שכר הפעולמ שמור לעוה"ב, אבל צרכי הפועלים שולח ה' לאיש איש לחם חוקו, כמו שיאמרו רז"ל אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב ות"ת כנגד כלם. וכמו שהבטיחה תוה"ס שכר נשמי למי שיעמול על התורה אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה ונתתי גשמיכם. ועל הטענה הא' ובע"ב דוחק, כי יש מכחישים בגמול עוה"ב יאמר ודע שמתן שכרן של צדיקים לע"ל, ועל מי תוכל לבטוח יותר אם על הנביאים חווי יה ועל הצדיקים היודעים על נכון את גמול עוה"ב ורב טוב הצפון ליראי ה' אחר המות, אם על אלה הפוקרים אשר בהפקרא ניחא להו, הלא תוכל להאמין יותר בהנביאים כי שכר עוה"ב הוא אמת. ע"כ גם היה בטוח כי שכר לא יקופח, והיה מהעובדים את ה' והקובעים עתים ללמוד, ותזכה גם אתה לראות בגוועם ה' ולרב טוב הצפון להצדיקים ולהחסידים נעימות בימינו נצח לאורך ימים אמן ואמן.

דרוש ג.

הנה התנא ר"י יספר פעם אחת הלכתי בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבת ירושלם להתפלל ובא אליהו ושמר על הפסח וכו'.

לבאר את הויכוח הזה נבאר ע"פ דרך הכותב בעין יעקב בהרחב ביאור עד סוף המאמר, ונאמר כאשר צפה התנא הקדוש ר"י ע"ה ברוח קדשו איך הגלות יתמשך מאד, ואיך עם ב"י יסבלו צרות רבות ורעות, ויהיו לבזה ולמשיסה להריגה ולשרפה, עלה בדעתי שלא ישקוט ולא ינוח וירבה תפלה בבכי ותחנונים

לִדְּהַתְפַּלֵּל בְּדַרְדֵּר, כִּי זֶה אֵד מַעֲט אֲשֶׁר הַחֲלוֹת לִלְכַּת בְּדַרְדֵּר, וְכֵן תִּקְצֹר נַפְשְׁךָ, וְעַלִּיד רַק הַתְפַּלֵּל בְּדַרְדֵּר לִהְיוֹת מַעֲט אֶת עוֹל הַנְּלוֹת, א"ל מִתִּירָא הֵייתִי שְׂמָא יַפְסְקוּנִי עוֹבְרֵי דְרִכִּים, כִּי בִּאֲמַת רַבִּים הֵמָּה הַקִּיצִים, וְכֵמָּה מִגְּאוֹנֵנוּ אֲשֶׁר חֲשַׁבּוּ אֶת הַקֵּץ, וְכִבְר כִּלְהָ כָּל הַקִּיצִים וְעַדִּיין בֶּן דוֹד לֹא בָא, וְאוֹלָם בִּאֲמַת הַגְּאוֹנִים אֲשֶׁר חֲשַׁבּוּ אֶת הַקֵּץ בִּאֲמַת לֹא שָׁנוּ מַחֲשַׁבּוֹנָם, כִּי עַת פְּקִידָה רָאוּ עֵינָם, וְאִם הִיָּה אֲזִי אֲכַשְׁר דְּרָא הִיָּה הַקֵּץ, אֲדָּ כַּאֲשֶׁר עוֹנֻתִינוּ רַבּוּ וְגַבֵּר הַמַּקְטֵּרֵג נִהְפָּךְ מִפְּקוּדָה לְפְקִידָה, וְהִיתָה אֲזִי עַת צָרָה לִיעֲקֹב כִּידוּעַ וְזִהוּ שְׁהַשִּׁיב ר"י וְא"ל מִתִּירָא הֵייתִי שְׂמָא יַפְסְקוּנִי עוֹבְרֵי דְרִכִּים, הַעוֹבְרִים עַל הַדָּת, וּמִפְּסִיקִים תָּמִיד אֶת הַקֵּץ ע"י עוֹנָם, וּבְכָל פֶּעַם אֲשֶׁר נִדְמָה לַעֲיִנִי בְּצִפְיָתִי בְּרוּחַ קִדְשִׁי אֲשֶׁר שְׁמָה הוּא קֵץ לַחֲשָׁד, וְאִרְאָה כִּי שׂוֹא חֲזִיתִי כִּי עוֹד חֲשָׁד נִזְרָא, וְעִינִי חֲשָׁד עַל כָּל סְבִיבִי, ע"כ הַתְּאֻמָּצִית בְּתַפְלָתִי לִקְרֹב אֶת הַקֵּץ בִּימִי, א"ל הִיָּה לִדְּהַתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצֵרָה, וְהִנֵּה אֱלֹהֵי ז"ל נִלְחָ אֶת אוֹנֵינוּ לְהַבִּיא אֶת הַקֵּץ בִּימֵינוּ הוּא דְּבִרַּב בְּלָתִי אֲפֻשֶׁר, וְיַעֲזֵ לוֹ כִּי יִרְכֶּה בְּתַפְלָה שְׂיוֹקְצֵר ה' אֶת אוֹרֵךְ הַלֵּילָה, אֲבָל לֹא לְהַבִּיא הַגְּאוֹלָה בִּימֵינוּ, א"ל בְּנֵי מָה קוֹל שְׁמַעַת בַּחוּרְבָּה זֶה, וְכו' א"ל וְכו' לֹא שַׁעָה זֶה בְּלִבְדִּי כִּד אֵלָּא שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים בְּיוֹם כִּד וְלֹא עוֹד אֵלָּא בְּשַׁעָה שִׁישְׁרָאֵל מִתְּכַנְסִים לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת וְעוֹנִין אֲמֹן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּה מְבֹרָךְ הַקֵּב"ה מִנְּעֻנֵעַ בְּרָאשׁוֹ וְאוֹמֵר אֲשֶׁרִי הַמֶּלֶךְ שְׁמַקְלִסִין אוֹתוֹ בְּבִיתוֹ כִּד וְכו' לְהַבִּין ע"פ הַפֶּשֶׁט מִדּוּעַ יִגְדֵּל הַשִּׁבְחָה הַזֶּה שֶׁל אֲמֹן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּה, עַד כִּי כִּי כְּבִיכּוֹל הַבּוֹי"ת שְׁמוֹ מִקְבֵּל עוֹנֵג רַב יוֹתֵר מִשְׁאֵר תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל? יוֹתֵר מִי"ח בְּרִכּוֹת שְׁתַּקְנוּ אֲנָשִׁי כְּנֵה"ג?

וְנֹאמֵר בּוֹה, הִנֵּה כָּל אֲנָשִׁי חֵיל הַמֶּלֶךְ עוֹבְדִים עֲבוֹדָתָם בְּאִמּוּנָה, וְעַכ"ז יֵשׁ עוֹבֵד מִירָאָה, וְיֵשׁ עוֹבֵד מֵאַהֲבָה, וּבַעַת עֲבוֹדָתָם לֹא נוֹכַל לְהַכִּיר בְּמֵאוּמָה הַחֲפִרֶשׁ בִּינֵיהֶם, וְאֵד מִתִּי נוֹכַל לְהַכִּיר וּלְדַעַת מִי הוּא הַעוֹבֵד מִירָאָה וּמִי הוּא הַעוֹבֵד מֵאַהֲבָה, הוּא רַק בַּעַת אֲשֶׁר נָטַל עֲלֵיהֶם לִלְכַּת לְעַבֹּד לְצִבְאָה, וְיִתְבַּרְכוּ בְּרִכַּת הַפְּרִידָה, עַם ב"ב אֲשֶׁתָם וּפְרִי בִטְנָם, הָאִישׁ הַעוֹבֵד מִירָאָה, וּבַע"כ הוֹלֵךְ הוּא לְעַבֹּדֵת הַמֶּלֶךְ, אֲזִי בְּבִרְכַּת הַפְּרִידָה עֵינָיו תִּרְדְּנָה דְּמַעָה מֵאִין הַפּוֹטוּת, וְיִפּוֹל עַל צוּאָרֵי אֲשֶׁתוֹ וּבְנָיו וְיִבְק מֵרָה אֲנֵה אַעֲזֹב אֶתְכֶם מִחֲמַדִּי עֵינִי, וְמָה גַם בַּעַת מִלְחָמָה וְיֹאמֵר מִי יוֹדֵעַ אִם עוֹד אִרְאָה אֶת פְּנִיכֶם עוֹד פֶּעַם, וְכַאֲשֶׁר לְטַבַּח יוֹבֵל הוֹלֵךְ הוּא לְצִבְאָה, אוֹת הוּא כִּי עוֹבֵד הוּא מִירָאָה אֲבָל בִּאֵם בַּעַת בְּרִכַּת הַפְּרִידָה הוּא שְׂמָח, וְהוֹלֵךְ הוּא לְעַבֹּדֵת הַמֶּלֶךְ בְּלֵב שְׂמָח, וּמִנַּחֵם אֶת אֲשֶׁתוֹ וּבְנָיו, וְיֹאמֵר אֱלֹהֵם, הֲלֹא חוֹבְתִי לִלְכַּת לְצִבְאָה לְהִנּוּ בְּעַד אֶרֶץ מוֹלַדְתִּי וְאַהֲבַת מִלְכִּי וְאֶדְרוֹנִי, וְעַתָּה לֹא עַת לְדֹאוּג בְּעַד אֲשֶׁתִּי וּבְנֵי, אוֹת הוּא כִּי עוֹבֵד הוּא מֵאַהֲבָה וְכִי אַהֲבַת אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ וְאַהֲבַת מִלְכוֹ גְּבִרָה עַל אַהֲבַת אֲשֶׁתוֹ וּבְנָיו, וְכֵן בַּעַת הַמִּלְחָמָה כַּאֲשֶׁר נָפַל צִבְאָה רַב, וְקוֹרָאִים אֲזִי חֵיל חֲדָשׁ לְמַלְאוֹת אֶת הַלְּנִינּוֹת הֲלֹא בַּעַת הֵיָּהּ קוֹרָאִים גַּם אֲנָשִׁי הַצִּבְאָה אֲשֶׁר כִּבְר גִּמְרוּ אֶת חוֹקָם וְאַלֶּה אֲשֶׁר תַּעֲוֹדוֹת בִּידָם וְיִקְרָה אֲזִי כִּי בְּגִדוֹד אֶחָד יַעֲבֹד אֵב וּבֶן יַחַד אֶחָד וְאֲחִיו גַּם אֲזִי נוֹכַל לְהַכִּיר אִם עוֹבֵד הוּא מִירָאָה אוֹ מֵאַהֲבָה, בַּעַת כִּי יִרְאָה אֶת אֲבִיו אוֹ אֶת אֲבִיו בְּגִדוֹד יִפּוֹל עַל צוּאָרוֹ וְיִבְכֶּה מֵרָה אוֹי אֲבִי אוֹי אַחִי, מִי הַבִּיאכֶם הַלּוֹם, לֹא דִי שְׁהוּא לְבָדוּ לֹא יִרְאָה עוֹד אֶת בִּיתוֹ, וְעוֹד הוֹסִיפוּ עַל חֲלָלֵיהֶם, וְעוֹד דְּבָרִים כְּמוֹ אֵלֶּה, אוֹת הוּא כִּי עוֹבֵד הוּא מִירָאָה.

אֲבָל בְּיוֹם בַּעַת שְׂרֹוּאָה אֶת אֲבִיו וְאֶת אֲחִיו יִפּוֹל עַל צוּאָרָם וְיִשְׂמַח לְקִרְאָתָם, וְכֵן יֹאמֵר בְּרוּךְ ה' כִּי בִּאתֶם גַּם אִתְּם הַלּוֹם, הִנֵּה אֲנַחְנוּ עִפִּים וְיֹגְעִים, וְעַתָּה בְּחֵיל חֲדָשׁ נַחֲלִיף כַּח, אֵל תִּדְּאֵנוּ מֵאוּמָה כִּי עֲלִינוּ לְחַרָף אֶת נַפְשָׁנוּ בְּעַד מִלְּכָנוּ

ירסרו, אבל אותנו לא יעשו מאומה, גם דע כי בכואנו אל הכפר, והנה ילדי הכפר ערומים ויחפים גם המה ירדפו אחרי המרכבה ויקראו מלא אחרינו ויש אשר גם יעפרו בעפר, ולפעמים ידו גם אבן בנו ויצעקו בכל כחם יהודי, יהודי, אל תשום אליהם לב, ותזכור כי בלא בינה ודעת המה, ערומים ויחפים יצעקו עד כי נחר גרונם ויחדלו, כאשר נבוא אל בית המלון להנפש, תמצא שמה הבית כלו מלא הוא מאכרי הכפר שכורי יין, והבית מלא עשן, גם המה כאשר יביטו עליך, וינעו אחריד ראש וילעגו עליך, גם להם אל תשים אל לבך ולהבליהם, כי עליך לדעת כי עם הדומה לחמור המה, גם נבוא אל בית המלון ללון, והבית יהיה מלא אנשים אשר שכבו שמה לאורך ולרוחב הבית ברוחה ואתה תהיה עיף ויגע ותחפש איזה פנה להניח את ראשך וצר יהיה לך המקום, ועוד מקרים כאלה.

חתן הנביר בשמעו דברי הפקיד רעה אחזתו ועצמותיו רחפו ממקור, ויאמר: אהה! מי יודע אם יהיה בכחי לסבול כל אלה עד בואי אל מחוז חפצי, אם ח"ו לא יקרני אסון בדרך, אמנם כאשר פתר לו הפקיד כן, היה, עד כי גם האברך הרה והענוג התרגל מעט מעט לכל הפחדים האלה, ויט שכמו לסבול עד כי לא עשו עוד עליו המעשים האלה שום התפעלות בנפשו, וישב בדרך וידום, ובראותו את אורד הנסיעה כי יעבר יום ויאת לילה, ואל מקומו לא הגיעו עד כמעט אמר נואש ויחשב מי יודע אם יגיעו למחוז חפצם לנצח ויחדל אף לשאול את הפקיד אם קרובים הם אל העיר, ויהיה כאשר הקריבו אל האלמיש ויאמר אליו הפקיד, בנפש צהלה עתה תוכל לאשול בפה מלא אם קרובים אנחנו אל מחוז חפצנו, די כי בעוד שתי שעות בטרם יבוא השמש נבוא העירה, שמה תנפש מעמל הדרך, שמה תמצא מרנוע, שמה ידעו להוקיר ערך, ויקבלו אותך בכבוד גדול.

כציור הזה היה עם התנא אלהי ר"י ע"ה, שיספר פעם אחת הלכתי בדרך, עוד לא הרחיק בדרך, וישא עיניו צופה ומביט ברוח קדשו מתי יהיה קץ להדחק הארוכה הזאת, ויראו והנה יער גדול ועצים גבוהים סבוכים ואחוזים זה בזה, ודרך חשך וחלקלקות מסביב, וחושך נורא מלמעלה, והנה הוא צופה אולי יראה קץ העיר, והנה נדמה לעיניו כי שם לא רחוק יתום היער, ושמה לפאת מזרח החל עמוד השחר לזרוח וכאשר יגיע שמה יהיה קץ להחשך, וישא עיניו להביט ברוח קדשו עוד פעם, וירא כי לא ראה נכונה, כי משם והלאה יחל להשתרע יער גדול ונורא מחדש וחשך נורא על כל סביבו, ואור מתעה ראו עיניו כדמות עמוד השחר, ויקו לאור ואין, ויצעק מנהמת לבו אהה! ה' אלהים עד מתי יארד חשכת הלילה, עד מתי לא יפוצו ענני חשך אלה אשר תראינה עיני? כאשר יאמר ע"ז ישעיהו הנביא ע"ה אמר שומר הוא השומר לבוקר, הצדיק המצפת לגאולה ישראל, אהה! הנה אנא בקר נדמה לו כי אתא בקר ועוד מעט זורח שמש ישראל, אבל אהה! מעה בחשבוננו כי וגם לילה לילה ארוכה בלי קץ ותכלית, ויאמר הנביא את תבעיון ביו שבו אתיו, כי לזכות באמת לקץ של אחישנה, ולקרב את הבוקר, תלוי רק בבקשה ותפלה ותשובה, וכל עוד שלא ישובו לה', רק לה' לבדו יודע עד מתי יארד חשכת הלילה, והנה התנא הקדוש ר' יוסי ע"ה בראותו כל אלה, אמר אני מי יקום יעקב בכל הצרות האלה ובאורד הגלות, ע"כ הפציר בתפלה ובתחנונים, למחר את הקץ בימיו, והנה אליהו ז"ל נתארה לפניו ויגלה לו את הסוד כי הוא דבר בלתי אפשר אשר בימיו יהיה הנאולה כי עוד לא התחילו ימות המשיח, וישאל ממנו בני מפני מה נכנסת לחורבה זו, א"ל היה

ג"כ כמו עתה לאסוף לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כי הלא אז ארץ זבת חלב ודבש הנחלתך והיית על כל טוב בהיכלי אביר. הנה הנביא ירמיהו ע"ה יאמר בנבואתו, הנה קול כחולץ שמעתי צרה מכבירה קול בת ציון תתיפח תפרש כפיה אוי נא לי כי עיפה נפשי להורגים. והכתובים האלה אין להם ביאור, מתחלה שמע קול כחולץ, ואח"כ צירי יולדה, והטה אז אזנו ושמע כי הוא קול בת ציון אשר תפרש כפיה ותאמר אוי נא לי כי עיפה נפשי להורגים, מי המה ההורגים? ולבאר הכתובים האלה אטה למשל אזני, הנה גביר אחד אשר ראה חיים עם אשתו אשר אהב, וכבר עברו כמה שנים אחר חתונתם ולא נפקרו עוד בילה, ויתפלל תמיד לה' כי יתן הריון לאשתו, וה' שמע בקולו ותהר אשתו. הלא נוכל לשער את שמחתם, ויקוו על היום שיזכו לראות בן קיימא. והנה בעת לדתה נהפכו עליה ציריה ותקש בלדתה מאד, ויקראו לכל הפראפעסארים היותר גדולים להצילה מרעתה, והנה הרופא, היותר גדול קרא את הבעל אל חדר מיוחד ויגלה את אזנו ממצב אשתו כי הסכנה מרחפת על האשה, ואין במה להצילה כי אם בזה שיחתכו את הולד במעיה לאברים ולהוציאו אברים, ושואל ממנו לחוות לו דעתו במה יברור אם ברצונו כי יחיה הולד נאלץ לקנות את חייו בחיי אשתו, ואם בוחר הוא בחיי אשתו, נאלץ הוא להמית את הולד ולהוציאו אברים. והי כשמוע הבעל דברי הפראפעסאר ויצעק צעקה גדולה ומרה, אוי נא לי על אשתי, אוי נא לי כי יחתכו אותו לאברים. ע"ז אמ' אל הרופא בקול בוכים לו אשתי תחי אוי לי כי יחתכו אוו לאברים. עכ"ז אמר אל הרופא בקול בוכים לו אשתי תחי לפני, ויתן הרשיון להוציא את הולד לאברים, והמבכרת בשמעה את קול הבכיה ותבן את אשר עמדה, ותשאל להגיד לה מה זאת, ויגש הרופא לפני מטתה ויגלה גם לה קשט אמרי אמת יען כי ענוגה ורכה היא, והבן אשר במעיה הנהו ילד בריא וגדול, ולא תוכל מלט. על כן למען חייה אין ברירה אחרת כי אם להוציאו לאברים. והי כשמעה דברי הפראפעסאר, ותאמר אליו שלא תתן לעשות כזאת לפרי בטנה להמיתו בחייו, ויגלה הרופא את אזנה מהסכנה המרחפת עליה, כי לא תוכל להמליט את הבן, אם לא תקנה את חייו במותה, ותאמר אליו ה' כטוב בעיניו יעשה, והיא לא תחפוז לקנות חייה בחיי בנה, ויאמר הרופא לפניו כי עודנה צעירה לימים ועוד לא שבעה נפשה בחיים ולמען בעלה אשר אוהב אותה כנפשו תבחר בחיים, ויבטיחה נאמנה כי כאשר יוציאו את הולד לאברים לא תקרה לה כל אסון ותשאר בחיים, וידבר על לבה כי אין הולד שוה כי תמסור למות נפשה אף כי עוד לא ראתה את תמונתו. והמבכרת השיבה אמריה אליו כי אחרת תחשב. הן הלא לא לעולם תחיה, ומה תכלית האדם בחייו הלא רק להשאיר אחריו שם ושארית, וכזה לא מות הוא, וזאת יודעת כי כאשר יעשו לה נתוח לא תלך עוד לעולם והאיש בלא בנים כמת נחשב הוא, על כן כאשר בין כה ובין כה ב תתמותה היא, לזאת החליטה בדעתה כי יקר בעיניה המות עתה, אם אך כי ישאר אחריה בן קיימא.

לתאר את היללות והצעקות אשר בביתה, כל בן דעת יבין מנפשו, והנה גם היא כאשר הרגישה בנפשה כי רגעי חייה הוצצו, ועוד מעט ואיננה, הראה את באי ביתה שיגשו לפני מטתה ותאמר אליהם הנה קרב קצה למות ונפשה יודעת את אשר יהיה עמדה ביום המחרת כי תשכב על אדמה על מצע תבן. והסופדים יספידו עליה מספר מר, ויספרו שכחה אחריה כמנהג אמעריקא לאמר הספרים על כל מת כי נאבד אם ליתומים, ואם רחמניה לאלמנות ולאביונים וכו', ורבים ילון אותה, עד גבול קברה ועל כתף ישאווה. אולם כלם ישובו לביתם

האהוב ובעד ארצנו וב"ה נעשה חיל, ויקר לנו המותה בשדה סטל, אם כי נשגב ונתעורר נגד צרינו, אות הוא כי עובד מאהבה, וגם האות הזה הוא בישראל בשעה שישראל מתכנסים לבתי כנסיות ובתי מדרשות ועונין (מלשון הרמת קול) אמן יהא שמיה רבא מברך, ולא יבקשו על נפשם ועל נפש ב"ב אשר לזה יחסר פרנסה, לזה בריאת הגוף, ועוזבים צרכי גופם ומבקשים רק על חלול ה' בגולה ועל ארץ מולדתם כי יתגדל ויתקדש שמיה רבא, ואף אם כל התפלה התפלל שלא בכונה, אבל את האמן יהא שמיה רבא עונה הוא בכונה, ע"כ כביכול מקבל מזה ענג יותר גדול מכל התפלות, אות הוא כי עוד לא כבה מקרב לבם אהבת ארץ מולדתם, ויאמר אשרי המלך שמקלסים אותו כד, אשרי לו להמלך שיש לו אנשי חיל כאלה האוהבים את מלכם יותר מגופם, מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם, הכונה בזה דומה ממש לאחד שנוכח לו בן יחיד לעת זקנתו והיה חביב עליו ביותר, אבל כאשר גדל הבן ההוא, היה בן מומר, וכאשר התגדל התחבר לאיש בליעל ועשה מעשים רעים לבושת אבותיו, וכל תוכחת אביו אליו במקל נועם ובשבט מוסר היה ללא הועיל, ומרעה אל רעה יצא, ומרוב הבושה שהיה לו שחת את רחמיו ויפשוט מעליו את בגדיו ויגרשהו מביתו ומעירו, והבן ההוא היה נורד מעיר לעיר. והנה פעם עבר נער אחד דרך עיר מגורו של האב הזקן ויסר אל ביתו. ויאמר אליו כי יכול להגיד לו משלום בנו ומעשהו, ויהי בשמעו שם בנו כלמה כסתה פניו, בחשבו כי בטח ראה אותו בנודד אסורים אסור בזיקים, ויוסף הנער לדבר כי גם מכתב שלח ע"י, וגם הראש הישיבה מעיר פלוגית אשר בנו לומר שמה שלח ג"כ מכתב ע"י להגיד עליו ישרו והתמדתו הרבה, כשמוע האב דברי הנער ויפג לבו כי לא האמין לו, והנער מספר לפניו לתומו כי בנו לומר בהישיבה שלמד הוא, וכי הוא שמה בחיר הישיבה ומתמיד מאין כמוהו, וימסור לו את המכתבים, ויקרא את מכתב ראש הישיבה המעיד על בנו שהוא שקרן גדול וירא ה' וכמעט כל ו' חלקי הש"ס שגורים על פיו ויקר הוא בעיני עד מאד. ואח"כ קרא את מכתב בנו המבקש סליחה ממנו שיסלח לו על חטאת נעוריו, וכי חרפה כסתה פניו לשוב לביתו, ועד שלא יהיה בקי בש"ס נדר נדר גדל ללח' שלא ישוב לביתו, ומספר לפניו מכל אשר קרהו עד שבא עד הלום. האם נוכל לשער את שמחת אב הזקן ודמעות שמחה תדמענה עיניו, אפשר שנשמע גם את הדברים היוצאים מפי האב הזקן, אהה בני יחידי כמה סבלת, וכמה מכות הכוד, וכמה פעמים מביתי גרשתיך, וכמה רעב וקור סבלת, עד כי נתת אל לבך להתיצב על דרך טוב, וגם עתה עוד לא נפל חלקך בנעימים, הלא משכבך על ספסל הישיבה, ויציע תבן תחתיד, ומאכלך בבית איש יומי אהה בני הלא אתה בעצמך גרמת לך כי אביך שחת רחמיו מבנו יחידו ויגרשוך מביתו ערום ויחף, אם לו למדת בבית אביך אף חלק עשירי כמו עתה, הלא היית על שלחן אביך ומעדינים האכלתיך ומשכבך היה תחת כרים וכסתות, אהה בני בני. את החזיון הזה יציירו לנו רז"ל דברי אבינו שבשמים כביכול, כי בשעה שישראל עושים נחת רוח להקב"ה במעשים הטובים יאמר מה לו לאב שהגלה את בניו אהה בני בכורי ישראל, כמה מעשים מכוערים עשית עד כי גרמת במעשיך כי שחתי רחמי ממך והגליתי אותך מארצי להיות נורד בגולה ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם, אוי לו לבן שהיה גדל בבית אביו על כל טוב, ועתה הוא גולה, ומן גוי אל גוי יגרשוהו, ומאכלו מתמצית השפע כידוע, ומי עשה לך כל זאת אם לא אתה בעצמך, כי אם בהיותך בבית אביך אם עשית אז

בחיים, כי בנים כמו הוא לא יהיה לה עוד, ומה עשה הקב"ה ויצאת אש בציון ושפך חמתו על עצים ואבנים, ויקח את האם מעל הבנים ועי"ז נשארו הבנים בחיים.

וזהו מאמרם בשעה ששרף הקב"ה את הביהמ"ק מצא לאברהם, א"ל מה לידירי בביתי, א"ל בני היכן הם, א"ל חטאו וגלו. ע"פ המשל הזה, כי כאשר שרף הקב"ה את הביהמ"ק מצא לאברהם אוהבו וינחם אותו, ויאמר לו שלא וירא רע כי מה לידירי את אשר חפצתי לעשות עם בני הידירים החלפתי בביתי החרבתי את ביתי, א"ל א"כ רבש"ע בני היכן הם? מדוע זה לא השארת את בני, א"ל חטאו וגלו, כי גם עכשיו חשבתי אותם למזידים ונתחייבו ח"ו כליון, ובזה ששרפתי את המקדש יחשב להם מעתה לשונג ויתכפרו בגלות אפס זאת בקשה מאתנו אמנו ציון, בני אהובי שימו זאת אל לבכם כי למענכם הייתי למאכלת אש, ובחרתי במות למען חייכם, ע"כ ירושלם תעלה על לבבכם תמיד, וזכרו תמיד את היום המר והנמהר, יום אשר כל מחמדיכם על עפר נחת, ובמה תקימו את אמכם מעפרה כי תחזקו את עמוד התורה והצדקה, וזכרו על מה אברה הארץ על אשר עזבו את תורתו, ועי"ז תזכו לחזות מלך ביפיו וציון על תלה תבנה.

והנה בימים מלפנים היתה אהבת ירושלם בוערת בלב בניה, וביום שמחתם העלו את ירושלם על לבכם, וכה היתה אהבת ירושלם תקועה בקרב לבם, עד כי פרה אשר איש ישראל בעת ברכו ברכת המזון ובנה ירושלם עיר הקודש וכו' מרוב אהבת ירושלם ומרוב הצער, והסכין היה מונח לפניו על השלחן ויקח את הסכין ויתקעהו בלבו, ולזכר המעשה אסרו לנו קדמונינו להניח סכין מנולה בעת ברכת המזון. וכאשר הגיעו השלשה שבועות הנקראים בין המצרים היו פונים מעסקיהם והחלו להתאבל על חרבן ירושלם, וכאשר הגיע היארצייט של אמנו, כמה דמעות שפכו אז עינם, וישבו על הארץ כל הלילה, וכל היום לא הסתירו דעתם מאבלות מהיום המר הזה אשר בו נגדע קרן ישראל.

והנה מעט מעט כבתה אהבת אמנו מלבבנו, עד כי גם היארצייט לא נשמור כדת ולא יעשה רושם בלבנו, ויקצף עלינו אבינו שבשמים, ויחל להעיק אותנו. ע"כ אחי לא נעשה כבן הכסל אשר לא ישים אל לבו את קצף אביו ולא ידע במה לשכר את חמתו, הבה נחזק את עמוד התורה, ועי"ז נזכה לראות בבנין ירושלם ולתשועת עולמים.

ואת הציור הזה יצייר לנו ירמיהו ע"ה אשר חזה ברוח קדשו איך אמנו ציון מבקשת מה' לתת כפר נפשה בעד בניה ויאמר, הנה קול כחולה שמעתי, בתחלה נשמע לאזני קול כחולה, ואח"כ שמעה אזני צירה כמבכירה כמו מבכירה נהפכה בציריה, וכאשר הסיתי את אזני שמעתי, קול בת ציון, הוא אשר תתיפח תפרש כפיה, ומתחננת על בניה אוי נא לי כי עיפה נפשי להורגים מוטב שיעשו הכליון בי מאשר יעשו להורגים אלו בני. ועי"ז יאמר הנביא ישעיהו ע"ה ציון כמשפט תפדה, אמנו ציון מגעת לה ע"פ משפט לפדות כי היא לא חטאה מאומה, ושביה בצדקה, אפס לבניה ע"י צדקה אשר יעשו ועי"ז חזק קרן התורה, יזכו לגאולה בב"א, וכה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות והיה ה' ביום ההוא אחד ושמו אחד בב"א.

ורק היא לברה תשאר בארץ תחתית. והזמן אשר הוא משכח הכל ישכח **ו** אותה ולא יפקרו ולא יעלו אותה על לבם. על כן מבקשת מאתם כי זאת חסדם אשר יעשו עמדה, כי ישבעו לה שבועות אמונים בטרם תמות, הנה הילד הנולד לא ידע אף כי היה לו אם רחמניה אשר הקריבה לשחת נפשה במבחר עלומיה בעבורו, ע"כ כאשר ינדל הילד יעשו עמה את החסד הזה כי יבילוהו אל גדיש קברה, להראות לו מקום קברה כי תחת הגל הזה מצאה אמו מנוח, ותספרו לפני מותה, כי זאת חסדו אשר יעשה עם אמו הצעירה, כי ישים אל לבו תמיד. לפניו מאהבת אמו אליו אשר בעבורו בחרה במות בימי נעוריה, ע"כ צותה כי רק בעבור זאת הקרבתי למתים נפשי למען להשאר אחרי זכר ושארית. ועי"ז לא אמות לנצח, ע"כ יראה להיות יהודי נאמן לדתו וילך בדרך טובים. ואת היארציים של אמו ישמור מאד, וביום היארציים שלה ישבו עשרה לומדים שילמדו משניות בעבור נשמתה, ועי"ז תשכב במנוחה נופה בקבר ונשמתה בצרור החיים, וכהתימה לצו תלביטה נהפכה בציריה ותמת, והשכנים שמרו פקודתה ושבועתם. וכאשר נדל הבן ויובילו אותו אל קבר אמו ויספרו לפניו מכל אשר צותה לפני מותה, ואת גורל אהבתה אליו, עד כי קנה את חייו בחיי אמו. ויהי כשמוע הנער מכל אשר קרה לאמו נפל על קברה, ויבך בכי גדול. וכל השנה לא מש זכר אמו מלבו, וכאשר הגיעו הימים הקרובים אל היארציים עזב את עסקיו והכין את עצמו אל יום המר ההוא, יום היארציים, והיום ההוא היה יום חשך בערו. וכאשר ירד בפעם הראשון לפני התיבה להתפלל ערבית הוריד דמעות רבים, וכמה פעמים התעלה, ויושב מנין שלם שילמדו משניות בעבור נשמת אמו, וגם הוא ישב כל הלילה ולמד משניות. וכל היום לא יצא מפתח ביהמ"ד, ופלני מים ירדו עיניו על זכר אמו הצעירה שנקטפה בימי עלומיה.

והנה בהמשך הימים כאשר הורגל בהיארציותו, אם כי זכר אמו עלת איזה מעם על לבו, אבל הזכר לא עשה עוד התפעלות בלבו, להתרגש לשמה ולזכרה. ולא עשה עוד הכנות ימים אחדים לפני היארציותו, וביום היארציות התפלל לפני התיבה בלי כל רגשות הנפש, ולא שכר עוד מנין שילמדו משניות לזכר נשמתה, ותיכף אחר התפלה פנה לעסקיו, וכה כבה זיק אהבתו לאמו הצעירה אשר הקריבה לשחת נפשה בערו, ויחר אף אביו על אי אמוז הבן לאמו הרחמניה, ויחל להעיק אותו ולהסתיר פניו ממנו. ואם הבן הוא חכם ישים אל לבו הנסבה מדוע יצא עליו הקצף מאת אביו, ויחל מחדש לשמור צוואת אמו לעשות נחת רוח לנשמתה, ואם הוא בן לא חכם לא ישים אל לבו גם לזאת.

והנמשל, הנה אנחנו נקראים בנים למקום בני בכורי ישראל, אשר בחר בנו מכל העמים עכו"ם וכאשר עונותינו כי רבו, וחטאינו כי עצמו, ובאי בנים ער המשבר ויצאה הגזרה אם ח"ו לעשות כלה אתם ולא ישאר מהם שריד ופליט, וירושלם, והמקדש לשרפת אש, וע"י אבדן מחמדנו יוכלו הבנים להשאר בחיים, והבורא ת"ש אשר שניהם יקרים בעיני אבינו שבשמים אמר אז קלוני מראשי כביכול מר לי מר משניהם אם אשחית את האם וציון חרב תחרב, כביכול קלני מראשי אין לי מקום להניח עליו את ראשי, כי גם ירושלים שלמעלה וביהמ"ק חרבים ושוממים יהיו עד יום פקדי אותם, ואם ח"ו אשחית את הבנים כביכול קלני מזרועי, כי עם מי אשתעשע ואקח על זרועי. וכאשר שמעה אמנו ציון הגזרה, והנה קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה ומה בקשה אז מה' כי באות נפשה תתן כעפר נפשה תחת בניה, אם אך כי ישאר בנה בכורה ישראל

הארץ ארצה ותמת, ותשב הצפור לארצה במפח נפש ולא חפצה להראיב נפש המזמר ממות אחותו. והנה נקרה כי עברה הפצור לפני הלון המזמר, ובראותו אותה קראה אליו, ושאל ממנה להניד לו אם שמרה הבטחתה אליו, ותאנה הצפור ותדום, ויבקש ממנה המזמר להניד לו אמרי אמת מדוע תאנה, ותספר להמזמר מכל אשר קרה לאחותו כי מתה מהבשורה הפתאומית, והמזמר בשמעו כי מתה עליו אחותו, החריש ולא דבר מאומה ויחשב מזימות ויאמר אל לבו, אחותי לא מתה, היה היא ותחי לנצח, אך זאת היא עצה ותושיה לא שערה כל בני. ויהי ממחרת וימצאו בבית המלך את המזמר עצוב רוח וראשו כפוף ולא ישמיע את הוד קולו ואוכל לא בא אל פיו, ויבינו כי חולה הנהו, ולימים אחדים מצאו אותו מת בכלובו, ויקחו את המזמר וישליכוהו החוצה והמזמר בראותו כי חפשי הוא, וירם את כנפיו בכל כחו להמריא במרום ויעף השמימה ויאמר. אורד ה' אשר הצלחת בידי את העצה אשר שלחת אלי אחותי.

והדברים האלה יאמר המדרש אתה הרכבת אנוש מראש מגויה שפלה סכלה ורוח יקרה יודעת בינינו מה טוב, אצילה מכבוד העולה הוא למעלה, אתה עשית לנו את הנפש הזאת גנובת היכלי מלך שכונה באהלים עליונים ועתה מתגוררת בארץ, זאת שושנת עמקים, זאת כבודה בת מלך פנמיה תזכור יקר משפחתה ולא ידעה מי הביא הלום וכו', לבי לבי זכור בוראך הפקיד בידך רוח נדיבה כגר בארץ, נאספת לביתך כאורח בחקיד נסתה ללון, ומדי היותה במאסר בית אפל נושאת עינה, למקום אשר לקוחה משם, והיא כמו הצפור הנלכדת קשורה בידי הפתי היונק תביט המון צפרים עפות מימינה ומשמאלה, יעופפו כקניהם וכו', וימליץ שם כי ישים האדם אל לבו מקור מחצבתו ויזכור כי בן תמותה הנהו ולא ישחית את הפקדון אשר הפקד בידי ובוה יחיה לנצח, כעצת הצפור אשר רק בזה ינצל המזמר מהכלוב כי ימית א"ע.

וזאת היא תשובת חכמי הנגב לאלכסנדר מוקדון אשר כל העולם כלו לא היה די לפניו, הרוצה שיחיה ימית את עצמו, כי ישים את המות לנגד עיניו. עי"ז ינצל מקנאה תאוה וכבוד ויחיה לנצח ולא ימות לשחת. ועי"ז צועק הנביא ישעיהו ע"ה קו לקו זער שם זעיר שם.

ולבוא לבאור הכתובים נאמר ציור קטן: באחת הערים הגדולות נמצא בחנו גדול ונקרא גן המלך, והגן ההוא היה מוקף גדר אבנים גבוה מאד מסביב למען לא יוכל לבוא אל תוכו כל איש, ושער הגן היה סגור על מסגר ושומרי המלך שלופי חרב עמדו על המשמר, ומיראתם פן ימצא איש אשר ישים את נפשו בכפו ויטפס על הגדר לבוא אל תוכו, ע"כ לתוקף השמירה חפרו תעלה בתוכו מסביב, ואחר התעלה היה עוד גדר אבנים גבוה יותר מהראשון. הלא דעת לנכון נקל כי כל העובר אצל הגן הזה ויראה בעיניו את השמירות שעשו אל הגן ויחשוב בלבו שלא לחנם עשו שמירות כאלה כי בטח נמצא בהגן אילנות ועצי פרי. והנה איש עשיר אחד שחד את השומרים בא אל מבוקשו ויתנהו לבוא אל תוכו. אפס מה גדלה מכובתו בבואו אל תוכו פנימה, מה השתומם לבו בקרבו בראותו כי הגן ריק מכל עץ פרי, והוא מלא קוצים וברקנים, והיה כאיש משוגע.

כדברים האלה יצייר לנו הנביא, הנה אנחנו נקראים כרם ה' כאשר ישיר שיר לירידו כרם וכו', וה' נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נמנע בתוכנו והקיו אותנו בתורה במצות וחוקים וכאשר בעוה"ר שומרים אנחנו רק את הגדרים והכרם נשאר שמיר ושית, עלינו לשבות את השבת ולהכין הכל מערב שבת. יתוכו לאורד ימים אמן ואמן.

דרוש ד.

מה שאמרתי ללידיעם אויקזילערי מיטינג

במסכת תמיד, הרוצה שיחיה מה יעשה, חשיבו ימית את עצמו, ושא
עוד הרוצה שימות מה יעשה, וישיבו אותו ותיה את עצמו.

ע"פ משל שנמצא במדרש קהלת על פסוק שמח בחור בילדתו וגו', א"ר
לוני לעוף שהיה חבו שבכלוב בא עוף אחד ועמד לו על גבו, וא"ל אשריד מה
מזונתיד מצוין לך, א"ל ביש נדא וממיע מזלא למזונותי את מסתכל ולחבושי
לית את סקיר, דלמחר נפקין ונכסין לי כר, ודע כי על כל אלה יביאד אלהים
במשפט, ואנחנו לצורך דרושנו נרחיב את המשל:

בארמון המלך היה תלוי על החלון שהיה פתוח לנו המלך כלוב זהב ובו
צפור המזמר, והנה צפורי שמים שמעו מרחוק קול אחד מאחיהם ישורר בחלון.
ויעופו אל החלון ויעמדו מרחוק ויראו את המזמר אשר יזמר בקול נעים, והנה
הוא בכלוב שכלו זהב, ובו מכל מיני מאכל אשר יאכל, ומים קרים הכל בכלי
זהב, ויקנאו הצפרים להזמר ויאמרו אליו, מה נעים גורלך וטוב חלקך שנפל
לך בנעימים, הנה ביתך זהב ובתוכו מכל מיני מאכל ומשקה להשיב את
נפשך, ולא תדע מקור ורעב וצמא, לחמד נתן מימך נאמנים, אבל אנחנו
אוי נא לנו הנה עוד בירחי הקיץ נמצא טרף לנפשנו, ובעמל נביא לחמנו, אבל
אהה, עוד מעט ויגיעו הימים שאין לנו בהם חפץ, הנה במכסה לבו יכוסח
כל שטח האדמה, כמה יגיעות נייגע וכמה רעב נסבול עד שנשיג גרעין להשקיע
רעבון נפשנו, עוד מעט וכל הנהרות וכל בצעי המים יקפאו ויהיו לאבן, כמח
צמאון נסבון עד שנמצא מעט מים לשבר צמאינו, הנה החורף ישליך קרחו, וקור
גדול, כמה שעות עמל תעברנה עלינו עד שנשיג איזה פינה להסתיר את נפשנו
שלא יגע בנו הקור הגדול. ואתה אשרי וטוב לך הנד יושב בכלובך הזהב על כל
נועם ועדן ולא תדע מחסור.

ויהי כשמוע המזמר את קנאת הצפרים בו, ויענה אותם, אל תקנאו בי
אחי על גורל שנפל לי בנעימים, כי מר לי מכס מאד, לא עליכם גורלי ומנעמותי
יחד. אהה, מה בצע מכלובי הזהב ומכל מיני המאכל הנתן לי, באם כי סגור הנני
בכלובי הזהב כאסיר אל בור, מה ימס לבי בקרבי בהביטי מרחוק את אחי
החפשים לרוחם, עפים ודאים לכל עבר ורוח, ורק אני לבדי במתנת אלהים אשר
חנני בכנפי לא אוכל למצא בהם חפץ, והנני סגור כל היום בכלובי, לא אוכל
לצאת ולבוא, והני בידי אדם אשר שמני לשחוק לילדיו, גם אנכי בכל לבי
חפצתי לסבול רעב וצמאון וקור אם אך כי אחיה חיי דרור, לא עליכם אחי
את האסון אשר קרני. ויבינו הצפרים כי צדקו דברי המזמר, כי טוב להם מאשר
לו כי המה חפשים לרוחם והוא חבוש בכלוב, ויוסף המזמר לדבר אליהם, ויאמר,
לו חפץ מי בכם לחוס עלי ועל חפשי כי יאבה לקבל עליו את המשא, הנה יש
לי אחות חכמה מאד, והיא נמצאת ביער הלכן על צמרת הארז פלוני שמה תקנו.
מי יחפץ למלא בקשתי ולדאות אל היער ההוא להודיעה את האסון אשר קרה
לאחיה, אולי תשלח לי עצה ומזמה איד להנצל מפח נפשי. והנה אחת הצפרים
נכמרו רחומיה על המזמר ותאמר אליו כי נכונה היא למלא בקשתו, ותעש
כו, ובבואה אל אחות המזמר ותבשר לה מהאסון אשר קרה לאחיה, ויהי בשמעה
הבשורה הנוראה והיא יושבת על הצמרת ומשוררת שיר בקר, נפלה מצמרת

ופרנסתו תמצא לו ברוח ונחת, וכל הנוים שלוים ושקטים ואנחנו דווים וסחופים מעונים בכל צרה וצוקה ואין לך יום שקללתו מרובה מחברתו, וא"כ מה לנו לשמוח בחג הזה, אתמהה, אבל כל תחליט לשאלת הגבאי לומר שאין עליה תשובה, כי כאשר נשמע תשובת הזקנים הנ"ל אז גם לא נתפלא עליהם ג"כ כי הזקנים ענו ואמרו להגבאי השואל שאלות כאלה, אדון נכבד, כל תחשוב לנו למשוגעים ולחסרי דעת, יודעים גם אנו שעל זמן הזה אין לנו לשמוח בשמחות וגיל, אבל שמחתנו מהולה בתקוה טובה הנשקפת לנו, כי שמע נא והאזין תולדתינו וקורתינו ואז לא תתפלא, כי אנו היינו בנוער במצב גרוע נורא ואיום, וטוב מותנו מחיינו אז אמרנו, וד' הטוב שלח לנו ישועתנו ממרום עד שבזמן קצר היינו מאושרים בתבל, והנה ידוע כי כאשר האדם קצר בינה ושכלו קטן מהכיל, ולא הסכין מעולם לחיות חיי נחת ועונג, וע"כ כאשר יזמין לו ד' ישועה ממרום הצלחה פתאומית, אז איננו יכול להבליג על רוחו ויהיה סר מדרךנו, והנה הצלחתנו ה' הולכת וגדולה מיום ליום שלא כדרך הטבע, עד שנתקנאו בנו כל שכני, וב"ה בנינו היו לאנשים גדולים חשובים ואפרתים, ומרוב טובה סרני מני דרך, ותעינו מן אורח ועשינו מעשים זרים ומנונים ולא לכבוד היה לבנינו הנהגתנו, אשר לתכלית זאת לא פעם אחת ושתיים הוכיחו אותנו שנסיר מדרכנו הרעה, ולא שמענו בקולם, ושלחו לנו עוד חכמים להוכיחנו, וגם שלחו לנו רופאים לנהות מזוננו, אשר ישלחו לנו עזרתנו, אבל ית' בהצנע ובהסתר, שלא נרע מקורות מחיתנו וקיומנו, והבטיחו לנו, אף שנסבול הרבה אבל לא נמות ברעב, ומקור יחום ומקרה הנורא, והיה כאשר יציקו לנו ביותר אז נקרא להפירמע שלהם, אשר הוא בכל המקומות ואז בטח תבא לנו ישועתנו, והנה הבטיחו לנו אשר נהיה נעים ונדים עד אשר נרפא ממחלתנו, או עד שנבא לפרק הצרות והתלאות, אשר לא יהיה בכחנו לסובלם, ואז יקחו אותנו אצלם, והנה בעת פרידתנו מבנינו היקרים בכינו הרבה בבי כי איזה אב יקר אשר יפרד מבניו אהובי נפשו, ולא יבכה מאין הפוגות, אבל ההכסחות הנאמנות שהבטיחו לנו זאת החיתנו בעניינו, בימי נדודנו, ואנו הולכים נעים ונדים זה כמה וב"ה עזרנו שלמים וקיימים, והנה בעינינו ראינו ישועתם לנו ביחוד, כי כאשר נפרדנו מארצנו, הלכנו בלוית עוד בסבכים, ובזמן קצר הי' פוחתים והולכים בני לויתנו, וכעת אין זכר מאנשי חברתנו, וב"ה אנו כאשר היינו אז כן גם עתה לא נגרע ממנו דבר, והנה גם לנו קרה סכנות נוראות ועצומות, וראינו בעינינו אשר ישועתם תבא לנו לעולם, כי כמה פעמים היה כפתע בינינו ובין המות, ומ"מ יצאנו בשלום, ואם לא השנחת ה' עלינו ממרום מי יודע מה היה לנו, והיה גורלנו כיתר בני לויתנו, מזאת נראה שגם להבא לא ימוש חסדם כאשר קימו הבטחתם לשעבר, בטח יקיימו גם להבא, וזאת היא נחמתנו בימי נדודינו, אשר לא נסבול עוד כאשר סבלנו, כי ראינו בעינינו אשר הבטחתם נאמנה וקיימה, והנה לחכות על זמן בריאתנו זאת לא נוכל, כי כשל כח הסבל, אבל זאת נוכל לחכות אשר עוד יזרח שמשנו, עבור כי תש כחנו, ואין בכחנו לסבול עוד, והנה כאשר קימו הבטחתם על קיומנו, אשר היא למעלה מהטבע, בטח גם יקיימו הבטחתם על פדות נפשנו.

והנה כענין זה גם לנו קרה, כי במצרים היינו מעונים בעבודת פרך, בחומר ובכלבים ובכל עבודה בשדה וזהו בגשמיות, וגם ברוחניות היינו מגושמים עד שאמרו עלינו הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, עד שאמרנו כי נאכר ח"ו בעניינו, אבל ישועת ה' כהרף עין ושלח לנו אותות ומופתים בארץ חם, וביום

ד ר ו ש ה.

מה שאמרתי בשבועות בנארטאדעמסס, מאסס.

הנה לפלא בעיני על נוסח התפלה שאומרים אנחנו אתה בחרתנו מכל העמים וכו' ואנו שמחים בחג הזה הנקרא מתן תורה ופלא הוא בעיני לשמחה מה זו עושה.

ונצייר לעינינו כאשר מנהג העולם שכל האיש אשר הנהו מהאפרתים והפרתמים עושה חג יום הולדת בו, או יום נשואים שלו, ואם הוא מהמלכים עושה חג ביום הנתן כתר המלכות בראשו, וכל המדינה שמחים בשמחתו. ואם בעל השמחה נכבד הוא במשפחתו לברו אז כל המשפחה שמחים בשמחתו. ואם הוא נכבד בעירו אז כל העיר לוקחים חלק בחנו. ואם הוא הנהו מיוחד בעולמו, דהיינו, המלך אשר כל הסרים למשמעתו שמחים בשמחתו, כמו שאנו חוגגים יום הנתן כתר מלכות בראש גבורנו המלך החסיד האדיר בכל העולם, כי גם כל הארצות והממשלות נוטלים חלק בשמחתנו, ובכל שנה ושנה תגבר השמחה ונתוספה החדוה לנו. ואם הנתן דת לעם צריכין ג"כ לעשות יום משתה ושמחה עבור כי אז המה נתקשרו לאגודה אחת ויש להם שם ושאר בחברתם, כאשר תעבור שנה או שנתים אז אין השמחה כ"כ גדולה. אבל כאשר תעבור זמנים ועודנים מאה שנה או אלף שנה אז תגדל השמחה ביתר עז להמסתופפים בצלה, עבור כי דתה עומדת זה כמה, וכ"ז אד אשר המתאבקים ומתימרים בדתם המה שלום ושקטם תחתיה. אבל אם כל הצרות ותתלאות יסבלו מרתם, היתכן שישמחו ויתענגו החוסים בצלה?

ונמח למשל אזנינו לאיש ואשה באי בימים לימי זקנה מופלגה, והמה נעים ונדים ומחזרים על הפתחים, ומקום מנוחה לא ימצאו למו יום ולילה, וכידוע אשר בעיירות הקטנות מקום משכן העניים המסבבים בבית האוסף שלהם, אשר הנהו במקום בזוי ושפל, והבית מלא רפש וטיט ועשו, וקולות מוזרים נשמע שמה תמיר, מהמון העניים הבאים ממקומות שונים להחסות שמה מזרם וממטר, פעם אחת נזרמן אשר הנבאי בקר את האהל הזה, ומצא שמה זקן וזקנה יושבים בירכתי הבית על הארץ אצל מטה שבורה ושותים יי"ש, וכל אחד ואחד יענה ויאמר לחיים, האיש לאשתו, והאשה להאיש, ושאל אותם הנבאי, לשמחה מה זו עושה, וענו ואמרו לו אשר היום נתקשרנו בקשר אמיץ, כי זה כחמשים שנה מיום באנו בברית הנשואים. והנה הנבאי הנ"ל מלא שחוק פיו לדבר המשוגעים וחסרי דעת הזקנים האלה, נענה ואמר כי השמחה הזאת נאה ויאה רק אותם אנשים אשר מאושרים בתכל המה אשר יתיו חיים של חפץ ויוכלו להטיב גם למשפחתם או להחוסים בצלם, המה יחנו בשמחה את חגם זה כי פעלו ישועות בקרב עמם, וביותר ישמחו אותם האנשים והנהנים בטובם ומחסדם, אבל לא לכם לגיל בשמחות כאלה הלא טוב מותכם מחייכם וכי מה הוא התועלת אשר הבאתם בחייכם עלי אדמות, ומה היה חסר בעולם אם אתם תהי כבר מתים ואיזה תועלת הבאתם?

כן גם אנחנו לגנהנום הזה נדמינו, אנחנו הנה מעת קבלנו את תורתנו הק' עברו זה כמה יותר משלשת אלפים שנה ובעת ישבנו על ארמתנו ובירושלים עיר קדשנו, עם מלכינו ושרינו אז היה לנו לשמוח בחג הזה, אבל לא לנו אשר זה שנים רבות אשר נגרשנו מארצנו, ונפרדנו איש מרעהו, ונעים ונדים אנו במלכה לממלכה ומגוי לגוי, ואין לך יהודי אשר ימצא לו מקור נאמן למחיתו

דרוש ו.

הנה תוה"ק תבקש מאתנו ובחרת בחיים למען תחיה. ובארתי כי הוא ע"פ מאמרם כל דספיד יספדיניה ורדיל ידלוגי וכו'. והוא כי שני מיני נמ"ח הם, נמ"ח שעושים עם החיים, ונמ"ח שעושים עם המתים, וה' אשר הוא משלם שכר מדה כנגד מדה, ע"כ להאיש שעושה חסד עם החיים משלם לו נמולו בחייו, והאיש שעושה חסד עם המתים משלם לו נמולו ג"כ אחר המות.

ונבאר ע"פ ציור: בעיר אחת גרו שני אחים תאומים, ושניהם היו בריאים וחזקים, ולשניהם היה רכוש רב, ושניהם גרו בבית אחד ומסחרם היה בשותפות. ומאכלם אחד, ושניהם לא נתנו לכל דבר שבצדקה אף פרוטה אחת. והנה פתאום מת אחד מן האחים, והנשאר בחיים בעת שובו מבית העלמן, ותהי חתת אלהים עליו, ואמות מות נפל עליו בשומו אל לבו, הן אחיו היה בריא אולם כמוהו, וגם עשרו ומעונו ומאכלו כמוהו ויחלה וימת בעצם ימיו, ומה יעשה כי ימות גם הוא כאחיו, ומי גבר שלא יבחר בחיים, עד כי פחד המות נפל עליו, וגם בשכבו על משכבו שוה המות לנגד עיניו, וכמעט שלא מת מפחד המות. ויחל לבקש עצות במה ואיד יקנה לו את החיים ויחפש ויזכור תרופה ברוקה לחיים, אשר שמעה אזנו זה כבר מפראפעסאר גאדול ונאמן. ואף כי חכם מרפא הלזה יעלה לו בדמים יקרים, אבל מה לא יעשה האיש בעד חיים, הלא כל אשר לאיש יתן בעד החיים הן הוא כולו רק בעד זולתו ולא בדבר שנוגע לנפשו.

ואנכי לא אמנע טובי להודיע לכל מתרופת החיים למען תוכלו לשמש בתרופה הזאת ותאריכו ימים גם אתם והיא, בהיותו נער למד בבית רבו את הספר משלי, ושמה כתוב מפורש, כי צדקה תציל ממות, ולא דבר ריק הוא הן שלמה ע"ה היה פראפעסאר גדול לחולי הנפשות מאין כמוהו, והוא אמר ובטח נאמנו דבריו, האמת כי הסם מרפא ההוא יעלה לו בדמים יקרים, ולמען החיים החליט בדעתו כי יחל לנסות התרופה ההיא. והנה קרה מקרה כי בא ימי החורף בירח סבת והקור היה גדול מאוד ויבא איש דל אל ביתו, אשר פרנס את ב"ב מעמל ידיו, ואך מסבת הקור לא רוח כמה ימים, ויבקש לפניו שיחום עליו ועל נפשות ביתו שש נפשות ויחונן אותו בדאלאר אחד, ויספר לפניו צרת ביתו כי מסבת הקור לא הרויח זה כמה וב"ב סובלים חרפת רעב וקור, ובדאלער אשר יחונן אותו יקנה בעד מחצית הכסף לחם ובעד המחצית השני עצים ויחיה נפשות, ויבטיחוהו כי בעד המצוה של פסוח נפשות יקנה לו חיי עוה"ז וחיי עוה"ב ויאריר ימים.

ויהי בשמעו את לחץ הדל ואת גורל השכר המוכן לו בעד דאלער אחד, וישמח בלבו, ויחשוב כי לא יקר הוא הסם מרפא הזה כאשר בתחילה, הלא בעד דאלער אחד יקנה לו אריכות ימים, ויאמר אל הדל שיחכה בבית האוכל, והוא יבא אל חדר אוצר הכסף, ויקח את המפתח לפתוח את אוצר הכסף, ועוד לא פתח דלת הארון, והנה פתאום נראה אליו היצה"ר, ויבא ויתיצב לפניו וישאל לשלומו, ושאל כמתפלל ממנו מה זה היה כי פתחת את ירדך? הלא עליך לרעת אם כה תעשה הלא תדל מהרה, ויהי כשמעו דברי היצה"ר ויחר אפו וירב אתו ויאמר אליו, עתה הנני רואה, כי שגיתי הרבה עד כה בחשבי אותך לאוהבי הנאמן, עתה ידעתי כי שגיתי במשפטי, כי חפץ תחפוצ במותי, והנך ערי, היצה"ר כשמעו מוסר בלימתו לא התקצף ולא התרגז, ולא השיב למחרפו דבר ונהפך הוא

הנורא הלכנו כביבשה, והובילנו במדבר בעמוד אש וענן, ברעש וברעם, לחם מן השמים נתן לנו, ומים מן הסלע השקנו, ועוד כמה נסים ונפלאות עשה לנו, אשר לא זכו כל זה כל אומה ולשון והשמיד כל אויבינו הרוצים לבלענו, והכה ל"א מלכים השוכנים במקומותינו, עד שבאנו אל המנוחה ואל הנחלה, והיינו כ"ב צולחים עד שכל האומות נתקנאו בנו, ואמרו מי הם העולים באש ויורדים באש (מכילתא פ"ר בשלח) כי בקבלת התורה רעשה כל הארץ וכל האומות תמהו ופחדו כמבואר בכמה מקומות בחז"ל.

והנה בהיותנו על אדמתנו מרוב טובה סרטנו מני דרך, עד שהיינו לבזו לשכנינו, כמ"ש ראוה צרים שחקו על משבתיה, ושלח לנו אבינו שבשמים מליצי יושר נביאים וחזוים, שיישבו אותנו מדרכנו אשר לא טובה, ולא שמענום עד שבא העת והעונה לגרשנו מארצנו, כי ארצנו לא יכלה שאת עוד תהלוכותינו, כי גם העמים אשר היו לפנינו, גורשו ג"כ מארצנו עבור עשותם המזימתה, והנה בעת נפרדנו מארצנו בכו כל שרפי מעלה על גלותינו המר כמ"ש הן אראלים צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיו, וכביכול הקב"ה בכה ■ הוא כהאב הנפרד מבנו יחידו כמבואר בחז"ל (חגיגה ה' ע"ב), אבל אבינו שבשמים הבטיח לנו נאמנה אשר לא יעשה עמנו כלה כחטאתנו בגלותינו, כי עין רואה מצבינו, כמ"ש ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיד שמה, ואותך לא אעשה כלה, ויסרתיד למשפט ונקה לא אנקד, כל כלי יוצר עליך לא יצלח, וכאשר נבא לעת צר ומצוק או נזעק בקולנו וישמע שועתינו, וגם הבטיח לנו נאמנה שישועתנו במרום יבא לנו, או כאשר נהיה בריאים ושלמים וקיימים ר"ל שנטיב מעשנו, כמאמר חז"ל (סנהדרין צ"ח ע"א) וא"ר יוחנן אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי, או כאשר נבא לפרק הצרות והתלאות אשר לא יהיה בכחנו לסובלם עוד, וזהו בדור שכולו חייב, ועיין מהרש"א שם ועיין שם שפירש על זאת הכונה זכו אחישנה לא זכו בעתה, והנה כאשר הלכנו בגולה הלכו עמנו כמה מהאומות פלשת, צור, צידון מצרים, בכל ועוד ומהם לא נשאר אף אחד כי כלם התבוללו לבין העמים שגלו לשם, ואין זכר למו, וכמה אשר לא נשאר מהם שריד ופליט, ואנו ב"ה קיימים בדתנו, מה נראה אשר השגחתנו חופפת עלינו בכל עת ובכל זמן, כי מראש אמר לנו אבינו שבשמים על ידי נביאו הנאמן והיה כי תמצאון אותי רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפני לעד כי לא תשכח מפני זרעו ולא נפל מכל דבריו ארצה, וכמה פעמים בקשו אויבינו לאבדנו ולא יכלו, והנה כמה פעמים קרה לנו אשר מצד הטבע לא היינו יכולים להמלט מצרותינו ושלח לנו עזרתו ממרום, בטח כאשר שמר הבטחתו לשעבר, בטח יקיים מאמרו להבא וישועתנו קרובה לבוא, כאשר יבא העת והעונה המוכשרת, וע"כ נוכל לשמוח בזה החג עבור כי עברו עלינו זה כמה מהצרות והתלאות ולא הזינונו ממקומנו בטח ד' המזב ישלח עזרתו בקרוב, עבור כי כשל כחנו לסבול עוד גלותינו המר והנמהר, וד' הטוב יקיים מאמרו בעגלא ובזמן קריב אמן ואמן.

מהצדקה. אבל האם אמרתי לך כי תתן את כספך לעני ואביון באופן כי כספך יכול לילך לאיבוד עי"ז? הלא רק גמ"ח יעצתיד, והגמ"ח הלא תוכל להלוות לאיש בטוח אשר תדע כי כספך יושב לך, אבל לא כי יאבד כספך חנם, הן גם חז"ל אמרו כי גמ"ח בין לעניים בין לעשירים, ע"כ את החנוני הדל תשיב את פניו ומצות גמ"ח תעשה עם איש בטוח ותאריך ימים, ותיטב בעיניו עצת אוהבו, ואת החנוני השיב את פניו, ויצא גם הפעם במפח נפש.

והנה לא עברו שבועיים ויבא אל ביתו איש אשר בין גבירי עירו יחשב, והוא לא בא ביתו ברוח נמוכה, ויבקש ממנו שילווה לו חמש מאות דאָלער על ימים אחדים כי דרוש לו כעת למסחרו, וישמח לקראתו ויתן לו כסא לשבת, והוא בא אל אוצר כספו ויפתח את הארון ויחל למנות את הכסף, והנה היצה"ר הופיע בחדרו, ויפער עליו את פיו, פוי שומה לאבד בידים חמש מאות כסף, אמרתי אחכמד והיא רחוקה ממך, זכר נא, את הדל על פקוח נפשות חסת על דאָלער אחד, את החנוני העני אשר בחמשים כסף יכולת להקימו על רגליו השיבות את פניו להלות לו על המשכון פן תשאיר בידו כמה דאָלארים, ואף כי יוכל היות כי איש אמונים הוא וישלם לך עד פרוטה, ויצאו נכלמים מאתר, ולהאיש הזה תתן מעמלך חמש מאות דאָלער, יען כי בא אל ביתך בנובה רוחו ותחשוב אותו לגביר בעמו, תדמה יען כי בארונך נמצא שלשים אלף כסף, גם בארונך נמצא כסף למכביר, מי יודע אם לא ארונו ריק הוא, והוא מהעשירים ואין לו, ויובל היות כי לימים אחדים יפשוט את רגלו לנושיו וגם אתה תהיה בתוכם והיית לחרפה ולכלימה, ואויביך ילעגו אל פניך. מגערת היצה"ר נפעם הכלי עד כי עצמותיו רחפו מגור, ויבין גם הוא את האולת שחשב לעשות, עכ"ז לא נכנע מלפניו ויאמץ את רוחו וישאל ממנו, הלא אתה בעצמך יעצתני שאעשה גמ"ח רק לאיש עשיר?

אמנם גם היצה"ר מצא תשובה ולא נכשל בלשונו ויאמר, עד מתי לא תביא אל לבך חכמה? הן אמת יעצתיד שתעשה גמ"ח עם איש עשיר, אפס כי תדע כי עשיר הנהו באמת, אבל לא לעשיר מתעשר ואין לו מאומה, ויאמר אליו הכלי ואיך אדע לעשות פדות בין עשיר באמת לעשיר מכחש? האם אדע את רכושו? ויאמר אליו היצה"ר אחרי כי לא תדע להבדיל בין אמת לשקר, ואנכי מאשר אוהבד אני ורחמי מרובים עליך וחפץ אני בחייד הן זאת מצאתי עוד עצה לפניך כי תאריך ימים, הן רז"ל יאמרו כי גמ"ח בין לחיים בין למתים, וגם רש"י ז"ל אמר שגמילות חסדים עם המתים הוא חסד של אמת וכו'. ע"כ הנח מצות גמ"ח החיים וקבל עלך את המשא הזה לעשות גמ"ח עם המתים. לקיים מצות בקור חולים ומצות הלויית המת, וגם בזכות גמ"ח הזה תאריך ימים, והנה ה: אשר משלם מדה כנגד מדה ישלם ה' גם לו את החסד הזה דספיד יספרוניה ודקבר יקברוניה עד אשר גם לתחה"ם לא יוסיף קום, וע"כ תאמר לנו תורתנו הקדושה שלא נשמע לעצת היצה"ר כ"א ובחרת בחיים, עשה צדקה עם החיים למען תחיה, גם אתה, והרודף צדקה, ימצא צדקה כבוד וחיים אמן ואמן.

קהל עדת בית ישראל

מספר רכ"ז צפון הרחוב אליו

לום אנגליה, הרימורדי

CONG. BETH ISRAEL

227 N. Olive St. Los Angeles, Cal.

כי ענה למחרפו דברי נחת. ידעתי כי חפץ חיים אתה. וחי נפשך כי גם חייך יקרים בעיני מאד ובלי שפתי חנף אומר לך כי אמת בפיד שמעולם לא מרית את פי, ואנשים כמוד שיסמכו רק עלי מעטים המה בעיר הזאת אתה יחיד.

אמנם ידידי ואהוב שמע נא דברי ואחר תדבר, שם נא אל לבך כמה לילות עמל עברו עליך עד שכנסת את העושר הזה לביתך, וידעתי שלא בנקל ירוח איש דאָלער אחד, וכמה נחשב האדם בלא כסף, הלא עני חשוב כמת, ואם לוא ידעתי כי הוצאות הסם מרפא לא יעלה לך כ"א א' דאָלער החרשתי, אך יודע אני אם פתוח תפתח את ירך לעני אחד, עד מהרה יסוככו העניים כדבורים וכל רכושך יעלה בתוהו, ואיככה אוכל לראות ברעה את אשר ימצא את אוהביו? דברי היצה"ר הנמרצים המסו את לב הכילי, ויחל לדבר רכות וימר, ידעתי כי הצדק אתך כי הכסף יקרים מאד, אבל הלא חפץ חיים אני, ויצה"ר עונה לו הלא אמרתי לך כי תשמע דברי ואחר תדבר, הלא ידעת כי יודע ספר אני ואתה בטח הנך מאמן לדבר חו"ל ע"כ שמע נא את אשר יאמרו הם כי גדולה גמ"ח יותר מן הצדקה ועתה אם חפץ חיים אתה שמע בקולי, את העני הזה תשיב פניו ריקם, ולמען חייך היקרים גם לי, תלוה לאיש המט ידו כמה דאָלער על מסחרו, כספך יושב לך בשלמות, ולא יגרע ממנו דבר ואת נפשך תציל ושנות חיים ירבו לך, ויהי כשמוע עצת היצה"ר ותיטב בעיניו ויבקש סליחה ממנו אשר דבר סרה עליו ויבטיחוהו כי גם מהיום והלאה ישמע לקול דברו, ויצה"ר רב החסד סלח לו ברב טובו, ויבא הכילי אל בית האוכל והדל עומד ומחכה עליו ויאמר אליו כי לחונן אותו בדאָלאר לא יכול, ואם תחפוץ אנורה אחת או שתיים אוכל לחונן מסת נדבתי, ועל דאָלער הלא החברה חונן דלים פתוחה ואלוה תפנה ותעזר בצר לך ויושיט לו את האגורה, האיש הדל, חרה אפו, וישיב לו את האגורה על פניו ויצא מביתו בלב נשבר וברוח נשברה.

והנה עברו שבועות אחדים ויבוא אל ביתו חנוני ויבקש ממנו להלות לו חמשים דאָלער על משכנו, והוא ישלם לו לשיעוריו דאָלער דאָלער לשבוע, ויספר לפניו את מצבו כי ימי חג הפסח קרובים לבא וחנותו ריקה, והנה מעט כסף נמצא בידו, וכאשר ילוה לו את הסכום הנ"ל יתנם אל הסוחר הגדול ההאָלסיילער בעד סחורה הישנה ויתן לו סחורה חדשה בהקפה, והראה לו את גודל המצוה הזאת להתזיק את האה המט ידו, וכי הנט"ח גדול הוא יותר מצדקה ועי"ז יקנה לו חיים ארוכים בעוה"ב ובעוה"ז, וישבע לו גם כן בה' שישלם לו כספו בשלמות, ויהי כשמוע בקשת החנוני ויאמר גם אליו שיחכה מעט בבית האוכל והוא יבא אל אוצר כספו, ויקח את המפתח לפתוח בו את הארון, והנה אוהבו היצה"ר נתראה אליו שנית, וישאל ממנו מה זה היה לך כי נהפכת פתאום לאיש חונן ומלוה, ויקצוף שנית עליו ויצה"ר שמע את כלימתו גם הפעם והחריש, ואח"כ נהפך למוכיח ויוכח את הכילי על פניו ויאמר אליו, זכרני, לפני ירחים שנים כאשר בא אל ביתך איש דל ויבקש מאתך לחונן אותו בדאָלער אחד לפקוח שבע נפשות, השיבות את פניו דד נכלם ועתה היות לנדיב לב להלות לחנוני עני חמשים דאָלער על עבוס שישלם לך לשיעוריו, יוכל היות כי בשבועות הראשונות ישלם לך דאָלער לשבוע, אבל באמצע השלומים יעמוד מלשלם ואתה את המשכון לא תמכור או המשכון יכלה ויאבד בביתך, או כי תהיה נאלץ לחשיב לו את עבוסו, ואת כספך תאבד, ויעז הכילי אל היצה"ר הלא אתה בעצמך יעצנתי כי אעשה גמ"ח למען פחיתים אשר יקרו בעיני וישחק היצה"ר ויאמר, הן אמת כי אמרת לך כי גמ"ח גדולה

הנר אחר י"נ שנה ואז יהיה כל פרי האילן ההוא שהבנים והתורה נמשל בו קורש הלולים לה' ואז צדיקים ישמחו ויעלצו לפני ה' רשמת עולם על ראשם שנא' שמחו צדיקים בה' והורו לזכר קדשו יתן ה' שלום לאבי ואמי וכל קרובי אמן ואמן.

דרוש ח.

אשר דרשתי בשבת פ' נח באמאלבארא, מאסם.

גמרא פסחים קו"ח א' אמר גבריאלי לפני הקב"ה רבש"ע ארד ואצנן ואציל את הצדיק מכבשן האש אמר לו הקב"ה אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו, נאה ליחיד להציל את היחיד ולפי שהקב"ה אינו מקפח שכר כל בריה אמר חזרה והציל שלשה מבני בניו, דרש ר"ש השלונו בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע חנניה מישאל ועזריה לתוך האש עמד יורקמי שר הברד לפני הקב"ה אמר לפניו רבש"ע ארד ואצנן את הכבשן ואציל לצדיקים חללו מכבשן האש אמר לו גבריאלי אין גבורתו של הקב"ה בכך שאתה שר ברד והכל יודעין שהמים מכבין את האש אלא אני שר של אש ארד ואקרר מבפנים ואקדיח מבחוץ ואעשה נס בתוך נס אמר לו הקב"ה רה, כאותו שעה פתח גבריאלי ואמר ואמת ה' לעולם

המאמר הזה הוא תמוה מאד. וכבר עמד עליו המהרש"א. מדוע בא יורקמי לפני הקב"ה בשעה שהפיל נ"נ הרשע את חמ"ו בכבשן האש לירד להצילם, ולא בא בשעה שהפיל נמרד את אברהם אבינו לתוך כבשן האש? ותיירץ המהרש"א דיורקמי ידע דאין הצלתו של אברהם אבינו אלא ע"י הקב"ה בעצמו. ואין זה נכון כלל, כי איד יתכן שיורקמי שר הברד היה יודע יותר מגבריאלי שר האש, כי זה האיש גבריאלי אחד ממלאכי עליון היותר גבוהים. וכבר ידענו אותו מן התורה בסיפורי האבות, ובכתובים הוא נזכר בשמו מפורש בנבואת דניאל, אבל את שם יורקמי שר הברד לא שמענו בלתי היום, ואיד יתכן שיורקמי שר הברד יהיה יודע יותר מגבריאלי שר האש? וגם מצד השכל נוכל לדעת כי גבריאלי שר האש הוא גדול יותר מיורקמי שר הברד, כי יסוד האש הוא יותר רוחני גם מיסוד המים כסדר ארמ"ע, וכ"ש שהוא יותר רוחני מהברד, שהמים כבר נקפאו והיו לאבן? עוד הקשה המהרש"א איד בקש יורקמי אח"כ להציל את חמ"ע, והלא כבר הבטית הקב"ה הצלה זו לגבריאלי, ותיירץ דיורקמי לא ידע מזה. וגם זה יפלא, דאם יורקמי לא ידע הו"ל לגבריאלי להשיבו זה, כי כבר הבטית לו הקב"ה הצלה זו, למה השיבו תשובה אחרת אין גבורתו של הקב"ה בכך? ובכלל יש לנו לדעת שאין לנו לתלות חסרון ידיעה בהמלאכים, לומר שמלאך זה ידע ומלאך זה לא ידע, האם בשביל שאין אנו יודעים להבין דברי חז"ל, נתלה חסרון ידיעה שלנו בהמלאך לומר שהוא לא ידע, והיה שואל שלא מדעת, וזה המלאך השיבו גם כן שלא כהוגן, אלא חסרון הידיעה הוא בנו, שעדיין לא ירדנו להבין מה כיוונו חז"ל בזה.

ומלבד השאלות האלה, יש כאן שאלה אחרת חמורה מאד. מה שגם המהרש"א לא התעורר עליה, דממה שהשיב הקב"ה לגבריאלי אני יחיד בעולמי

דרוש ז.

לבר מצוה

מצינו שלש פעמים עם זו : א) נחית בחדר עם זו גאלת. ב) עם זו קנית. ג) עם זו יצרת לי. וכפי הנראה לי שני' פעמים אלו שמספרם י"ג רמז לג' עמודים אלו אשר הבית הפרטי והכללי נכון עליהם והם תורה ועבודה וג"ה, וכלם נכללו במספר י"ג כאמור במספר זה. א) התורה עם זו קנית ואין קנין אלא התורה שנאמר ה' קנני ראשית דרכו. ב) העבודה דהיינו התפלה זה"ש עם זו יצרת לי תפילתי יספרו. ג) הגמילות חסדים זה"ש נחית בחדר עם זו. ומאחר שמספר י"ג כולל שלשתו. על כן מן הראוי והנכון שהאדם לא יהיה בר מצוה עד אחר מלאת לו י"ג שנה, כי אז ג' עמודים אלו כלם נקבצו באו לו וזה יתבאר.

התורה היא הבאה לאדם בשנת י"ג דוקא ואז מזדווג אליו גם היצר טוב. וזה יתבאר על פי הצעה זו. כי כבר הוא מן הידוע מה שארז"ל בן חמש למסרא בן עשר למשנה וכבר אמרו העוסק במסרא מדה ואינה מדה. במשנה מדה שנותנין עליה שכר. נמצא אתה אומר שהיצר טוב אינו מזדווג לאדם כ"א אחר י"ג שנה ע"ד שאמרו רז"ל אם פנע כך מנוול זה משכהו לבית המדרש נמצא שהתורה סיבה לבטל היצר הרע ואז ממילא יזדווג אליו היצר טוב וזה לא תקום ולא תהיה עד אשר יתחיל ללמוד המשניות באור הדברים הסתומים במסרא כי זולתם לא ידע ולא יבין ודבר זה אנו למדין ממה שנאמר כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו שלש שנים. במלת כל עץ לרבות הבנים כד"א אשר בנינו שנטיעתם מגדלים כי האדם עץ השרה הוא ובניו כשתילי זיתים סביב לשלחנו עושים פרי צדיק וצמח שדה, שהתורה נמשלה בהם. וערלתם ערלתו שלש שנים לפי שעשרה שנים הראשונים שלא התחיל ללמוד המשנה עדיין אינו בכלל ימי חייו ומטעם זה אמרו דורשי רשומות תבא בכלל אלי קבר, בכלל בנ' שנים, וקשה למה חסרו עשר שנים הקצובים לסתם אדם שהרי כבר נאמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה, אלא לפי שעשרה שנים הראשונים אינו בכלל ימי חייו והרי זה בומה ממש למה שארז"ל במחשכים הושיבני במתי עולם וז' תלמודו של בבל והיינו לפי שמצד עומקו לא יוכל איש לבא עד תכונתו לפיכך הלומדים נחשבים שמתים כד הוא בעשרה שנים הראשונים שלא למד כ"א המקראות הסתומים והסתומים א"כ עדיין לא הגיע למדת האחיזה בסנסני עץ החיים התורני עד אשר יתחיל ללמוד המשנה אחרי מלאת לו עשר שנים ואז התחלת ימי חייו כד"א כי היא חיד, נמצא שנטיעות עץ חיים התורני ונטיעות הבנים אין למנות כ"א משנת עשרה והלאה, אמנם מ"מ עדיין לא הבשילו אשכולותיה ענבים עד אחר שלש עשרה שנים, ודבר זה אנו למדין מפרק חזקת הבתים שאין לאדם חזקה בבית עד אשר יאכל ג' שני חזקה בלא מחאה כד היצר טוב הבא לאדם אחר שנת עשרה אינו שובר בבית האנושי עד אחר ג' שנים. והנה עד עשר שנים היה היצר הרע הבעל של הבית האנושי ובעתים ההם אין שלום ליוצא ולבא מפני האויב הפנימי אשר בקרבו שם ארבו אמנם מקץ עשר שנים לשבת האדם בארץ מאפליה זו שהוא בא לכלל משנה ואז מזדווג היצר טוב אליו ויתחיל רוח ה' לפעמו להיות הולך וגדול בתורה וחכמה, ויאכל ג' שני חזקה, ואז ישאר היצר טוב לבדו ויוציא לפעולותיו לאור

להוציא מזרעו מלובה אלקית בעולם, כי אז יהא כל החולקים על אברם מוכרחים להשליך כל איש עבודת האלילים ולקבל אמונת אברהם, בראותם את הנס, ואינני חפץ לבא עליהם בכפיה, כי אם להניחם על דעתם ובחירתם, וז"ש הקב"ה לגבריאֵל שבשכר זה, שאתה לא תציל את אברהם בנס נגלה, רק אני לכדי אצילנו בנס נסתר, באופן שכל העולם יכחישוהו, ויסבול אברהם עוד רדיפות קללות ונאצות מכל העולם, על שהוא חולק עליהם ומבטל עבודתם, וכמו שהיה אחר שהוציאו מאור כשדים שהיו הכל מקללים אותו כמ"ש תורה ט' לך ואברכה מברכך ומקללך אאור, הרי מפורש שגם אחר הנס של אור כשדים היו רבים המקללים אותו, ומדבר זה יהא נמשך שגם בניו אחריו יהיו נדרסים מאת עובדי אלילים, ואז תזכה אתה להציל שלשה מבני בניו בנסים נוראים מאד, שאז היה נצרך דבר זה מאד לישראל כאשר אבאר בעז"ה.

דרש ר' שמעון השלוני בשעה שהפיל נ"נ הרשע א' חמ"ו לתוך כבשן האש עמד יורקמי שר הברד לפני הקב"ה, הנה יורקמי הוא מלשון יורקם, והיוד האחרון הוא נוסף לשמוש כמו כאובני שמעוני, והוא משלון הכתוב (תהלים קל"ט) אשר עושייתי בסתר רוקמתו בתחתיות ארץ, והוא כשהנס האלקי נעשה בסתר ונרקם בדרך הטבע הארצי ובארו חז"ל מה ענין יורקמי? ואמרו כי הוא שר הברד, כי ההשפעה הרוחנית היורדת מן השמים נקראת בשם מים כמשח"כ (ירמיהו ב') אותי עזבו מקום מים חיים, וכמו שכתב המורה בפרק י"ב מחלק ב' שהלשון העברי תתיר עצמו לומר על פעולת הבו"ת בלשון שפע, מפני ההדמות בעין המים השופע, והוא אמרו אותי עזבי מקור מים חיים עכ"ל, וכאשר המים נקפאו, ונעלמו המים, נעשים ברד ע"כ אמרו שיוורקמי הוא שר הברד, ר"ל הוא השר העומד ומשמש לפני הקב"ה כשההשפעה האלקית נעשית בהסתר ואמרו חז"ל שבשעה שהפיל נ"נ הרשע את חמ"ו לתוך כבשן האש אז עמד יורקמי שר הברד לפני הקב"ה, ר"ל אז היה הזמן שיוורקמי היה עומד ומשמש לפני הקב"ה, שהשנחת ה' על ישראל היתה נעשית בסתר, סרוקמת בתחתיות ארץ, שהרי זה היה אחר החורבן שהיו ישראל בתכלית הסתרה, וע"כ כשהשליך נ"נ את חמ"ו לתוך כבשן האש אמר יורקמי לפני הקב"ה ארר ואצנן את הכבשן ואציל את הצדיקים הללו בדרך הטבע ובנס נסתר, שכך היתה צריכה להיות ההצלה לפי מצב חזמן שהוא היה אחר החורבן, אך גבריאֵל המלאך בא אליו בטענה גדולה מאד, ואמר אין גבורתו של הקב"ה בכך וטענתו היתה כך, דאמרינן ביומא ס"ט שמשא אמר האל הגדול הגבור והנורא אתא ירמיהו אמר עכו"ם מרסדיו בהיכלו איה נוראותיו, כי בימי ירמיהו אף שעדיין לא גלו ישראל עכו"ז היו באים שרי בכל והלכו בביהמ"ק בדאיתא בסנהדרין ק"ג ויבאו כל שרי בכל וישבו בשער התוד, אמר ר' יוחנן משום רשב"י מקום שמחתכין בו הלכות, לא אמר נורא : אתא דניאל אמר עכו"ם משתעבדון בבניו איה גבורותיה, לפי שבימיו כבר ישראל בגלות בכל לא אמר הגבור, מבואר שבזמנם של דניאל ח"ו נתמעט כבודו יתברך כל כך, עד שהגיע למדרגה כזו שדניאל לא אמר הגבור, ע"כ בא גבריאֵל וטען לפני הקב"ה רבש"ע ! כל האומה הישראלית עומדת כעת בסכנה גדולה, סכנת היאוש, שיתאשו ח"ו לגמרי מן הגאולה ויאמרו שה' עזבם שגם דניאל איש חמודות אינו אומר הגבור, שאומר עכו"ם משתעבדון בבניו איה גבורותיו? ע"כ ההכרח עתה להחזיר תואר הגבור של הקב"ה למקומו, וז"ש גבריאֵל אין גבורתו של הקב"ה בכך, ר"ל עתה הוא ההכרח להחזיר תואר הגבור למקומו.

והוא יחיד בעולמו. נאה ליחיד להציל את היחיד, משמע דהצלת הקב"ה בעצמו נאה יותר מאלו הצילו גבריאֵל, ודבר זה פלא גדול, שהרי הנם של הצלת גבריאֵל את חמ"ו מכבשן האש היה נאה כ"כ עד שלא יצוייר כלל הצלה נאה מזו. עד שגם נ"נ הרשע אמר שירה לפני הקב"ה אתוהי כמה רברבין ותמהו כמה תקיפין מלכותיה מלכות עלם ושלטניה עם דר ודר. וחז"ל בסנהדרין צ"ב אמרו אילמלא בא מלאך וסמרו על פיו בקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים, אולם ההצלה שהציל הקב"ה את אברהם אבינו לא מצינו בתורה שמץ מנהו. וגם לא בדברי חז"ל מה היה אז, ואם היה אז איזה פרסום למה לא הזכירה התורה מזה?

ואני אומר לפי ענ"ד שהענין הוא כך, כל מלכותא דארעא וכל ממשלה יש לה שני מיני ענינים, יש ענינים שהממשלה מנהגת אותם בגלוי, וכל מה שידובר בהם בין יועצי הממשלה, וכל מה שהממשלה עושה בהם, יודעים כל אנשי המדינה, יעו שפרסומם איננו מזיק להממשלה, ואדרבה פרסומם טוב לה, למען ידעו כל יושבי המדינה, כי הממשלה משגחת עליהם ודואגת לטובתם; ויש ענינים שהם סודות הממשלה, כי מועצתיה ומעשיה בדברים הללו הם סוד כמון לה לבריה. והם הדברים הנוגעים אל שלטון הממשלה עצמה להפאליטיקא, שפרסומם יכול להזיק להממשלה, ע"כ היא צריכה להנחית הענינים האלה בהסתר מבני המדינה, אולם כשתבצע הממשלה את מחשבותיה, ואינה צריכה לפחוד עוד מן הפרסום, אז יודע לכל בני המדינה מה שהממשלה עשתה, ורואים את חכמת הנהגת המלוכה, וכן הדבר במלכותא דרקיע, יש ענינים שהפרסום שלהם אינו מזיק להכונה האלקית בהנהגת העולם ואדרבה טוב הוא לה, והם מציאות ה' השגחתו ויכלתו, בהם תתנהג ההנהגה האלקית לפעמים בנסים נגלים, שעל ידם ותפארתם מציאות ה'. השגחתו ויכלתו כמו שהיה ביצ"מ שאמר הכתוב למען תדע כי אין כה' אלהינו למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ. בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ.

אמנם יש ענינים שהם מסתורין של הקב"ה, שפרסומם מזיק להכוונה האלקית בהנהגת העולם, ובדברים האלה הוא מוכח להתנהג בנסים נסתרים, הדברים האלה הם הפאליטיקא שלו, מה שנוגע למלכותו יתברך בעולם, והם הדברים הנוגעים להאומה הישראלית לבד, כמו שאמרה תורה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, שלא אמר ואתם תהיו ממלכת כהנים רק ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. שממלכת כהנים שלכם היא מלכותי אני, וכמו שאנו אומרים בכל תפלותינו, גלה כבוד מלכותך עלינו, וע"כ במה שנוגע להגדיל כבוד האומה הישראלית בעולם צריכה הממשלה האלקית להתנהג בנסים נסתרים, ובהנהגה נסתרת מבני המדינה, כי הפרסום בענינים אלה מזיק הכונה האלקית ויפריע כל עצתו. עד ששתבצע הממשלה האלקית את כל עצתה ומחשבותה אז יגלה כבוד מלכותו יתברך עלינו לעיני כל חי ואז יראו הכליות חכמת ההנהגה של הממשלה האלקית.

ע"פ הדברים האלה תבין מ"ש הקב"ה לגבריאֵל, שבא להציל את אברהם בנסים נגלים כמו שהיה ראוי לאברהם, אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו. שהוא הנושא דגל אלקותי ואחדותי בעולם, והוא הפאליטיקא שלי, ע"כ נאה ליחיד להציל את היחיד, צריך שיהיה הנם עדיין בהסתרה וביחידות, שרק אני והוא נדע בזה, ולא בנס נגלה בפרסום לכל המדינה, כמו שהיה הצלת חמ"ו בפרסום באופן גורא מאד. כי בזה תפריע את כל עצתי, אשר בחרתי באברהם

כי גופו היה נקי מכל עונות. א"כ השבח הזה הוא שבח רק להגוף והחומר שלפי רוב שניו לא היה לו רבוי בחשבון העונות, וכן השבח השני שאמר שהיתה בת כ' כבת ז' ליופי, הוא מבואר שהוא שבח חומרי כמשה"כ שקר החזן והכל היופי !

אולם מה שנוגע למעלות הנפש ראוי שישתבח האדם להיפך, שגם בהיותו צעיר לימים לא היה כנער רק היה בזקן, מלא חכמה ודעת. וכמ"ש קנקן חרש מלא ישן. ואמרו ת"ח כל מה שמזקיניו דעתו מתוספת עליהו, שנאמר בישישים חכמה באורך ימים תכונה. וכבר אמר החסיד בחו"ה שער הכנעה פרק י' שאלו אחד מן החכמים במה היית אדון לכל בני דורך, א"ל מפני שלא פגעתי אדם אחד שלא ראיתי בו מעלה יתירה עלי שאם היה גדול ממני בימים, ואמר כי זכויותיו רבים מזכויותי, ואם היה קטן ממני בימים, ואמר כי עונותיו מעטים מעונותי, וא"כ השבח ששבח את שרה שגם בהיותה בת ק' היתה כבת כ', הוא רק לענין חשבון העונות שהצעיר יש לו מעט חשבון העונות מהזקן וחשבון העונות הוא בא רק מצד החומר והגוף, אבל במעלות הנפש בזכויות במצוות ומעשים טובים, הלא יש להזקן מעלה יתירה על הצעיר, וא"כ במעלת הנפש היה ראוי לשבח את שרה להיפך, לא בת ק' כבת כ', רק בת כ' כבת ק', שגם בהיותה אשה צעירה כבת כ', עכ"ז היתה הנהגתה במעלות ובמדות טובות כבת ק' כאשר זקנה, וכן יש לנו לומר לא בת כ' כבת ז', רק בת ז' כבת כ', שגם כאשר היתה ערנה ילדה צעירה בת ז' לא הלך לבח אחר מעשה שעשועים של ילדות קטנות כ"א היתה בת דעה שלמה כבת כ'.

והנה מצינו בגמרא סנהדרין ס"ט על הפסוק ויקח אברם ונחור להם נשים שם אשת אברם שרי ושם אשת נחור מלכה, בת הרן אבי מלכה ואבי יסכה. ואמרינן בגמרא יסכה זו שרה על שם שהכל סוכין ביופיה, ד"א יסכה שהיתה סוכה ברוח הקודש, אם כן מבואר שגם בעוד שהיתה שרה בת הרן ילדה צעירה נקראת על שם אביה. כבר היתה סוכה ברוח הקודש, ע"כ במה שנוגע למעלת הנפש של שרה ורוח הקודש שהיה לה, אנו צריכים לשבח אותה במספר הכתוב בפסוק זה למפרע, שהיתה בת ז' כבת כ' שכבר בהיותה ילדה בת ז', בעת שהיתה משתבחת ביפיה ככל הילדות בנות גילה כבר היתה משתבחת ברוח הקודש כבת כ'. ובת כ' כבת ק'. שת"ח כל מה שמזקיניו חכמה מתוספת בהן שנאמר בישישים חכמה, וז"ש לנו הכתוב במה שסיים הכתוב באחרונה שני חיי שרה ר"ל שאחר שסיימת כל המספר של הכתוב מראשו לסופו, צריך אתה להתחיל ולחשוב שני חיי שרה מסוף הפסוק למפרע, ולאמר שני חיי שרה הם שבע שנים ועשרים שנה ומאה שנה. כי סדר המספר של הכתוב מראשו לסופו הוא מדבר רק במעלות הגוף שלה, כי מהלך הגוף הוא הולך ומתדלדל מטה מטה. ע"כ הוא הולך מראשו לסופו.

אבל במה שנוגע למעלת נפשה ורוח"ק שבה צריך אתה לסדר הכתוב למפרע מסופו לראשו, והטעם בזה ? כי מהלך הנפש הוא הולך מטה למעלה שכחות הנפש הולכים ומתחזקים, ות"ח כל זמן שמזקיניו חכמה מתוספת בהם, ע"כ השבח הנפשי שלה ישובה בכתוב מסופו לראשו ונכון הוא.

ובענין מה שאמר בת ק' כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה, וכבר עמלו בזה כל הראשונים והאחרונים איד יתכן שעל העונות דקודם כ' אין נענשין? ואני אמרתי ע"ז, דהנה מקור דבר זה בשבת פ"ט דיצחק אמר להקב"ה דל עשרין דלא ענשת עליהו, ופירש"י שם כמו שמצינו בדור המדבר שלא נגזרה הגזירה

ע"כ אף שלפי מצב הזמן שהוא אחר החורבן. הוא הזמן שיוקמי עומד ומשמש לפני הקב"ה. אך עתה ההכרח שיהיה הנס דוקא על ידי כנס נגלה נורא מאד. לחזק לבן של ישראל שלא יתיאשו מן הנאולה. ארד ואקרר מבפנים, ואקדיח מבחוץ. ר"ל שמלבד מה שאקרר מבפנים ואציץ לצדיקים הללו מכבשן האש, עוד אקדיח מבחוץ, והענין דאמרינן בגמרא חלק צ"ג שיצא אש מכבשן האש ונשרפו ד' מלכיות, והנה בגמרא שם אמרינן ד' מלכיות שנשרפו נפקי מקראי דכתיב דניאל ג' מלכא שלח למכנש לאחשדרפנא סגניא ופחותא אדגורריא וגו'. ותשב שבעה מלכיות, ולבסוף אחר שיצאו מן הכבשן כתיב ומתכנשין אחשדרפניא סגניא ופחותא. ואינך ד' לא כתיבי כי נשרפו.

ולכאורה צריך להבין למה נשרפו רק ד' מלכים אלו ולא כל הז' מלכים שחשב תחלה ? אבל ע"פ דברינו הוא מבואר, כי הנס הזה שבא ע"י גבריאל באופן נורא כ"כ, בא לרמוז להם שלא יתיאשו מן הנאולה בכל הד' מלכיות, שגלות בבל היתה הראשונה מהם, שכל הד' מלכיות יפלו וישרפו. וישראל יהיו קיימים לעד ! א"ל הקב"ה לך רדי, באותה שעה פתח גבריאל ואמר ואמת ד' לעולם, ר"ל מעתה יכולה האומה הישראלית להיות חזקה בתקוה. בכל הד' מלכיות, כי אמת ה' לעולם, כי הוא שומר אמת לעולם, גם כי תהיה ההסתרה גדולה מאד. אחרי אשר ראו את נס הצלה של חמ"ו שנעשה בעת ההסתרה הגדולה. ובוה יתבאר מ"ש הפיימו לפ' חורש במוסף, ארבע מלכיות וגו', כמדותיד פעולתך כבראשונה, כאשר שמענו כן עוד חיש נא, שלכאורה אומרו כמדותיד פעולתם כבראשונה אין לו באור, אבל הכונה כמו שאמרנו כבראשונה בעת שנשרפו ד' מלכיות שהשליכו את חמ"ו בכבשן האש, והוא קרוב לפ' וטוב מאד.

דרוש מ.

דרוש לפרשה חיי שרה

ויחיו חיי שרה וכו' שני חיי שרה לסת חזר שנית שני חיי שרה? פירש"י לומר שכולן שוין לסובת, ופירשו המפרשים שלא לבד שהיתה בת ק' כבת כ' לחמא, ובת כ' כבת ז' ליופי, אלא שהותח גם כן בת ק' כבת ז' ליופי, וזה שאמר שהיו בולן שוין בכל מיני הסובות, הן בנקיות מן החמא והן ביופי.

ולדעתי נראה מה שחזר וכפל שני חיי שרה הענין הוא כך. כי הנה כל השבח הזה הנזכר בכתוב שהיתה בת ק' כבת כ', ובת כ' כבת ז', שהמספר הרב היה שזה למספר הפחות ממנו. והפחות להיות פחות ממנו, כל השבח הזה שייך רק במעלות הנוגעות אל הגוף וחומר האדם, כי בכל אלה ישתבח רק הגוף. שאנו אומרים עליו השבח, שאף בהיותו זקן בא בימים, ולפי רוב שנותיו של האדם יש לו חשבון גדול מרוביו עונותיו מכל שנותיו שעברו, לפי מה שראוי למבע הגוף והחומר הבהמיי, ועכ"ז אף בהיותו בן ק' היה בחשבון העונות שלו כבן כ'. שעדיין אין בידו שום עון, כי עד כ' לא נחשב לו עון.

(א) כי ותמת שרה, שמיתתה היה פתאם, שלכך לא נאמר אצלה בלשון ותגוע שרה ותמת, כמו שנאמר אצל אברהם בסוף הסדר, ואלה ימי שני חי אברהם אשר חי וכו' ויגוע וימת, רק נאמר ותמת שרה שמתה פתאם.

(ב) וגם שלא בביתה בבאר שבע, רק בקרית ארבע, ר"ל בעיר אחרת במקום שאין לו אחוזה ומקום קבורה.

(ג) היא חברון, היא היתה העיר אשר כל בני המדינה יחדו אותה ועשו אותה למקום בית הקברות, לקבור שמה מתיחם, השרים הגדולים שלהם מכל המדינה, וכמ"ש בכתובות קי"ב ואין לך מרשים בכל ארץ ישראל יותר מחברון דהו קברי בה שכבי, מבואר מזה שהעיר חברון היתה מקום הקברות מכל ארץ כנען. שכל הארץ יחדו אותה לקבור בה שכבי, וכדאי רק להאנשים הגדולים והמצוינים של המדינה, ואולי לכך קראוה חברון, כי שם חוברה לה יחדו כל גדולי המדינה, כאיש אחד חברים, ולא התפחדו עוד. כי היה בית מועד לכל חי, וא"כ כמובן מאליה ששם לא היו נותנים לאיש זר שלא מבני מדינתם להיות לו שם מקום קבר, שהיה מקום זה יקר אצלם מאד, ולא היה אפשר לו למצוא שם מקום לקבור אשתו.

(ד) בארץ כנען, בין אנשים רעים, לא כמו אנשי ארץ פלשתים, שהיו אנשים טובים שאמר לו הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שם, וגם כרתו עמו ברית, אבל ארץ כנען היו אנשים רעים כי הוא היה אחיו של מצרים כמ"ש ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען, וכבר ידוע שפרעה מלך מצרים אמר לו קח את אשתך ולך, וע"כ היה לו לאברהם הצער ממיתת שרה מר מאד ועכ"ז לא הרחר אחר מדותיו של הקב"ה, וכמ"ש סוף סנהדרין שא"ל הקב"ה למשה חבל על דאבדיו ולא משתכחין, אני אמרתי לאברהם כי לך ולזרעך אתן את הארץ הזאת, ולבסוף בקש מקום לקבור את שרה, ולא מצא עד שקנה בארבע מאות שקל כסף, ולא הרחר אחר מדותיו!

וזה שאמר הכתוב גדולתו והנהגתו של אברהם ויבא אברהם לספור לשרה ואח"כ לבכותה, כי אברהם אבינו לא בכה כלל על מה שקרה אותו במיתת שרה, כאדם שבוכה על צער, כי לא הרחר אחר מדותיו של הקב"ה, רק ויבא אברהם כאשר בא ומצא פתאם שמתה שרה, אז בא לסופרה לשרה כמו שלא היה הדבר נוגע אלו רק שהוא בא להספיד אדם גדול שמת, ורק ע"י הספד מה שיוספר מעלותיה, וכמה היא היתה גדולה במדרגה, מזה התעורר לבכיה כמו על ת"ח גדול שאינו קרוב שלו.

ויקם השדה והמערות אשר בו לאברהם
לאחוזת קבר מאת בני חת —

הפסוק הזה הוא כפול והוא למותר לגמרי שהרי כבר אמר ויקם שדה עפרון אשר במכפלה וכו' לאברהם למקנה לעיני בני חת והוא פלא. (ב) אמרו מאת בני חת, הוא פלא, הלא רק מעפרון החתי קנה את המקום, ולא מבני חת, ועד עתה אמר רק לעיני בני חת ועתה אמר ויקם השדה והמערה מאת בני חת? והנה איתא במדרש, אמר ר' אלעזר כמה דיות מושפכות, כמה קולמסים משתברין, כדי לכתוב עשרה פעמים בני חת, ללמד שכל מי שהוא מברר טקטו

על פחות מבן עשרים וע"כ נ"ל שזהו רק לענין חטאי הצבור, לענש את הצבור כולו, בזה אין נחשב בחשבון עונות של הצבור אותן העונות של פחות מבן כ' ואין עונש הצבור חל עליהם. מפני שפחות מבן עשרים אינו נכנס בעבודת הצבור, כמו בעונש של דור המדבר. שהיה עונש כללי על חטאת הצבור, אבל עונש פרטי מענשיו גם קודם בן עשרים, וכן עובדא דשבת שם. שא"ל הקב"ה ליצחק בניד חטאו ומחויבים להיות עוד בגלות, שזהו עונש כללי על הצבור, כמו העונש של דור המדבר, בזה יפה טען יצחק דל עשרין דלא ענשת עלייהו. אולם על זה היה קשה לי משרת, שאמרו בה בת ק' כבת כ' לחטא, הרי גם שלענין עונש פרטי ליחיד אין מענישין קודם חטא, והוכרחתי לתרץ בדוחק שקודם מתן תורה לא היו מענישין כלל על קודם כ'. וכמש"כ בתשובת חתם סופר. אך באמת גם על זה קשה לי. שהרי רש"י פירש בפ' בראשית שקודם מ"ת עד ק' לא היו בן עונשין ועיין כאן בשפתי חכמים אות ג' בשם הרא"ם. וע"כ נ"ל כעת שבאמת האבות אברהם ושרה היה להם דין צבור שהרי הם היו האבות ובהשורש נכלל כל הענפים העתידים לצאת מהם ע"כ העונש המגיע להם הוא כמו עונש של כל ישראל, ע"כ לא נחשב להם עון לענוש אותם על קודם כ', ועוד דבר"ה ח' אמרינן מלך וצבור מלך נכנס תחלה לדין שנאמר משפט עבדו ומשפט עמו א"כ גם מלך יש לו דין צבור וכן דין האבות הוא כמו דין צבור.

ותחת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ

כנען וכו' —

הנה יש לדרקס למה האריך כ"כ לומר שנקראת קרית ארבע וגם היא חברון, וגם שהיתה בארץ כנען? גם כבר הקשו כל המפרשים על אומרו ויבא אברהם לספור לשרה ולככותה? שהרי אמרו חז"ל ג' ימים לבני ואח"כ להספד? אבל באמת יספר הכתוב בזה גדולת אברהם, שכאשר קרה לו הצרה הזאת ממיתת שרה פתאם, עכ"ז לא היה מהרהר אחר מדותיו של הקב"ה, כי הנה אם היתה שרה מתה כדרך כל הארץ, שהיתה חולה תחלה ואברהם היה עומד עליה לסעדה על משכבה, ואף אם נאמר שבימים מלפנים עד יעקב אבינו לא היה האדם חולה קודם מותו, כמ"ש חז"ל ב"מ פ"ז עד יעקב לא היה חולשא אתא יעקב בעא רחמי והוה חולשא, שנאמר ויאמר ליוסף הנה אביך חולה, עכ"ז הרגיש כי קרבו ימיו למות והיתה מדברת עמו קודם מותה מה שהיה לה לדבר, ובפרט איד שיתנהג עם יצחק שכבר הגיע עתו להשיאו אשה, ואז לא היה הצער ממיתתה של שרה מבהיל כ"כ, שהרי המיתה היא סוף כל אדם. אבל כאשר קרה לו זה הדבר שמתה פתאם, וגם הוא לא היה שם בעת מותה, זה היה צריך להרע לו מאד, ועוד יותר, מזה, לוא מתה שרה בביתו בבאר שבע. ששם היה לאברהם אשל, ופונדק לאורחים, ובית ושדה ופרדס, וכל אנשי הארץ עם אבימלך ופיכל שר צבאו כולם כרתו ברית עמו, ונתנו לו כבוד גדול, אז ג"כ לא היתה מיתת שרה גדול ומבהיל כ"כ כי לא היה צריך לבקש לה מקום איפה לקברה, כי היה לו שם אחוזה שלו. וגם כל יודעיו ומכיריו מגדולי המדינה, היו כולם נוהגים בשרה כבוד גדול, והיו באים כולם ללוותה, לחלק לה הכבוד האחרון בראוי לה, לא בן עתה שהיתה מיתת שרה נורא מאד.

מהר סיני, אבל הס"ת שבידינו בלי שום שנוי אע"פ שהיא גם כן עדות חזקה עלינו כמו שאמרנו, אבל אין זה גוף הס"ת שקבלנו מהר סיני, וגם לא זו הס"ת שכתבה משה רבינו בעצם ירו שהיה מונח מצד ארון ברית ה'. לכך כתב הרמב"ם שמ"מ הס"ת שלנו היא גם כן מעידה עלינו כמו הלוחות, יען שבה נכתבו הדברים שבלוחות זהו הבאור הנכון של דברי הרמב"ם הללו.

והמבואר בזה שהדבר האחד אשר יש בידנו המעיד עלינו שאנחנו עם הנבחר מכל האומות הם העשרת הדברות של הלוחות, והתורה שנשארה בידנו מזמן אבותינו בלי שום שנוי, ועל זה אמרה התורה והיה שם כך לעד!

הדבר השני שנשאר לנו מימי קדם המעיד עלינו שאנחנו עם הנבחר, בני האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב הוא המערת המכפלה. שכל העולם יודעים שבמערה זו שוכנים אבותינו אי"ו, והאמהות שרה רבקה ולאה, ואם לא היה בעולם מערת המכפלה. אז היו כל באי עולם מכחישים את כל הספור של האבות, כל מה שקרה לאברהם יצחק ויעקב, ושהקב"ה כרת בריתו עמם. כי היו אומרים שמעולם לא היו בעולם אי"ו, רק הכול בדינו מלבנו, אבל המערת המכפלה שהוא נמצא היום, ששם קבורים האבות הקדושים, הוא מעיד לכל באי עולם שהיו בעולם אבות הקדושים, וכל הספור שלהם הכל אמת, ושהקב"ה כרת ברית עמם להיות להם לאלקים ולזרעם אחריהם, ואנחנו בני אבות האלה הננו עם הנבחר, ע"כ העדות של מערת המכפלה הנמצא בידנו, הוא יקר לנו מאד כמו עדות הלוחות, לפי שאנחנו יכולים להראות זה בחוש לפני כל באי עולם שזה קבורת אבותינו אי"ו ואנחנו זרעם.

אמנם ביד מי מסר הקב"ה את העדות של מערת המכפלה להודיע לדור אחרון, שהמקום הזה הוא קבורת האבות? העדות הזה מסר ביד בני חת. שמן העת שקבר שם אברהם את שרה היו כל בני חת מחזיקים את המקום הזה למקום קדוש מאד. שהוא מקום קבר של אברהם אבינו והיו נזהרים בקדושת המקום, ואבות לבנים היו מודיעים שיזהרו בקדושת המקום הזה, כי הוא מקום קבורת האבות. ועי" בני חת אנו יודעים היום את מקום מערת המכפלה. וע"כ כתבה התורה בפרשה בני חת עשרה פעמים כמו עשרת הדברות.

וזה שאמר המדרש, אמר ר' אלעזר כמה דיות מושפכות וכמה קולמסים משתברין כדי לכתוב עשרה פעמים בני חת, ללמדך שכל מי שהוא מברך מקחו של צדיק כאלו מקיים עשרת הדברות, כי הצדיק איננו חי וקים בארץ לעולם, כי סוף אדם למות, ונופו הקדוש הוא קבור באדמה, וע"כ היו יכולים בני אדם אחר כמה דורות להכחיש שלא היה בעולם הצדיק הזה, ועי"ו היו מכחישים הן את כל קבלות האבות, ואת כל התורה, אבל מקחו של צדיק הוא נשאר בארץ לעולם. הקבר הוא לבדו מקחו של צדיק, כי אין לאדם בעולמו כי אם ר" אמות של קברו שזה לבדו נשאר לו בעולם, ע"כ מי שהוא מברך מקחו של צדיק שהוא מעיד שזהו קברו, של אבות העולם, ולא יוכלו להכחיש שלא היו בעולם ולא יוכלו להכחיש קבלת האבות. ע"כ הוא כאלו מקיים עשרת הדברות ר"ל שהוא דומה כעדות של הלוחות, והוא נכון בעז"ה.

ע"כ יש לנו להתבונן כמה גדול הוא הערך של בית הקברות, שהוא לבדו מקחו של האדם בארץ, כי רק הקברים הם מעידים שאנשים האלה היו בעולם, ולא נוכל להכחיש את מציאותם, שם נמצאו קברות הצדיקים הגדולים הם אבותינו הקדושים שמסרו נפשם על שמירת תורתנו הקדושה, הם מעידים עלינו שאנחנו בנינים של צדיקי עולם וחסידיו עליון. הקברים האלה הם מעידים עלינו

של צדיק כאלו מקיים עשרת הדברות. והמאמר הוא פלא ומלבי"ם וצ"ל הביאו כאן ובארו בדרך רחוקה.

ולחבין את המאמר הזה יש לנו להביא גם את המאמר השני הסמור לו. אמר ר' יודן חמשה פעמים כתיב בני ברוילי, כנגד חמשה ספרי תורה, ללמד שכל מי שהוא מאכיל פרוסה לצדיק, כאלו הוא מקיים חמשה ספרי תורה. ויש לחבין למה במי שמכר מקחו של צדיק אמר כאלו מקיים עשרת הדברות ובמי שמאכיל פרוסה לצדיק כאלו מקיים חמשה ספרי תורה? וכבר עמד על זה היפ"ת, ואמר שבאמת היינו הך, ועיקר הכונה של שני המאמרים, שמי שמסיע את הצדיק בין בקנינו כמ"ש שהוא עושה פרקמטיא לת"ח או שהוא מאכילו ומפרנסו הוא כאלו מקיים את כל התורה כולה. כמ"ש כי בצל החכמה בצל הכסף שעתיד הקב"ה לעשות חופה למחזיקי לומדי תורה בצל של ת"ח עצמם, ודבריו דחוקים, האם בני חת היו עושים פרקמטיא לאברהם אבינו, הלא המה היו רק עדים שעפרון מכר את השדה והמערה לאברהם, כמ"ש לעיני בני חת?

אבל לענ"ד הענין הוא כך, שני דברים יש בדינו, הנשואים אצלנו מזמן אבותינו, והם קיימים אצלנו לעולם, המעידים עלינו לפני כל באי עולם, שאנחנו עם הנבחר שהקב"ה בחר אותנו מכל אומה ולשון, שאנחנו בני אברהם יצחק ויעקב, שהקב"ה כרת ברית עמם להיות להם לאלקים ולזרעם אחריהם, השני דברים הלאה הם, האחד הוא, זאת התורה המצויה עתה בידנו שהיא הנתונה למשה רבינו ע"ה. שכל אומה ולשון שבעולם גם המאמינים בה שהיא אלקית כולם שנו אותה עד שאין לה כלל צורתה שהיתה לה בעת שנתנה. ורק בדינו לבד היא משומרת בקדושתה ובטהרתה ואנחנו מוסרים נפשינו עליה שלא לשנותיה אפילו בקוצו של יו"ד, וזה לנו לאות שאנחנו עם הנבחר אשר קרבנו ה' להר סיני ונתן לנו את תורתו האלקות. יען שרק בידיו היא מצויה כמו שנתנה בלא שנוי כלל.

והנה בזמן בית ראשון, טרם שננו יאשיהו המלך את הארון. אז היה לנו עדות יותר גדולה שאנחנו עם הנבחר, שאז היה בידנו הלוחות עצמם אותם שקבל משה מהר סיני, ואז היה בידנו להראות בחוש בעדות יותר ברורה שאנחנו עם הנבחר. שהרי שני לוחות הברית, לוחות העדות מעידים על זה, שהארון והלוחות הם בידנו. ולא ביד אומה אחרת. אולם עתה אחר שגנו יאשיהו את הארון שוב אין לנו עדות הלוחות, כי נגנזו מאתנו, אבל עכ"פ יש לנו גם כן עתה עדות חזקה ממה שהתורה היא בידנו בלא שום שנוי.

ובזה יובן מש"כ הרמב"ם סוף הלכות ספר תורה הלכה י"א שצריכין אנו לנהוג כבוד גדול בספר תורה, לפי שהיא העד עלינו לפני כל באי עולם שנאמר דברים ל"א כ"ו לקח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלקיכם והיה שם בד לעד. עוד כתב שם הרמב"ם קודם בהלכה ט' כי צריך לנהוג כבוד בס"ת וליוחד לה מקום, לפי שהדברים שבלוחות הן בספר תורה, והדברים האלה הביאם גם כן הטור ושו"ע יו"ד בסימן רפ"ב. ולכאורה אינו מובן, האם רק בשביל שנכתבו בתורה הדברים שבלוחות צריך לנהוג בה כבוד גדול, הלא הם"ת בעצמה היא ג"כ קדושה כמו הלוחות?

אבל כונת הרמב"ם הוא כי לענין העדות על ישראל לפני כל באי עולם, שאנחנו עם הנבחר כשה"כ והיה שם בד לעד, היו הלוחות העדות היותר ברורה מן הספר תורה. שהרי הלוחות שהם בידנו הם עצמם הלוחות שהוריד משה

לויט דעם טייטש אָנפאַנג, האָט געברויכט שטעהן : מתחילה, ניט בראשית — 2טענס. וואָס שטעהט דער וואָרט בראשית מיט אַ גרויסען בית, גרעסער ווי די איבעריגע אותיות? קומען אונזערע חכמים און זאָגען : אַז דעריבער שטעהט בראשית, גיט מתחלה, צו ווייזען אַז צוליבע די תורה, וועלכע ווערט אָנגערופען "ראשית", האָט נאָך בעשאַפּען די וועלט, און צוליבע דאָס אידישע פּאָלק, סיי די תורה און סיי דאָס אידישע פּאָלק ווערען אָנגערופען "ראשית".

לאָמיר בעטראַכטען ווי אזוי ווערט אָנגערופען די תורה און דאָס אידישע פּאָלק "ראשית". מיר טייטשען בראשית, בעגינג, דאָס וואָרט ראשית געהערט זיך פון וואָרט ראש, קאָפּ. אזוי ווי דער קאָפּ פון מענטש איז דאָך די הויפט זאך פון קערפּער, פערשטעהען מיר אַז אזוי רופט זיך יעדע בעסערע זאך ראשית, וואָס מיר וועלען טייטשען די הויפט זאך, מיר ווייסען דאָך אַז ת"ת איז כנגד כולם, די תורה איז די הויפט זאך פון דער וועלט, און ווער היינט אַפּ די תורה, איז דאָך נאָך דאָס אידישע פּאָלק, דערום האָט די תורה גלייך געוויזען, אַז צו לייעב די תורה און צוליבע די אידען וואָס היינט אַב די תורה, איז די וועלט בעשאַפּען געוואָרען.

מיר קאָנען אויך זאָגען, אַז איז דעם "ב" פון בראשית לינט נאָך אַ בעד דייטונג, ווי דער מדרש זאָגט: אַז די תורה בעריהמט זיך — בי ראשית, דער שטייגער איז אַז מען בויט אַ הויז רופט מען אַ ארכיטעקט, ער מאכט דעם פלאַן ווי צו בויען, און דאָס זאָגט די תורה, איד בין געווען דער פלאַן וואָס האָט אַין מיר אַרײַנגעקוקט און בעשאַפּען די הימל און די ערד, און מיר טייטשען דעם פסוק אזוי : בראשית, די תורה וואָס הייסט ראשית, האָט נאָך געקוקט און בראַ אַת השמים ואת הארץ.

די צווייטע פראגע, וואָרום שטעהט אַ גרויסער ב' ? פערשטעהען מיר שוין אזוי ווי מיר זאָגען, אַז די וועלט איז נור בעשאַפּען געוואָרען צוליבע דעם אידען ער זאָל היטען די תורה, איבער דעם שטעהט דער ערשטער און פון דער תורה אַ גרויסער, אזוי ווי אין דברי הימים, וואו עס ווערט דערצעהלט ווי מען האָט אַרויסגעטריבען דאָס אידישע פּאָלק אין גלות בבל, פאנגט זיך דאָרט אַז: אדם, איז דער אלף אויך אַ גרויסער, צו ווייזען אַז די גאנצע מעשי בראשית, איז נור צוליבע דעם "אדם" די וועלט איז נאָך בעשאַפּען געוואָרען צוליבע דעם אידען וואָס הייסט "אדם" ווי אונזערע חכמים זאָגען אַתם קרוין אדם ואין אומות העולם קרוין אדם, און פאר וואָס רופען מיר זיך אדם, ווייל מיר היטען די תורה, דאָרום פעהאַף איד דאָס מיינע עלטערען וועלען מיר נאָך נישט פערלאָזען און וועלען מיר געבען די מעגליכקייט ווייטער צו לערנען אום איד זאָל אַללעס קאָנען פערשטעהען און וויסען ווי צו היטען, וועל איד דאן זיין אַ שותף מיט די תורה וואָס וועט אימער מיר בעשיצען און דאָס גלייכען מיינע ליבע עלטערען און גרויסעלעטערען, און מיינע אַללע טיטשערס און נוסע פריינד און אַלע אידען בכלל און ואמו, טענקידי.

שאנחנו עם הנבחר. ואם כי בעו"ר הצרות והתלאות ואריכת הנלות שנו אמתנו הרבה ומכ"ש באמערקא, עד שבעוה"ר יש הרבה מפקפקים בשם הזה שאנו מחזיקים בו בכל עז, שאנחנו עם הנבחר, אבל עדים הם הקברים של אבותינו הקדושים שבכל דור הנמצאים בקרבנו גם היום.

וכמה גדול הוא יקרת ערך החברה קדישא גומלי חסד של אמת, שהיא מבררת מקחו של צדיק, ומשגחת על קיום הקברים, שהוא כאלו מקיים עשרת הדברות, כמה קברי הצדיקים נמצאו באדמה שעל קבריהם נוכל לאמר ששם נקברו הארון והלוחות, כמ"ש ר' יהודה הלוי על קברו של הרב אלפס בזמנו.

ובזה מובן המדרש השני אמר ר' יודן חמשה פעמים כתיב בני ברזילי, כנגד חמשה ספרי תורה, ללמדך שכל מי שהוא מאכיל פרוסה לצדיק כאלו הוא מקיים חמשה ספרי תורה, כאן לא אמר שהוא כאלו מקיים עשרת הדברות, כמו שאמר כמו שמברר מקחו של צדיק כי המברר מקחו של צדיק אותו המקח בעצמו הוא נשאר לעולם, וע"כ הוא דומה כמו עשרת הדברות של הלוחות שאותן הלוחות עצמן שקבל משה מהר סיני הם היו בארון בקרב ישראל לעולם, אבל המאכיל פרוסה לצדיק שאותו הצדיק עצמו שהאכילו ופרנסו אינו נשאר בארץ לעולם, רק שתורתו שלמד הוא נשארת בארץ עד עולם ע"י תלמידיו שלמד בהם, ותלמידו תלמידו עד הדור האחרון, ע"כ הוא דומה כאלו קיים חמשה ספרי תורה, שהספר תורה שלנו אינו אותו הספר תורה שכתב משה רבנו בעצמו, וגם אינו הס"ת בעצמו שקרא בו עזרא הסופר או התנאים והאמוראים והגאונים אחריהם, כי גוף הס"ת של הקדמונים כבר בלו ונקברו על בית הקברות, כמו הגוף של הצדיק, וכמ"ש בגמרא מנילה כ"ו ס"ת שבלה קוברין אותו אצל צדיק, ורק הדברים שהיו כתובים בספר תורה של הראשונים, הם נשארים לעולם בארץ, כי הם כתובים בס"ת שלנו בלי שום שנוי אפילו בקצו של יו"ד, וע"כ אמר שהמאכיל פרוסה לצדיק הוא כאלו מקיים חמשה ספרי תורה, והוא נבון בע"ה.

ובזה שכתבה לנו התורה שאחר שקבר אברהם את שרה אשתו במערת המכפלה אז ויקם השרה והמערה אשר בו לאברהם לאחות קבר, ר"ל מה שלאחר הקבורה נתקיים שזה המקום השרה והמערה אשר בו אחות קבר של אברהם, עד שגם היום אנו יודעים את המקום הזה מזה נראה כמה גדול קביעת בית מחזיקים את המקום ההוא למקום קדוש שבו קבר אברהם את שרה, והם היו מבררים מקחו של צדיק, ואבות לבנים היו מודיעים להזהר בקדושת מקום זה עד שגם היום אנו יודעים את המקום הזה מזה נראה כמה גדול קביעת בית הקברות, ובילע המות לנצח, אמן ואמן.

דרוש י.

דרוש לבר מצוה שחל להיות בשבת בראשית.

היינטיגער שבת אין וועלכען איד ווער ברמצוה, אין שבת בראשית, מיר פאנגען אז די תורה פון אָנפאנג. נאך דעם ווי מיר האָבען מסיים געווען די תורה שמחת תורה, דער ערשטער וואָרט אין דער תורה אין בראשית, דאָר פֿען מיר פארשטעהען דעם פֿוסק בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, אין די בענינג האָט נאָט בעשאַפֿען דעם הימל און די ערד, פֿרעגען אַלע

דרוש יב.

ADDRESS DELIVERED BY A BAR MITZVOH

Praised be the Lord God of Israel, the creator of the world; who has given me strength and life to reach this blessed moment, Amen.

Blessed be this holy congregation, assembled here to day, may the Lord God of the universe, brighten their presence and future; and also their sons and daughters, shall cause them divine pleasure, which I cause to my good and happy parents to day.

Today what a blessed moment this is, and how happy I am to be the one called by the Lord, to take this responsibility of His commandment, serve Him and obey His laws, and be happy. The wise ancestors of our race, have declared that a youth of thirteen, is already possessed of sufficient strength to serve the Lord, and be responsible for his deeds. I have reached this age now, and I am already to be counted as a member of any congregation, I am proud of it, I am a member of that race which has given me light to the world at large, and who has proclaimed the fundamental principles of true humanity to the family of mankind.

The Lord of justice and righteousness, He is our protector and deliverer. I am from now on, under His protection, and the moment my father, has uttered the two words—I become a man who is responsible to his Maker, and Creator for his actions. God, asks us only to be good and noble and then stamps us with the mark of respectability and honor.

God, has willed everything for our welfare; and every youth must follow his advice for his own good, I am here with promise and declare that I am one of the people of Israel, and I will perform what God may ask of me.

There shall be no other thought within me than the one of doing right, and obey the commandments of the Lord. Here standing near the sanctuary of the Lord God of Israel, I do repeat my solemn oath to be just and up-right all my life time, for the Lord God of Israel.

I do also ask Thee dear God grant long life and happiness to my lovning parents, so that they may further instruct me how to walk in the path of justice and nobleness. Give them strength and life that they may be able to bring me up to be a good man

.א י ש י א

ADDRESS TO THE ISRAELITES

From the laws, which came into possession of mankind, there is only one law which is eternal; unchangeable and yet for all generations, this law is ours, which Moses, through the inspiration of God, gave to the children of Israel, all the laws are made according to their needs and necessities of time. But the law of Moses and Israel are the hand-work of God himself who comprehends all the needs of Israel for all the times and epochs.

In studying the laws that were given to us through our teacher Moses, we become better acquainted with the great principles of the Creator, who desired the welfare of the human family in Meroe. We become aware of his wisdom and penetrate into the depths of virtue, goodness and most noble actions.

The Talmud says, "The one that follows up the law in poverty will subsequently follow it up in riches". This great maxim we are only able to understand the better when we are told all that is in the law. The result thereof leads surely to happiness, in this world or will in the world to come. No nation on earth has suffered and endured, more persecution, no people has shed more tears and blood than we, the children of Israel, for adhering to our law, mighty and powerful of nations kings, monarchs, and thrones have crumbled into dust and disappeared from the earth, but we the people of Israel, have survived them all, and with the law of the living God, we stand still credulous.

Truly we have lost our country our Holy Holiest, our National dignity and all our dear possessions. The law still remains with us, the law of our God, has been our comfort through our Tribulations, and the law of God, will finally accompany us back to our former glory and greatness. This law proclaimed to us has been our cherished inheritance, through centuries of ill-treatment and in human persecution, it has been indeed a bitter trail, but we have witheld it, and now we can boldly come back to this civilized world, appealing to these very same laws for wisdom and thought.

ואלה יעמדו על הכרחה

ובאתי בזה לברך לכל האנשים שקנו ממני ספרי "תורת ישראל" חלק א' הלכה ואגדה שיתברכו כולם מן השמים ובכל אשר יפנו יצליחו בכל דרכיהם, ואבקש מהש"י כשם שזכיתי להוציא לאור ספרי תורת ישראל חלק א' כן יעזורני הש"ת להוציא את שאר החלקים "תורת ישראל אשר יש אתי בכתובים ברוב שמחה ובקרב הימים אמן.

אמטלכצאָר, מאַסס.

יוסף ב"ר שמואל צבי וזוג' נחמה ב"ר
חיים זכריה מילער
אלעקסנדר ריגעל
יעקב ב"ר שמואל וזוג' מלכה בת יצחק
ליב פרידמאן
חיים זכריה ב"ר יוסף וזוג' ח' בת"ר
משה מירעוויץ
שלמה יוסף ב"ר חיים זכריה וז' בילה בת
ר' שלמה מירעוויץ
ליב ראטענבערג וז' עסעל פערעל בת"ר
פיוויל
שבה ב"ר ליב וז' גאלדע בת שמערעל
ראטענבערג
מענדיל ב"ר נחמן וז' בילע בת"ר
ישראל גארב
שמעון ב"ר אברהם יוסף וז' ריוועל בת"ר
מאיר נעלסאן
שלמה ב"ר אליעזר וזוג' שרה בת"ר
אברהם זעליג שולמאן
משה ב"ר זלמן וז' שרה הילער
יצחק ב"ר משה וז' ח' רבקה בת"ר
אברהם מאַקאווסקי
שלום מאיר וז' חרם פליישער
נחמה בת"ר שלום פיון
מאיר מרדכי ב"ר יוסף וזוג' הינדע
מארקמאן
אליהו ב"ר יוסף וזוג' מאטלע בת"ר
פישעל פרינקלין
שלום ב"ר שלמה דוב וז' מנוחה בת"ר
ישראל אלפערט
משאַרלי הורוויץ
סעם הורוויץ וזוג' פעשע בת"ר משה
יום טוב וזוג' רעסעל סאלעט

יוסף ב"ר אהרן וזוג' פרומה בת"ר זלסן
אברהם יהודא שערמאן
ישראל ב"ר יעקב וזוג' אסתר בת ר'
אליעזר טיצער
אנשיל ב"ר אברהם וזוג' ח' בת ר'
שבת מאַשקאוויטץ
יצחק ליב וזוג' באשע רבקה בת משה
הילער
בצלאל שערמאן
אורווינג ב"ר אליהו וזוג' חנה בת ר'
שמואל מאיר מילער
אהרן וזוג' דאָפקע בת"ר ליב
ס. דאָסעק
ישראל ב"ר נחמן מענדעל וז' זלעטע
פרידע
מענדעל ב"ר אהרן ליפע ז' טהעמא בת
אברהם ליפע
יאָשקע ב"ר יוסף וזוג' פייגע בת משה
אברהם דוב ב"ר דוד נתן וז' באשע

פּראָוידענס ראוד איילאנד

הרב הגאון ר' יצחק ביק
אברהם יעקב ב"ר יוסף ראבינסאן
יוסף ב"ר שרגא פיוויל ליטוויין
באָנעט ראזען
שמואל ב"ר מאיר חכהן פיוווער
רפאל ב"ר יוסף ליוואי
ליפא ב"ר נתן לינדער
יחזקאל ב"ר שמעון היימען
אוריאל ב"ר אברהם קויפמאן
יוסף ב"ר אברהם שמואל בליזער
אברהם ב"ר אלקנת מרדכי גאלדמאן
דוב בער ב"ר יהודא ליב הלוי גאלדשטיין
משה ב"ר יהושע צבי פלינט

in Israel, and worthy citizen among my fellow-men, so that they may live to see the honor that their children have given them. Blessed be the Lord, and he will bless my parents, my teacher, and all the congregation.—Amen.

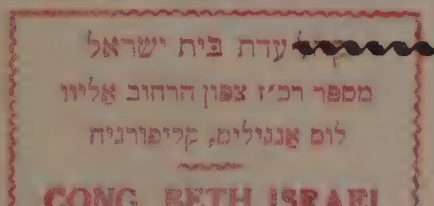
דרוש יג.

ADDRESS DELIVERED BY A BAR MITZVOH

It is now thirteen years from the time God, in his abundant goodness has sent me unto the light of the world. It was His will that I shall be, and I am. Then the Lord, has also willed that I shall be a Hebrew, that I shall have good and loving parents, giving me an education fit for any youth in the society of mankind, and that I shall reach my present age, when the law of Moses and Israel, confer upon me the honor of a responsible person, performing the commendments of the Lord, through which we may be happy and content. Surely I have sufficient reasons to thank the Lord, of all creation, bow unto him and open my lips in prayer to the Almighty and merciful Lord, of all beings, saying "Blessed be those oh, Lord, of Israel, who hath given me happiness, strength and understanding, in order that I may serve Thee and praise bountiful goodness for ever and ever. I am now thirteen years of age and I am fully entitled to all the holy privileges accrued to any member of my age, to a gathering of ten, I am a good strong member with whom I may promise my God, in His sanctuary and everywhere. My father, is no longer responsible for my deeds, between me and my God, I interpret the duties of a Hebrew, who must be mindful of his actions, and fulfill all that God has told to do.

Indeed it is a sweet duty to be the servant of the Lord, the king of the universe, of the source of all wisdom and do his biddings. They are all for our welfare and happiness he bids us be honest, upright and just, and for this noble acts we enjoy the greater good on earth, contentment, he further commands us, to serve Him, praise his presence so that we may have happiness itself already. Yes the Lord God, of Israel, has been therefore that we may be happy and contented. May the merciful God, further sustain and favor my good parents with all worthy goods in order that I their son, may share in their welfare, may the Lord, of mercy, bless and cause happiness, so all the congregation may He shower upon them from his bountiful, so that everyone shall praise the Lord in happiness and contentment.

Amen.

דוד ראזעס

שלום ב"ר שמואל לענדער

יעקב ב"ר אברהם עפשטיין

לואיס ע. בעקער

וואוסמער, מאסס.

יצחק חיים ב"ר אברהם יאנג

אברהם ב"ר מרדכי איזראעל

סעמיועל פרויס

באנעט וואלקאוועס

א. שמואלענסקי

עליק ריזעווסקי

ליב הורוויץ

אברהם ב"ר צבי דוב סילווער

ר. שעהר

זלמן יהודה ב"ר מאיר רוימער

ברוך ליב ב"ר מאיר רוימער

שמריהו סידעק

דוד ב"ר גרשון כהן

יעקב ב"ר אברהם וויינשטיין

סיומאן כהן.

מאָריס גאָרדאן

פסח ליב קראנצמאן

מר. אשר

אגודת ישראל אנשי ספרד

סיומאן גודמאן

נחמה בת שלמה הלוי

יעקב משה ארנאט

ראובן ב"ר שראגע פאלעס

מענדיל ב"ר אליעזר שלמה קרעמער

יוסף ב"ר אשר לעהמאן אָרקע

ביהכ"נ בני יעקב ע"י הפרעז. מר. סיגל

השמש המופלג שלמה ב"ר יוסף שרייער

מנחם מרדכי ב"ר זלמן בער קראק

מאָקס ראָבענס

ווינסאָקעט, מאסס.

מר. צבי סירקוס

המורה המצוין מר. צדוק מילער

ישכר ב"ר יוסף אלמען

סמויטען, מאסס.

דוב ב"ר אברהם ספעקטאָר

ישראל לאנדעס

מרדכי ליב ב"ר משה קאפלאן

פיטסבורג מאסס.

דוד גאלדבערג

לאָרעניץ, מאסס.

ליב הירש ב"ר יעקב שוואַרץ

יוסף ב"ר יעקב קוסעל

מאָקס ניקעלסאָן

בצלאל וויינערס און סאָנס

ישעיהו ב"ר משה חיים יאנג

שמואל ישעיהו ב"ר ברוך וויינער

שלמה ב"ר נחום סעמיועל

אפרים ב"ר ישראל דיוויס

שמואל ב"ר אברהם לעביל

פריינק בראַדערס

דר. משה ב"ר יוסף גראסמאן

דר. מלך ב"ר יצחק דניאל בער

ליב ב"ר אהרן מארקוס

חיים נחמן ב"ר אלקנה פישמאן

יצחק אהרן ב"ר שניאור זלמן ווארשאָוו

אליהו ב"ר משה שמואל פרידמאן

משה מרדכי ב"ר שניאור זלמן ווארשאָוו

קאָנג. סאָנס אָפּ איזראַעל ע"י המורה

שלמה מנחם גאלוביצקי

יוסף ב"ר גרשון סאַלאָניק

מרדכי ב"ר יוסף קאַפלאן

קאָנג. אנשי שלום ע"י הווייס-פרעז.

והסעק. אברהם עפעלבערג

יצחק ב"ר צבי דוב קאָהען

דוד ב"ר יעקב ראָזענבערג

קאָנג. אנשי ספרד ע"י ליבוש ב"ר זלמן

נידעלבערג

היינערהיל, מאסס.

אברהם ב"ר משה לאשמאן

משה ב"ר שניאור זלמן ברוידע

דוד ב"ר ישראל איסור הארשטאן

שמואל ב"ר פסח קוק

ישראל ב"ר צבי קלאדקיין

לואיס הורוויץ

ליליען קאָהען

יהודא ליב ב"ר שמואל בערמאן

דר. לעווינשטיין

טוביה ב"ר אברהם יונה

קענטען, מאסס.

ראובן ב"ר אליעזר אבא גארדאן

יהושע נפתלי הערץ אבראמאָוויץ

שמואל ב"ר יוסף ווינעצקי

יששכר ב"ר יוסף אַליען

גארדנער, מאסס.

ישראל ב"ר יהודה האַטסטאָן

אהרן פיווילסאָהן

מרדכי מיכל ב"ר משה דוב קאפלאן

מרת רחל פיוע בת"ר יצחק הכהן

יצחק ב"ר מרדכי מיכל קאפלאן

חיים בצלאל ב"ר מרדכי מיכל קאפלאן

שמואל דוד לין
אברהם שבה מענדעלסאן
חיים מענדעלסאן
משה כהן
אסתר גודמאן
רחל עטעל פוינשטיין
אברהם עפשטיין
מאָריס הורוויץ
דוד קויפמאן

ה"ה יום המר בכל שנה אזכרה בזכרי
יום זה אבל אעורה על פטירת האשה
פריידעל בת ר' חיים יצחק הערמאן
שמונה ימים בחדש אדר שנת תרפ"ו

פאלריווער

שלמה הורוויץ
יוסף יודיצקי
איזראעל שאַבעלאָוו
טוביה ב"ר אברהם יודיש
שלמה טובלין
משה ענטיין עורך דין
יוסף ראדאָווסקי
ד"ר. ס. ת. איסעלעש

פיבעדי

זאמיע ב"ר שלמה זלמן הלוי ראססען
אפרים פישעל ב"ר אהרן הירשענזאן
הענק ב"ר יעקב יצחק שטיין 8 סאטין סם.
ישראל ב"ר שלמה אליהו איינבינדער
יעקב ב"ר דן רעמיש
לואיס וויליאם פרידמאן
אלימלך ב"ר דוד כהן קארען
אברהם גארדען
זונדעל ב"ר אליהו קארעליץ
דוד ב"ר צבי קירשטיין
צבי ב"ר משה שמואל גאלדבערג

בעווערליא

זאב ב"ר ישעיה אדלער
פריידע יאפע
שלמה קאנטער
מאיר כהן
סאול סילווער
חיים שלמה ב"ר ליב שפאָר
תלמוד תורה דעווערליא "עי הרב ר' משה
דוד גאלדמאן
אברהם ב"ר נתן באראן

סילעם,

אקסעלראד בראדערס
מרכי ב"ר שמשון סילווערמאן

משה זיסקינד ב"ר אהרן פראנק
מענדיל ב"ר אידעל ווינשטיין
אדאָלף גרינוואלד
מענדיל ב"ר משה דוב לעט
מאיר ב"ר יואל ארי' גאלדבערג
דוד שלמה קאניקניק
גדלי' ב"ר זאלקין שעספאָ
דזשאן סאלאמאן
גאָניס, דראג סטאָר
אליעזר ב"ר יעקב כהן
פיליפ איובראמס
אליהו ב"ר אהרן ארקע עפשטיין
לוי יצחק ב"ר אברהם שמואל בלייזער
פסח ב"ר פסח ראטבארג
צבי ב"ר אברהם לעווין וזוג' פיוגע בת
ר' שמואל ובתו שיינע

יוניוועד סטיווטס ריעל עסטויט אינקאָפ.
ריעל עסטויט מאָרגינדיזש האוז ספעציע-
ליטי, 65 פאנמאון סטרוט פראוידענס.
U. S. Real Estate Trust,
Real Estate Mortgages, Res. Dwellings
a Specialty, 65 Fountain St. Providence

ה"ה יום המר בכל שנה אזכירה בזכרי
יום זה אבל אעורה על האשה שרה בת
ר' יעקב קאפעל הכהן שהלכה לעולמה
י"ח חשון שנת תרע"ט

ניו בעדפארד

ליוב ב"ר אברהם יצחק הערמאן עורך דין
יחזקאל אליעזר ב"ר אברהם עבער, געני-
דער, ש"ץ ושו"ב
משה ב"ר שמואל גאלדשטיין
אליהו ב"ר שמואל מאיר ווילעץ
אברהם זאב ב"ר שלמה שלום
שמואל הכהן קאפלאן
מרכי איזראעל
ראובן כהן
שלמה שוסטער
איוויק מארדער
משה פנחס גרינשטיין
נעליאן בלום
אברהם ראזען
יואל עפשטיין
ד"ר דזשויקאָב דזשענעט
שמעון אמבער
אברהם עפשטיין
מרים האווער
יעקב לידער
זלמן ראזענבערג, עורך דין

זלמן ב"ר מאיר מארקוס
נחמן משה ב"ר יצחק דוד הערמאן
אפרים ב"ר דוד פעלדמאן

ביינגאר, מיינ

ביה"כ בית ישראל ע"י הפרעזידענט
הנדיב המפורסם שמעון עוזר קמינסקי
דוד ב"ר שעפמעל ברוידע
ישעיהו שרירא
א. מ. שרירא, בארהארבער מיינ
אשר ב"ר ישראל יהודא ראלניק
גימפעל ב"ר דוד פנחס סטרויער
אברהם משה ב"ר יעקב הלוי סגל
משה ב"ר שבתי געז
סעמיועל כהן
הערי עפשטיין
באסטאן באַמען סטאַר ע"י מר. ברוידא
הערי א. לעווענסאָן
סעם ליפסקי
באנעט לאנדען
משה ב"ר אליהו נחום קאריצקי
חיים שמואל ב"ר אליהו סטרויער
דאָבע גארדען
פיוועל אלטמאן לעי"נ אמו ז"ל

האשה פריידאָ ח' בת אהרן אלט
מאן נפטר ז' תמוז תרפ"ו בעיר
ביינגאר, מיינ.

אהרן יצחק ב"ר יעקב אלטמאן
שרה לאה בת ר' יעקב אייזנעץ
טויבע בת ר' יעקב שרירא
שרה שאשע בת אהרן גאלדפארב
אדאָלף ב. פרידמאן

סעם קארסען
סעם קאָפּין
יעקב ב"ר אברהם דרעזנער
הבחור מנשה ב"ר זיסקינד רובין
משה ב"ר יעקב קאברין
יחיאל ב"ר אברהם אליהו סמיט
יוסף שמעון ב"ר פינחס קופער
אברהם ב"ר משה ליבערמאן
קאָנג אוהב צדק ע"י עקספרעז. מר. ס. ב.
פרידמאן קארטערעד ניו דזשורזי
הרב הגאון ר' טוביה גפן אטלאנטא דזשא.
הרב הגאון הגדול והצדיק אליעזר בהרב ר'
משה וויינשטאָק מאַנטגאמרי אלא.
רעוו. מ. מארק, טראַנטאום פא.
רעוו. בורגער טאמפא, פלאָרידא
רבי איזראעל ווערנער, קאָלאָמבוס א.
רבי ת. לעווענדאָרף, האַלידאָרף קאָעם,
ווירדזשינא
ניו יארק פאָבליק לויברערי
הרב הגאון הגדול רבי זלאטניק מראדעם
פוילען
רעוו. מ. לעווענסאָן, אגדענסבורג נ. י.
דזשואיש סאָשעל ריסורסש,
114 פינפטע עוועניו ניו יארק

הכל מודים

כי המהע של החברה קאנסאָלידיטעט קא.

185 דיוויזיאָן סטריט, ניו יארק

היא היותר טובה בכל העולם

דוד ב"ר שלום שוינבערג
יעקב ב"ר שואל שוינבערג
בנימין ב"ר מאיר אלטמאן
שלום ב"ר שמעון בעדיק
ש שניצער

בידערפארד, מין

יוליוס קאהען
מאָרריס פינקעלשטיין
אליהו ליב ב"ר יעקב מרדכי פעלקאוויץ
חיים ב"ר יעקב מרדכי פעלקאוויץ
סעמיועל קאהען
סאלאמאן בראַס.
אליהו לערמאן

אַבערן, מין

הערי ל. באַקער
יוסף מ. באַקער
חיים חייקיל ב"ר אליעזר דינעס
ר' יהודא ב"ר שבתי קארטעל
יצחק ב"ר חיים גודקאווסקי
אברהם יצחק ב"ר יהודה סינגער
יצחק ב"ר שלמה חיים טאַר

פאַרטלאנד, מין

סעמיועל ראָזענבערג
הערי יודעלסאָן
מאָרק פינאנסקי
מאָרריס סאקאנאָף
ראובן ב"ר שלום קאַדיש
ישראל בערענשטיין
אברהם ב"ר ישראל הלוי סגל
עללים ע. וואַסערמאן
ראובן גאַלדשטיין
יעקב ע. יונג
יחיאל יהודא ב"ר הרב חנוך יעקב הכהן
אפרים פישעל ב"ר שמואל סיימאן
הערי שולמן
י. שאפירא
חיים אברהם ב"ר דוב גינזבורג
אברהם מרדכי זעלקאוויץ
דזשאַי שקלאר
וויליאם עדעלשטיין
ל. מ. לעווענסאָהן
דר. גאַלדבערג
לואיס וואקסמאן
יהושע ב"ר נפתלי הערץ ליוואי
השו"ב המופלג היקר צבי סעמינסקי
יצחק שמחה ב"ר מנחם מענדיל בראַסמאן
אברהם ב"ר יוסף אייזמאן
יוסף פינחס ב"ר דוב קאַפּ

חיים ב"ר נחמיה סאנדראוו
ישעיהו יוסף ב"ר יעקב גאראן
אברהם שמעון ב"ר דוד ישראל הלוי סגל
חיענא בת ר' אליעזר
ח' זלאטע בת"ר אברהם שמעון סגל
אברהם שמעון ב"ר שניאור זלמן פרידמאן
חיים שלום ב"ר אהרן ראזעץ
חיענע בת"ר אהרן ראזעץ

לעמענסמער, מאסס.

ראובן ב"ר ישראל באַנר שו"ב וש"ץ
יואל יצחק ב"ר אברהם ניומארק
מרדכי ב"ר אליקום הלוי פאלק
מנחם מענדיל ב"ר אליקום הלוי פאלק
יהושע ב"ר שמואל פאסמער
בנימין ב"ר יעקב בריטאן
ליב זלמן דזשיקאבסאָן
שמואל ב"ר זרח הכהן
חיים ב"ר דוב בער סאלאמאן

טאַנמער, מאסס.

צבי קערען
זאב וואָלף זאקס
אברהם באראן
ישראל פיוויל שו"ב וש"ץ
משה דאוונער
מייכאל כהן
זאב דיונער
לעמעל ריינארט
יקותיאל אלטענהויז
יהודה אדלער
אברהם קופערשטיין

וועסמערליא, מאסס.

פנחס ב"ר מאיר יואל ז"ל גאַלדבערג
מאָס נאָוועגאַרסקי
יודעל אַוויגדור ב"ר יחיאל גאראן
יחיאל ב"ר בצלאל אישקאוויץ
יחזקאל ב"ר מאיר גאַלדבערג
זלמן יואל ב"ר סענדער זאב סאַלאַוויציג
אליעזר ב"ר יצחק סילווערשטיין
קאַנג. שערי צדק
אשר לעמל ב"ר אברהם יצחק סאלאמאן

קלינטאָן, מאסס.

מנשה ב"ר יוסף לאנג
דוד ב"ר משה זיידעל
יהודא ליב ב"ר צבי גולד
פנחס אליעזר ב"ר מאיר אלטמאן
ליב ב"ר שלום שוינבערג
סעמיועל שוינבערג

לוח המפתחות

צד		צד	
65	28 דיני חזרת התפלה	7	1 עקרי האמונה
68	דיני תחנון	8	2 אור התורה
69	29 דיני קריאת התורה	10	3 יסודי התורה והלכות דעות
76	30 דיני אשרי ובא לציון	11	4 ההשכמה
77	31 דיני קדיש יתום	14	5 טהרת הרוח הגוף והמקום
80	32 דיני תושב ואורח לענין קדיש	15	6 הברכות
82	33 דיני יאָהרציוט	15	7 מצות ציצית
85	34 דיני למוד התורה וקדושתה	17	8 התפילין
87	35 דיני איסורי רכילות ולשון הרע	18	9 בר-מצוה
92	36 שמירת הגוף על פי הטבע	21	10 דיני מזוזה
99	37 הנהגת טובות לקיום גופו ונפשו	23	11 שיבת ציון
101	38 דרכי השלמים ומנהגיהם הטובים	24	12 יסודי התורה הלכות דעות
102	39 הלכות תשובה	25	13 דיני ההשכמה
135	40 דרוש א. דרוש לציון	26	14 דיני נטילת ידים שחרית
140	41 דרוש ב.	27	15 דיני טהרת הגוף והמקום
146	42 דרוש ג.	29	16 דיני ברכות וב"ה וב"ש, אמן
154	43 דרוש ד.	31	17 דיני ברכת השחר
156	44 דרוש ה.	31	18 דברים האסורים קודם התפלה
159	45 דרוש ו.	32	19 דיני ציצית
162	46 דרוש ז.	36	20 דיני התפילין
163	47 דרוש ח.	41	21 דיני מזוזה
166	48 דרוש ט.	45	22 דיני הכנת התפלה
172	49 דרוש י. לבר מצוה	47	23 דיני פסוקי דזמרה
174	50 דרוש יא. באנגלית	50	24 דיני קדיש וברכו
175	51 דרוש יב. לבר-מצוה באנגלית	52	25 דיני קריאת שמע
176	52 דרוש יג. לבר מצוה באנגלית	55	26 דיני שמונה עשרה
177	53 שמות הפראָמינעראנטען	61	27 דיני משיב הרוח טו"מ יעלה ויבא ועננו

מה נאמר ומה נספר הלא אתה יודע שהמצה של מאנישעוויץ היא כשרה
אתה יודע שהרבנים הגאונים כולם כאחד נתנו הסכמותיהם שהמצה
היא היותר כשרה בעולם

נוצצי נוגה האופים האחרים ונצחו לטוב
יודו הרבנים הגאונים צדיקים וחסידים כי המצה היא היותר כשרה
שומר מאנישעוויץ את המצה כי תהי כשרה למתדרין מן המתדרין
עיני כל ישראל אליך מאנישעוויץ ישברו כי אתה נותן להם המצה
בחדר הכשרות

ברוך תהיה אתה וב"ב וכל הנלויים אליך
יחי רצון שנשמור חוקך ונזכה ונחיה ונראה בנחמת ציון וירושלים
צדיק ה' בכל דרכיו ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד

כל האוכל מצה של מאנישעוויץ מקיים "אל תפרוש מחצבור".

בית האפיה של האחים מאנישעוויץ עומד תחת השגחה
התמידית של אגודת הרבנים האודוכסים דארצות הברית וקא-
נאדא, וכשרה היא למתדרין מן המתדרין אף בארץ ישראל.

יותר משמונים רבנים גאונים צדיקים וחסידים מכל קצוי
תבל נתנו את הסכמותיהם בכתב שמצה מאנישעוויץ היא
היותר כשרה בעולם.

יותר מ-300,000 יהודים בכל העולם כולו האוכלים בכל
שנה מצת מאנישעוויץ הכריזו פה אחד כי בנוגע לאיכותה
ומעמדה היא המצה היותר טובה וערכה ואין כדמותה בכל העולם.

בתי האפיה של האחים מאנישעוויץ הם היותר גדולים
בעולם ומדתם יותר מ-137,000 סקווער פוס ובכל יום נאפות
בהם יותר מ-1,250,000 מצות.

אכלו את מצות מאנישעוויץ ואל תהיו יוצאים מן הכלל!

BM
707.2
W5

THEOLOGY LIBRARY
SCHOOL OF THEOLOGY AT CLAREMONT
CLAREMONT, CALIFORNIA

PRINTED IN U.S.A.

A 9821

23-262-002

I N D E X

	Page
1. The Confirmation of the Law.....	7
2. The Light of the Torah.....	8
3. The Foundation of the Torah and the Law of Ethics.....	10
4. Regarding Early Rising.....	11
5. Spiritual Purity, Bodily Cleanliness, Cleannes of Place.....	14
6. The Blessing.....	15
7. The Commandments of "Tzitzis".....	15
8. The Phylacteries.....	17
9. The Confirmant "Bar Mitzvo".....	18
10. The "Mezuzo".....	21
11. The Captivity of Zion.....	23
12. The Foundation of the Law, Laws of Ethics.....	24
13. Law of Early Rising.....	25
14. Laws of Washing the Hands in the Morning.....	26
15. Laws of Cleansing the Body, Ridding the House of Dirt.....	27
16. Laws of Blessings.....	29
17. Things that are Prohibited Before Morning Prayer.....	31
18. Laws of "Tzitzis".....	32
19. Laws of "Tfilin" (Phylacteries).....	36
20. Laws of the "Mezuzo".....	41
21. Laws of Preparation for Prayer.....	45
22. Laws of the Verses of Song in Prayer.....	47
23. Laws of "Kaddish" and "Borchoo".....	50
24. The Law of "K'rias Shema".....	52
25. Law of "Shemoino Esro" (Eighteen Blessings).....	55
26. Laws Concerning "Mashiv Oruach, Tal Umutor.....	61
27. Laws Concerning the Reader's Repetition.....	65
28. Laws Concerning "Tachnun".....	68
29. Laws Concerning the Reading of the Law.....	69
30. Laws of "Ashre" and Uvo Letzion".....	76
31. Laws of "Kaddsh Yosoim".....	77
32. Laws Relating to a Sojourner, Guest in Regard to Kaddish.....	80
33. Laws of "Yahrzeit".....	82
34. Laws of Learning the Torah.....	85
35. Laws Forbidding Talebearing and Slander.....	87
36. The Care of the Body According to Laws of Nature.....	92
37. Habits Beneficial to the Maintainance of Health.....	99
38. The Ways of the Perfect and Their Good Habits.....	101
39. The Laws of Repentance.....	102
40. 1st Address on Zion, at North Adams, Mass.....	135
41. 2nd Address Delivered at North Adams, Mass.....	140
42. 3rd Address Delivered by Rabbi Widisky.....	146
43. 4th Address Delivered at a Ladies Auxiliary Meeting.....	154
44. 5th Address Delivered on "Shevuoth" at North Adams.....	156
45. 6th Address Delivered by Rabbi Widisky.....	159
46. 7th Address Delivered to "Bar Mitzvo".....	162
47. 8th Address Delivered at Talboro, Mass.....	163
48. 9th Address Delivered by Rabbi Widisky.....	166
49. 10th Address Delivered to a "Bar Mitzvo".....	172
50. 11th Address to the Israelites.....	174
51. 12th Address Delivered by a "Bar Mitzvo".....	175
52. 13th Address Delivered by a "Bar Mitzvo".....	176

School of Theology at Claremont

1001 1330381

M
07.2
5